İSTANBUL
KÜLTÜR
SANAT
VAKFI

İKSV BİENAL

İstanbul Bienali, İstanbul Kültür Sanat Vakfı tarafından düzenleniyor.

Istanbul Biennial is organised by the Istanbul Foundation for Culture and Arts.

17. İstanbul Bienali'nin yayınları,
İstanbul Kültür Sanat Vakfı ve
Yapı Kredi Yayınları tarafından,
Vehbi Koç Vakfı'nın katkılarıyla yayımlanmıştır.
Publications of the 17th Istanbul Biennial
are co-published by the
Istanbul Foundation for Culture and Arts
and Yapı Kredi Publications with the contribution of
Vehbi Koç Foundation.

Vehbi Koç Vakfı

Katkılarıyla
With the contributions of

T.C. KÜLTÜR VE TURİZM BAKANLIĞI

Desteğiyle
With the support of

İSTANBUL BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ

Bienal Sponsoru
Biennial Sponsor

2007-2026 SPONSORU

Koç

17. İSTANBUL BİENALİ —— REHBER
17TH ISTANBUL BIENNIAL —— GUIDE

İçindekiler
Contents

Önsöz —— 12
Foreword —— 16
Bige Örer

17. İstanbul Bienali'ne Giriş —— 20
Introduction to the 17th Istanbul Biennial —— 24
Ute Meta Bauer, Amar Kanwar, David Teh

Harita ve Mekânlar —— 29
Map and Venues

Kat Planları —— 59
Floor Plans

Ziyaretçi Bilgileri —— 90
Visitor Information —— 92

Rehberli Turlar —— 94
Guided Tours —— 96

Katkıda Bulunanlar —— 99
Contributors

Kamusal Eser —— 210
Public Artwork

Kamusal Program —— 212
Public Programme —— 213

Film Programı —— 214
Film Programme —— 222

Çocuklar ve Gençler —— 230
Children and Youth —— 232

Paralel Etkinlikler —— 234
Parallel Events

Dizin —— 235
Index

Son Kısım —— 239
End Matter

Katkıda Bulunanlar
Contributors

Geçiş Hâlinde; Beyaz Ev; Taşlarla Vurmak | In Transit; White House; Clapping With Stones —— 100
Radyo Bienal —— 102
Anne(x) —— 104
Bayrak Projesi | Flag Project —— 106
Yerinden Edilme Hâli: Dolaşık Topografyalar | State of Displacement: Entangled Topographies —— 108
Müştereklesme Temelli Mimarlık | Commons-based Architecture —— 110
Pustaka Bergerak —— 112
Mutant Zaman | Mutant Time —— 114
Adlaw Sang Mananagat (Balıkçılar Günü | Fisherfolks Day) —— 116
Fısıldayan Oyun Alanı | Whispering Playground —— 118
Nesne Performansının Yıllığı: Kuklacılık, Sokak Performansı ve Eylemcilik | Annals of Object Performance: Puppetry, Street Performance, and Activism —— 120
Toplumun Kötülükleri | Demons of Society —— 122
Kiklop | Cyclope —— 124
Çamuralem | Wallowland —— 126
Crip Magazine #5 —— 128
Danarto dkk —— 130
Sesli Bilişsel Alan Devenir Universidad Ortak Projesinin Bir Parçası | Vocal Cognitive Territory Part of the Collaborative Project Devenir Universidad —— 132
İtaatsizlik Arşivi [Ders Bitti] | Disobedience Archive [Ders Bitti] —— 134
Mantı Postası | Dumpling Post —— 136
École du soir in Istanbul: Archives sonores de la littérature noire (İstanbul'da Akşam Okulu: Siyah Edebiyatın Ses Arşivleri | *The Evening School: Sound Archives of Black Literature*) —— 138
Kadınların Kamusal Hayatı – Bir Feminist Bellek Projesi | The Public Life of Women – A Feminist Memory Project —— 140
Zip Zap Sirk Okulu | Zip Zap Circus School —— 142
Ayakizi | Footsteps —— 144
Boğatepe Gelecek Sözleşmesi | Boğatepe Charter of Futures —— 146
Saniyede 20 Dalganın Altında Geriye Doğru Koşmak | Running Backwards Below 20 Waves Per Second —— 148
Sul Mare —— 150
Çağrıya Cevap Ver | Answer to the Call —— 152
Sonsuz Derinlikten Maden Çıkarmak | Mining the Abyss —— 154
Hem Zemin / Hem Zaman | In Time / On Ground —— 156
Bir Dönüşümü Haritalandırmak | Mapping a Transformation —— 158
Emniyetsiz | Insecure —— 160
Hassas Sesler Sözlüğü | Dictionary of Sensitive Sounds —— 162
Harman | Blend —— 164

CONCERTINO per il mare (Deniz için KONÇERTİNO | *CONCERTINO for the sea*) —— 166
Yakınsama Bölgesi | Zone of Convergence —— 168
Nelumbo, Lotus çiçekli bir su bahçesi | Nelumbo, an aquatic garden with Lotus —— 170
Ana Soyundan B – Yeryüzünü Kaplamak; İnkâr Endüstrileri | Matri Linear B – Surfacing Earth; Industries of Denial —— 172
Derinlerde (mayın tarlaları): Bosna ve Kamboçya | In Depth (minefields): Bosnia and Cambodia —— 174
Atatürk'ün Katafalkı: Bir Diğer Ütopik Mimari Örneği mi? | Atatürk's Catafalque: Another Utopian Architecture? —— 176
Müfredat Dışı | Extracurricular —— 178
Şiir Hattı | Poetry Channel —— 180
Preecha Phinthong Vakfı (PPV) | Preecha Phinthong Foundation (PPF) —— 184
Büyük Zamanların Mesajı: Şehrin Hikâye Anlatıcıları | Great Times Message: Storytellers of the Town —— 186
Kırılganlığın Çağrısı | The Call of Fragility —— 188
Shapono; Bizim-Tarihimiz-Kitaplarda-Bulunmaz | Shapono; Our-History-is-Not-Found-in-a-Book —— 190
İnsan Suretinde Bahar | Human Spring —— 192
"Bir Gün Anlayacağız": Müdahaleler, Kalıntılar, Ağıt | 'One Day We'll Understand': Interventions, Remnants, Requiem —— 194
Silent University Oryantasyon Programı | The Silent University Orientation Programme —— 196
Mücadeleleri Birleştirelim, yoksa | Union of Struggles, otherwise —— 198
cascadingspiral.com —— 200
Bu Ağaç Bana Ait! | This Tree is Mine! —— 202
Yenikapı'nın Müzeleri | Yenikapı's Museums —— 204
Kuşlar Ne Düşünüyor? | What Are The Birds Thinking? —— 206
Harunan Motol (Tekne Merdiveni | Boat's Ladder) 2021 —— 208
Kamusal Eser: Haliç Haliç'te | Public Artwork: Golden Horn in the Golden Horn —— 210

Önsöz

Bige Örer

Bu bienal için çalışmaya 2020 yılının başında, COVID-19 pandemisinin Türkiye'de de etkisini göstermesinden hemen önce başladık. Ancak kısa sürede gündemin ilk, hatta tek konusu hâline gelen salgınla birlikte hepimizin hayatlarını altüst eden bir krizin içinde bulduk kendimizi. Artık yalnızca internet üzerinden bir araya gelebiliyor ve bilgi paylaşabiliyorduk. Geleceğe dair ayrıntıları belli planlar yapamıyor, ancak varsayımlarda bulunabiliyorduk. Bu durum, bir yanıyla da, içinde yaşadığımız sistemin açmazlarını görünür kılıyor, bizi yeni olanaklar keşfetmeye zorluyordu. İşte bu bugüne dek benzeri görülmemiş koşullar altında biz de, bu bienalde, sanatın alternatif bir gelecek tahayyülü ortaya koyabileceğine inanmayı seçtik. Sanat ekosisteminin bu krizin ardından başka bir şekilde devam edebilmesi, bunun için de alternatif örneklerin çoğalması gerektiği düşüncesiyle hareket ettik. Vardığımız sonuç ise şu oldu: 17. İstanbul Bienali'ni tek bir başlık altında, büyük ölçekli bir sergi olarak kurgulamak yerine bir tarım kavramını ödünç aldık ve *kompost* yöntemini örnek belleyerek bienali, odağına süreçleri alan bir etkinlik olarak ördük. Bu edisyonda yerel alanlarında uzun soluklu ve toplulukları da içine alan çalışmalar gerçekleştiren ve bu sayede olumlu dönüşümleri mümkün kılan sanatsal ve kültürel pratikleri desteklemek istedik. Dünyanın çeşitli bölgelerinde benzer ideallerle çalışan kişiler, kolektifler arasında bağlar kurmak için çalıştık. Birlikte olabilmenin, bilgiyi ve sanatı paylaşmanın sayısız biçimi olduğunu bilerek bu bienali şekillendirdik. Her proje için katılımcı bir çalışma süreci yürüttük: Uzun zamandır devam eden pratikler de bienal aracılığıyla yeni aktörlerle tanıştılar, yaratıcı ilişkiler geliştirdiler. Biz de bienale davet ettiğimiz katılımcılardan gelen haberlerle fiziksel seyahatlerin imkânsız olduğu bir zamanda Pasifik Okyanusu'ndan Amazon Ormanları'na, Nepal'den Mardin'e uzanan ilham verici zihinsel yolculuklara çıktık.

Bienalin sadece yerinde ziyaret edilen bir sergiden öte bir etkisi olsun istedik. İnsanların hayatına nasıl dokunabileceğimizi, onları bienale izleyiciden ziyade birer katılımcı olarak nasıl dahil edebileceğimizi kendimize sorduk. Böylece bu bienal, bir buluşma alanı hâline geldi, çeşitli karşılaşmaları kucakladı, dünyanın farklı yerlerinde kendi bağlam-

larında dönüştürücü bir rol oynayan, uzun soluklu projeleri bir araya getirdi. Pandeminin görünür kıldığı siyasal, toplumsal, ekolojik krizlerin etkilerinin hissedildiği ve bu "dünyadan çıkış yolları"nın[1] arandığı bir zamanda, sanatın rol ve potansiyelleri üzerine beraber düşünme alanını genişletti. Çalışma yöntemi olarak benimsediğimiz *kompost*, bienalin katılımcılarının ve izleyicilerinin etkileşime geçebileceği, birbirlerinin süreçlerine dahil olabileceği, katkıda bulunabileceği ve birbirini dönüştürebileceği yollar sundu.

Bienalin bu yeni ruha bürünmesinde, zor olsa da zamanında alınan sergiyi erteleme kararı etkili oldu. İKSV ve 17. İstanbul Bienali küratörleri Ute Meta Bauer, Amar Kanwar ve David Teh pandeminin her yere nüfuz eden etkisini değerlendirdikten sonra bienalin ritmini değiştirmeyi seçti; bu edisyon, zamana ve bağlama duyarlı olmalıydı. Tüm bunların ışığında biz de bienal katılımcılarının üzerine düşündükleri, çalıştıkları meselelerle yerelde nasıl ilişkiler, diyaloglar kurulacağı üzerine yoğunlaşmayı bir öncelik olarak belirledik.

Bu süreçte birbirimize sorduğumuz sorular, bienalin içinde birbirini açan, bütünleyen eksenlerde düşünmeyi mümkün kıldı: Bienali farklı duyulara seslenebilecek, alternatif bir habercilik anlayışı ve hakikat arayışında bir gazete olarak düşünebilir miyiz? Eğer bir gazeteye dönüşürse bizimle haberlerini nasıl, hangi formatlarda paylaşır? Bienali alternatif bir öğrenme alanı olarak tasavvur edebilir miyiz? Ya da bienal, geçmişten gelen bilgi ve deneyimi paylaşıp çoğaltmak için alternatif arşivleme yöntemleri önerebilir mi? Bu bienal yaşanabilir ve sürdürülebilir bir toplum ve çevre için sanatçıların sundukları önerileri yaygınlaştırabilir mi? Farklılıklarımızla beraber yaşamanın mümkün olduğunu gösterecek yeni yollar paylaşabilir mi? Bienalin hazırlık sürecinde bu ve benzer soruları değerlendirdik, eleştirdik ve çoğalttık.

Bienal katılımcılarıyla kompost yöntemiyle çalışmalarımıza devam ederken bu büyük güncel sanat sergisi için birçok farklı biçim ve paylaşım sürecine odaklandık. Örneğin, katılımcıların seslerinin çeşitliliğini kutlayan bir radyo programı, hep beraber mantı pişirip yemek aracılığıyla çoğulculuğu yücelten alternatif bir forum, diyalog ve yaratıcı eylem biçimleri için güçlü bir alana dönüşen bir festival, toplumların sakatlığa bakışını sarsan bir dergi bienalin parçası oldu. Ayrıca kentte has-

1 "Dünyadan Çıkış Yolları" şair, yazar ve ressam Sami Baydar'ın 1990 tarihli aynı başlıklı kitabına ve yakın zamanda kaybettiğimiz sevgili dostum küratör, yazar, düşünür Fulya Erdemci'nin 2017'de Cappadox Festivali kapsamında gerçekleştirdiği programın temasına referans veriyor.

sas sesleri arayan bir yürüyüş, anne olmak üzerine yapılan bir söyleşi dizisi ve bir yayın, feminist hareketlerin arşivleri üzerine araştırmalar, sanatın kırsal alanla beraber üretimleri, okyanuslardan gelen paylaşımlar, kuşlarla diyaloglar, bir arada yaşamanın imkânlarını sorgulayan bir kamuoyu araştırması, mandalar için bir beste, kente yayılan dev kukla gösterileri de bize bambaşka yerlere ulaşma imkanı tanıdı.

Duyuların ve duyguların olağanüstü çeşitliliğine hitap eden, herkesin yeni ilham kaynakları bulabileceği bir program sunmayı hedefledik. Bu bienal şairlerin de bienali oldu. *Şiir Hattı* kapsamında şairlerin bienale katılmasını, yeni şiirlerin yazılmasını ve sonra da şiirlerin kente ve evrene yayılmasını hayal ettik. Şiir odaklı bu programa, günümüz şairlerinden on beş şairi davet ederek onları bir yıl boyunca her ay yeni bir şiir yazmaya çağırdık. Haberci şairler olmaya davet edilen şairlerin zihin dünyalarının ve kendi yarattıkları dilin başka türlü düşünme ve dile getirme yollarını açacağını umut ettik. Bu şiirler, basılacak şiir kitabının yanı sıra farklı formlarda ve şehrin birçok noktasında okuyucuların ya da dinleyicilerin karşısına çıkacak. Süreyyya Evren'in danışmanlığını yaptığı *Şiir Hattı*, Nâzım Hikmet ve Faiz Ahmed'in dostluğundan ilham alarak bu şairlerden seçili şiirleri de paylaşıyor. *Şiir Hattı* kapsamında ayrıca duyurulmayan an ve mekânlarda performatif şiir okumaları da gerçekleştirilecek.

Şehir haritasına baktığımızda ise, bu bienal, kentin birçok noktasına konuk olarak bienalin üzerinde durduğu düşünceleri ve bienal projelerinin serptiği tohumları dağıtmaya çalışıyor. Yoğunluklu olarak Asya'dan ve Batı dışından alternatif sanat pratiklerine yer veren bienal, İstanbul'da da şehrin eski merkezlerinin dışına çıkıyor: Zeytinburnu'ndaki Tıbbi Bitkiler Bahçesi gibi mekânlar, bienali ziyaret edenlerin sergilenen eserlerin yanı sıra İstanbul'un mahalleleriyle ve bu mahallelerde varlığını sürdüren kültürel dokuyla iletişime geçmesine olanak tanıyor.

Kadıköy'de, 24 saat açık kütüphanesi ve çalışma alanıyla kısa sürede İstanbul'un Anadolu yakasındaki en dinamik kamusal kültür alanlarından birine dönüşen Müze Gazhane ve savaş yüzünden yerinden edilmiş sanatçılar tarafından kurulan arthereistanbul bienal izleyicilerini bekliyor.

Beyoğlu'nda ise, grup sergisi, film programlarına ve kamusal programlara ev sahipliği yapan Suna ve İnan Kıraç Vakfı Pera Müzesi'nin yanı sıra, Performistanbul Canlı Sanat Araştırma Alanı (PCSAA)-Merkez

Rum Kız Lisesi-Büyükdere35-Metro İstanbul Yaklaşım Tüneli Taksim hattı bir yürüyüş rotası oluşturuyor. SAHA Studio'yla bu bienalde hem katılımcı hem mekân olarak gerçekleştirilen işbirliği sayesinde bu dönem programa katılan sanatçıların atölye süreçlerini paylaşıyor, ayrıca geçmiş dönemlerde bu programa katılan sanatçıların çalışma ve sergilerine ilişkin bir arşivi bienal izleyicilerine sunuyoruz.

Bienalin geçmişte de çeşitli defalar sergiler düzenlediği şehrin en eski merkezinde ise, uzun yıllar boyunca hat ve cilt sanatçısı Emin Barın'ın stüdyosu olan Barın Han'ın yanı sıra The Çinili Hamam ve Küçük Mustafa Paşa Hamamı da bienal mekânlarına katılıyor.

Sanat mekânlarının yanı sıra kente yayılan sahaflar ve kitabevleri de okuma, alternatif haber paylaşma ve kamusal bir diyalog oluşturma odaklı bu bienal edisyonunun önemli buluşma noktaları oluyor.

Bizi heyecanlandıran bir diğer gelişme ise bu bienalle İstanbul'a yeniden, kalıcı bir yapıt kazandırabilmemiz. İstanbul Bienali'nin kamusal alanda yer alacak bu kalıcı eseri üretmek için davet ettiği Ayşe Erkmen, mekâna ve zamana cevap veren, kentin suyla ilişkisine odaklanan bir iş üretti. Erkmen, *Haliç Haliç'te* isimli çalışması için dünyanın yaşayan en eski tersanesinde, tersane ekipleriyle beraber çalıştı.

İstanbul Bienali, 2013 yılında Fulya Erdemci'nin küratörlüğünü yaptığı *Anne, ben barbar mıyım?* sergisiyle ilk kez izleyiciyle ücretsiz olarak buluşmuştu. O zamandan beri bienali ücretsiz olarak herkese açmanın ve sergilerin yanı sıra kamusal program, öğrenme ve film programlarıyla geniş kitlelere ulaşmanın mutluluğunu yaşıyoruz.

Bu kez her zamankinden de uzun süre hayalini kurduğumuz, üzerine bolca düşündüğümüz ve çalıştığımız, bizlere bambaşka ilişki kurma biçimlerini öğreten bu bienalin gerçeğe dönüşmesine katkıda bulunan tüm katılımcılara, sponsorlara, destekçilere, küratörlerimize ve ekiplerimize teşekkür ediyorum. İzleyicilerimizi heyecanla bienalin bir parçası olmaya davet ederken bu bienal vesilesiyle oluşan diyalogların, bienalin ardından da çoğalarak ve güçlenerek devam edebilmesini diliyorum.

Foreword

Bige Örer

We began working on this Biennial in early 2020, just before the COVID-19 pandemic began to exert its impact on Turkey. As the pandemic quickly became the first, and in fact, only topic on the agenda, we found ourselves amidst a crisis that played havoc with our lives and work. Now, we could only meet and share information via the internet. We could no longer devise clearly detailed plans for the future; vague predictions were all we could manage. This new state of affairs also rendered visible the dilemmas of the system in which we lived and forced us to discover new possibilities. Thus, under unprecedented conditions, we chose to express, through this Biennial, that art can propose a vision for an alternative future. We acted on the thought that the art ecosystem had to continue in a different way after this crisis, and that for this, alternative approaches needed to be proposed. This was the outcome we reached: rather than approaching the making of the 17th Istanbul Biennial as a large-scale exhibition under a single title, we borrowed a concept from agriculture, and by adopting the method of *composting* as our guide, we weaved the Biennial as an event that focuses more on processes. In this edition, we wanted to support artistic and cultural practices that carry out long-term work involving their communities in their local spaces, and in this way, render positive transformation possible. We sought to establish ties between people and collectives that work with similar ideals in various parts of the world. We shaped this Biennial knowing that there are countless forms of being together and sharing knowledge and art. For each project we conducted a participatory work process. Long-standing practices, too, met new actors through the Biennial and developed creative relationships. And, with the news we were receiving from participants we had invited to the Biennial, we set out on inspiring mental journeys that extended from the Pacific Ocean to the Amazon forests, and from Nepal to Mardin, at a time when physical travel was impossible.

We wanted the Biennial to have the kind of impact that goes beyond that of an exhibition that can only be visited on site. We asked ourselves how we could touch people's lives, and how we could include them in the

Biennial as participants rather than viewers. Thus, this Biennial became a meeting place; it embraced various encounters and brought together long-term works that play a transformative role in their own contexts in various parts of the world. At a time when the universal impact of the political, social and ecological crises rendered visible by the pandemic was felt across the entire planet, when 'ways out from this world'[1] were sought, the Biennial expanded the field of collective thinking on the roles and potentials of art. *Composting*, our method of work, gifted us with means that will enable Biennial participants and viewers to interact, and join the processes of, contribute to and transform each other.

The difficult decision to delay the exhibition played an important role in our adoption of this new spirit. İKSV and the curators of the 17th Istanbul Biennial, Ute Meta Bauer, Amar Kanwar and David Teh, having assessed the all-pervading impact of the pandemic, chose to shift the Biennial's rhythm: this edition was to be sensitive both to time and context. In the light of all this, we set ourselves the priority of focusing on which specific relationships and dialogues could be established on a local level in light of the issues that Biennial participants contemplate and work on.

Questions we asked each other during this process fostered a manner of thinking along axes that expanded and complemented each other: Can we conceive the Biennial as a newspaper in search of the truth, an alternative approach to journalism that would speak to different senses? If the Biennial were to become a newspaper, how and in what formats would it share its news reports with us? Can we imagine the Biennial as an alternative space of learning? Or could the Biennial propose methods of alternative archiving in order to share and multiply the knowledge and experience we inherit from the past? Can this Biennial promote the proposals artists present for a habitable and sustainable world? Can it propose new paths that show that it is possible to live together without having to give up on our differences? These are the questions we weighed, criticised and multiplied during the preparation process of the Biennial.

As we continued our work with Biennial participants using this *composting* method, we focused on myriad forms and sharing processes for

1 'Dünyadan Çıkış Yolları', or 'Ways out of This World', references poet, writer and painter Sami Baydar's book published in 1990 and the theme of the programme Fulya Erdemci, my dear friend, curator and thinker whom we lost a little while ago, organised within the 2017 Cappadox Festival.

this large contemporary art exhibition. For instance, a radio programme that celebrates the diversity of the voices of participants, an alternative forum that collectively cooks *mantı* (dumpling) to champion pluralism through food, a festival that transforms into a powerful site for dialogue and creative forms of action, and a magazine that challenges society's perception of disability all became part of the Biennial. In addition to this, a walk that searches for sensitive sounds in the city, a series of interviews and a publication on being a mother, research projects on the archives of feminist movements, art produced on and with communities in rural areas, voices from the oceans, dialogues with birds, a public opinion poll questioning the possibilities of living together, a musical composition for water buffalos and giant puppet shows across the city enabled us to access many different neighbourhoods.

We aimed to present a programme that spoke to the extraordinary diversity of senses and sentiments, where everyone could discover new sources of inspiration. This Biennial is also the biennial of poets. We created a programme titled *Poetry Channel*, inviting 15 contemporary poets to write a new poem every month for a year, imagining that these poems will spread across the city and beyond. The Biennial's so-called 'news poets' took part in this programme hoping that the intellectual world and language they create will open new paths of thinking and expression. In addition to a book of poetry that will be published, these poems will meet readers or listeners in various other parts of the city, in different forms. With Süreyyya Evren acting as consultant, *Poetry Channel* seeks inspiration in the friendship of Nâzım Hikmet and Faiz Ahmad, and also shares their selected poems. Performative poetry readings at unannounced times and places will also take place within the scope of *Poetry Channel*.

When we look at the city map, we see that this Biennial acts as a host at many points across the city, disseminating the ideas around which its projects are shaped and the seeds they sow. Presenting mostly alternative art practices from Asia and outside the West, the Biennial goes beyond the old centres of the city in Istanbul: spaces like the Medicinal Plants Garden in Zeytinburnu enable Biennial guests to communicate not only with the exhibited works but also with the neighbourhoods of Istanbul and the cultural texture that continues to exist in these places.

In Kadıköy, Müze Gazhane, which in a short period of time has become one of the most dynamic public culture spaces on the Anatolian side of Istanbul with its 24-hour library and work spaces, and arthere-

istanbul, founded by artists who have been displaced by war, will welcome Biennial viewers.

In Beyoğlu, in addition to Suna and İnan Kıraç Foundation Pera Museum, which is hosting a group exhibition, film and public programmes, the route comprising Performistanbul Live Art Research Space (PCSAA), Central Greek High School for Girls, Büyükdere35, Metro İstanbul Yaklaşım Tüneli Taksim forms a walking path for our audience. With the partnership we have formed with SAHA Studio both as participant and as venue, artists taking part in this programme share their studio processes with viewers, and we also present a selection from the archive of works and exhibitions by artists who have taken part in this programme in the past.

The Biennial has presented exhibitions many times in the oldest centre in the city. Here, Barın Han, the studio for many years of the eminent calligrapher and bookbinder Emin Barın, and also The Çinili Hamam and Küçük Mustafa Paşa Hammam are among the Biennial spaces.

In addition to art spaces, second-hand booksellers and bookshops across the city are important meeting points in this edition, focusing on sharing alternative news and creating dialogues.

Another significant development that has thrilled us at this Biennial has been the creation, once again, of a permanent work for Istanbul. We invited Ayşe Erkmen to create a permanent work in public space, and she produced a piece that responds to time and place, and focuses on the relationship of the city and water. For *Golden Horn in the Golden Horn*, Erkmen worked at the world's oldest extant shipyards with the shipyard teams.

It was in 2013, for the edition titled *Mom, am I barbarian?*, curated by Fulya Erdemci, that the Biennial first became free of charge. Since then, we have continued to enjoy presenting a programme that is free for everyone, and meeting with wider audiences, thanks to our exhibitions, public, educational and film programmes.

I would like to extend my heartfelt thanks to all participants, sponsors, supporters, our curators and teams who contributed to bringing this Biennial to life, a Biennial that we dreamed about for much longer than usual, and which has taught us unique forms of building relationships. As I invite our viewers, with great excitement, to become part of this new Biennial, I hope that dialogues that have begun throughout its course will extend further and become stronger after it is over.

17. İstanbul Bienali'ne Giriş

Ute Meta Bauer, Amar Kanwar, David Teh

Bu bienal tatlı, olgun meyvelerle kaplı ulu bir ağaç olmak yerine kuşların uçuşundan, bir zamanların bereketli denizlerinden, yerküreyi yavaşça yenileyen ve besleyen kimyadan bir şeyler öğrenme arayışında. Belki bu bienal büyük bir toplanma ya da tek bir zaman ve mekânda yapılan planlı bir buluşma değil, bir dağılma, gözden uzak bir mayalanmadır. İplikleri bir araya gelir, çoğalır, ayrılır, gürültülü bir zirveye ya da nihai bir düğüme ulaşmadan yer yer kesişir. Bırakın bu bienal de kompost olsun. Vaktinden önce başlayabilsin, bittikten çok sonra da devam edebilsin.

Bildiğimiz hâliyle yaşamın askıya alınması, bize bir şeyleri farklı yapmak için az bulunur bir imkân tanıyor. Bu âna hakkını vermek için beklenti ve amaçlarımızı baştan kurgulamalı, formatlarımızı gözden geçirmeli ve hem siyasi hem de felsefi olan temel bir sorgulamaya; samimi, toplumsal, cömert ve hararetli sohbetlere yol açmalıyız. Bu belirsiz aralıkta her şeyden çok birbirimizle ve dünyayla etkileşim kurmanın, ister eski ister yeni olsun, alışılmadık yollarını deneme cesaretine ihtiyacımız var.

Duygular mekânlara, kulaklar gözlere, su sözcüklere dönüşebilir. Sözcükler çamura da yazılabilir, duvara da, havaya da. Bir mırıltı, uzayıp giden mesafeler boyunca yankılanarak sohbetin ve değişimin tohumlarını, tetikleyicilerini beraberinde taşıyabilir. Bir bienal bir hastane de olabilir, bir üniversite de, bir restoran da, bir gazete de... Bir uzlaşma çabası değil de öneri ve iknanın, merakın, rastlaşmanın ve –sivil güvenin yerleştiği, ihanete uğradığı ve yeniden inşa edildiği– tartışmanın ortak alanı...

İletişim kanallarımız salt manipülasyon araçlarına dönüşürken bizler şunu soruyoruz: Kamusal tartışmadan, sesli düşünmekten, okuyan bir topluluktan, başkalarıyla birlikte okumaktan geriye ne kaldı? Hep beraber sessizliğe kulak verirsek sabrımızı, alçakgönüllülüğümüzü, zaaflarımızı yeniden keşfedebilir miyiz? Toplumsal ifadeyi yeniden canlandırıp kavşakları, gazete bayilerini, kafeleri, çay ocaklarını, sinemayı, bağımsız yayıncıları veya semt kitabevlerini yeniden hayal edebilir miyiz? Düşünmenin, konuşmanın, yazmanın ve yapmanın –şiir, film, tarım ve yemek yapmanın– başka biçimleri, bizi daha donanımlı ve toplumsal düşünceye duyarlı hâle getirebilir mi?

Bu bienalin projeleri, bu gazetenin muhabirleri, bu buluşmanın konukları, içinde bulunduğumuz zamana –gezegende bizzat yol açtığımız ve hep birlikte yüzleşmemiz gereken bu işlev bozukluğuna– çok eski ve çok yeni teknikleri, yakınlardan ve uzaklardan gelen fikirleri öğrenerek ve paylaşarak anlam vermeye çalışan bireyler ve gruplar olacak. Bienalin platformundan ve içinde bulunduğumuz kırılma ânının tuhaf ağırlığından faydalanan bu kompostlaşma süreci, onların fikirlerini ve eylemliliklerini sergiler, yayınlar, sohbetler ve canlı etkinliklerle İstanbul'a, Türkiye'nin başka yerlerine, hatta daha da ötesine duyuracak. Büyük bir gösteri sahnelemek yerine alan açmaya teşvik etmeyi, mevcut sivil ve kültürel alışveriş mekânlarını birbirine bağlamayı, az kullanılan veya âtıl kalmış olanları ise etkinleştirmeyi hedefliyoruz.

Toplumsal etkileşim aksadıkça, yeniden başladıkça ve sanal kanallara göç ettikçe, bizler yeni mesafeler üzerinden özen göstermeyi, paylaşmayı ve konuşmayı öğrendikçe, toplumsal kültürlerimizi koruyan ve canlandıran inisiyatifler aracılığıyla, bize kucak açan mekânlarda bir araya gelmeye ne kadar ihtiyacımız olduğunu da anlıyoruz.

Bu bienal küresel bir sağlık krizi girdabının ortasında tasarlandı. Pandemi toplumsal, siyasal, ekonomik ve ekolojik sistemlerimizin birçok arızasını öne çıkardıkça bunun farklı bir şekilde düşünmek ve davranmak için bir imkân sunduğunu gördük. Üretimden ziyade sürece odaklanma ihtiyacı hissettik. Buna karşın tek yapabildiğimiz konuşmaktı, konuşmaksa ancak belli bir mesafeden mümkündü.

Aşağıdaki altı kısa paragraf bir serginin temalarını değil, dünyanın her yerinde yaşamın askıya alındığı bu tuhaf hâl içinde bir yıldır devam eden sohbetlerde yüzeye çıkan ortak kaygıları, nakaratları dile getiriyor. Bu paragrafları, sohbete katılıp bir kompostlaşma alıştırması olarak gördüğümüz bu sürece katkıda bulunmalarını istediğimiz insanlara gönderdik; onları bir şeyleri harekete geçirmeye, hasadın çok sonra gerçekleşebileceğini baştan bilerek şimdiye bazı tohumlar ekmeye davet ettik. Bu altı düşünce ve sohbet akışının her biri, güncel sanat pratiklerinin diğer pratiklerle birlik olduğu, değiş tokuş ettiği ve ortak bir amaç bulduğu bir kesişim noktasını tanımlıyor.

Haberlerin Başka Araçlarla Sürdürülmesi
Medyanın daha önce hiç olmadığı kadar -hem kasıtlı hem de (algoritmalar sayesinde) otomatik- bir manipülasyon ve bölünme aracına dönüştüğü bir çağda; yasaklı konuların listesi gitgide uzamış ve hakikatin iletilmesi asla gerçekleşmeyecek bir emele dönüşmüşken, alternatif bir habercilik aracı olarak ortaya ne konabilir? Bir zamanlar yokluklarını asla tasavvur etmediğimiz geleneksel haber mecraları ve kamusal alanlar her yerde çökmüşken, bilgi vermek ve bilgi almak için başka kanallara ihtiyacımız var. Ama şu soru hâlâ baki: Bağımsız medyanın gerileyişi tersine çevrilebilir mi? Yoksa haberler başka duyularla mı şarkıya dökülmeli, tadılmalı, kodlanmalı ve kodları bu duyularla mı çözülmeli?

Öğrenmenin Yolları
Öğrenmek bilgi edinmekten ibaret değildir; aynı zamanda bilgiyi birlikte yaratmak, bilginin değiş tokuş araçlarını ve yöntemlerini yenilemek için bir alan sağlar. Dikkatimizi çeken pedagojik formlar ve girişimler sırf deneysel değil; her biri gücünü şefkat, elbirliği ve karşı-hafızadan alıyor. Bununla birlikte alternatif öğrenme gelenekleri liberal düşünürlerin tekelinde değil. Yeniden canlanan muhafazakâr ve milliyetçi güçler birçok yerde bu ilişkilenme sahasına şiddetle itiraz ediyor. Hangi öğrenme biçimleri insan olmayanlara karşı ihtimamı ve saygıyı, bilgisel çeşitliliğin, yeni ve unutulmuş okuryazarlıkların tanınmasını teşvik edebilir?

(An)arşivleme
Geçmişin bilgisi kurumsallaştırılmadan yaygınlaştırılabilir mi? Arşivleme gelenekleri entelektüel kaynakları genellikle merkezileştirerek sabitler ve otoriterleştirir. Farklı bir arşivleme tarzıysa organik ve öngörülemez yollarla büyüyen açık bir havuz yaratabilir. Bu girişimlerde tarihler saçılım, oyun, çeviri, göç, mayalanma ve çözülme stratejileri aracılığıyla etkin kılınır, gözden geçirilir ya da sorgulanır.

Temel Politika—Jeo-poetika
Hayatlarımızı ve ekonomilerimizi sağlıklı bir toplum ve çevre yaratacak şekilde nasıl yeniden düzenleyebiliriz? İnsanların görünmeyen ya da bilinçsiz eylem ve tepkileri geri dönüşü olmayan değişikliklere yol açtıkça toprak, hava ve suyu korumaktaki başarısızlığımız çağımızın temel bir özelliği hâline geldi. Bu elementlere ihtimam göstermek; sınırlar,

nesiller ve türler arasında elbirliğinin yanı sıra yok olma tehlikesi altındaki kültürel kaynaklara erişimi gerekli kılıyor. Geleneksel bilgiler, diller ve iletişim araçları soluduğumuz hava kadar önemli olabilir. Sanatçılar gitgide bu aracılığın özneleri hâline geliyor.

Duyu-ötesi Estetik

Bir ses neleri görmemizi sağlar? Kokular bize neleri hatırlatır? Bir "his yapısı"nın tadı nasıldır? Bugün Batı biliminin ayrıcalıklı kıldığı rasyonel bakış, tüm dünyadaki gelişme ve ilerleme anlayışını şekillendiriyor, ama bu bakış, sömürgelerdeki halkların ve çevrenin sömürüsünü de kolaylaştırıyor. Oysa gözler nadiren kendi başlarına iş görür. Sanatçılar çalışırken, zekâmızı sınırlandıran duyusal bölünmeleri, modernitenin ve "engelsiz" bedene dair normatif önkabullerin iyice pekiştirdiği bölünmeleri de çeşitli şekillerde aşıyorlar. Duyu-ötesi bir okuryazarlık, dünyayla temasımızı artırabilir mi?

Uzak Geçmiş—Alışılmışın Dışında Kadim Çözümler

Ömrümüzde; toplumsal, çevresel ve zihinsel krizlerin birleşerek gezegen ölçeğinde büyük bir karmaşaya dönüştüğüne şahit olduk. Oysa bunun nedenlerinin birçoğu hiç de yeni değil: sömürü, açgözlülük, tahammülsüzlük; liderliğin ve sorumluluk duygusunun yenilgileri. Farklılıklarla nasıl yaşayabiliriz? Dünya sevgisini nasıl yeşertebiliriz? Özür dilemeyi ve bağışlamayı, şiddet ve zulmü aşmayı nasıl öğrenebiliriz? Modern öncesi toplumların bu sorulara birtakım yanıtları vardı –şimdilerde yok olup gitmiş ya da tekçi düşünme biçimi, bölücü ve indirgeyici ideolojilerle örtülüp bastırılmış olan içgörüleri. Bir zamanlar geleneklere uymadığı için bastırılan, ilkel ya da batıl olduğu için alay edilen çözümler, bugün yaratıcı evrimimizin anahtarları olabilir.

Introduction to the 17th Istanbul Biennial

Ute Meta Bauer, Amar Kanwar, David Teh

Rather than being a great tree, laden with sweet, ripe fruit, this biennial seeks to learn from the birds' flight, from the once teeming seas, from the earth's slow chemistry of renewal and nourishment. There may be no great gathering, no orchestrated coming together in one time and place; instead it might be a dispersal, an invisible fermentation. Its threads will be drawn together, but they will multiply and diverge, at different paces, crossing here and there but with no noisy culmination, no final knot. Let this biennial be compost. It may begin before it is to begin and continue well after it is over.

The suspension of life-as-we-knew-it is a rare licence to do things differently. Doing justice to this moment means resetting our expectations and our purposes, reimagining our formats and making way for a fundamental questioning that is political and philosophical; for conversations, intimate and public, generous and trenchant. What is needed above all in this uncertain window is the confidence to try unfamiliar ways, old and new, of interacting with each other and with the world.

Feelings could become spaces, ears could become eyes, and water could become words. Words may be drawn in the mud, on the wall or in the air. A murmur may resound across vast distances, carrying seeds and stimulants of conversation and change. A biennial might be a hospital, a university, a restaurant, a newspaper –not an exercise in consensus but a shared terrain of suggestion and persuasion, of curiosity, chance encounter, and the debate on which civic trust is founded, betrayed and rebuilt.

As our channels of communication become mere instruments of manipulation, we ask: what's left of the public conversation, of thinking aloud, of a reading public, of reading in public? If we listen together to the silence, might we rediscover our patience, our humility, our vulnerabilities? Can we reactivate public expression and reimagine the crossroads, the news stand, the coffee shop and the teahouse, the independent publisher or the local bookstore? Can other forms of thinking, speaking and making – poetic, cinematic, sonic – keep us informed and publicly mindful?

The projects of this biennial, the correspondents of this newspaper, the guests at this get-together, will be individuals and groups making sense of our times – of this planetary dysfunction we created and must face together – learning and sharing very old and very new techniques, insights from near and far. Using the biennial's platform and the strange gravity of this moment of rupture, this composting will support and make visible their long-term investment; it will amplify their ideas and their agency by way of exhibition, publication, conversations and live events in Istanbul and elsewhere in Turkey, and even further afield. Rather than mounting a spectacle, we aim to inspire accommodation, connecting existing sites of civic and cultural exchange, activating others that are underutilised or dormant.

As social intercourse sputters, restarts, migrates to virtual channels; as we learn to care, share and speak across new distances, we affirm the need to come together, in hospitable spaces and initiatives that defend and revitalise our public cultures.

This biennial was conceived in the midst of a spiraling global health crisis. As the pandemic brought to the fore the manifold failures of our social, political, economic and ecological systems, we sensed an opportunity to think and act differently. We felt a need to focus on process rather than on production. Yet all we could do was talk, and the only way to talk was from a distance.

The six short paragraphs that follow are not themes for an exhibition, but refrains, the shared concerns that surfaced over a year of sustained conversations, conducted in this peculiar, worldwide state of suspension. They were sent to those we asked to join the conversation and contribute to what we considered a composting exercise – an invitation to put things in motion, to plant some seeds in the present, knowing that the harvest might happen much later. Each of these six streams of thought and conversation describes an intersection where contemporary artistic practices align, exchange and find common purpose with others.

The Continuation of News by Other Means
In an age of unprecedented media manipulation and division, both deliberate and automatic (by algorithm), and as the list of prohibited topics swells and the communication of truth seems a hopeless ambition, what can emerge as an alternative means of reportage? With the breakdown of traditional news media and public spheres in so many places where we once took them for granted, we need other channels to inform and stay informed. Yet the question remains pertinent: can the decline of independent media be reversed? Or should the news be sung, tasted, encoded and decoded with other senses?

Ways of Learning
Learning is not just about acquiring information, it is a space for knowledge co-creation, for refreshing the means and methods of exchange. The pedagogical forms and initiatives that have caught our attention are not all experimental, but each is energised by compassion, cooperation and counter-memory. Yet the alternative traditions of learning are not the monopoly of liberal thinkers. In many places, this zone of engagement is keenly contested by resurgent conservative and nationalist forces. What modes of learning will encourage care and respect for the non-human, the recognition of epistemic diversity, of new and forgotten literacies?

Anarchiving
Can knowledge of the past be propagated without being institutionalised? Conventions of archiving tend to centralise intellectual resources, and make them fixed and authoritative. Another kind of archiving can generate open repositories that grow organically and unpredictably. In these initiatives, histories are activated, revised or contested through strategies of dispersal, play, translation, migration, fermentation and disintegration.

Elemental Politics—Geopoetics
How can our lives and economies be rearranged to secure a healthy society and environment? As irreversible changes are wrought by human actions and reactions that may be unseen or unconscious, our failed custodianship of land, air and water has come to define our age. Care for the elements requires cooperation across boundaries, genera-

tions and species, as well as access to endangered cultural resources. Customary knowledge, languages and media may be as fundamental as the air we breathe. Artists are increasingly the agents of this mediation.

Trans-sensory Aesthetics

What can a sound make us see? Why do smells make us remember? What would a 'structure of feeling' taste like? While the rational vision privileged by Western science currently shapes the understanding of development and progress around the globe, it also facilitates the exploitation of colonised peoples and the environment. But the eyes seldom work alone. Artists work in diverse ways across the sensory divisions that limit our intelligence, divisions hardened by modernity and normative presumptions about the 'able' body. Can a trans-sensory literacy put us more in touch with the world?

Far Past—Unorthodox and Ancient Solutions

A great planetary complex of social, environmental and mental crises has emerged in our lifetime. Yet many of the causes are anything but new: exploitation, greed, intolerance; failures of leadership and responsibility. How can we live with difference? How can we cultivate love for the world? How can we learn to apologise and to forgive, to overcome violence and brutality? Premodern societies had some answers to these questions, insights that have faded, or been buried by monolithic thinking, divisive and reductive ideologies. What was once suppressed as unorthodox, or derided as primitive or superstitious, may hold the keys to our creative evolution.

HARİTA VE MEKÂNLAR MAP AND VENUES

ZEYTİNBURNU

1. Zeytinburnu Tıbbi Bitkiler Bahçesi | Zeytinburnu Medicinal Plants Garden

KADIKÖY

2. Müze Gazhane
3. arthereistanbul

FATİH

4. Barın Han
5. The Çinili Hamam
6. Küçük Mustafa Paşa Hamamı | Küçük Mustafa Paşa Hammam

BEYOĞLU

7. Suna ve İnan Kıraç Vakfı Pera Müzesi | Suna and İnan Kıraç Foundation Pera Museum
8. Büyükdere35
9. Merkez Rum Kız Lisesi | Central Greek High School For Girls
10. SAHA Studio
11. Metro İstanbul Yaklaşım Tüneli Taksim
12. Performistanbul Canlı Sanat Araştırma Alanı (PCSAA) | Performistanbul Live Art Research Space (PCSAA)

BEYOĞLU
11
10
7
9
8
12
6
5
FATİH
4
2
3
KADIKÖY

Zeytinburnu Tıbbi Bitkiler Bahçesi

Zeytinburnu Medicinal Plants Garden

2005'te açılan Zeytinburnu Tıbbi Bitkiler Bahçesi Türkiye'de türünün ilk örneği. Marmara Denizi'ne çok uzak olmayan bir mesafede, farklı dini gruplara ait mezarlıkların ve tarihi hastanelerin yakınında konumlanan bahçe, modern tıp ile çeşitli şifa gelenekleri arasında, hissi ve manevi bir kavşakta yer alıyor. Bahçe, 1597 yılında faaliyete geçen Yenikapı Mevlevihanesi ile 15. yüzyılda yaşamış İslam âlimlerinden, 41 çeşit baharat ve ottan yaptığı mesir macunu ile meşhur Merkez Efendi'nin kurduğu Halveti dergâhına yürüme mesafesinde.

Yaklaşık 14 dönüme yayılan bahçede 700'ü aşkın tıbbi bitki bulunuyor. 17. İstanbul Bienali bu bitkileri ve onların insan sağlığı üzerindeki vazgeçilmez rolünü bizlerle birlikte kutluyor. Mekânla birleşen ve içlerinden bir tanesinin özel bir müzikal işbirliğine ilham verdiği iki sanat işi, bizi koruyan ve besleyen, sanat, edebiyat ve mutfak kültürümüzü canlandıran, şarkılarımızda duyduğumuz ve şifa gücü hiç azalmayan türlerle aramızdaki kadim ilişkiyi hatırlatıp kuvvetlendiriyor.

Founded in 2005, Zeytinburnu Medicinal Plants Garden was the first garden of its kind in Turkey. Located not far from the Sea of Marmara near several historic hospitals and the cemeteries of many different faiths, the garden stands at a sensory and spiritual crossroads between modern medicine and various healing traditions. Also within walking distance are the Yenikapı Mevlevi Lodge, built in 1597, and the tomb of fifteenth-century Islamic scholar and founder of the nearby Khalwatiyya Lodge, Merkez Efendi, whose famed recipe for mesir (a spicy paste known for its invigorating effects) contained 41 different herbs and spices.

The garden today is home to more than 700 medicinal plant species, spread across nearly 1.4 hectares. The 17th Istanbul Biennial celebrates these plants and their integral role in human wellbeing. Two artistic engagements with the site, one of which sparked a special musical collaboration, recall and amplify ancient relationships with species that shelter and nourish us, that populate our art, our literature, our cuisine, can be heard in our songs, and whose healing potential is undiminished.

Müze Gazhane

Hasanpaşa Gazhanesi, 19. yüzyılın sonunda Anadolu Yakası'na enerji verecek havagazının üretimi için kuruldu. O dönemde şehrin sokaklarının aydınlatılması için açılan birçok gazhaneden biri olan Hasanpaşa Gazhanesi, havagazına talebin bitmesiyle 1993'te kapandı. 130 yıllık gazhane, mahalleliler tarafından verilen uzun soluklu bir mücadele ve İstanbul Büyükşehir Belediyesi'nin yürüttüğü çokyönlü restorasyon projesiyle dönüştürülmesi sonucunda 2021'de, İstanbul'a bir müze ve ortak alan olarak kazandırıldı. Hasanpaşa Mahallesi'nin kalbinde konumlanan, bugünkü adıyla Müze Gazhane, sergi ve müze alanları, sahneleri, kütüphaneleriyle yirmi dört saat açık bir çalışma ve etkinlik alanı sunuyor. Her mevsim aynı canlılığa ve doluluğa sahip Müze Gazhane'ye geldiğinizde bahçede kendinize bir yer bulup kedileri gözlemeyi ihmal etmeyin. Buradan çıkıp Söğütlüçeşme Tren İstasyonu'na ya da Yeldeğirmeni'ne doğru yürürken İstanbul'un sanki her şey birbirinin üzerindeymiş hissi veren dar sokaklarına ve kendine has gürültüsüyle hareketli mahallelerine rastlayacaksınız.

Hasanpaşa Gashouse was founded in the late nineteenth century to provide energy for the Anatolian side of Istanbul. Closed in 1993 after the switch to natural gas, it was one of many built to illuminate the city's streets at the time. Thanks to the long-running, diligent efforts of Hasanpaşa residents and an extensive restoration carried out by the Istanbul Metropolitan Municipality, the 130 year-old power plant was converted and gifted to the city as a museum and community space in 2021. Located at the heart of its neighbourhood in Kadıköy, Müze Gazhane offers stages, libraries and spaces for working, exhibitions and events open 24 hours a day. When you visit this vibrant space, spend some time relaxing in the garden with the resident cats. As you leave, heading for Söğütlüçeşme Train Station or the Yeldeğirmeni neighbourhood, you will come across narrow streets where everything seems to be stacked on top of each other, and where the bustling neighbourhood buzzes with noise.

arthereistanbul

arthereistanbul 2014'te, savaş yüzünden Suriye'yi terk eden sanatçılar tarafından kuruldu ve bugüne kadar yerinden edilmiş pek çok sanat üreticisine İstanbul'da bir araya gelebilecekleri, çalışmalarını sürdürecekleri ve sergileyebilecekleri bir alan sağladı. Kadıköy'ün Yeldeğirmeni Mahallesi'nde, bir binanın üç katına yayılan mekânda ses kayıt stüdyosu, karanlık oda, sergi ve atölye alanları yer alıyor. Giriş katındaki çokamaçlı salonda düzenli olarak film gösterimleri yapılıyor. Mekânın bir sahibi de her köşesinde karşınıza çıkacak kediler. Bienalde pek çok hikâye, ses ve sohbetin iç içe geçeceği arthereistanbul'u ziyaret ettikten sonra rıhtıma doğru inerken İstanbul'un baş döndüren manzaralarından biriyle karşılaşacaksınız. Martı sesleri kulaklarınızı doldururken rıhtımdaki kokuları içinize çekebilir, kalabalığın peşine takılarak Bahariye ve Moda'ya çıkan rengârenk sokakları keşfedebilirsiniz.

arthereistanbul was founded in 2014 by Syrian artists who had to leave their country due to war. It has been serving as a meeting point in Istanbul for artists facing displacement, as well as a space for developing and exhibiting their artistic practices. The venue occupies three-storeys of a building in the Yeldeğirmeni neighbourhood of Kadıköy, and accommodates a recording studio, dark room, workshop and exhibition spaces. Its multi-purpose ground floor hosts regular film screenings. Numerous cats, the co-hosts of the venue, will cross your path at every turn. Following your visit to arthereistanbul, where the Biennial's stories, sounds and conversations will intersect, walking down towards the wharf you will encounter one of the most dazzling views of Istanbul. As the cries of the gulls fill your ears, take in the smells of the port and let yourself drift with the crowd through the colourful streets towards Bahariye and Moda.

Barın Han

Barın Han, İstanbul'un tarihi yarımadasında, Çemberlitaş'ta 6 katlı bir binaya yayılıyor. Uzun yıllar boyunca hat ve cilt sanatçısı Emin Barın'ın stüdyosu olan mekân 2019'dan beri sergilere, sanatçı atölyelerine ve buluşmalara kucak açıyor. Emin Barın, Türkiye'de hat sanatının akademik anlamda ilerlemesini sağlamış ve nice öğrenci yetiştirmiş bir profesör. Ankara Gazi Terbiye Enstitüsü Resim-İş Bölümü'nden mezun olduktan sonra Almanya'nın en iyi stüdyolarında Latin hat ve Avrupa cilt teknikleri üzerine çalıştı (1937-43). Onun sanatında geliştirdiği yeni yaklaşımlar ve ofisinde yıllarca düzenlediği, dönemin önde gelen isimlerinin takip ettiği "Perşembe Buluşmaları", gelenekle estetik modernitenin yaratıcı bir şekilde birbiriyle kaynaştığı bir miras bıraktı. Barın'ın kolektif üretime atfettiği önem, 17. İstanbul Bienali kapsamında bir araya gelen sergilere de yansıyor. Mekân, İstanbul Bienali kapsamında ilk kez kullanılacak. Tarihi Yarımada'daki birçok yapı gibi hanın girişi bir sarnıcın üzerine kuruluyken, binanın teras katından görülebilecek nefes kesici manzara şehrin tarihinin sayısız katmanını gözler önüne seriyor.

Barın Han is a six-storey building in Çemberlitaş, on Istanbul's Historical Peninsula. Having served as the atelier of Turkey's leading calligrapher and book-binding artist Emin Barın for decades, the venue has embraced exhibitions, artist workshops and meetings since 2019. Emin Barın was a pioneer of the art and discipline of calligraphy in Turkey, and trained many leaders of this field. Having graduated from Ankara Gazi Terbiye Institute's painting department, he studied Latin calligraphy and book-binding techniques at the best studios in Germany (1937-43). The new approaches he brought to his art, and the regular 'Thursday Meetings' held in his office with leading intellectuals of his time, have left a unique legacy of creative integration between tradition and aesthetic modernity. His belief in collective production resounds in the projects brought together here for the 17th Istanbul Biennial. This is the first time the venue will host the Biennial. As in many of the buildings in the Historical Peninsula, beneath Barın Han sits an ancient cistern, while myriad layers of the city's past reveal themselves in a breathtaking panorama from the upper floors.

The Çinili Hamam

Fatih'in Zeyrek semtinde bulunan The Çinili Hamam, Osmanlı hamam mimarisinin en önemli örneklerinden birisi. 1540-1546 yılları arasında, Kaptan-ı Derya Barbaros Hayrettin Paşa tarafından Mimar Sinan'a ısmarlanan yapı, Sinan'ın bilinen en erken tarihli hamamları arasında. 18. yüzyılda bölgede yaşanan depremler ve yangınlar sonrasında hamamın duvarlarını kaplayan ayırt edici mavi-beyaz İznik Çinileri tahrip olmuş ve Parisli bir antikacı tarafından satılarak Avrupa'nın en önemli müzelerinin koleksiyonlarında yerini almış. Bu çinilerin bir kısmı hâlâ hamamın erkekler kısmının sıcaklık bölümünde görülebiliyor.

2010'dan beri süregelen titiz restorasyon çalışmalarının ardından mekân 2023 yılında müze-hamam kompleksi olarak faaliyete geçecek. Bienal izleyicileri, ilk açıldığı tarihten neredeyse 500 yıl sonra, kadınlar ve erkekler bölümleriyle yeniden özgün işlevine kavuşmadan önce, mekânın hamam bölümlerini görme fırsatı bulacak. Bu büyülü mekânı geride bıraktıktan sonra, UNESCO Kültür Mirası Listesi'ne girmiş bu mahallede yapacağınız gezinti sizi bienalin *Şiir Hattı* projesinden seçkileri okuyabileceğiniz Zeyrek Kitabevi'ne ulaştıracak.

Located in the Zeyrek residential neighbourhood of Istanbul's Fatih district, The Çinili Hamam is one of the most noteworthy examples of Ottoman hammam architecture. Commissioned by Admiral Barbarossa Hayreddin Pasha between 1540 and 1546, it was one of the earliest hammams designed by chief Ottoman architect, Mimar Sinan. Its distinctive blue-and-white Iznik tiles, damaged in devastating earthquakes and fires during the eighteenth century, were sold off by a Parisian antique dealer and found their way into Europe's most distinguished museums. A few can still be seen in the hot room (caldarium) of the men's section.

After meticulous restoration, begun in 2010, the site will be inaugurated as a hammam-museum complex in 2023. Biennial visitors will have a rare chance to see its hammam sections before it resumes its former function, with its original gender separation, almost 500 years after it first opened. From this enchanting venue, a stroll through its UNESCO World Heritage-listed neighbourhood brings you to the storied Zeyrek Bookstore, where selections from the Biennial's *Poetry Channel* are to be read.

Küçük Mustafa Paşa Hamamı
Küçük Mustafa Paşa Hammam

Haliç'in karşı kıyısında, Fatih mahallesinde bulunan Küçük Mustafa Paşa Hamamı 1477'de inşa edildi ve İstanbul'un en eski hamamlarından biri. 1990'ların ortalarından bu yana kullanılmayan hamam ilk olarak 2015'te 14. İstanbul Bienali'ne ev sahipliği yaptı.

Büyük bir metropolisin kalbinde yer almasına rağmen kendine özgü ritmini koruyan Fatih, şehir surlarından kalan duvarlarla çevrili eski yerleşim yerlerini ve pek çok mimari mirası bünyesinde barındırdığı için İstanbul'un en tarihsel semtlerinden biri olma özelliğini taşıyor. Şehrin en saygın yapılarından biri olan, 1454 yılında kurulan ve kırmızı tuğla cephesiyle dikkat çeken meşhur Rum Okulu, Fener mahallesinde konumlanıyor. Küçük Mustafa Paşa Hamamı'nın yakın çevresinde bulunan, bugün Gül Camisi olarak bilinen 9. yüzyıldan kalma Doğu Ortodoks Kilisesi, Bizans dönemine ait, İstanbul'da varlığını sürdüren en önemli dini yapılardan biri. 16. yüzyıldan kalma bir başka bienal mekânı The Çinili Hamam'a ise, bu eski şehrin katmanlı geçmişini ortaya koyan dar sokaklardan geçerek 10 dakikada yürüyerek varılabiliyor.

Constructed in 1477, Küçük Mustafa Paşa Hammam is one of the oldest Turkish baths in Istanbul, located in the Fatih neighbourhood across the Golden Horn from Beyoğlu. Having been vacant since the mid-1990s, the hammam first played host to the Istanbul Biennial in its 14th edition in 2015.

Though it lies at the heart of the great metropolis, Fatih has a rhythm all its own. It is one of Istanbul's most historic districts, containing its oldest residential areas and numerous architectural landmarks, surrounded by remnants of the ancient city walls. The famous red edifice of the city's oldest and most prestigious Greek school, established in 1454, is in the Fener neighbourhood. In the hammam's immediate vicinity lies the former ninth-century Eastern Orthodox church now known as Gül Mosque, or 'The Mosque of the Rose', one of the most significant Byzantine religious buildings still standing in Istanbul. From here, the sixteenth century The Çinili Hamam, also a biennial venue, is less than ten minutes' walk away through narrow streets that reveal the old city's layered past.

Suna ve İnan Kıraç Vakfı Pera Müzesi
Suna and İnan Kıraç Foundation Pera Museum

Pera Müzesi'ne ev sahipliği yapan tarihi bina 1893'de mimar Achille Manoussos tarafından Bristol Oteli olarak inşa edildi. Suna ve İnan Kıraç Vakfı, mimar M. Sinan Genim tarafından yenilenen bu neo-klasik binayı 2005 yılında çağdaş donanımlı bir müze olarak ziyarete açtı. Pera Müzesi, Beyoğlu'nun kalbi sayılan İstiklal Caddesi'ne (eski ismiyle Cadde-i Kebir) çok yakın bir noktada bulunuyor ve içinde Suna ve İnan Kıraç Vakfı'nın üç büyük koleksiyonunu barındırıyor: Oryantalist Resim Koleksiyonu, Anadolu Ağırlık ve Ölçüleri Koleksiyonu ve Kütahya Çini ve Seramikleri Koleksiyonu.

Pera Müzesi'nin üç katında düzenlenen süreli sergiler, öğrenme programları, film programları ve etkinlikler İstanbullulara değerli bir düşünce alanı açıyor. İstanbul Bienali 2015'ten beri Pera Müzesi'yle işbirliği hâlinde süreli sergi alanlarını bienal projelerini sunmak için kullanıyor.

Bu mekânı ziyaret eden bienal izleyicileri on dokuzuncu yüzyıldan kalma birçok önemli yapının yer aldığı Meşrutiyet Caddesi üzerinde yürüyüş yaparak Beyoğlu'nun tarihsel katmanlarla örülü –ve dönüşmeye devam eden– kozmopolitanizmini deneyimleme imkânı bulabilir.

The historical building that accommodates Pera Museum was initially conceived as Hôtel Bristol, designed by architect Achille Manoussos and built in 1893. Following a daunting renovation of the neo-classical building by architect M. Sinan Genim, Pera Museum was founded and inaugurated by Suna and İnan Kıraç Foundation in 2005 as a modern, fully equipped museum. Located just off Istiklal Avenue (known as Cadde-i Kebir, or the Grand Avenue, during the Ottoman period) in the heart of Beyoğlu, the museum comprises three major collections of the foundation: Orientalist Paintings, Anatolian Weights and Measures, and Kütahya Tiles and Ceramics.

Pera Museum offers Istanbulites a distinguished space for thinking and intellectual exchange through temporary exhibitions on the three upper floors, learning programmes, film programmes and other events. The museum has hosted and collaborated with the Istanbul Biennial since 2015.

Walking along Meşrutiyet Street, where the museum is situated among various other nineteenth-century buildings, Biennial visitors to Pera Museum can experience the historically layered – and still changing – cosmopolitanism of the Beyoğlu district.

Büyükdere35

Büyükdere35 farklı disiplinlerden güncel sanatçıların sergilerine ve atölyelerine, çeşitli konulardaki seminerlere ev sahipliği yapan bir galeri mekânı olarak 2017'de kuruldu. İstiklal Caddesi üzerinde Galatasaray Meydanı'nı boğazın mavi sularına bağlayan Boğazkesen Yokuşu'nda konumlanan Büyükdere35, Beyoğlu'nun en hareketli mahallelerinin birinde, günlük şehir yaşamının canlılığının tam ortasında yer alıyor.

İstanbul Bienali kapsamında ilk kez bir bienal mekânı olarak kullanılacak Büyükdere35'i ziyaret ettikten sonra kendinizi denize doğru bırakabilir ya da Çukurcuma'nın dar sokaklarında sokak satıcılarını takip edip Cihangir'de, 15. yüzyıldan kalma Firuz Ağa Camisi'ne ulaşabilirsiniz. Buranın yanında yer alan ve kamusal yaşamın bölgedeki önemli buluşma noktalarından biri olan çay bahçesine yerleştiğinizde etrafınızı saran canlılığı ve mahallenin ev sahibi sayılan kedileri seyre dalabilirsiniz.

Hosting the exhibitions and workshops of contemporary artists from different disciplines as well as various seminars, Büyükdere35 was founded in 2017 as a gallery space. Located on Boğazkesen Yokuşu, a hill that connects Galatasaray Square at Istiklal Avenue to the blue waters of the Bosphorus, Büyükdere35 stands in one of the most dynamic neighbourhoods of Beyoğlu, humming with the vitality of everyday urban life.

After your visit to Büyükdere35, which is an Istanbul Biennial venue for the first time in this edition, you can drift towards the seaside, or follow the pedlars through the narrow streets of Çukurcuma and arrive at the fifteenth-century Firuz Ağa Mosque. There, you might sit in the nearby tea garden, one of the most prominent meeting spots in the district's public life, and take in the lively surroundings with the neighbourhood's resident cats.

Merkez Rum Kız Lisesi
Central Greek High School for Girls

Merkez Rum Kız Lisesi 19. yüzyılın sonunda mimar Dimitrios Panayiotides tarafından inşa edildi. Yoksul kız çocuklarının eğitim alabilmesi için kurulan okul 1999'da yeterli öğrenci olmadığı için kapandı. Bugün okulun bakımını sağlayan bir aileye ev sahipliği yapan binadaki sınıflarda bir dönemin belleğini taşıyan araç gereçler, tablolar ve haritalar hâlâ muhafaza ediliyor. Binanın dar bir kapıdan geçilerek ulaşılan giriş katı İstanbul Bienali'ne ev sahipliği yapıyor. Birçok bitkiye kucak açan bahçe şehrin tarihinden sessiz kalan bir kesiti canlandırıyor.

Beyoğlu'nun merkezindeki iki ana hat olan İstiklal Caddesi ile Sıraselviler Caddesi arasında kalan Merkez Rum Kız Lisesi'ni gezdikten sonra yokuş aşağı yürüyerek Tophane'nin renkli sokaklarına dalabilir ya da yukarı çıkarak Gezi Parkı'nda soluklanabilirsiniz.

Central Greek High School for Girls was designed by architect Dimitrios Panayiotides and built in the late nineteenth century. The school was founded to provide impoverished girls with an education, yet closed down in 1999 due to an insufficient number of students. The building is currently looked after by a caretaker family and its classrooms contain equipment, paintings, maps, and other items preserving the memories of a bygone era. Entered through a narrow doorway, the building's ground floor now plays host to the Istanbul Biennial. And its garden, which contains various species of plants, animates this quiet slice of the city's history.

After your visit to the Central Greek High School for Girls, located between the two major axes of the Beyoğlu district, Istiklal and Sıraselviler Avenues, you can make your way down a steep hill towards the vibrant streets of Tophane, or ascend towards Gezi Park for a restful change of pace.

SAHA Studio

SAHA Studio Türkiye'den görsel sanatlar alanında çalışan sanatçı, küratör ve yazarları desteklemek amacını taşıyan SAHA Derneği tarafından 2019'da kuruldu. Beyoğlu'nda 350 metrekarelik bir mekânın işlevlendirilmesiyle faaliyete geçen SAHA Studio, davetli sanatçılara çalışma yeri ve küratoryal desteğin yanı sıra projeleri için araştırma, üretim, sergileme ve sunum desteği sağlayarak çalışmalarını sürdürebilecekleri bir alan açıyor. Sanat çevresindeki diyaloğun zenginleşmesine katkı sunan program her yıl iki ayrı dönemde onun üzerinde katılımcıyı ağırlıyor.

SAHA Studio 17. İstanbul Bienali kapsamında hem bienal mekânlarından biri hem de bir bienal katılımcısı olarak belirli günlerde kapılarını bienal izleyicisine açarak hâlihazırda devam eden sanatçı üretimlerinin paylaşılacağı ve tartışılacağı bir mekân olarak hizmet veriyor. Sanatla daha derin bir bağ kurmak isteyen bienal izleyicileri böylelikle burada yaratıcı süreçleri daha yakından gözlemleme imkânı bulacak. 1990'ların Beyoğlu'sunu bilenler SAHA Studio'nun, o dönemde, yükselen alternatif müzik kültürünün doğduğu sahnelerden biri olan Alt Kemancı olduğunu da hatırlayacaktır. Alt Kemancı 2000'lerin ortasında kapandı, bir süre geçici sergilere ev sahipliği yaptıktan sonra SAHA Studio olarak yenilendi.

SAHA Studio was founded in 2019 by SAHA Association, which supports artists, curators and writers from Turkey working in the visual arts. On a repurposed 350 square-metre site in the Beyoğlu district, SAHA Studio allows artists to continue their work by providing them with a co-working space, curatorial support and a budget for research, production, exhibition and presentation. Contributing to the enhancement of dialogue in the art scene, the programme hosts over ten participants in two separate terms each year.

For the 17th Istanbul Biennial, SAHA Studio will open its doors to the Biennial audience on certain days, serving as both a participant and a venue for the sharing and discussion of ongoing artistic production. A close-up view of the creative process will greet audiences seeking a deeper connection with art. Those who knew Beyoğlu in the 1990s will remember SAHA Studio as Alt Kemancı, a seminal concert venue for the rising alternative music scene. It was closed in the mid-2000s and renovated as SAHA Studio after some years of hosting temporary exhibitions.

Metro İstanbul Yaklaşım Tüneli Taksim

Taksim Gezi Parkı'nın altında yer alan Metro İstanbul Yaklaşım Tüneli Taksim, bugünkü adıyla M2 Yenikapı-Hacıosman Metro Hattı'nın 1992 yılında temeli atılan Taksim İstasyonu'nun inşaatı sırasında yapıldı. 257 metre uzunluğunda, 4 metre genişliğinde ve 4,5 metre yüksekliğindeki bu tünelin bir ucu en yoğun kullanılan raylı hatlardan birine, diğer ucuysa şehrin en hareketli noktalarından biri olan Taksim-Harbiye'ye açılıyor.

İstanbul Bienali kapsamında ilk kez kullanılacak Metro İstanbul Yaklaşım Tüneli Taksim'i ziyaret ettikten sonra Gezi Parkı'nda ağaçların gölgesinde dinlenebilir; serin havalarda parkın Harbiye tarafında bulunan çay bahçesinde oturup İstanbul Boğazı'nı izleyerek sıcak içeceğinizi yudumlayabilirsiniz. Bu dingin yeşil alanda bir dinlenme arası, kentin keşmekeşine de kusursuz bir mola vermenizi sağlayacak.

Lying beneath Taksim Gezi Park, Metro İstanbul Yaklaşım Tüneli Taksim was built during the construction of Taksim Station on the M2 Yenikapı-Hacıosman Metro Line, as it is known today, whose foundations were laid in 1992. The tunnel is 257 metres long, 4 metres wide and 4.5 metres high, and opens into one of the city's busiest underground stations at one end, and onto Taksim-Harbiye, one of its most active outdoor spots, at the other.

As you leave Metro İstanbul Yaklaşım Tüneli Taksim, which is being used as an Istanbul Biennial venue for the first time, take a rest under the shade of Gezi Park's trees. In cooler weather, you can sit in the tea garden at the Harbiye end of the park with a hot drink and a view of the Bosphorus. An interlude in this serene green space offers the perfect time-out from the hustle and bustle of the city.

Performistanbul Canlı Sanat Araştırma Alanı (PCSAA)
Performistanbul Live Art Research Space (PCSAA)

Uluslararası performans sanatı platformu Performistanbul, performans sanatçılarını tek bir çatı altında birleştirmek, projelerle buluşturmak, üretimlerini desteklemek ve bu alana görünürlük sağlamak amacıyla 2016'da kuruldu. Galata'nın dar sokaklarında ilerlerken karşınıza çıkan tarihi bir yapıda yer alan Performistanbul, aynı zamanda performans sanatının eğitimi ve gelişimi üzerinde önemli bir etkiye yol açma gayesiyle kurulan Türkiye'deki ilk Canlı Sanat Araştırma Alanı'nı meydana getiren zengin bir arşive de ev sahipliği yapıyor. Bu alandaki üretimlerin izlenebildiği, arşivin incelenebildiği oluşumun çatısı altındaki bir diğer unsur ise 2020'den beri sadece canlı sanata odaklanan bir sanatçı misafir programı.

İstanbul Bienali kapsamında ilk kez bienal mekânı olarak kullanılacak Performistanbul'u ziyaret ederken denize inen yokuşlardan kendinizi bırakabilir, yüzyıllar boyunca farklı cemaatlerin yaşadığı bölgede dolaşırken bu tarihi semtin keşmekeşinde kaybolabilirsiniz.

The international performance art platform Performistanbul was founded in 2016 to unite performance artists under one roof, to foster partnerships, support their work and promote the discipline's visibility. Located in a historical building, it welcomes visitors strolling through the alleys of Galata and accommodates the rich archive of Turkey's first Live Art Research Space, established to make a significant impact on the education and development of performance art. Performistanbul has also been offering a residency programme since 2020, focusing solely on Live Art.

While visiting Performistanbul, which will be an Istanbul Biennial venue for the first time in this edition, you can wander down towards the seaside, getting lost in the hustle and bustle of a historic neighbourhood whose different ethnic and religious communities have co-existed for centuries.

Fiziksel Olmayan Mekânlar
Non-Physical Venues

Mantı Postası | Dumpling Post
hrantdink.org
mantipostasi.com
dumplingpost.com

Radyo Bienal
Açık Radyo 95.0
acikradyo.com.tr
Spotify

Crip Magazine #5
cripmagazine.evaegermann.com

cascadingspiral.com

Anne(x)
bienal.iksv.org

Şiir Hattı | Poetry Channel
bienal.iksv.org

Kuşlar Ne Düşünüyor?
What Are The Birds Thinking?
kuslar.iksv.org

KAT PLANLARI FLOOR PLANS

Zeytinburnu Tıbbi Bitkiler Bahçesi
Zeytinburnu Medicinal Plants Garden

1. Nelumbo, Lotus çiçekli bir su bahçesi | Nelumbo, an aquatic garden with Lotus —— 170
2. Bizim-Tarihimiz-Kitaplarda-Bulunmaz | Our-History-is-Not-Found-in-a-Book —— 190

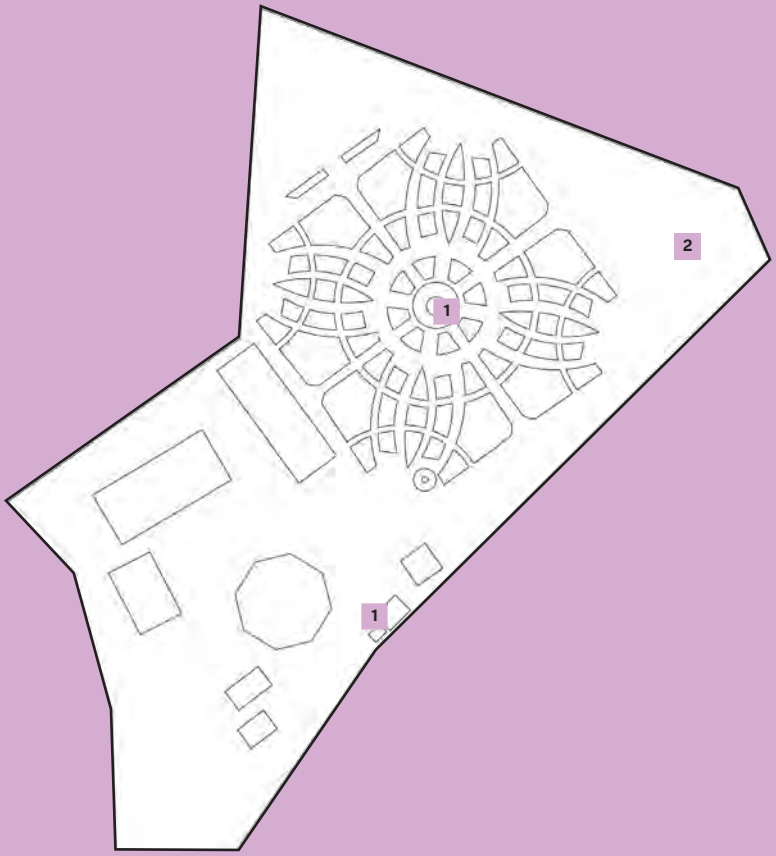
2
1
1

AÇIK ALANLAR | OPEN SPACES

3. Zip Zap Sirk Okulu | Zip Zap Circus School —— **142**
4. Hem Zemin / Hem Zaman | In Time / On Ground —— **156**
5. Mutant Zaman | Mutant Time —— **114**
6. Yenikapı'nın Müzeleri | Yenikapı's Museums —— **204**
7. Bayrak Projesi | Flag Project —— **106**
8. Preecha Phinthong Vakfı (PPV) | Preecha Phinthong Foundation (PPF) —— **184**

P BİNASI | P BUILDING

9. Bayrak Projesi | Flag Project —— **106**
10. Pustaka Bergerak —— **112**
11. Adlaw Sang Mananagat (Balıkçılar Günü | Fisherfolks Day) —— **116**
12. Shapono —— **190**
13. Harunan Motol (Tekne Merdiveni | Boat's Ladder) 2021 —— **208**
14. Sesli Bilişsel Alan | Vocal Cognitive Territory —— **132**
15. Silent University Oryantasyon Programı | The Silent University Orientation Programme —— **196**

C BİNASI | C BUILDING

16. Boğatepe Gelecek Sözleşmesi | Boğatepe Charter of Futures —— **146**
17. Mutant Zaman | Mutant Time —— **114**
18. İnsan Suretinde Bahar | Human Spring —— **192**
19. Sonsuz Derinlikten Maden Çıkarmak | Mining the Abyss —— **154**
20. Yerinden Edilme Hâli: Dolaşık Topografyalar | State of Displacement: Entangled Topographies —— **108**

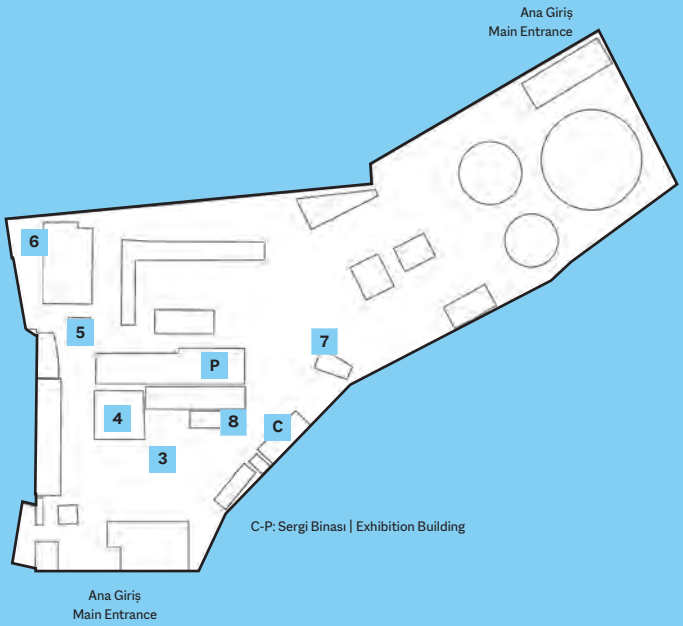
Ana Giriş
Main Entrance
6
5
P
7
4
8
C
3
C-P: Sergi Binası | Exhibition Building
Ana Giriş
Main Entrance

P BİNASI
P BUILDING

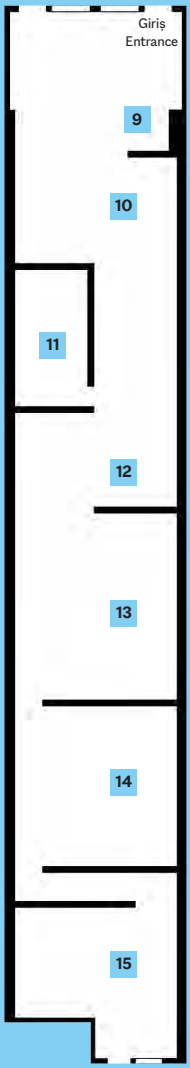

C BİNASI
C BUILDING

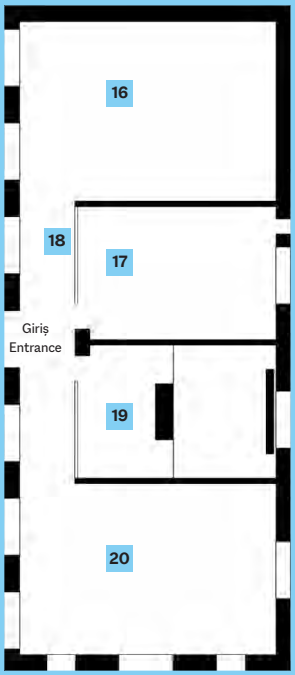

21. Ayakizi | Footsteps —— **144**
22. Geçiş Hâlinde; Beyaz Ev; Taşlarla Vurmak | In Transit; White House; Clapping With Stones —— **100**

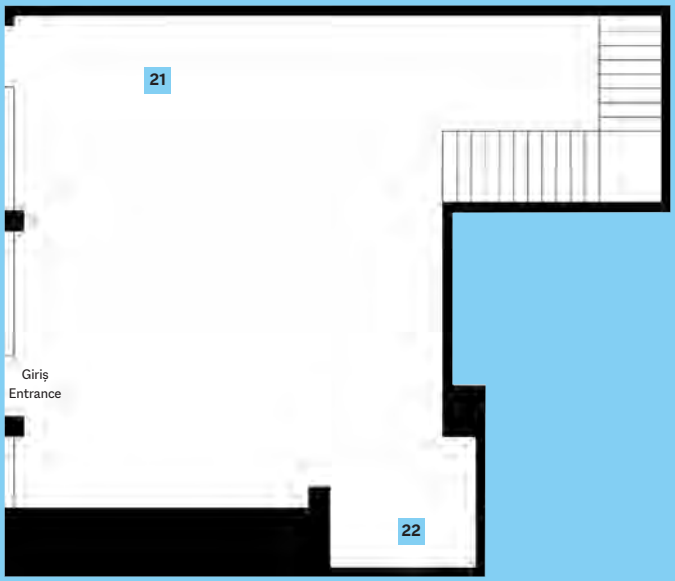
21
Giriş
Entrance
22

Barın Han

BODRUM KAT | BASEMENT FLOOR

23. Mücadeleleri Birleştirelim, yoksa | Union of Struggles, otherwise —— **198**
24. Hem Zemin / Hem Zaman | In Time / On Ground —— **156**

ZEMİN KAT | GROUND FLOOR

25. Danarto dkk —— **130**
26. Atatürk'ün Katafalkı: Bir Diğer Ütopik Mimari Örneği mi?
Atatürk's Catafalque: Another Utopian Architecture? —— **176**
27. École du soir in Istanbul: Archives sonores de la littérature noire (İstanbul'da Akşam Okulu: Siyah Edebiyatın Ses Arşivleri | The Evening School: Sound Archives of Black Literature) —— **138**

BİRİNCİ KAT | FIRST FLOOR

25. Danarto dkk —— **130**
28. Preecha Phinthong Vakfı (PPV) | Preecha Phinthong Foundation (PPF) —— **184**
29. Nesne Performansının Yıllığı: Kuklacılık, Sokak Performansı ve Eylemcilik
Annals of Object Performance: Puppetry, Street Performance, and Activism
Toplumun Kötülükleri | Demons of Society —— **120**

İKİNCİ KAT | SECOND FLOOR

29. Nesne Performansının Yıllığı: Kuklacılık, Sokak Performansı ve Eylemcilik
Annals of Object Performance: Puppetry, Street Performance, and Activism
Toplumun Kötülükleri | Demons of Society —— **120**
30. Radyo Bienal —— **102**
31. Saniyede 20 Dalganın Altında Geriye Doğru Koşmak | Running Backwards Below 20 Waves Per Second —— **148**

ÜÇÜNCÜ KAT | THIRD FLOOR

32. Müfredat Dışı | Extracullicular —— **178**

ÇATI KATI | PENTHOUSE

33. Atatürk'ün Katafalkı: Bir Diğer Ütopik Mimari Örneği mi?
Atatürk's Catafalque: Another Utopian Architecture? —— **176**
34. Harman | Blend —— **164**
35. Okuma Odası | Reading Room:
Anne(x) —— **104**
cascadingspiral.com —— **200**
Crip Magazine#5 —— **128**
Mantı Postası | Dumpling Post —— **136**
Şiir Hattı | Poetry Channel —— **180**

BODRUM KAT
BASEMENT FLOOR

ZEMİN KAT
GROUND FLOOR

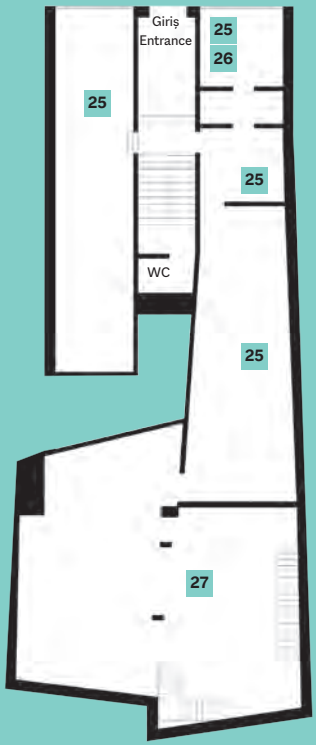

BİRİNCİ KAT
FIRST FLOOR

A Emin Barın Sergi | Emin Barın Exhibition
B Açık Hava Sineması | Open-air Cinema

İKİNCİ KAT
SECOND FLOOR

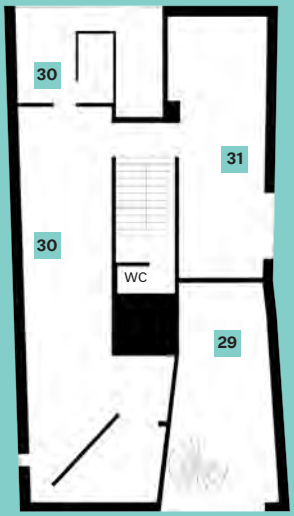

ÜÇÜNCÜ KAT
THIRD FLOOR

ÇATI KATI
PENTHOUSE

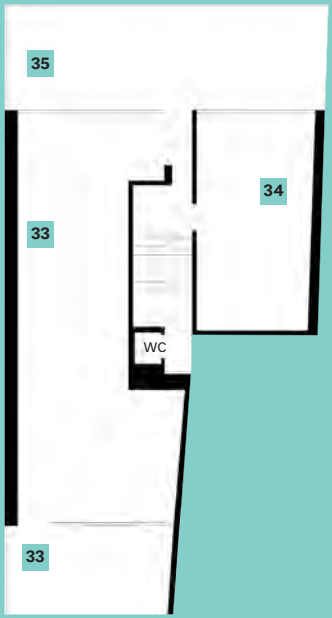

The Çinili Hamam

36. CONCERTINO per il mare (Deniz için KONÇERTİNO | *CONCERTINO for the sea*) —— **166**
37. Çağrıya Cevap Ver | Answer to the Call —— **152**

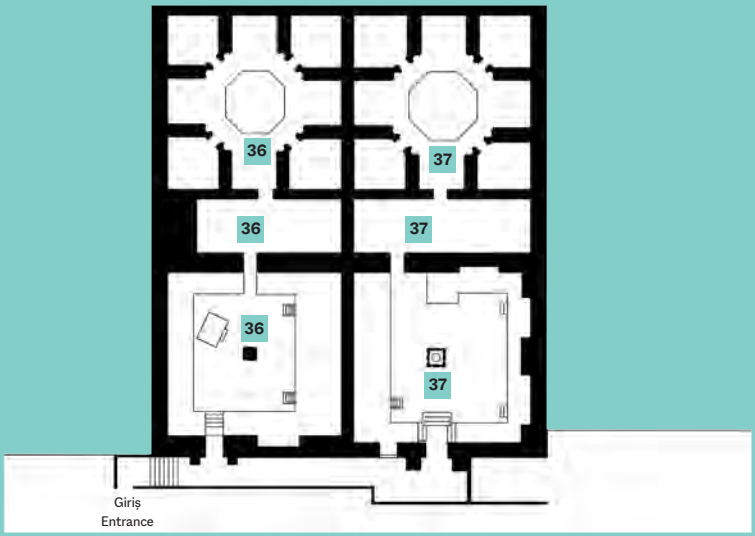
36
37
36
37
36
37
Giriş
Entrance

Küçük Mustafa Paşa Hamamı
Küçük Mustafa Paşa Hammam

38. Fısıldayan Oyun Alanı | Whispering Playground —— **118**
39. Sul Mare —— **150**
40. İnsan Suretinde Bahar | Human Spring —— **192**
41. Büyük Zamanların Mesajı: Şehrin Hikâye Anlatıcıları | Great Times Message: Storytellers of the Town —— **186**
42. Okuma Odası | Reading Room:
Anne(x) —— **104**
cascadingspiral.com —— **200**
Crip Magazine#5 —— **128**
Mantı Postası | Dumpling Post —— **136**
Şiir Hattı | Poetry Channel —— **180**

42
40
41
41
41
39
40
39
38
39

Suna ve İnan Kıraç Vakfı Pera Müzesi
Suna and İnan Kıraç Foundation Pera Museum

ÜÇÜNCÜ KAT | THIRD FLOOR

43. Geçiş Hâlinde; Beyaz Ev; Taşlarla Vurmak | In Transit; White House; Clapping With Stones —— **100**
44. Bir Dönüşümü Haritalandırmak | Mapping a Transformation —— **158**
45. "Bir Gün Anlayacağız": Müdahaleler, Kalıntılar, Ağıt | 'One Day We'll Understand': Interventions, Remnants, Requiem —— **194**
46. Emniyetsiz | Insecure —— **160**

DÖRDÜNCÜ KAT | FOURTH FLOOR

47. Kadınların Kamusal Hayatı – Bir Feminist Bellek Projesi | The Public Life of Women – A Feminist Memory Project —— **140**
48. Hem Zaman / Hem Zemin | In Time / On Ground —— **156**
49. Yakınsama Bölgesi | Zone of Convergence —— **168**
50. İnsan Suretinde Bahar | Human Spring —— **192**
51. Kırılganlığın Çağrısı | The Call of Fragility —— **188**

BEŞİNCİ KAT | FIFTH FLOOR

52. Derinlerde (mayın tarlaları): Bosna ve Kamboçya | In Depth (minefields): Bosnia and Cambodia —— **174**
53. Ana Soyundan B – Yeryüzünü Kaplamak; İnkâr Endüstrileri Matrilineal B – Surfacing; Industries of Denial —— **172**
54. Bu Ağaç Bana Ait! | This Tree is Mine! —— **202**

PERA CAFÉ

55. Harman | Blend —— **164**

ÜÇÜNCÜ KAT | THIRD FLOOR

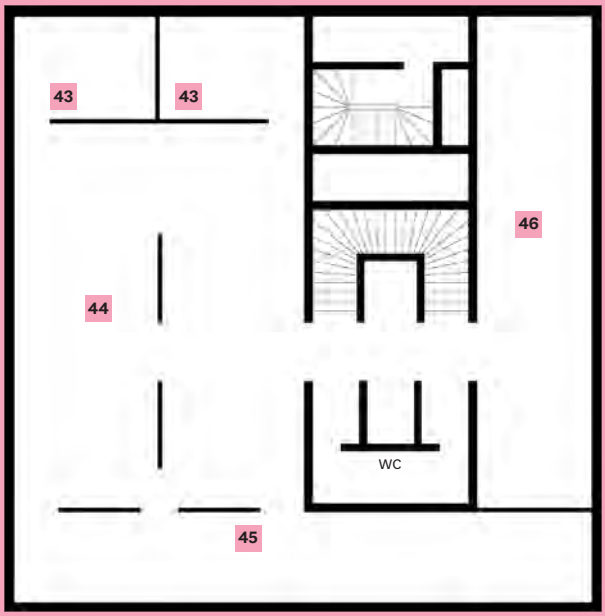

DÖRDÜNCÜ KAT | FOURTH FLOOR

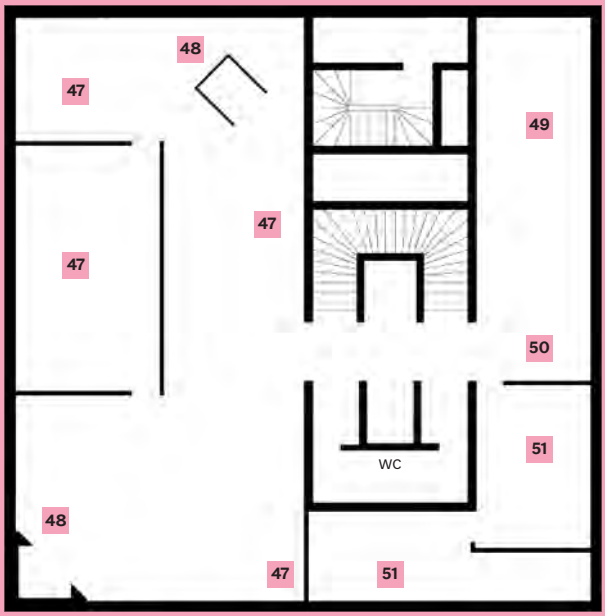

BEŞİNCİ KAT | FIFTH FLOOR

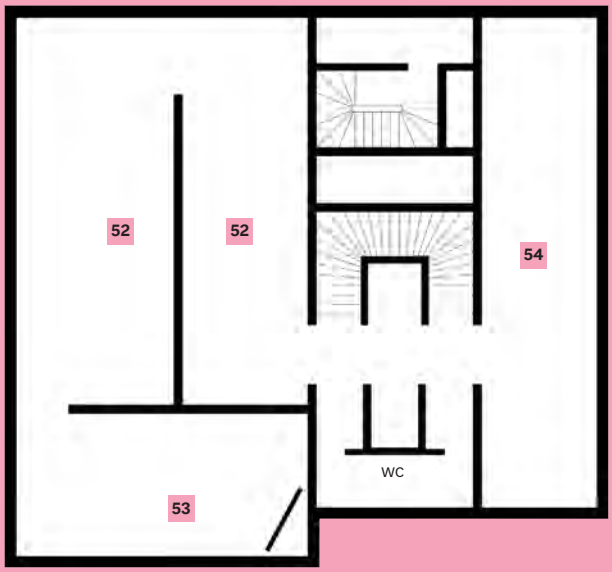

56. Çamuralem | Wallowland —— **126**

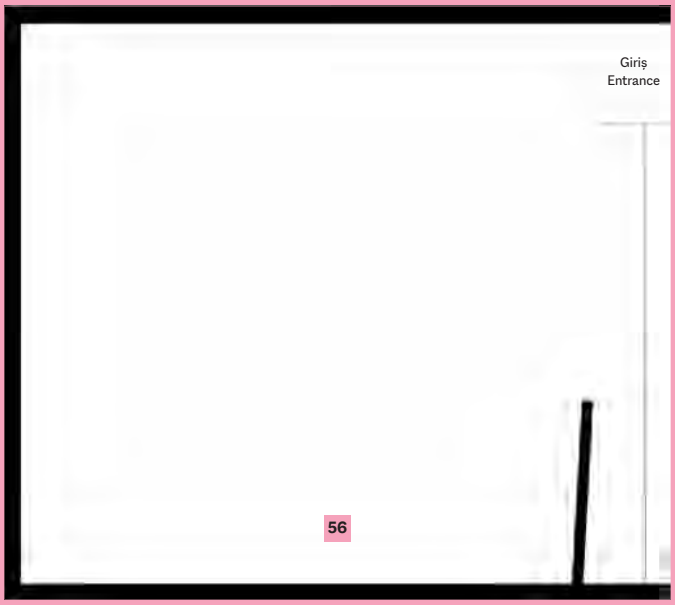

Giriş
Entrance

Merkez Rum Kız Lisesi
Central Greek High School for Girls

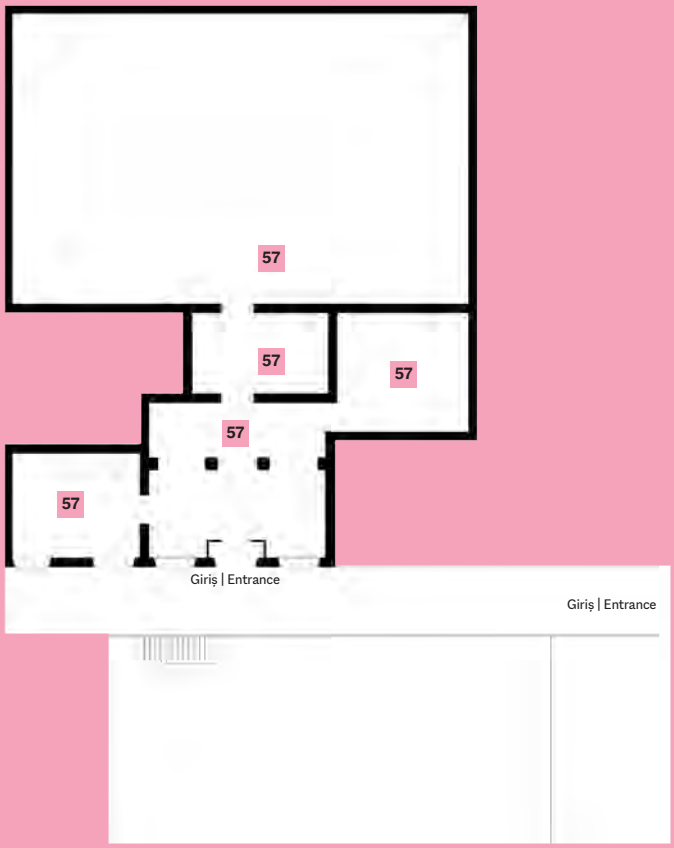
57
57
57
57
57
Giriş | Entrance
Giriş | Entrance

SAHA Studio

58. cascadingspiral.com —— **200**
59. Silent University Oryantasyon Programı | The Silent University Orientation Programme —— **196**
60. Mutant Zaman | Mutant Time —— **114**

Giriş | Entrance

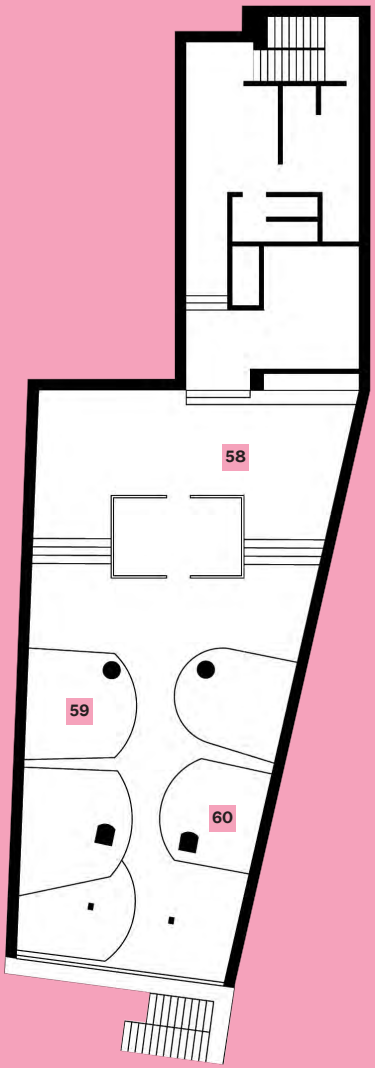

Metro İstanbul Yaklaşım Tüneli Taksim

61. Kiklop | Cyclope —— **124**

Giriş | Entrance

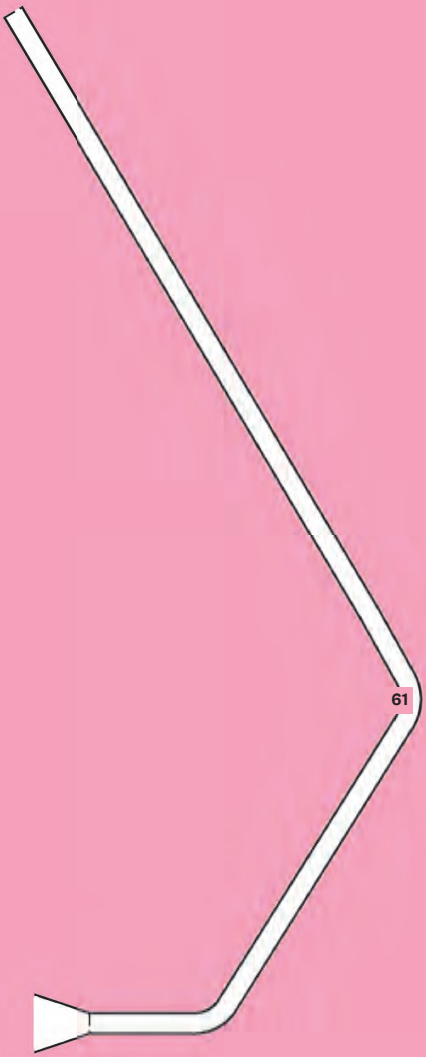

Performistanbul Canlı Sanat Araştırma Alanı (PCSAA)
Performistanbul Live Art Research Space (PCSAA)

ZEMİN KAT | GROUND FLOOR

62. Hem Zemin / Hem Zaman | In Time / On Ground —— **156**

BİRİNCİ VE İKİNCİ BODRUM KATLAR
FIRST AND SECOND BASEMENT FLOORS

63. Hassas Sesler Sözlüğü | Dictionary of Sensitive Sounds —— **162**

ZEMİN KAT
GROUND FLOOR

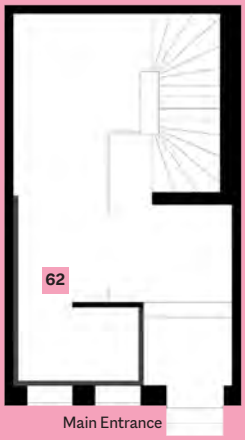

BİRİNCİ BODRUM KAT
FIRST BASEMENT FLOOR

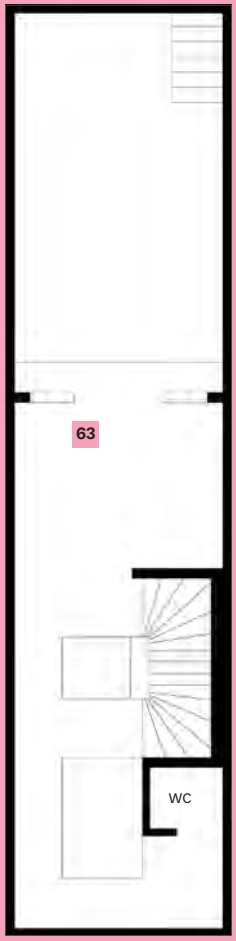

İKİNCİ BODRUM KAT
SECOND BASEMENT FLOOR

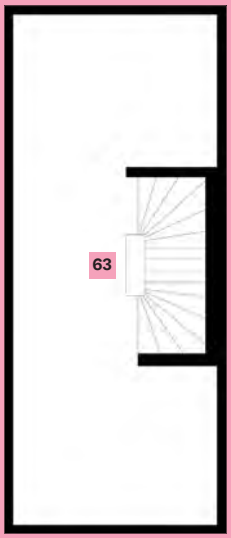

Ziyaretçi Bilgileri

17. İstanbul Bienali, 17 Eylül–20 Ekim 2022 tarihleri arasında Zeytinburnu Tıbbi Bitkiler Bahçesi, Müze Gazhane, arthereistanbul, Barın Han, The Çinili Hamam, Küçük Mustafa Paşa Hamamı, Suna ve İnan Kıraç Vakfı Pera Müzesi, Büyükdere35, Merkez Rum Kız Lisesi, SAHA Studio, Metro İstanbul Yaklaşım Tüneli Taksim ve Performistanbul Canlı Sanat Araştırma Alanı'nda (PCSAA) ücretsiz olarak gezilebilir.

Mekânları harita üzerinde görüntülemek için:

Bienal, pazartesi günleri hariç her gün, 10.00-18.00 arasında ziyarete açıktır. Açılış haftasına özel olarak, 19 Eylül Pazartesi tüm mekânlar açık olacaktır.

29 Ekim Cumartesi günü tüm bienal mekânları açık olacaktır.

Zeytinburnu Tıbbi Bitkiler Bahçesi 09.00-16.00 saatleri arasında ziyarete açıktır.

Pera Müzesi, hafta içi ve cumartesi 19.00'a, cuma günleri 22.00'ye dek açıktır; pazar günleri ise 12.00'de açılır, 18.00'de kapanır.

SAHA Studio çarşamba ve cumartesi günleri 12.00-19.00 arasında ziyaret edilebilir.

17. İstanbul Bienali'nin *Şiir Hattı* projesi kapsamında üretilen şiirleri ağırlayan küçük ve samimi mekânların listesi ve ziyaretçi saatleri için bienal.iksv.org/siirhatti sayfasını takip edebilirsiniz.

Bienal internette:
bienal.iksv.org
istanbulbienali
#istanbulbienali

Ziyaretçi Kayıt
Mekânlara girişler, kişiye özel kare kodlarla sağlanır. Bienal mekânlarını ziyaret ederken kullanacağınız karekodunuzu 17bziyaret.iksv.org adresinden ulaşabileceğiniz dijital formu doldurarak ya da seçili bienal mekânlarında bulunan kayıt masalarına başvurarak edinebilirsiniz.

17bziyaret.iksv.org adresindeki formu doldurduktan sonra kare kodunuz gün içinde e-posta adresinize gönderilir.

Kişiye özel kare kodunuz tüm mekânlar için geçerlidir. Kare kodunuzu kaybederseniz aynı kanallar aracılığıyla yeni kod başvurunuzu yapabilirsiniz. Mekân girişlerinde kimlik kontrolü yapılmaz.

Kişisel verilerini internet üzerinden paylaşmak istemeyen izleyiciler, kare kodlarını mekân girişlerinde yer alan kayıt masalarından, herhangi bir kişisel bilgi sağlamaksızın temin edebilir.

Kayıt masalarında oluşabilecek kuyrukları asgari uzunlukta tutmak ve sorunsuz bir sergi deneyimi sağlayabilmek için kayıt işlemlerinizi sergiye gelmeden tamamlamanız önerilir.

Visitor Information

The 17th Istanbul Biennial can be visited free of charge between 17 September and 20 November 2022 at Zeytinburnu Medicinal Plants Garden, Müze Gazhane, arthereistanbul, Barın Han, The Çinili Hamam, Küçük Mustafa Paşa Hammam, Suna and İnan Kıraç Foundation Pera Museum, Büyükdere 35, Central Greek High School for Girls, SAHA Studio, Metro İstanbul Yaklaşım Tüneli Taksim and Performistanbul Live Art Research Space (PCSAA).

To view the venues on map:

The Biennial is open between 10.00 and 18.00 every day except Mondays, with the exception of 19 September, the Monday of the opening week.

All the Biennial venues will be open on the national holiday on 29 October, Saturday.

Zeytinburnu Medicinal Plants Garden is open between 09.00 and 16.00.

Pera Museum is open until 19.00 on weekdays and Saturdays, and 22.00 on Fridays. The Museum opens at 12.00 and closes at 18.00 on Sundays.

SAHA Studio can be visited on Wednesdays and Saturdays between 12.00 and 19.00.

The full list and visiting hours of the small and intimate venues that host the poems written under the scope of the *Poetry Channel* project are available on bienal.iksv.org/poetrychannel.

Biennial on the web:
bienal.iksv.org
istanbulbienali
#istanbulbiennial

Visitor Registration
Venue entries require a personal QR code, which can be acquired by filling out the online form at 17bvisit.iksv.org or through the registration desks at the selected venues.

Once you fill out the form, a personal QR code will be sent to your e-mail address within a day.

Your personal QR code is valid for all Biennial venues. In case of loss, you can re-register by following the same steps. There will be no ID check at the entrances.

If you prefer not to share personal information online, you can choose to apply at the registration desks to get your QR code without providing any personal information.

Visitors are advised to register online prior to their visit to avoid long queues and ensure a pleasant visit.

Koç Holding Desteğiyle Rehberli Turlar

Ücretsiz ziyaret edilebilen 17. İstanbul Bienali'nin rehberli tur programı ziyaretçilere, bienal sergilerini, eğitimlerini 2007-2026 Bienal Sponsoru Koç Holding desteğiyle alan uzman rehberler eşliğinde gezme olanağı sunuyor.

Suna ve İnan Kıraç Vakfı Pera Müzesi'nde, Müze Gazhane'de ve Barın Han'da ortalama bir saat süren turlarda size, farkı disiplinlerde eğitim görmüş rehberler eşlik eder. Turlar boyunca bienalde sergilenen eserleri daha yakından tanıyabilir, sergiyi kavramsal boyutlarıyla keşfedebilir ve eserlerle veya sanatçılarla ilgili merak ettiklerinizi rehberlere sorabilirsiniz.

Bienal süresince düzenli olarak gerçekleşen rehberli turlar, Suna ve İnan Kıraç Vakfı Pera Müzesi'nde, Müze Gazhane'de ve Barın Han'da, mekânların kapalı olduğu pazartesi günleri hariç her gün 11.00, 14.00 ve 16.00'da Türkçe düzenlenir. İngilizce turlar ise, yine bu üç mekânda, her çarşamba ve cumartesi günü 11.00'de yapılır.

Düzenli olarak gerçekleştirilen turlarda kulaklık sistemi kullanılır.

Müze Gazhane ve Suna ve İnan Kıraç Vakfı Pera Müzesi engelli erişimine uygun mekânlardır. Barın Han engelli erişimine uygun değildir.

Tüm bienal mekânlarının açık olduğu, açılışı takip eden ilk pazartesi günü (19 Eylül) rehberli turlar rutin saatlerinde gerçekleşir. Suna ve İnan Kıraç Vakfı Pera Müzesi pazar günleri 12.00'de açıldığından 11.00'deki rehberli tur düzenlenmez, yalnızca 14.00 ve 16.00 turları gerçekleşir. Cuma günleriyse müze 22.00'ye kadar açık olduğundan, saat 20.00'de ek rehberli turlar düzenlenir.

29 Ekim Cumartesi günü tüm bienal mekânları açık olacaktır.

Bir mekânı ve tüm mekânları rehberli turlarla gezmenizi sağlayan tek mekân ve kombine olmak üzere iki farklı bilet kategorisi mevcuttur. Kombine rehberli tur biletinizle, rehberli turun geçerli olduğu üç mekândan (Müze Gazhane, Barın Han ve Suna ve İnan Kıraç Vakfı Pera Müzesi) her birini birer defa, dilediğiniz gün ve saatte, turlarla gezebilirsiniz.

Bir rehberli tura en az on beş kişiden oluşan bir grupla katılım sağlamak istiyorsanız, indirimli grup biletlerinden yararlanabilirsiniz. Grup biletleri veya misafirlerinize özel VIP tur taleplerinizde İKSV'ye rehberli-tur@iksv.org adresinden ya da (212) 334 08 30 numaralı telefondan ula-

şarak rehberli tur rezervasyonunuzu kendi tercih edeceğiniz bir gün ve saate yaptırabilirsiniz.*

Bienalde Bir Gece
Bienal mekânlarından Barın Han'ı, ziyaret saatlerinden sonra, yalnızca size ve misafirlerinize özel bir turla gezmek ister misiniz? Her çarşamba saat 20.00'de başlayan, 15 kişilik özel gruplara yönelik bu ayrıcalıklı turlar hakkında ayrıntılı bilgi için bize rehberlitur@iksv.org adresinden ya da (212) 334 08 30 numaralı telefondan ulaşabilirsiniz.

Bebekli Sabahlar
Ebeveynlere ve bakımverenlere bienali 0-36 ay aralığındaki bebekleriyle birlikte, rehber eşliğinde gezme imkânı sunan Bebekli Sabahlar turları Müze Gazhane'de, 23 Eylül, 30 Eylül, 7 Ekim, 14 Ekim, 21 Ekim, 28 Ekim, 4 Kasım ve 11 Kasım cuma günleri 10.00-11.00 saatleri arasında düzenlenir.

Kategori ve Fiyatlar
Türkçe Turlar
• Tek mekân (tam) 90 TL
• Tek mekân (öğrenci) 45 TL
• Tek mekân grup (tam, kişi başı) 70 TL*
• Tek mekân grup (öğrenci, kişi başı) 35 TL*
• Tüm mekânlar kombine (tam) 200 TL
• Tüm mekânlar kombine (öğrenci) 100 TL
• Bebekli Sabahlar (bir bakımveren ve bir çocuk) 45 TL

İngilizce Turlar
• Tek mekân (tam) 370 TL
• Tek mekân (öğrenci) 185 TL
• Tek mekân grup (tam, kişi başı) 340 TL*
• Tek mekân grup (öğrenci, kişi başı) 150 TL*
• Tüm mekânlar kombine (tam) 740 TL
• Tüm mekânlar kombine (öğrenci) 370 TL

Rehberli tur biletlerinizi passo.com.tr'den, bienal mekânlarından ve ana gişe İKSV'den (Sadi Konuralp Caddesi No: 5, Şişhane, Beyoğlu) temin edebilirsiniz.

Guided Tours

Guided Tours Sponsored by Koç Holding

The guided tour programme of the 17th Istanbul Biennial, which can be visited free of charge, allows visitors to see the exhibitions in the company of specialists, trained with the valuable contribution of Koç Holding.

The tours conducted by guides majoring in varying fields last for about an hour in Suna and İnan Kıraç Foundation Pera Museum, Müze Gazhane and Barın Han. Guided tours enable visitors to get a closer look at the artworks, to learn about the exhibition and its conceptual framework, and to inquire further about the works and the artists.

Tours will be held regularly at Suna and İnan Kıraç Foundation Pera Museum, Müze Gazhane and Barın Han daily except Mondays at 11.00, 14.00 and 16.00. Tours in English are held at the same venues on Wednesdays and Saturdays at 11.00.

Headphone system is used in the regularly held tours.

Suna and İnan Kıraç Foundation Pera Museum and Müze Gazhane have disabled access. Barın Han is not accessible for people with disabilities.

On the first Monday (19 September) following the opening when all venues are open, all guided tours will proceed on scheduled times. Suna and İnan Kıraç Foundation Pera Museum opens at 12.00 on Sundays, therefore guided tours at 11.00 are not organised. Tours at 14.00 and 16.00 are organised as scheduled. An additional guided tour at 20.00 takes place on Fridays when the museum is open until 22.00.

All the Biennial venues will be open on the national holiday on 29 October, Saturday.

There are two different ticket categories. Single ticket allows you to visit one venue, while combined ticket is valid for all three venues. With your combined guided tour ticket, you can join the tours once at each venue (Müze Gazhane, Barın Han and Pera Museum) on the day and time of your own choosing.

If you want to participate in a guided tour with a group of at least fifteen people, you can take advantage of discounted group tickets. For group tickets and VIP tour requests for your guests, you can make your guided tour reservation on a day and time of your own choosing by

contacting İKSV via rehberlitur@iksv.org or by calling +90 (212) 334 08 30.*

A Night at the Biennial
Would you like to visit Barın Han with private tours, only for you and your guests, after visiting hours? For detailed information about these privileged tours that are organised at 20.00 every Wednesday for private groups of 15 people, please contact us at rehberlitur@iksv.org or +90 (212) 334 08 30.

Stroller Mornings
Stroller tours are offered to parents and caregivers who would like to visit the Biennial with their infants. Stroller tours take place between 10.00 and 11.00 on Fridays; 23 September, 30 September, 7 October, 14 October, 21 October, 28 October, 4 November, 11 November.

Categories and Fares
Tours in Turkish
• Single venue (full fare) 90 TL
• Single venue (student discount) 45 TL
• Single venue group (full fare, per person) 70 TL*
• Single venue group (student discount, per person) 35 TL*
• All venues (full fare) 200 TL
• All venues (student discount) 100 TL
• Stroller Mornings (a caregiver and an infant) 45 TL

Tours in English
• Single venue (full fare) 370 TL
• Single venue (student discount) 185 TL
• Single venue group (full fare, per person) 340 TL*
• Single venue group (student discount, per person) 150 TL*
• All venues (full fare) 740 TL
• All venues (student discount) 370 TL

Guided tour tickets can be purchased via passo.com.tr, at the Biennial venues or İKSV Box Office (Sadi Konuralp Caddesi No: 5, Şişhane, Beyoğlu).

KATKIDA BULUNANLAR CONTRIBUTORS

Geçiş Hâlinde; Beyaz Ev; Taşlarla Vurmak
In Transit; White House; Clapping With Stones

22

43

Lida Abdul
d. 1973; Los Angeles, ABD'de yaşıyor ve çalışıyor.
b. 1973; lives and works in Los Angeles, USA.

Beyaz Ev | *White House*, 2008
Giorgio Persano Gallery'nin izniyle | Courtesy of Giorgio Persano Gallery

Lida Abdul, anavatanı Afganistan'ı kasıp kavuran savaşın sonuçlarına, yıkıma ve yerinden olmaya kafa yoran bir video ve performans sanatçısı. İşlerinde anıtsallık ile aidiyet arasındaki ilişkiyi irdeleyerek inşa edilen ortamların kimliğin oluşmasında oynadığı rolü ortaya çıkarıyor. Hem siyasal çağrışımlarla yüklü hem de rüyaları andıran çalışmaları, izleyicileri tahribat ve iyileşmenin, yıkım ve yeniden gelişmenin çözümsüz çelişkilerine gebe şiirsel uzamlara; travma ve iyileşmenin, kayıp ve umudun mekânlarına sürüklüyor.

Abdul, Afganistan'da geçtiğimiz 20-30 yıldır süregiden silahlı çatışmaların ortasında gerçekleştirdiği video çalışmalarından bir seçkiyle bienale katılıyor. *Geçiş Hâlinde* (2008), bir Rus askeri uçağını pamukla dolduran ve onu uçurtma gibi uçurmaya çalışan okul çocuklarını gösteriyor. *Beyaz Ev*'de (2005) Abdul, ABD hava saldırısında bombalanarak harap olan bir hükümet binasının üzerini beyaza boyuyor. *Taşlarla Vurmak* (2005) ise Taliban'ın 2001'de imha ettiği 6. yüzyıldan kalma Buda heykelleri karşısında yas ritüeli gerçekleştiren bir grup erkeği konu alıyor.

With an eye to the consequences of war, the destruction and displacement that have plagued her home country of Afghanistan, video and performance artist Lida Abdul probes the relationship between monumentality and belonging, exposing the role of the built environment in the construction of identity. At once politically charged and dream-like, her works draw viewers into poetic spaces pregnant with unresolved contradictions between devastation and recovery, ruin and redevelopment; spaces of trauma and healing, of loss and hope.

Abdul's contribution to the Biennial is a selection of video works made in the midst of the armed conflicts that Afghanistan has endured over the last decades. *In Transit* (2008) features school children who fill a Russian military aeroplane with cotton and attempt to fly it like a kite. In *White House* (2005), Abdul uses white paint to cover a ruined government building bombed by a US air strike. *Clapping with Stones* (2005) features a group of men in a mourning ritual against the destruction of the sixth-century Buddha statues by the Taliban in 2001.

Radyo Bienal

30

Açık Radyo

Zeyno Pekünlü

17. İstanbul Bienali'nin küratörleri, katkıda bulunanları ve bilgi kaynakları | Curators, contributors and sources of information of the 17th Istanbul Biennial

Seçili radyo muhabirleri, akademisyenler, araştırmacılar ve diğer uzmanlar | Selected radio journalists, scholars, researchers and other authorities

Açık Radyo'nun birinci yıldönümü
The first anniversary of Açık Radyo, 1996
Fotoğraf | Photography: Nazif Topçuoğlu

Merkezi İstanbul'da bulunan bağımsız radyo kanalı Açık Radyo, 1995'teki kuruluşundan bu yana, "kainatın tüm seslerine, renklerine ve titreşimlerine açık", benzersiz, eşitlikçi ve kolektif olarak yürütülen bir kamusal alan oluşturuyor. Müthiş çeşitlilikte bir bilgi ve haber akışına aracı olarak fikirlerin özgürce ifade edilip tartışılmasını sağlayan Açık Radyo, aynı zamanda çoğulcu demokrasinin vazgeçilmezi olan haklar ve temel özgürlükleri savunuyor.

Açık Radyo, 17. İstanbul Bienali'ne, 26 haftalık *Radyo Bienal* programıyla katkıda bulunmaya başladı. 2021 yılının mayıs ve ekim ayları arasında her hafta pazartesi günleri yayımlanan programın İngilizce kayıtları da 2022'de internet üzerinden erişime açıldı. Açık Radyo'nun bienal katılımcıları ve izleyicileriyle diyaloğu Barın Han'da açık bir stüdyoda devam ediyor. Burada hem canlı yayınlara, radyo performanslarına ve tartışmalara yer veriliyor hem de radyonun yaklaşık 25 yıllık işitsel ve görsel arşivlerinden derlenerek hazırlanmış bir yerleştirme görülebiliyor. Bu kapsamda Muntadas'ın Açık Radyo hakkında 2010 yılında çektiği belgeselin de özel gösterimi yapılıyor.

Since its inception in 1995, the Istanbul-based independent radio station Açık Radyo has provided a unique, egalitarian and collectively run public forum 'open to all the sounds, colours and vibrations of the universe'. The station has channelled an immense diversity of knowledge and information, enabling the free exchange of opinions and conversation with a view to upholding the rights and fundamental freedoms essential for a pluralist democracy.

Açık Radyo's contribution to the 17th Istanbul Biennial began with a 26-week programme, *Radyo Bienal*, which was aired every week on Mondays between the months of May and October 2021, and was followed by podcasts in English in 2022. Açık Radyo's dialogues with the Biennial participants and audience will continue with an open studio at Barın Han featuring live broadcasts, radio performances and discussions, as well as an installation of a selection from the radio's sound and visual archives of 25+ years, accompanied by a special screening of Muntadas' 2010 documentary on Açık Radyo.

Anne(x)

35
42

Oda Projesi
(Özge Açıkkol, Güneş Savaş, Seçil Yersel)

Anne(x) gazetesine katkıda bulunanlar
Contributors to *Anne(x)* newspaper

Farklı kültürel alanlardan anneler
Mothers from different cultural fields

Anne(x)
kapak | cover, 2022

Oda Projesi sanatçı kolektifi, toplumsal iletişim ve diyaloğu tetiklemek ve geliştirmek amacıyla kâr amacı gütmeyen bağımsız bir mekân olarak 2000 yılında kuruldu. Kolektif, 2005'ten bu yana İstanbul'daki soylulaştırma eğilimine tepki olarak, toplumsal uzamın kullanımı, üretimi ve harekete geçirilmesi süreçlerini keşfetmek amacıyla, stüdyoyla sınırlı çalışmalarını genişletti ve radyo programlarını, kitapları, geçici mekânları, kartpostalları ve gazeteleri de kapsayan farklı mecraları çalışmalarına dahil etti.

Oda Projesi'nin bienaldeki çokformatlı çalışması, kolektifin "annelik ve üretim" ilişkisine dair uzun zamandır sürdürdüğü araştırmalara ve çeşitli coğrafyalardaki kültür ve sanat alanından annelerle ve anne olmayanlarla yapılan bir dizi toplantıya ve görüşmeye dayanıyor. Halen devam eden bu sohbet serilerinden işitsel parçalar, Açık Radyo 95.0'daki *Radyo Bienal*'in haftalık yayınlarında yer almış, programın normal akışına "parazit" gibi sızarak başkalarının bakım sorumluluğu, güvencesiz çalışma ve kadın dayanışması gibi kavramları sorgulamıştı. Kolektif, programın İngilizce serisinde de yer alıyor ve bienal sırasında gerçekleşen bir dizi halka açık veya daha özel söyleşiyle birlikte *Anne(x)* gazetesinin yedinci sayısını da bienal kapsamında çıkarıyor.

The artist collective Oda Projesi, meaning Room Project, was founded in 2000 as a non-profit independent space to activate and actualise communal exchange and dialogue. Since 2005, in response to the gentrification process in Istanbul, the collective has carried its studio-based practice into a range of media, including radio programmes, books, temporary places, postcards and newspapers, in their exploration of the use, production and mobilisation of communal space.

Oda Projesi's multi-format participation in the Biennial is informed by the collective's longstanding research into 'motherhood and production' and a series of meetings and interviews conducted with groups of mothers and non-mothers from the cultural sector in various geographies. Audio excerpts from their ongoing conversation series were featured in the weekly transmissions of *Radyo Bienal* at Açık Radyo 95.0, 'parasitically' leaking into its regular programming and questioning concepts like care, precariousness and sisterhood. The collective features in the channel's English-language podcast series and launches the seventh edition of its *Anne(x)* newspaper during the Biennial with a series of public and more intimate conversations.

Bayrak Projesi (2006-devam ediyor)
Flag Project (2006-ongoing)

Arahmaiani
d. 1961; Yogyakarta, Endonezya'da yaşıyor ve çalışıyor.
b. 1961; lives and works in Yogyakarta, Indonesia.

7
9

Bayrak Projesi, Almanya
Flag Project, Germany, 2015

Görsel sanatçı, performans sanatçısı, çevreci-eylemci, şair ve yazar Arahmaiani, Endonezya'da güncel sanat alanında çığır açan bir isim. Bienal çerçevesinde Arahmaiani, halen devam eden *Bayrak Projesi*'ni İstanbul'a taşıyor. Bu proje, Endonezya'nın büyük bir depremle sarsılan Yogyakarta kentinde 2006 yılında Amumarta Pesantren [İslami Yatılı Okul] işbirliğiyle başlatılan, yinelenen, katılıma açık bir çalışma serisinden oluşuyor. Halkın katılımını ve demokratik ilkelere bağlılığı esas alan *Bayrak Projesi*'nin her tekrarında, topluluğun belirlediği anahtar kelimeler ve meseleler parlak renkli bayraklar üzerine dikiliyor, ardından sanatçının her toplulukla önceden çalıştığı koreografili kortejlerde katılımcılar bu bayrakları sallıyor.

Projenin uygulamaları daha önce Endonezya, Avustralya, Malezya, Singapur, Tayland, Filipinler, Japonya, Çin, Tibet, Almanya, Belçika, Hollanda ve ABD'de yapıldı. Projenin İstanbul ayağı, Arahmaiani'nin kentte farklı gruplarla yaptığı buluşmalar sonucunda gerçekleşiyor. Türkiye'de ve çevresinde konuşulan dillerden kelimelerin kullanıldığı performans gösterisi, bienalin açılış haftasında sergileniyor.

Visual and performance artist, environmental activist, poet and writer Arahmaiani is a seminal figure in the contemporary art scene in Indonesia. On the occasion of the Biennial, Arahmaiani brings her ongoing *Flag Project* to Istanbul: an iterative, participatory series that began in 2006 in collaboration with the Amumarta Pesantren (Islamic Boarding School) in Yogyakarta after a major earthquake hit the Indonesian city. Centred on community participation and democratic engagement, each iteration of the *Flag Project* revolves around communally identified key words and issues stitched onto brightly coloured flags, which are later waved by the participants in choreographed processions that the artist conducts with each community.

The project has undergone several iterations in Indonesia, Australia, Malaysia, Singapore, Thailand, Philippines, Japan, China, Tibet, Germany, Belgium, the Netherlands and the USA (South Carolina). Its extension in Istanbul emerges from a series of gatherings with different communities in the city. Featuring words from languages used in Turkey and the region, the performance ritual is held during the Biennial's opening week.

Yerinden Edilme Hâli: Dolaşık Topografyalar
State of Displacement: Entangled Topographies

20

Arazi Kolektifi | Arazi Assembly
(Zeynep Sıla Akıncı, Ruken Aydoğdu, Özge Çelikaslan, Leyla Keskin, Yelta Köm, Mezra Öner, Agit Özdemir, Merve Gül Özokcu, Yıldız Tahtacı, Pelin Tan, Ekoloji Derneği & **GaiaEkoloji)**

Topolojik Atlas | Topological Atlas
(Nishat Awan, Yelta Köm, Zahra Hussain, Lena Saraj, Ishita Sharma, Asim Rafiqui, Atelier Cartographique, İlke Şanlıer Yüksel)
ve katkılarıyla | and with contributions from **Laajverd, Zahra Malkani** & **Second Practice**

Çokdisiplinli araştırma ve eylemler için bir araya gelmiş kardeş kolektifler Arazi Kolektifi ile Topolojik Atlas, Küresel Güney'de, gelişmekte olan ülkelerde mülksüzleştirilen ve yerinden edilenlerin bulunduğu bölgelerde görsel anlatılar üretmek üzere 2017'den beri işbirliği yapıyor. Ekstraktif kapitalizmin* ve jeonto-iktidarın** Pakistan, Hindistan ve Türkiye gibi karışık topografyalarda oluşturduğu etkileri incelerken, bir yandan da araştırma ve bilgi üretimini sanatsal ve mimari yöntemlerle harmanlayarak alternatif direniş toplulukları yaratıyorlar.

Bu iki kolektif İstanbul Bienali kapsamında, *Yerinden Edilme Hâli: Dolaşık Topografyalar* başlığı altında, videolardan fotoğraf ve çizimlere, eleştirel haritalardan 2015'ten bu yana yayımlanmış ürünlere, ortak çalışmalarına dair karışık malzemeden oluşan bir seçki sunuyor. Müze Gazhane'de sergilenen bu seçkinin odak noktası, genelde felaketlerin merceğinden algılanmaya çalışılan yerler ve insanlar. Burada, bir yerinden edilmişlik hâlinde yaşamaya mahkûm edilmiş insan ve insan olmayan canlıların hayatları ele alınıyor. Bienal sergisinde ön plana çıkanlar Pakistan'ın Gvadr kentindeki balıkçı toplulukları, Dicle Nehri boyunca hiçbir güvenceleri olmadan çiftçilik yapan kadınlar ve sınır ötesinde kaçak yaşayan göçmenler.

* Kaynakların, insan ve insan olmayan tüm varlıkların mutlak tüketimi yoluyla kâr elde edilmesine dayalı kapitalizm.

** Elizabeth Povinelli'nin Yaşam ve Cansızlık ayrımının düzenlenmesini esas alan biyo-iktidar kavramının yanında, altyapının ve jeolojik yapıların iktidar kurucu rolünü vurgulamak için önerdiği kavram.

Topolojik Atlas, saha çalışması
Topological Atlas, field visit, Pakistan, 2022
Fotoğraf | Photography: Zahra Hussain

Arazi Assembly and Topological Atlas are two sister collectives for multi-disciplinary research and action, collaborating since 2017 to produce visual narratives on zones of dispossession and displacement in the global south. They examine the effects of extractive capitalism* and geontopower** along entangled topographies in Pakistan, India and Turkey while creating alternative assemblies of resistance by combining research and knowledge production with artistic and architectural methodologies.

For the Istanbul Biennial, the two collectives present *State of Displacement: Entangled Topographies*, a selection from the mixed-media outputs of their collaborative work ranging from videos, photographs and drawings to critical cartographies and materials published since 2015. Displayed at Müze Gazhane, the selection focuses on places and people usually understood through the lens of disaster, thinking instead about lives – human and non-human – that are lived in a state of displacement. Their Biennial presentation features fishing communities in Gwadar, Pakistan, women farming precariously along the Tigris River, and undocumented migrants living across borders.

* A capitalism based on the extraction of profit through the total consumption of resources, human and non-human beings.

** A concept theorised by Elizabeth Povinelli to define the role of infrastructure and geological structures in determining power relations, alongside the concept of biopower (the regulation of distinctions between Life and Nonlife).

Müşterekleşme Temelli Mimarlık
Commons-based Architecture

atelier d'architecture autogérée (aaa)
[Constantin Petcou & Doina Petrescu]
kur. 2001; Paris, Fransa'da çalışıyor.
estd. 2001; works in Paris, France.

Pelin Tan
d. 1974; Mardin, Türkiye'de yaşıyor ve çalışıyor.
b. 1974; lives and works in Mardin, Turkey.

Toplumsal katılımlı tasarım ve mimari alanlarında çalışan mimarlar, eylemciler ve araştırmacılar
Selected architects, activists and researchers working in the field of socially engaged design and architecture

aaa, R-Urban Bagneux, Agrocité & Recyclab hubs, 2021

Mimarlar Constantin Petcou ve Doina Petrescu'nun 2001'de başlattığı atelier d'architecture autogérée (aaa – özyönetimli mimarlık stüdyosu), kent mahallelerinin toplumsal ve ekolojik değişim biçimlerini ve esnek dönüşümünü araştıran ortak bir platform. "Kentsel taktikler" ve "mikropolitik eyleyiş" adını verdikleri stratejilerle kolektif çalışmalar yürüten platform, tüm projelerinde mimarlar, eylemciler, sanatçılar, araştırmacılar ve mahalle sakinleri arasında kurdukları ağlar içinde çalışıyor. Bu projelerde atıl ya da az kullanılan kent alanları, öz yönetim prensibiyle, toplu yaşamın, aidiyetin ve mülkiyetin müşterek alanlarına doğru kritik dönüşümlerden geçiyor.

aaa'nın bienal kapsamındaki çalışması, Türkiye'deki eleştirel mekân pratiklerine, yöntemlere ve mimariye odaklanan bir sosyolog ve sanat tarihçisi olan Pelin Tan'ın katılımıyla işbirliğine dayalı, diyalojik bir biçim aldı. aaa'nın Tan'la birlikte düzenleyeceği *Müşterekleşme Temelli Mimarlık* başlıklı iki günlük atölye çalışması, toplum odaklı tasarım ve mimarlığı özen, kolektiflik, kültürel miras, mekânsal adalet, sömürgecilikten çıkış ve heterojen ekonomiler gibi konuların ışığında ele alıyor. Kır-kent arasındaki eşikte ve çeşitli sınır bölgelerinde çalışan uygulamacıların bir araya geleceği bu etkinlikte, farklı yerelliklerdeki mekân temelli dayanışma pratiklerinin serbestçe paylaşılması hedefleniyor.

Initiated by architects Constantin Petcou and Doina Petrescu in 2001, atelier d'architecture autogérée (aaa – studio for self-managed architecture) is a collaborative platform that explores forms of social and ecological transition and resilient transformation of urban neighbourhoods. Working collectively through what they call 'urban tactics' and 'micro-political acting', they engage networks of architects, activists, artists, researchers, and inhabitants around each project, for the self-management and critical transformation of disused or underused city spaces into shared zones of communality, belonging and ownership.

aaa's participation in the Biennial takes a collaborative and dialogical form in partnership with Pelin Tan, a sociologist and art historian focusing on critical spatial practices, methodologies and architecture in Turkey. Together, they are convening a two-day workshop *Commons-based Architecture* that triangulates concerns in socially engaged design and architecture around care, collectivity, cultural heritage, spatial justice, decolonisation and heterogeneous economies. This gathering of practitioners operating across the rural-urban threshold and various borderlands seeks an open exchange of space-based solidarity practices from diverse localities.

Pustaka Bergerak

10

Nirwan Ahmad Arsuka
Gezici Kütüphane'nin kurucusu; Midilli ve Kayık Kütüphanesi'nin gönüllüsü; d. 1968; Cakarta, Endonezya'da yaşıyor ve çalışıyor.
Founder of the Mobile Library; volunteer from Pony and Boat Library; b. 1968; lives and works in Jakarta, Indonesia.

Enrico Halim
Üç Tekerlekli Araba Kütüphanesi'nin kurucularından ve DAO Bergerak'ın yazarlarından.
Co-founder of the Three-Wheeled Car Library and co-author of DAO Bergerak.

Pustaka Bergerak, 2018
Fotoğraf | Photography: Robianto

Pustaka Bergerak (Endonezya Gezici Kütüphane Ağı), halkın okuma yazma oranını artırmaya yönelik bir hareket. Bu hareketin temelleri, okuryazarlığı yaygınlaştırmak amacıyla çalışan yazar ve sosyal girişimci Nirwan Ahmad Arsuka tarafından atılmış. Arsuka'nın örgütlediği bu ağ, ulaşımı zor ücra kıyılara ve kırsal alanlara kitap taşımak için el arabası, at, motosiklet ya da tekne gibi yaratıcı ulaşım yöntemlerini kullanıyor. Böylece geniş bir alana yayılan Endonezya takımadalarında toplumsal etkileşimi ve dayanışmayı harekete geçiriyor.

Arsuka'ya göre, "Kitaplar malumat, bilgi ve bilgelik içerirler. Elden ele geçtikçe, yeni bir özellik daha kazanırlar: Bir hediye olur, sevginin ve şefkatin bir işareti, taahhüt ve dayanışmanın bir ifadesi olurlar." 17. İstanbul Bienali'nde Pustaka Bergerak'ın tüm takımadalara yayılan geniş ağının büyük bir haritası ve gezici kütüphanenin 2015'ten bu yana yürüttüğü geniş kapsamlı etkinliklerin ürünü olan malzemeler yer alıyor. Şu anda Pustaka Bergerak'ın 3.000'i aşkın merkezi bulunuyor; bunların her biri toplumun her kesiminden gönüllüler tarafından idare ediliyor.

Pustaka Bergerak (Indonesian Mobile Library Network) is a grassroots literacy movement founded and organised by writer, social entrepreneur and literacy activist Nirwan Ahmad Arsuka. Since its inception, it has been catalysing social interaction and solidarity through the circulation of books across the vast Indonesian archipelago, using creative methods such as vegetable carts, horses, motorcycles or boats as means of transport to reach remote littorals and rural areas.

For Arsuka, 'a book is a container of information, knowledge and wisdom. When it moves from one hand to another, it collects a new quality: a gift, a sign of love and care, an expression of commitment and solidarity'. The 17th Istanbul Biennial presents a large-scale map of the vast archipelagic Pustaka Bergerak network, alongside materials generated through the mobile library's far-reaching activities since 2015. At present, Pustaka Bergerak comprises over 3,000 nodes, each facilitated and managed by local volunteers from all walks of life.

Mutant Zaman
Mutant Time

Atıf Akın
d. 1979; New York, ABD'de yaşıyor ve çalışıyor.
b. 1979; lives and works in NYC, USA.

5

17

60

Mutant Zaman, üretim süreci, *Mutant Time*, work in process, 2022

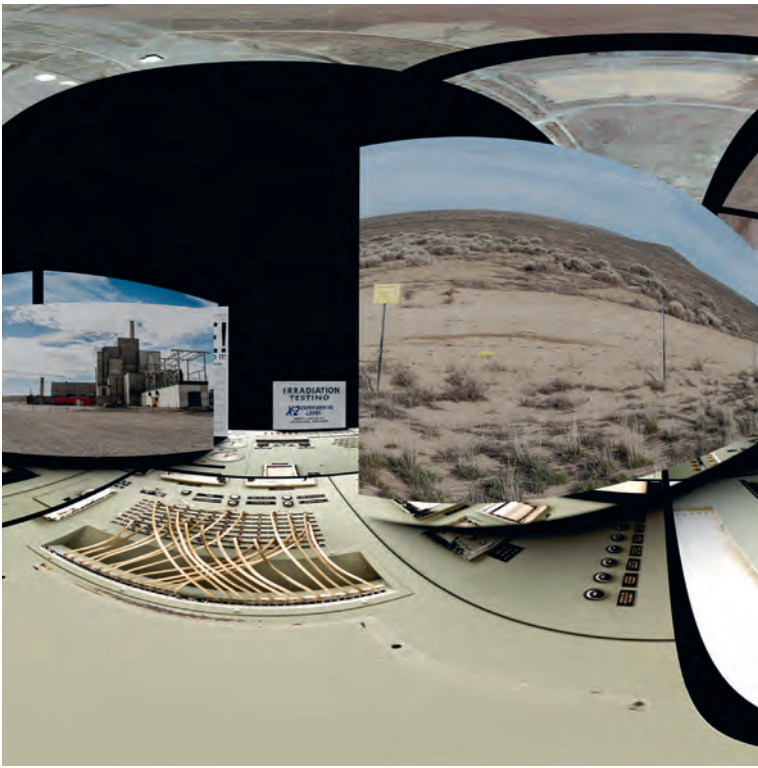

Farklı disiplinlerde çalışan sanatçı ve tasarımcı Atıf Akın, teknolojiyi hem bir ifade aracı hem de bir araştırma nesnesi olarak kullanıyor. Çalışmalarında estetik ve siyasi bağlamlara bilim-teknik merceğinden bakıyor. Bilimsel ve siyasal olgular üzerine gerçekleştirdiği araştırma ve belgeleme çalışmaları pek çok farklı biçime bürünüyor; bu çalışmalar programlanabilir medya, fotoğraf, video ve nicel bilgilerin görselleştirilmesi arasında akışkan bir şekilde hareket ediyor.

Akın son on yıldır, uzun bir sürece yayılan *Mutant Mekân* başlıklı projesi kapsamında radyoaktivite, nükleer tarih ve mekân konuları üzerine araştırmalarını sürdürüyor. Bienal için, projenin kapsamını genişleterek tek kanallı bir video ve açık hava yerleştirmesi hazırladı. Yeni çalışması *Mutant Zaman*'da, Müze Gazhane'nin arkeolojik endüstriyel karakterini vurgulayarak derin nükleer döneme bakmasını sağlayan bir mercek yaratıyor. Proje, nükleer olgusunu bir zaman-uzam arayüzü olarak ortaya koyuyor ve nükleer mirasın önemli tarihi mekânlarını araştırıyor. Hem Soğuk Savaş'tan yadigâr, halen kısmen aktif ve son derece tehlikeli bir nükleer tesis kalıntısına hem de Tunç Çağı döneminden kalma arkeolojik bir sit alanına ev sahipliği yapan, Türkiye-Ermenistan sınırı yakınlarındaki Metzamor bölgesine dikkat çekiyor.

Transdisciplinary artist and designer Atıf Akın integrates technology as both a means of expression and an object of inquiry, exploring aesthetic and political contexts through a techno-scientific lens. His research and documentation of scientific and political phenomena takes many forms, moving fluidly between programmable media, photography, video and the visualisation of quantitative information.

Over the last decade, Akın has been researching radioactivity, nuclear history and spaces through his long-term project, *Mutant Space*. For the Biennial, he advances the project with a one-channel video and outdoor installation. In his new work *Mutant Time*, by way of activating the industrial archaeological character of Müze Gazhane, Akın creates a lens into deep nuclear time. The project contemplates the nuclear as a time-space interface, surveying historical sites of importance to nuclear heritage and highlighting the Metsamor area, home to a high-risk relic of the Cold War nuclear complex still partly operational today, and a Bronze Age archaeological site close to the Turkey-Armenia border.

Adlaw Sang Mananagat
(Balıkçılar Günü | *Fisherfolks Day*)

Martha Atienza
d. 1981; Bantayan Adası, Filipinler'de yaşıyor ve çalışıyor.
b. 1981; lives and works in Bantayan Island, Philippines.

GOODLand Association | **GOODLand Derneği**
(kurucusu | founded by **Martha Atienza**)

Bantayan Belediyesi ve **Bantayan Adası Balıkçıları**
The Bantayan Municipality and **Fisherfolk of Bantayan Island**

11

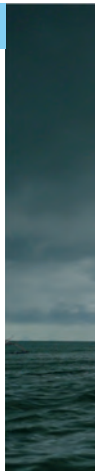

Adlaw Sang Mananagat (Balıkçılar Günü | Fisherfolks Day), 2022

Martha Atienza'nın son yapıtı, Filipinler'deki Bantayan Adası'nda giderek vahimleşen çevresel bozulma konusuna odaklanıyor. Atienza bu işinde film, ses ve mültimedya yerleştirmeleri gibi farklı unsurları kullanıyor. Yerel topluluklarla sıkı bir diyalog kuran sanatçı, dünyanın her yerinde uygulanabilecek kolektif eylem örnekleri yaratıyor. Sanat alanındaki yeteneklerini cesurca farklı amaçlara yönelterek hem ülkesinde hem de küresel çapta, ekosferde insanın neden olduğu değişimle ilgili tartışmaları tetikliyor.

Martha Atienza bienal için, Bantayan Belediyesi'nin de işbirliğiyle, adanın balıkçılarını onurlandırmak üzere 27 Haziran 2022 tarihinde bu günü Adlaw Sang Mananagat, yani Balıkçılar Günü ilan etti. Bu özel gün, bu köklü geleneksel ekonominin önemine dikkat çekiyor ve balıkçıları kendi haklarına dair eğitme ve "Tek ada, tek ekosistem" prensibiyle yerel hükümet kurumlarıyla olan ve bu kurumlar arasındaki uyumlu ilişkileri geliştirme amacını güdüyor. Uzun bir sürece yayılan, halk tabanlı bu girişimin tezahürleri bienalde bir film olarak sunuluyor. Bu toplulukların su bayramlarına odaklanan film, sanatçının yakın çevresini diğer uzak alanlarla bağlantıya geçiriyor.

Martha Atienza's recent work focuses on the worsening environmental degradation on Bantayan Island in the Philippines, and takes various forms including film, sound and multimedia installations. In close dialogue with local communities, she creates models for collective action that could be applied anywhere in the world, boldly repurposing her artistic skills to trigger conversations around anthropogenic change in the ecosphere both at home and on a planetary scale.

For the Biennial, Martha Atienza initiated the inaugural Adlaw Sang Mananagat (Fisherfolks Day), held on 27 June 2022 in collaboration with the Bantayan Municipality to celebrate the island's fisherfolk. The day highlights the importance of this deep-rooted traditional economy and serves to educate fishing communities on their rights, cultivating harmonious relationships with and between local government units under the motto 'One Island, one ecosystem'. Manifestations of this long-term, grassroots endeavour are presented at the Biennial as a film centring on the communities' water-borne festival, connecting the artist's immediate environment to other, distant ones.

Fısıldayan Oyun Alanı
Whispering Playground

Tarek Atoui
d. 1980; Paris, Fransa'da yaşıyor ve çalışıyor.
b. 1980; lives and works in Paris, France.

Éric La Casa
d. 1968; Paris, Fransa yaşıyor ve çalışıyor.
b. 1968; lives and works in Paris, France.

Yerel ses kayıtçıları | Local sound recordists
Enis Çakar, Aslı Yalçın, Helin Koç & **Tuğrul Gültepe**

38

Fısıldayan Oyun Alanı | *Whispering Playground*, 2022
Fotoğraf | Photography: Brian Fitzsimmons

Ses sanatçısı ve besteci Tarek Atoui'nin çalışmaları, müzisyenler, enstrüman imalatçıları ve farklı alanlardan araştırmacılarla bir dizi işbirliğine dayanıyor. Sanatçının yerleştirmeleri ve katılıma açık müzik performansları, sesin kulak dışındaki duyu organları tarafından nasıl algılandığını ve aynı zamanda, yarattığı akustik mekânların ve melez bestelerin tetiklediği diyalog olasılıklarını araştırıyor.

Atoui'nin bienalde iki yapıtı bir araya geliyor: Sanatçı, *Suların Tanığı*'nda buluntu nesnelerin maddeselliğini kullanarak dünyanın dört bir yanında, kent içindeki rıhtımların seslerini inceliyor, kaydedip izleyiciye aktarıyor. Atoui, Éric La Casa ve bir grup yerel ses kayıtçısıyla işbirliği içinde, İstanbul'un halen işler haldeki limanlarının ses dünyasını da araştırdı. Sanatçının "Fısıldayanlar" serisinin bir parçası olan *Fısıldayan Oyun Alanı* ise, Atoui'nin bir çocuk yuvasındaki eğitim pratiklerine, ses algılarına ve ses oyunlarına başvurarak yürüttüğü çalışmalardan yola çıkarak geliştirildi. Rıhtım seslerinden derlenerek yapılan besteler, 15. yüzyıldan kalma Küçük Mustafa Paşa Hamamı'nda *Fısıldayan Oyun Alanı*'nın nesneleri ve kapları kullanılarak çalınıyor ve ziyaretçilerin bütün bedenleriyle dinlemeye davet edildiği, duyuları aşan bir alan yaratılıyor.

Sound artist and composer Tarek Atoui works through a range of collaborations with musicians, instrument makers and researchers in diverse fields. His installations and participatory musical performances explore the ways in which sound is perceived by sensory organs other than the ear, as well as the possibilities of dialogue catalysed by his soundscapes and hybrid compositions.

For the Biennial, Atoui brings together two pieces. For *Waters' Witness*, he researches, records and transmits, through the materiality of found objects, the sounds of city ports around the world. With collaborator Éric La Casa and a group of local sound recordists, he has delved into the soundscapes of Istanbul's working harbours. The second work, *Whispering Playground* from the 'Whisperers' series, was developed out of sessions that Atoui conducted in a kindergarten, addressing educational practices, sound perception and manipulation. Compositions made from the collected harbour sounds are played through the objects and vessels of the *Whispering Playground* at the fifteenth-century Küçük Mustafa Paşa Hammam, creating a trans-sensory field in which visitors are invited to listen with their whole bodies.

Nesne Performansının Yıllığı: Kuklacılık, Sokak Performansı ve Eylemcilik

Annals of Object Performance: Puppetry, Street Performance, and Activism

29

Dr. John Bell
Connecticut Üniversitesi Ballard Enstitüsü ve Kuklacılık Müzesi'nin yöneticisi; Great Small Works tiyatro topluluğunun kurucu üyesi ve eylemci sokak bandolarını bir araya getiren Honk! Festivali'nin organizatörlerinden; d. 1951; Massachusetts, ABD'de yaşıyor ve çalışıyor.
Director of the Ballard Institute and Museum of Puppetry at the University of Connecticut; founding member of Great Small Works theatre company, and an organiser of the Honk! Festival of activist street bands; b. 1951; lives and works in Massachusetts, USA.

Bread and Puppet Theater
prova görüntüsü | rehearsal still, 2022

John Bell, akademik bilgiyi sokak pratikleriyle harmanlayan bir tiyatro tarihçisi ve kuklacı. 1970'lerde Peter Schumann'ın kurduğu Bread & Puppet Theater'da [Ekmek ve Kukla Tiyatrosu] kuklacılıkla uğraşmaya başladı ve on yılı aşkın bir süre burada topluluk üyesi olarak çalışmaya devam etti. Brooklyn'deki Great Small Works [Büyük Küçük İşler] tiyatro topluluğunun kurucu üyelerinden de olan Bell, Kuzey ve Güney Amerika'da, Doğu ve Batı Avrupa'da ve Kuzey Afrika'da büyüklü küçüklü her türden kukla gösterisi yarattı, yönetti ve icra etti.

17. İstanbul Bienali kapsamında Bell, kuklacılık ve sokak performansı hakkında bildiklerini kapsamlı bir şekilde sunuyor. Malzemelerinin arasında, ders verdiği zamanlarda oluşturduğu arşivlerden seçerek çıkardığı protesto pankartları ve görüntüler de bulunuyor. Sergilenen kuklalar ve performans nesneleri, yerlilerin ritüellerinden siyasi yorum ve hicve, karnavallar ve geçit törenlerinden kuklacılığın farklı coğrafyalardaki avangard ve siyasi örneklerine uzanarak tarihi ve güncel bağlam bakımından geniş bir yelpazeye yayılıyor.

John Bell is a theatre historian and puppeteer who combines scholarly knowledge with street practice. He started working in puppetry in Peter Schumann's Bread and Puppet Theater in the 1970s and continued as a company member for over a decade. Also a founding member of Brooklyn-based Great Small Works theatre company, Bell has created, directed and performed puppet shows of all scales in North and South America, Eastern and Western Europe, and North Africa.

For the 17th Istanbul Biennial, Bell presents an extensive constellation of his knowledge of puppetry and street performance – comprising selected protest banners and images from his teaching archives – unfolding puppets and performing objects in wide-ranging historical and contemporary contexts from Indigenous rituals to political commentary and satire, from carnivals and parades to puppetry's avant-garde and political manifestations across different geographies.

Toplumun Kötülükleri
Demons of Society

Bread & Puppet Theater
John Bell, Clare Dolan & Adam Cook.

Cengiz Özek
Karagöz ustası; İstanbul, Türkiye'de yaşıyor ve çalışıyor.
Karagöz master; lives and works in Istanbul, Turkey.

Feride Eralp
Feminist eylemci; İstanbul, Türkiye'de yaşıyor ve çalışıyor.
Feminist activist; lives and works in Istanbul, Turkey.

İstanbul Bilgi Üniversitesi,
Sahne ve Gösteri Sanatları Yönetimi Bölümü
Istanbul Bilgi University,
Department of Management of Performing Arts

Küçükçekmece Belediyesi | Municipality

29

İhtiyaçlarımızın Kuramı | The Theory of Our Needs, 2022
Fotoğraf | Photography: Jerome Lipani

1963 yılında Peter Schumann tarafından New York'un Aşağı Doğu Yakası'nda kurulan uluslararası çapta üne sahip Bread & Puppet Theater [Ekmek ve Kukla Tiyatrosu] gösterişli, görsel zenginliği ve siyasi çağrışımlarıyla bilinen performanslarıyla, kâğıt hamuru ve mukavvadan heybetli kuklalarıyla ve 1960'lardan bu yana savaş karşıtı protestolar gibi çeşitli siyasi eylemlere katılımlarıyla tanınıyor.

Kukla tiyatrosu "öyle bir sanattır ki, toplum içinde kendine özgü, gizli ve düşük konumunu tercih eder ve bu da zaten az çok o toplumun kötülüklerini temsil etmeye denk düşer" diye yazıyor Peter Schumann. Aralarında Türkiye'den önemli Karagöz ustası Cengiz Özek (*Çöp Canavarı* oyununundan bir bölümle) ve feminist eylemci Feride Eralp'in de yer aldığı pek çok katılımcıyı bir araya getiren Bread & Puppet Theater'ın bienaldeki çalışması kapsamında hem İstanbul Bilgi Üniversitesi'nin Sahne ve Gösteri Sanatları Yönetimi Bölümü'nde bir atölye düzenleniyor hem de çeşitli yerel katılımcılarla birlikte bir dizi geçit töreni ve performans gerçekleştiriliyor. "Toplumun Kötülükleri" teması altında geliştirilen bu proje, topluluğun onlarca yıldır zanaatlerine olan bağlılığını ve toplumsal ve siyasi değişim için ilham verme potansiyelini temel alarak içinde bulunduğumuz dönemin önemli meselelerine dokunuyor.

Founded in 1963 by Peter Schumann on New York City's Lower East Side, the internationally celebrated company Bread and Puppet Theater is known for its spectacular, visually rich and politically charged performances, its grandiose papier mâché and cardboard puppets, and its participation in various political demonstrations such as anti-war protests since the 1960s.

Puppet theatre is 'an art which ... prefers its own secret and demeaning stature in society, representing, more or less, the demons of that society', wrote Peter Schumann. Involving many collaborators, including the leading Turkish Karagöz master Cengiz Özek (with a part of his play *Garbage Monster*), feminist activist Feride Eralp, Bread & Puppet Theater's participation in the Biennial comprises a workshop at Istanbul Bilgi University, Department of Management of Performing Arts, and a series of parades and performances developed with a diverse group of local participants. Under the theme 'Demons of Society', the project speaks to the urgencies of the present moment, informed by the company's decades-long commitment to its craft and its potential to inspire social and political change.

Kiklop
Cyclope

61

Carlos Casas
d. 1974; Paris, Fransa'da yaşıyor ve dünyanın her yerinde çalışıyor.
b. 1974; lives in Paris, France and works around the world.

Kiklop, film yönetmeni ve sanatçı Carlos Casas'ın araştırmaya dayalı projesi. Mussolini'nin 1930'ların ortalarında, doğum yeri olan İtalya'daki Predappio kasabasında kurdurduğu eski bir uçak fabrikasında yer alan, Uzun Boru Deneyleri Uluslararası İşbirliği Merkezi (CICLoPE) adlı bir askeri havacılık araştırma tesisinden esinleniyor. Aynı zamanda bu projenin de geliştirildiği yer olan CICLoPE, akışkanlar dinamiği, türbülans ve sürtünme üzerine araştırmalar yürütülmesi için kurulmuş. Burada dünyanın en uzun borularından biri üretiliyor.

Casas, bienal için hazırladığı *Kiklop* çalışmasıyla, fizyolojik ve ekolojik travmaların bıraktığı mirasla ilgili duyusal keşiflerine yeni bir boyut daha ekliyor. Sese ve görselliğe dayanan bu kompozisyon, Taksim metro durağına bağlanan ve yakın bir zamanda sergi mekânı olarak yeniden değerlendirilen Metro İstanbul Yaklaşım Tüneli Taksim'de mekâna özgü bir yerleştirme olarak sunuluyor. Predappio borusunu bu kompozisyon için bir araç ve kayıt gereci olarak yeniden biçimlendiren *Kiklop*, alan kayıtları, ses örüntüleri ve ritmik titreşimlerden kitlesel kontrol ve işkence aracı olarak kullanılan en yeni ses deneylerine kadar pek çok gizli kaynağa başvuruyor. Tünelin bir yankılama odası olarak kullanıldığı bu eser, geçmişin yankılarının derinden gelen bir hatırlamayla su yüzüne çıktığı, insanı içine alan bir tecrübe sunuyor.

Kiklop, arşiv panosu
Cyclope, archive board, 2022

Filmmaker and artist Carlos Casas' research-driven *Cyclope* was inspired by and developed at the Center for International Cooperation in Long Pipe Experiment (CICLoPE) in Predappio, Italy, a military aeronautical research complex built in the mid-1930s by Mussolini in his hometown. Dedicated to research on fluid dynamics, turbulence and friction, CICLoPE is developing one of the longest pipes in the world.

Casas' work for the Biennial, *Cyclope*, adds another layer to his sensorial explorations into the enduring legacy of physiological and ecological trauma. This sonic and visual composition is presented as a site-specific installation at Metro İstanbul Yaklaşım Tüneli Taksim, a tunnel connected to Taksim Metro Station and has recently started to be used as an exhibition space. Repurposing the Predappio pipe as a compositional tool and recording device, *Cyclope* features a myriad of undisclosed sources, from field recordings, sonic patterns and rhythmic pulses to the latest sonic experimentation for mass control and torture. Using the tunnel as a reverberation chamber, the work creates an immersive experience in which the echoes of the past are viscerally invoked.

Çamuralem
Wallowland

Cooking Sections
kur. 2013; Londra, İngiltere'de çalışıyor.
estd. 2013; operates in London, UK.

Katkılarıyla | With contributions by
Mustafa Avcı, Melisa Bal, Akgün İlhan, Itri Levent Erkol, Anadolu Meraları, Burçin Çıngay & **Gülinler**

56

Çamuralem, metabolik araştırma
Wallowland, metabolic survey, İstanbul, 2022
Fotoğraf | Photography: Melisa Bal

Cooking Sections, yaşadığımız dönemin önemli çevresel meselelerini irdeleyip ele alırken bir yöntem olarak yiyecekleri kullanıyor. Mekâna özgü yerleştirmelerden performansa yayılan bir sanat dilini benimseyen grubun çalışmaları görsel sanatı mimari, ekoloji ve jeopolitikle harmanlıyor.

17. İstanbul Bienali için hazırlanan yeni bir iş olan *Çamuralem*, şehrin etrafında yok olma tehlikesi altında bulunan sulak alanlardaki çoklu ekolojilerle İstanbul mandalarının etkileşimlerinin izini sürüyor. Proje kapsamında, yılın farklı zamanlarında mandalarla haşır neşir olan canlıların beslenme ve büyüme biçimlerine dair bir araştırma yürütüldü. Bu araştırma için sığırtmaçlar, biyologlar, çevreciler, korumacılar, etnomüzikologlar ve birçok başka kişiyle işbirliği yapıldı. Söz konusu türlerarası incelemeler, bienal sırasında düzenlenen ilk Manda Festivali'nin temelini oluşturuyor. Manda Festivali daha sonra da her yıl düzenlenerek projenin devamını sağlayacak. *Çamuralem* aynı zamanda Büyükdere35'te mekâna özgü bir yerleştirme olarak da yer alıyor. Mekânda bu iş için kurulan muhallebicide canlıların beslenme ve büyüme biçimlerine dair araştırmalar, farklı malzemeler, tadım ve seslerle sunuluyor. Manda Festivali 17 Eylül 2022 Cumartesi günü Arnavutköy'de yapılıyor.

Cooking Sections uses food as a gateway to explore and respond to urgent environmental issues of our time. With an artistic language ranging across site-responsive installation and performance, the group's work fuses visual art with architecture, ecology and geopolitics.

Wallowland, a new commission for the 17th Istanbul Biennial, traces the interactions of Istanbul's water buffaloes with multiple ecologies in the wetlands around the city that are under threat of disappearance. In collaboration with herders, biologists, environmentalists, conservationists, ethnomusicologists and others, a series of metabolic surveys of the lifeforms interacting with water buffaloes was conducted at different times of the year. These interspecies visions lay the foundation for the first Water Buffalo Festival that is launched alongside the Biennial and will become an annual celebration to continue the project beyond this year's edition. In parallel, *Wallowland* is also a site-specific installation at Büyükdere35, in the form of a Muhallebici (*kaymak* and *sütlaç* pudding shop), where the metabolic surveys are presented through different materials, tastings and sound. The festival takes place on Saturday 17 September 2022 in Arnavutköy.

Crip Magazine #5

35

42

Eva Egermann
d. 1979; Viyana, Avusturya'da yaşıyor ve çalışıyor.
b. 1979; lives and works in Vienna, Austria.

Erişilebilir Her Şey | Accessible Everything, Elif Aybaş, Dilan Aydemir, Mel Baggs, İpek Burçak, Eli Clare, Theresia Degener, Eva Egermann, Çınar Eslek, Kaan Göncü, Matthias Julian, Yevhen Holubientsev, atelienormalno, Alyson Patsavas, Araya Rasdjarmrearnsook, Lieko Shiga, Jo Spence, Merhaba! Spektrum, Pelin Tan, Tuğçe Ulugün Tuna & **Sibel Yardımcı** (seçili dergi katılımcıları | selected contributors to the magazine)

Lana Grahek (tasarımcı | designer)

1+1 Express & **Cogito**
(yerel yayın ortakları | local publication partners)

Crip Magazine #5, kapak | cover, 2022

Crip Magazine, Eva Egermann'ın 1970'lerde engellilere yönelik çalışmalar ve eylemlerde sahiplenilen "sakat" kelimesinden yola çıkarak hayata geçirdiği bağımsız bir sanat dergisi projesi. Düzensiz aralıklarla yayımlanan dergi, engellilik/yapabilirlik veya savunmasızlık/kuvvet gibi yaşamı biçimlendiren ikili inşalara meydan okuyan sanatçıların ve farklı kültür çalışanlarının sanatsal ve kuramsal katkılarını bir araya getirerek ortak bir platform oluşturuyor.

Derginin 17. İstanbul Bienali kapsamında yayımlanan yeni sayısı *Crip Magazine #5*'te Egermann kendi araştırmalarını, Türkiye'de engellilik üzerine ve etrafında çalışmalar yürüten sanatçılar, eylemciler ve akademisyenlerinkiyle bir araya getiriyor. Matbu edisyonu bienal mekânlarında sergilenen dergi, cripmagazine.evaegermann.com adresi üzerinden çevrimiçi olarak okunabiliyor ve aynı zamanda hem bir lansman etkinliğiyle hem de diğer bienal katılımcıları ve yerel dergilerle işbirliğiyle onların yayınlarında yer bularak erişim alanını genişletiyor. Proje, Türkiye'de engellilik konusuna aykırı yaklaşımlar getirmeyi ve konunun dogmalardan uzak şekilde tartışılabilmesine daha fazla alan açmayı hedefliyor.

Crip Magazine is a self-published art-zine project by Eva Egermann drawing on the reclamation of the term 'crip' that emerged within disability studies and activism in the 1970s. Released on an irregular basis, the magazine functions as a collaborative platform, gathering artistic and theoretical contributions by artists and diverse cultural producers that challenge binaries such as disability/ability or vulnerability/strength as constructions to shape life.

For *Crip Magazine #5*, a new issue published on the occasion of the 17th Istanbul Biennial, Egermann connects her research with the work of artists, activists and scholars from Turkey working on and around themes of disability. Along with the printed magazines available at Biennial venues, the edition is available as an accessible format online at cripmagazine.evaegermann.com and extends its reach through co-operation and cross-publishing with fellow Biennial participants and local periodicals, as well as an accompanying magazine launch event. The project aims to expand unconventional approaches to and non-dogmatic discussions of disability in Turkey.

Danarto dkk

Julian Abraham 'Togar' (sanatçı, müzisyen | artist, musician)

Saleh Husein (sanatçı, müzisyen | artist, musician)

Sakdiyah Ma'ruf (stand-up komedyeni | stand-up comedian)

Anissa Rahadiningtyas (sanat tarihçisi | art historian)

HS Hairus Salim (yazar, yayıncı | writer, publisher)

Tamarra (sanatçı | artist)

Hyphen — (Ratna Mufida, **Akmalia Rizqita "Chita", Grace Samboh** & **Rachel K. Surijata)** (araştırma grubu | research group)

Danarto dkk, üretim süreci | work in process, 2022

Danarto dkk, Endonezyalı yazar, sanatçı, tasarımcı ve tiyatrocu Danarto'nun (1941–2018) hayatında ve meslek yaşamında izlediği farklı rotaları ortaya çıkarmayı amaçlayan bir araştırma grubu. Endonezya ulusal dilinde "dkk", "...ve arkadaşları" anlamına gelen bir kısaltma. Danarto dkk, halen devam eden ve "Process is when we." [Süreç, ne zaman ki hepimiz.] başlığını taşıyan araştırmaya katılmak, doğaçlama katkıda bulunmak, eklemlenmek, sorgulamak veya birlikte büyümek isteyen herkese açık.

2020'den bu yana düzenli olarak yapılan bir dizi toplantının ardından Danarto dkk, Danarto'nun pratiğiyle de uyumlu bir ritim ve rutin oluşturdu. Sanatçının arşiv belgelerini değiş tokuş edip toplayarak, inceleyerek, çokdisiplinli yapıtlarına dair nesneleri, hikâyeleri ve yeni yorumları ortaya çıkararak sanatçının bütün külliyatını derlemeye başladı. Bienal kapsamında Danarto dkk, Danarto'nun mirasını aktaracak bir bağlam oluşturmak amacıyla Türkiye'den çağdaş düşünürler, müzisyenler, şairler ve grafik sanatçılarıyla bağlantı kuruyor. Grubun İstanbul'daki sunumu, kurulan bu diyalogların sonuçlarını ve meraklarının meyvesini daha geniş bir izleyici kitlesiyle paylaşmaları için bir fırsat sunuyor.

Danarto dkk is a research group that aims to unfold the different trajectories of the life and work of a writer, artist, designer and theatre-maker Danarto (1941–2018) from Indonesia. In Indonesia's national language, dkk is an abbreviation that means '... and friends'. Danarto dkk is open to anyone who is interested in joining, jamming, adding, questioning and growing together with the ongoing research, titled 'Process is when we'.

Following a series of regular meetings held since 2020, Danarto dkk devised a rhythm and routine in keeping with Danarto's practice – exchanging, collecting and vetting archival documents, uncovering objects, stories and new readings of Danarto's multidisciplinary oeuvre with a view to eventually building a compendium of his life's work. For the Biennial, Danarto dkk connects with contemporary thinkers from Turkey, including musicians, poets and graphic artists, to realise a possible context for Danarto's legacy. The group's Istanbul presentation is an opportunity to share the resulting dialogues, and the fruits of their curiosity, with a larger audience.

Sesli Bilişsel Alan Devenir Universidad Ortak Projesinin Bir Parçası
Vocal Cognitive Territory Part of the Collaborative Project Devenir Universidad

14

Sesli Bilişsel Alan
Vocal Cognitive Territory, 2022

Ursula Biemann
d. 1955; Zürih, İsviçre'de yaşıyor ve çalışıyor.
b. 1955; lives and works in Zurich, Switzerland.

Hernando Chindoy Chindoy (İnga lideri | Inga leader),
Maria-Belen Saez de Ibarra (Kolombiya Devlet Üniversitesi UNAL'ın Sanat Müzesi Küratörü, Bogota, Kolombiya | Curator of the Museum of Art of the National University of Colombia UNAL, Bogotá),
Waira Jacanamijoy (İnga Eğitim Ekibi | Inga Education Team),
Flora Marcas (İnga Eğitim Ekibi | Inga Education Team) &
Ivan Vargas (röportajcı ve doğa hakları hukukuna yoğunlaşan bir hukuk araştırmacısı | interviewer and legal researcher of nature laws)

Dünyadaki biyoçeşitliliğin ve bu çeşitlilikle birlikte oluşan bilginin korunmasının aciliyeti karşısında sanatçı Ursula Biemann 2018'den beri Amazonlar'ın And Dağları bölgesinde bir yerli üniversitesi yaratmak üzere Kolombiya'daki İnga halkıyla omuz omuza emek veriyor. UNAL Sanat Müzesi'nin talebiyle oluşturulan Devenir Universidad [Üniversite Olmak], İnga halkının yürüttüğü kolektif bir süreç. Bu üniversitede farklı bilgi sistemleri arasında diyalog kurularak sömürgeci ve ekstraktif rejimlerin sebep olduğu kültürel kaybın ve bilgi tahribatının önüne geçilmesi amaçlanıyor. Oluşturdukları bu çokkatmanlı, biyokültürel proje kapsamında araştırmalar ve eğitim programları yürütülüyor, bilgi üretiliyor; yakın bölgeyi tanımanın, bu bölgeyi düşünüp onunla bağ kurmanın çeşitli yolları keşfediliyor.

Ursula Biemann'ın bienalde sergilenen video çalışması, yerlilerin yağmur ormanına dair bilgilerinin kalıcılığı ve baskınlığı hakkındaki bu tartışmayı İstanbul'a getiriyor. İnga topluluğunun önde gelen şahsiyetleri farklı öğrenme biçimleri önerirken topluluk üyelerinin bizzat kendi yaptığı kayıtlara yer veren ve görüntülere eşlik eden müzik de sergi mekânında bir ses ve enerji alanı yaratıyor.

Ursula Biemann ve Kolombiya'daki İnga Halkı'nın izniyle
Courtesy of Ursula Biemann and Inga People of Colombia

In the face of the momentous urgency of maintaining the Earth's biodiversity and the knowledge that has co-evolved with it, artist Ursula Biemann has since 2018 worked collectively with the Indigenous Inga People of Colombia to co-create an Indigenous university in the Andean Amazon. Devenir Universidad, commissioned by the Museum of Art of UNAL, is a collective process led by the Inga people, in which different knowledge systems are brought into dialogue with the goal of reversing the cultural loss and epistemic damage caused by colonial and extractive regimes. Their multi-layered, biocultural project involves research, knowledge production and educational programmes, exploring multiple ways of knowing, thinking about, and engaging with their territory.

Ursula Biemann's video work brings to Istanbul this conversation about the persistence and sovereignty of Indigenous knowledge of the rainforest. Key figures from the Inga community propose different kinds of learning, while the accompanying soundtrack, featuring recordings made by community members themselves, generates a sonic and energetic field in the exhibition space.

İtaatsizlik Arşivi [Ders Bitti]
Disobedience Archive [Ders Bitti]

57

Marco Scotini
d. 1964; Milano, İtalya'da yaşıyor ve çalışıyor.
b. 1964; lives and works in Milan, Italy.

Can Altay
d. 1975, sanatçı; İstanbul, Türkiye'de yaşıyor ve çalışıyor.
b. 1975, artist; lives and works in Istanbul, Turkey.

Arnold Braho (yardımcı küratör | assistant curator)

Sarp Özer (araştırma küratörü | research curator)

16 Beaver, Navjot Altaf, Petra Bauer, Ege Berensel, Bernadette Corporation, Ursula Biemann, Mao Chenyu, Collettivo Femminista di Cinema, Copenaghen Free University, Chto Delat, Critical Art Ensamle, Margit Czencki, Ali Essafi, Etcétera..., Harun Farocki & Andrei Ujica, Alberto Grifi, Grupo de Arte Callejero & Kanal B, Ashley Hunt, Sarah Ishaq, Khaled Jarrar, Sanjay Kak, Wael Noureddine, Pilot TV, Queerocracy & Carlos Motta, Oliver Ressler, Roy Samaha, SaSa Art Projects, Eyal Sivan, Trampoline House, Ultra-red, Urbonas Studio, Bouba Touré & Raphaël Grisey, Wu Wenguang, James Wentzy, Doğa Yirik ve daha niceleri | and many others (katkıda bulunanlar | contributors)

Can Altay, *İtaatsizlik Arşivi*, düzenek görüntüsü
Can Altay, *Disobedience Archive*, setting view, 2022

İtaatsizlik Arşivi sanatsal pratikler ile siyasi eylem arasındaki ilişkiye yoğunlaşan, çokevreli, gezici ve sürekli gelişen bir video arşivi ve platform. Küratör ve sanat kuramcısı Marco Scotini, 2005'ten bu yana bu proje üzerinde çalışıyor. *İtaatsizlik Arşivi* on yıllara yayılan yüzlerce belgeyle, toplumsal itaatsizliğe yönelik bir "kullanıcı rehberi" işlevi görüyor. Bu arşiv, doğrudan eylemden karşı bilgilendirmeye, özerk toplumsal alanlar yaratmayı hedefleyen tamamlayıcı pratiklerden biyo-direnişe, çağdaş direniş taktiklerinin bir atlasını çıkartıyor.

Foucault'ya göre arşiv, "bütün söylenmiş şeylerin şekilsiz bir çokluğun içinde sonsuzca toplanmadıkları, (...) ama farklı biçimler hâlinde gruplandıkları, çeşitli ilişkilere göre birbirleriyle birleştikleri" gerçeğini veren şeydir. *İtaatsizlik Arşivi*'nin biçim ve içeriği de bu anlamda değişiyor; kesin, nihai bir şekil almaksızın sürekli dönüşüyor. Bienal için bir araya getirilen video temelli sunumda, arşivin var olan içeriği genişletiliyor. Burada radikal pedagojilere, küresel ekolojilere ve kökleri çok derinlerde bulunan feminizm karşıtı, normatif toplumsal cinsiyet söylemleriyle mücadele eden kadın özgürleşmesi hareketlerine odaklanılıyor. Bu arşiv, Can Altay'ın tasarladığı bir mimari düzen içinde İstanbul'da, Taksim'de yer alan eski Merkez Rum Kız Lisesi'nde sunuluyor.

Disobedience Archive is a multi-phase, mobile and evolving video archive and platform that concentrates on the relationship between artistic practices and political action. Developed by the curator and art theorist Marco Scotini since 2005, the project generates an atlas of contemporary resistance tactics, from direct action to counter-information, from constituent practices to bio-resistance, and functions as a 'user's guide' to social disobedience in the form of hundreds of documentary elements spanning decades.

The archive, for Foucault, was 'that which determines that all these things said do not accumulate endlessly in an amorphous mass... [but] are grouped together in distinct figures, composed together in accordance with multiple relations.' The form and content of *Disobedience Archive* change accordingly, constantly transforming with no definitive final shape. A new video-based constellation for the Biennial expands the already existing content, focusing on radical pedagogies, global ecologies and women's liberation movements fighting anti-feminist and deeply rooted gender-normative discourses, in a display architecture designed by Can Altay at the former Central Greek High School for Girls in Taksim, Istanbul.

Mantı Postası
Dumpling Post

Hrant Dink Vakfı ve 23,5 Hrant Dink Hafıza Mekânı
Hrant Dink Foundation and 23.5 Hrant Dink Site of Memory
(Neslihan Koyuncu Bali, Nayat Karaköse, Aslı Yolcu)

Gazeteye katkıda bulunanlar
Contributors to the newspaper

35
42

Kayseri Mantı Festivali
Kayseri Dumpling Festival, 2019

Mantı Postası ilhamını, Hrant Dink Vakfı'nın (HDV) "Kayseri ve Çevresi: Toplumsal, Kültürel ve Ekonomik Tarihi (1850-1950)" konferansının Kayseri Valiliği ve Şişli Kaymakamlığı tarafından üst üste yasaklanması üzerine, 26 Ekim 2019 tarihinde İstanbul'da düzenlediği "Kayseri Mantı Festivali"nden alıyor. Yüzlerce kişinin katılımıyla gerçekleşen festival, mantının aracılık ettiği, çoğulculuğu yücelten alternatif bir foruma dönüştü ve söz konusu yasağa karşı bir dayanışma alanı oluşturdu. HDV'nin etkinliği bu şekilde yeniden çerçevelendirmesi, diyalog ve yaratıcı eylem biçimleri için güçlü bir platform da oluşmasına yol açtı.

Mantı Postası aylık, üç çevrimiçi sayı olarak 23,5 Hrant Dink Hafıza Mekânı'nın internet sitesinde yayımlanan ve matbu edisyonu bienal sergi mekânlarında dağıtıma giren bir yayın. Çok çeşitli toplumsal, tarihsel ve siyasi meselelere dikkat çeken yayında mantı tariflerine, mantı hikâyelerine, denemelere ve fikir yazılarına yer veriliyor. HDV bienalde, devam niteliğinde bir Mantı Festivali'ne ev sahipliği de yaparak kültürel çeşitliliği kutluyor; yemeklerin ve mutfak kültürlerinin birleştirici gücüyle ziyaretçileri bir araya getiriyor.

Dumpling Post takes its inspiration from the 'Kayseri Dumpling Festival', organised by Hrant Dink Foundation (HDF) in Istanbul on 26 October 2019 in response to the repeated banning of its conference on the 'Social, Cultural and Economic History of Kayseri and the Region between 1850-1950' by the Governorship of Kayseri and the District Governorship of Şişli. With hundreds of participants, the festival became an alternative forum to celebrate pluralism through dumplings and acted as a space for solidarity against the ban. HDF's reframing yielded a powerful platform for dialogue and creative forms of activism.

Dumpling Post is a publication issued in three monthly instalments online via the website of the 23.5 Hrant Dink Site of Memory, with a printed edition distributed at Biennial exhibition venues. It features dumpling recipes, stories, essays and opinion pieces, addressing a wide array of social, historical and political phenomena. HDF also hosts a follow-up Dumpling Festival during the Biennial, celebrating cultural diversity and bringing visitors together through the connecting power of food and culinary cultures.

École du soir in Istanbul: Archives sonores de la littérature noire (İstanbul'da Akşam Okulu: Siyah Edebiyatın Ses Arşivleri | *The Evening School: Sound Archives of Black Literature*)

Christian Nyampeta
d. 1981; New York, ABD'de yaşıyor ve çalışıyor.
b. 1981; lives and works in New York, USA.

Lubumbaşi'deki **Waza Sanat Merkezi** ile işbirliği içinde; İstanbul, Kigali ve Lubumbaşi'den sürekli değişen konuk ve katılımcıların katkılarıyla ve **Başka Bir Yol Haritası Afrika Grubu (ARAC)** bünyesinde ve dışında
In close collaboration with **Centre d'art Waza**, Lubumbashi, and featuring contributions from an evolving group of guests and collaborators in Istanbul, Kigali and Lubumbashi, and within and beyond the **Africa Cluster of Another Roadmap School (ARAC)**

Çiçek çizim atölyesinden bir resim,
Siyah Edebiyatın Ses Arşivleri dinleme oturumu, Kassel, Almanya
A drawing from a flower drawing workshop, 2022
Listening session of *Sound Archives of Black Literature*, Kassel, Germany

Christian Nyampeta sanat, tasarım ve kuram alanlarında başkalarıyla işbirliği ve ortaklıklar yaparak çalışıyor ve özellikle toplumsal değişimlerin arifesinde birlikte yaşamayı öğrenme yolları olarak yazı ve çeviri alanları, film gösterimleri, müzikli toplantılar, halka açık sohbetler, molalar ve yemek pişirme seansları içeren gezici programlar düzenliyor.

Nyampeta halen devam eden çokbiçimli projesi *Akşam Okulu*'nu; ortak duygular yaşatmaya, birlikte düşünmeye ve karşılıklı eyleme geçmeye yönelik, Afrika'dan ve ötesinden sanatçı ve kurumları altında barındıran bu ortak çatıyı bienal için genişletiyor. Sanatçı, Lubumbaşi'deki Waza Sanat Merkezi ve diğer katkıda bulunanlarla birlikte geliştirdiği bir pedagojik deneyi İstanbul'da paylaşıyor. Söz konusu olan *Siyah Edebiyatın Ses Arşivleri*, 1970'lerin sonlarıyla 1980'lerin başlarında Radio France Internationale tarafından hazırlanmış müthiş bir albüm serisi. Aimé Césaire, Léopold Sédar Senghor ve Ousmane Sembène gibi önemli Afrikalı aydınların diyaloglarını, müzik, şiir ve hikâyelerini aktaran bu kayıtlar bienalle birlikte Türkiye'den ve dünyanın başka yerlerinden muhataplarla dijitalleştiriliyor, farklı dillere çevriliyor ve yeniden hayat buluyor.

Christian Nyampeta works collaboratively and cooperatively in art, design and theory, and organises roaming programmes that include writing and translation spaces, film screenings, musical gatherings, public conversations, and resting and cooking sessions, as ways of learning how to live together, especially in the wake of social changes.

Nyampeta's Biennial contribution extends his ongoing multiform project *École du soir* (The Evening School), a hosting structure for collective feeling, collaborative thinking and mutual action, realised with fellow artists and institutions across Africa and beyond. In Istanbul he shares a pedagogical experiment developed with the Centre d'art Waza in Lubumbashi and other collaborators, concerning *Les archives sonores de la littérature noire* (Sound Archives of Black Literature), an extraordinary series of albums made by Radio France Internationale in the late 1970s and early 1980s. Presenting dialogues, music, poems and stories of such African luminaries as Aimé Césaire, Léopold Sédar Senghor and Ousmane Sembène, the recordings are being digitised, translated and reactivated with interlocutors in Turkey and elsewhere.

Kadınların Kamusal Hayatı
Bir Feminist Bellek Projesi (2018-devam ediyor)
The Public Life of Women
A Feminist Memory Project (2018-ongoing)

47

Nepal Picture Library
kur. 2011; Katmandu, Nepal'de çalışıyor.
estd. 2011; operates in Kathmandu, Nepal.

Toplu protesto | Mass protest, Nepal, 1981
Nepal Picture Library arşivi | archive
Fotoğraf | Photography: Hisila Yami

Kamusal alana açılmak, görülmek ve tarihte hesaba katılmak anlamını taşır. Nepalli kadınların ev yaşamının sınırlarından çıkıp kamusal hayatın açıklığına kavuşma yolculukları ise isimsizlikten belleğe doğru yapılan bir hareket olarak yaşanıyor. Bu sergide, Nepal Fotoğraf Kütüphanesi'nin bir kadın arşivi oluşturmak amacıyla topladığı malzemeler sunuluyor. Kadınların geçmişlerini belleğe kazımak gibi feminist bir dürtüyle hareket eden kurum, tarihsel görünürlüklerin özgürleşme davasını da ileriye taşıyacağına inanıyor.

Bienal kapsamında sunulan bu çokbölümlü sergi, Nepalli kadınların kitlesel olarak kamusal belleğe geçme iradesini ortaya koyuyor. Sergide, kadınların siyasi mücadeleye girdiği, topluluklara hitap ettiği, eğitim aracılığıyla yeni yollar açtığı, fikirlerini yayımlayarak kamuoyunu yönlendirdiği, dünyayı gezip anlattığı, yetkili konumlara geldiği ve toplumsal normları çiğnediği durumlardan kareler gözler önüne seriliyor. Karşımızda, Nepal'de kamusallığın nasıl başlı başına feminist bir strateji olarak ortaya çıktığının bir manzarasını görüyoruz.

To become public is to be seen and accounted for in history. The journey of Nepali women from within the boundaries of domesticity to the openness of public life is a move from obscurity to memory. This exhibition showcases materials gathered by Nepal Picture Library in its effort to create a dedicated women's archive. It rides on the feminist impulse to memorialise women's pasts in the belief that their historical visibility will advance the case for liberation.

The multi-part exhibition under the scope of the Biennial is an act of willing Nepali women *en masse* into public memory. It flashes instances from the past when women have taken on political struggle, addressed assemblies, paved new paths through education, published and shaped opinion, travelled and described the world, become figures of authority, and broken social norms. What we see is a view of how publicness itself has emerged as a key feminist strategy in Nepal.

Zip Zap Sirk Okulu
Zip Zap Circus School

Ângela Ferreira
d. 1958; Lizbon, Portekiz'de yaşıyor ve çalışıyor.
b. 1958; lives and works in Lisbon, Portugal.

3

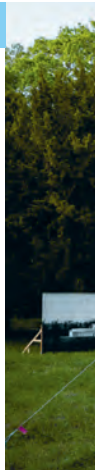

Zip Zap Sirk Okulu | *Zip Zap Circus School*, 2019
Fotoğraf | Photography: Falk Wenzel
Werkleitz'in izniyle | Courtesy of Werkleitz

Ângela Ferreira yapıtlarında mimariden yola çıkarak, başta Afrika'dakiler olmak üzere çağdaş toplumlarda sömürgeciliğin ve sömürgecilik sonrasının süregelen etkilerini irdeliyor. Araştırmaya dayalı pratiğinde, ses, fotoğraf veya video unsurları, maket, çizim ve metin gibi malzemeleri katman katman bir araya getiren heykelsi yerleştirmeler yapıyor. İşlerinde çapraşık ulusaşırı tarihleri ve sömürgeci anlatıları damıtarak bunları karmaşık, yankılanan biçimlere büründürüyor.

"Binalar siyasi metinler olarak okunabilir, işte ben de bunu yapmaya çalışıyorum" diyor Ângela Ferreira. Bienaldeki çalışması *Zip Zap Sirk Okulu* (2000–02), hiç inşa edilmemiş bir binanın bezden ve tahtadan maketi görünümünde, gerçekleştirilmemiş iki mimari projeyi (Mies van der Rohe'nin modernist müze tasarımı ile Portekizli-Mozambikli mimar Pancho Guedes'in mahalleyi temel alan okul tasarımını) yâd ediyor ve birbirleriyle ilişkilendiriyor. Tekerlekler üzerinde gezgin, kırılgan, fani yapısıyla İstanbul Bienali için yeniden inşa edilen proje, bu iki farklı modernist ütopya arasındaki gerilimi ve iç içeliği gözler önüne sererken her ikisinin de birbirinden çok farklı olan başarısızlık hikâyesini anlatıyor.

The work of Ângela Ferreira takes architecture as a point of departure to explore the ongoing impact of colonialism and post-colonialism in contemporary societies, particularly those located in Africa. In her research-driven practice, sculptural installations are layered with other media – sonic, photographic and videographic elements, models, drawings and texts – distilling complex transnational histories and colonial narratives into complex and resonant forms.

'Buildings can be read as political texts and this is what I try to do', says Ângela Ferreira. Her Biennial contribution *Zip Zap Circus School* (2000–02) recalls and bridges two unrealised architectural projects – a modernist museum design by Mies van der Rohe, and a community-oriented school design by Portuguese-Mozambican architect Pancho Guedes – in the form of a cloth and wood model of a building that was never built. With its itinerant, perishable and ephemeral structure on wheels, the project re-built for the Istanbul Biennial highlights the tension and entanglement between two different modernist utopias, and their very different failures.

Ayakizi
Footsteps

21

Çiğdem Öztürk
d. 1978; Ayvalık, Türkiye'de yaşıyor ve çalışıyor.
b. 1978; lives and works in Ayvalık, Turkey.

Omar Berakdar (arthere'nin kurucusu | founder of arthere)
d. 1964; İstanbul, Türkiye'de yaşıyor ve çalışıyor.
b. 1964; lives and works in Istanbul, Turkey.

Seçili yazarlar, müzisyenler ve film yönetmenleri
Selected writers, musicians and filmmakers

Ayakizi Kitaplığı | *Footsteps* Library, 2022

Ayakizi bir öğrenme süreci, savaşların kıyısından hikâye toplama girişimi. İnsan hakları, kadın hareketi ve ayrımcılığa karşı mücadele konularıyla ilgilenen gazeteci Çiğdem Öztürk'ün tasarladığı proje, İstanbul'da yaşayan Suriyeli sanatçıların kendileriyle benzer durumda olanlara destek, görünürlük ve çalışma alanı sağlamak amacıyla kurduğu arthereistanbul'dan fotoğrafçı ve medya sanatçısı Omar Berakdar işbirliğiyle yürütülüyor.

arthereistanbul'da kurulan ve unutulmuş ya da daha büyük olayların ve felaketlerin gölgesinde kalmış hikâyelere ve deneyimlere dair kitaplardan meydana gelen Ayakizi Kitaplığı, proje için merkez görevi üstleniyor. Kitaplık hem soru-cevap biçiminde ilerleyen konuşmalar hem de serbest sohbet için alan açıyor; bunların arasında sanal toplantılar ve okuma grupları; müzik, savaş üzerine alışılmışın dışında kanallar vasıtasıyla düşünmeyi içeren bir podcast serisi; "arthereistanbul'dan Telefon Var!" başlıklı, yolları arthereistanbul'dan geçmiş olan, şimdiyse dünyanın başka yerlerinde yaşayan sanatçılarla kısa telefon sohbetleri yer alıyor.

Footsteps is a learning process, an attempt to collect stories from the margins of wars. Drafted by Çiğdem Öztürk, a journalist focusing on human rights, the women's movement and struggle against discrimination, the project is realised in collaboration with photographer and media-artist Omar Barakdar from artherestanbul, an art space founded by Syrian artists living in Istanbul to provide others like them with support, visibility and a place to work.

A library established at arthereistanbul, comprising books dealing with the stories and experiences of war – mostly overshadowed by more significant events and traumas – serves as the central hub for the project. The library generates pathways for conversation, both mediated and face-to-face, including online gatherings and reading groups, music, a podcast series that involves reflecting on war through uncommon channels, and the dialogical 'Telephone Call From arthereistanbul', a series of short phone conversations catching up with artists who have passed through arthereistanbul and now live in other parts of the world.

Boğatepe Gelecek Sözleşmesi
Boğatepe Charter of Futures

Boğatepe köyü ve **INLAND**, Kars ve Ağrı Dağı civarından çobanlar, sığırtmaçlar, yerel peynir üreticileri, **Yerküre Kooperatifi** ve **Boğatepe Çevre ve Yaşam Derneği**
Boğatepe village and **INLAND**, shepherds and herders and local cheese producers around the region of Kars and Ararat, **Yerküre Cooperative** and **Boğatepe Environment and Life Association**

16

INLAND, saha çalışması, Kars | field visit, Kars, 2021

Fernando García-Dory, INLAND projesini 2009'da başlattı. García-Dory'nin ortaklıklar temelinde yürüttüğü ekolojik tarım projelerinin, eylemlerin ve kooperatiflerin bir parçası olan INLAND, kültür-doğa ilişkisinin çokyönlü boyutlarını keşfe çıkıyor. Agro-ekoloji, arazi ve toplumsal değişim konularını toprak, kimlik ve ütopyayla ilişki hâlinde bağlantılandıran INLAND, alternatif ekonomik modeller ve üretim sistemleri yaratarak yeni kırsallıkları hayata geçiriyor.

INLAND, 2015'te gerçekleştirilen 14. İstanbul Bienali için başlattığı, Doğu Anadolu'da Kars civarında toprak yönetim sistemleri, hayvancılık ve peynircilikle ilgili araştırmasına kaldığı yerden devam ediyor. Yenilenerek tekrarlanan projede Kars'ın Boğatepe köyü ve İstanbul'da paralel gerçekleştirilen etkinlikler dikkat çekiyor. Meralara yakın, sütçülük geleneğine sahip, 200 nüfuslu Boğatepe köyünde, kısmen 1930'lardaki Köy Enstitüleri ütopyasından esinlenen deneysel topluluk oluşturma ve ekonomi biçimleri deneniyor. Köyden gelen farklı malzeme ve öneriler arasında bağlantı kuran bir yerleştirme, topluluğun kendi içindeki örgütlenmeyi yansıtmanın yanında komşular, çayırlar, hayvanlar ve otlama güzergâhları, toprak yönetimi, peynir ve peynire ortaklık eden biyokimyasal süreçler ve mantarlar arasındaki köksap tarzı ilişkiler bütününü ortaya koyuyor.

Initiated by Fernando García-Dory in 2009 as part of his collaborative agro-ecological projects, actions and cooperatives, INLAND explores the manifold dimensions of the culture-nature relationship. Through engagements with landscape, identity and utopia, INLAND connects agro-ecology, territory and social change, developing alternative economic models and production systems, conceiving new ruralities.

For Istanbul, INLAND resumes the research initiated for the 14th Istanbul Biennial in 2015 about land management systems, pastoralism and cheese-making in the Kars region of Eastern Anatolia. The new iteration sees parallel activities taking place in Boğatepe village in Kars and in Istanbul. In Boğatepe, with its 200 inhabitants and proximity to high pastures and dairy traditions, experimental modes of community development and economy are being tested, partly inspired by the utopian Village Institutes movement of the 1930s. An installation connects different materials and proposals from the village, reflecting the community's self-organisation and the rhizomatic constellation of relations between neighbours, grasslands, animals and their grazing routes, land governance, cheeses, and their biochemical and fungal associates.

Saniyede 20 Dalganın Altında Geriye Doğru Koşmak
Running Backwards Below 20 Waves Per Second

Green Papaya Art Projects
(Lesley-Anne Cao, Iris Ferrer, Kiko Nuñez, Ramie Jiloca, Norberto Roldan, Touki Roldan, Jel Suarez, Yuji de Torres, Dominic Zinampan)

Nagkakaisang Progresibong Artista-Arkitekto (NPAA) (İlerici Sanatçı ve Mimarlar Birliği | United Progressive Artists and Architects)

PİST/// Disiplinlerarası Proje Alanı | Interdisciplinary Project Space İstanbul

Green Papaya, üretim süreci | work in process, 2022
Fotoğraf | Photography: Kiko Nuñez

2000 yılında kurulan Green Papaya Art Projects [Yeşil Papaya Sanat Projeleri], Filipinler'deki en eski bağımsız ve çokdisiplinli sanat girişimi. Hem yerel hem de uluslararası çapta sanatçılar için entelektüel alışverişe, bilgi paylaşımına, eleştirel diyaloğa ve yaratıcı/pratik işbirliğine yönelik bir platform sunuyor. 2017'de Green Papaya, 2020'de kapanacağının duyurusunu yaptı, ama bu tarih 2021'e alındı. Pandeminin getirdiği belirsizlik durumuna 2020'de kolektifin mekânını ve arşivlerinin bir kısmını küle döndüren yangın da eklenince, kapanış belirsiz bir tarihe ertelenmiş oldu.

Arşivleme çalışmalarına da bir yandan devam eden Green Papaya, sanatçı girişimlerinin sona ermesine ya da uyku hâline kafa yormak üzere bienale davet edildi. Filipinler ile Türkiye arasındaki sosyopolitik ortaklıkları göz önünde tutarak, ifade özgürlüğünün giderek kısıtlandığı her iki ülkede de engellenen ya da etkinliklerini askıya alan sanatçıların yönettiği gruplarla röportajlar yaptılar. Türkiye'den PİST///, Filipinler'den ise Nagkakaisang Progresibong Artista-Arkitekto (NPAA) (İlerici Sanatçı ve Mimarlar Birliği) ile çalışan grup, sanatsal bağımsızlığın yaşam döngüsünü ve sonrasında olanları yeniden düşünüyor.

Founded in 2000, Green Papaya Art Projects is the oldest independently run, multidisciplinary art initiative in the Philippines, providing a platform for intellectual exchange, information sharing, critical dialogue and creative/practical collaboration among artists both locally and internationally. In 2017, Green Papaya announced that it would close in 2020, but this was brought forward to 2021. However, the uncertainties of the pandemic and a 2020 fire that razed the collective's space and some of its archives have postponed its closing indefinitely.

For the Biennial, Green Papaya was invited to reflect on the death or dormancy of artist-run initiatives while continuing its archival efforts. In view of socio-political commonalities between the Philippines and Turkey, including worsening constraints on free expression, they interviewed artist-run groups in each country that are defunct or have suspended their activities. Working with two such initiatives – PİST/// in Turkey and the Nagkakaisang Progresibong Artista-Arkitekto (NPAA) (United Progressive Artists and Architects) in the Philippines – they reconsider the life cycle of artistic independence and its afterlives.

Sul Mare

39

Newell Harry
d. 1972; Sidney, Avustralya'da yaşıyor ve çalışıyor.
b. 1972; lives and works in Sydney, Australia.

Mutlu musun? (Randy), yıpranmış misyoner kitapçığı
Papua Yeni Gine: Every Home for Christ
Are You Happy? (Randy), defaced missionary booklet, 2015
Papua New Guinea: Every Home for Christ

Newell Harry'nin sanat pratiği, yorulmaksızın devam eden bir hikâye, belge, görüntü ve eşya arayışına dayanıyor. Harry bu arayışı hem uzun menzilli yolculukları sırasında hem de kamusal ve özel arşivlerde ve koleksiyonlarda sürdürüyor. Diyasporada yaşayan ailesinin tarihine ve giderek "Hint Pasifik Bölgesi" diye adlandırılır olan coğrafyadaki yolculuklara odaklanan Harry'nin yapıtları, göçün doğurduğu kültürel sürtüşmeleri ve buna eşlik eden, kimlikle, yerinden edilmeyle ve efsanelerle ilgili karmaşık durumları ele alıyor.

Harry, Pasifik'te sömürge zihniyetinin çelişkili mirasları ve devamı üzerine uzun zamandır sürdürdüğü araştırmalarını paylaşması için bienale davet edildi. Sanatçı, aynayı kendisine çevirdiği, kendi seçimi olan iki belgeselle tamamlanan arşivimsi yerleştirmesinde hikâyeleri, imgeleri ve eşyaları bir araya getiriyor. Böylece sömürgecilik sonrası döneme damgasını vuran karanlık ironilere ve zamansız hesaplaşmalara ışık tutuyor. Bölgenin düşe kalka çıkmaya çalıştığı sömürge durumundan Apartheid ile nükleer testlere karşı gelişen dayanışmaya, şirketlerin ekstraktif şiddetinden yumuşak gücün yeni araçlarına kadar uzanan Harry'nin eklektik seçkisi, çevre adaletsizliğine, kültürel yağmacılığa ve tekrarlanan sömürgeci yanlışlara dair küresel kaygıların tarihöncesini bize sunar gibi.

Newell Harry's artistic practice is rooted in a prodigious kind of foraging, for stories, documents, images and things, during his extensive travels and in various archives and collections, both public and personal. Reflecting his own diasporic family history, and journeys in the geography increasingly known as the 'Indo-Pacific', Harry's work explores the cultural friction brought about by migration and the associated complexities of identity, dislocation and myth.

For the Biennial, Harry was invited to share his long-standing research into the conflicting legacies and continuities of colonial engagement in the Pacific. Offset against two reflexive documentary films chosen by the artist, his quasi-archival installation gathers stories, images and artefacts, revealing the obscure ironies and untimely reckonings that punctuate the postcolonial experience. From the region's staggered paths to decolonisation, to emergent solidarities against apartheid and nuclear testing, from extractive corporate violence to the new vectors of soft power, Harry's eclectic constellation suggests an unwritten prehistory of global anxieties around environmental injustice, cultural appropriation and the repetition of colonial wrongs.

Çağrıya Cevap Ver, 2021
Answer to the Call, 2021

Taloi Havini
d. 1981; Brisbane, Avustralya'da yaşıyor ve çalışıyor.
b. 1981; lives and works in Brisbane, Australia.

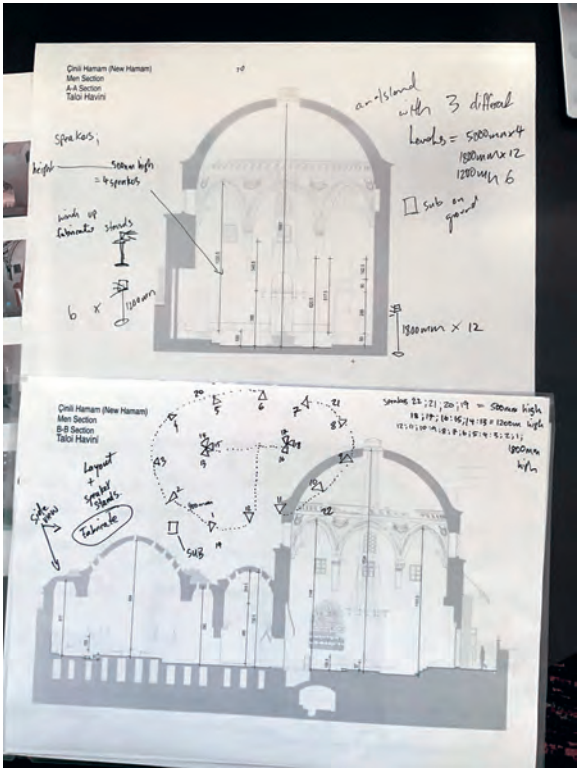

Çağrıya Cevap Ver, sanatçı çizimi
Answer to the Call, artist drawing, 2021

Hakö dil grubundan, Nakas kabilesi soyundan gelen Taloi Havini, disiplinlerarası pratiğinde Okyanusya bölgesindeki kendi deneyimlerine odaklanıyor. Memleketi Bougainville'in tarih ve kültürünü merkeze alarak yer politikalarını irdelediği çalışmalarında fotoğraf, heykel, film ve yerleştirme gibi malzemeler kullanıyor.

Havini'nin bienaldeki çalışması, TBA-21 Academy'nin siparişiyle üretilen *Çağrıya Cevap Ver* (2021) başlıklı yakın tarihli yapıtının yeni, mekâna göre ölçeklendirilmiş bir tekrarı. The Çinili Hamam'da sergilenen bu büyük boyutlu yerleştirme, Buka Adası'nın okyanus yolculuklarını konu alan şarkılarından, okyanus araştırma aracı *R/V Falkor*'un sonar haritalarının hidrofon kayıtlarından ve Bougainvilleli müzisyen Ben Hakalitz'in enstrümantal bir yapıtından oluşan çokkanallı bir ses kompozisyonu. Yerlilere özgü çağrı ve yanıt örüntüsüne uygun şekilde biçimlendirilen bu yerleştirme, izleyicileri başka türlü bir bilme hâline; okyanusun, uzayla zamanın tensel, döngüsel kavrayışına doğru çekiyor.

A descendant of the Nakas clan of the Hakö language group, Taloi Havini reflects in her interdisciplinary practice on her personal experiences in the region of Oceania. Exploring the politics of location through the history and culture of her homeland Bougainville, the artist utilises various media – photography, sculpture, film and mixed-media installation.

Havini's contribution to the Biennial is a new, rescaled iteration of her recent work, titled *Answer to the Call* (2021), comissioned and produced by TBA21-Academy. The large-scale installation is a multi-channel sound composition presented at The Çinili Hamam, comprising ocean-travelling chants from Buka Island, hydrophone recordings of sonar mapping taken on the oceanographic research vessel *R/V Falkor*, and an instrumental piece by Bougainville musician Ben Hakalitz. Composed with an Indigenous call-and-response structure, the immersive installation draws visitors towards another kind of knowing – a sensual, cyclical understanding of the ocean, space and time.

Sonsuz Derinlikten Maden Çıkarmak
Mining the Abyss

INTERPRT
(Nabil Ahmed, Olga Lucko, Filip Wesolowski, Tiago Patatas, T. Craig Sinclair)

Derin Deniz Madenciliği Kampanyası, Ozeanien Dialog
Deep Sea Mining Campaign, Ozeanien Dialog

Trondheim Güzel Sanatlar Akademisi, NTNU
Trondheim Academy of Fine Art, NTNU
(Nabil Ahmed, Mari Sanden)

Uydu görüntüsü analizi, yasal kanıt, Nijerya Deltası
Satellite imagery analysis, legal evidence, Niger Delta, 2022

Bir grup mimar, araştırmacı ve mekân tasarımcısı tarafından kurulan ve yürütülen INTERPRT, görsel araştırmalar yoluyla çevresel adaletin peşine düşen bir araştırma kurumu. INTERPRT çevresel yıkımı ve insan hakları ihlallerini incelerken mimari araştırmaları, üç boyutlu canlandırmaları, uzaktan algılama yöntemlerini ve kamuya açık çevre verilerini kullanıyor. Kurum, hukuki bağlamlarda, çevreyle ilgili savunuculuk kampanyalarında ve eko-kıyımı yeni bir uluslararası suç olarak kabul ettirmekte kullanılmak üzere deliller topluyor. Gerçekleştirdikleri çalışmalar hukuki davalar, Uluslararası Ceza Mahkemesi'ne iletilen raporlar, çevrimiçi platformlar, sergiler ve savunuculuk atölyeleri gibi farklı tartışma alanlarında sunuluyor.

INTERPRT, derin deniz madenciliğinin yarattığı çevresel tahribatla ilgili hâlihazırda devam eden araştırmalarının bulgularıyla bienale katılıyor; sunumları, TBA21-Academy'nin siparişiyle gerçekleştirilen, yeni tamamlanmış bir savunuculuk videosunu da içeriyor. Derin deniz madenciliğini önlemek için mücadele veren Pasifik merkezli sivil toplum örgütlerinin işbirliğiyle ve Derin Deniz Madenciliği Kampanyası ve Ozeanien Dialog'un katkılarıyla üretilen video, ilk olarak 2022 yılında, Lizbon'da gerçekleşen BM Okyanus Konferansı'nın resmi yan etkinliği olarak izleyiciyle buluştu.

Run by a group of architects, researchers and spatial designers, INTERPRT is a research agency that pursues environmental justice through visual investigations. INTERPRT utilises architectural research, 3D reconstructions, remote sensing and publicly available environmental data to investigate environmental destruction and human-rights violations. The agency complies evidence for legal contexts, environmental advocacy campaigns and for establishing ecocide as a new international crime. Its work is presented in various forums: legal cases, communications to the International Criminal Court, online platforms, exhibitions and advocacy workshops.

For the Biennial, INTERPRT presents a continuation of its ongoing investigation into environmental destruction from deep-sea mining, including a newly completed advocacy video initiated in the context of a commission by TBA21-Academy. The video is produced in collaboration with Deep Sea Mining Campaign and Ozeanien Dialog, in cooperation with Pacific civil society organisations fighting to stop deep-sea mining. It was launched at an official side event of the 2022 UN Ocean Conference in Lisbon.

Hem Zemin / Hem Zaman
In Time / On Ground

4
24
48
62

Merve Elveren (küratör ve araştırmacı | curator and researcher)
d. 1985; İstanbul, Türkiye'de yaşıyor ve çalışıyor.
b. 1985; lives and works in Istanbul, Turkey.

Çağla Özbek (küratör ve araştırmacı | curator and researcher)
d. 1986; İstanbul, Türkiye'de yaşıyor ve çalışıyor.
b. 1986; lives and works in Istanbul, Turkey.

Kadın Eserleri Kütüphanesi ve Bilgi Merkezi Vakfı (KEKBMV)
The Women's Library and Information Centre Foundation (WLICF)

Aracılığıyla | Mediated by **Ayşe Düzkan** (editör, gazeteci ve yazar | editor, journalist, and author), **Merve Kaptan** (sanatçı | artist), **Zeynep Sayın** (yazar ve akademisyen | author and academic), **Dilek Winchester** (sanatçı | artist) & **Çatlak Zemin** (çevrimiçi feminist platform | online feminist platform)

Nazlı Yayla proje asistanı ve küratör | project assistant and curator
d. 1990; İstanbul, Türkiye'de yaşıyor ve çalışıyor.
b. 1990; lives and works in Istanbul, Turkey.

Kerime Nadir & arkadaşları | friends, 1961
KEKBMV'nın izniyle | Courtesy of the WWLICF

Hem Zemin / Hem Zaman'ın ilk adımları Nepal Picture Library ile Feminist Bellek Projesi arasında kurulan diyalog sonucunda atıldı. Proje, Merve Elveren ve Çağla Özbek tarafından Kadın Eserleri Kütüphanesi ve Bilgi Merkezi Vakfı'nın (KEKBMV) işbirliğiyle ortaya kondu.

Elveren ve Özbek bienal için Ayşe Düzkan, Merve Kaptan, Zeynep Sayın, Dilek Winchester ve Çatlak Zemin'i 1990'dan bu yana İstanbul Büyükşehir Belediyesi ve KEKBMV tarafından ortak yönetilen, Türkiye'nin ilk ve tek kadın merkezli arşiv ve kütüphanesinin arşivlerinde çalışmaya davet etti. *Hem Zemin / Hem Zaman,* Türkiye'deki feminist harekete bir kronoloji biçmek yerine kütüphanenin "diğer" klasörlerine, anaakım feminist anlatıların kıyısında kalan parçalara odaklanmayı seçiyor ve bu yolla kadınların tarihçelerinin bu zengin ve geniş koleksiyonunu "tamamlamaya" gayret ediyor. Farklı bienal mekânlarına dağılan proje feminist harekete alternatif okumalar öneriyor, bir yandan koleksiyona erişimi artırmaya çabalarken bir yandan da kaygan bir siyasi zeminde varoluş mücadelesi veren kuruma yeni bir ivme kazandırmayı hedefliyor.

Initiated by a dialogue with Nepal Picture Library's Feminist Memory Project, *In Time / On Ground* is conceived by Merve Elveren and Çağla Özbek in collaboration with The Women's Library and Information Centre Foundation (WLICF).

For the Biennial, Elveren and Özbek invited Ayşe Düzkan, Merve Kaptan, Zeynep Sayın, Dilek Winchester and Çatlak Zemin to respond to the archives of the Women's Library, a hybrid and one-of-a-kind institution in Turkey, run since 1990 by the Istanbul Greater Municipality and the WLICF. Rather than rehearsing a chronology of the feminist movement in Turkey, *In Time / On Ground* modules focus on the library's 'miscellaneous' folders – items thus far left on the margins of mainstream feminist narratives – and venture a 'completion' of this rich and vast collection dedicated to women's histories. Dispersed across several biennial venues, the project proposes alternative readings on the feminist movement and aims to bring new momentum to an organisation long stretched between efforts to make its collection more accessible and the struggle to maintain its existence in a volatile political climate.

Bir Dönüşümü Haritalandırmak
Mapping a Transformation

44

Lamia Joreige
d. 1972; Beyrut, Lübnan'da yaşıyor ve çalışıyor.
b. 1972; lives and works in Beirut, Lebanon.

Muğlak Zamanlar, üretim süreci
Uncertain Times, work in process, 2022

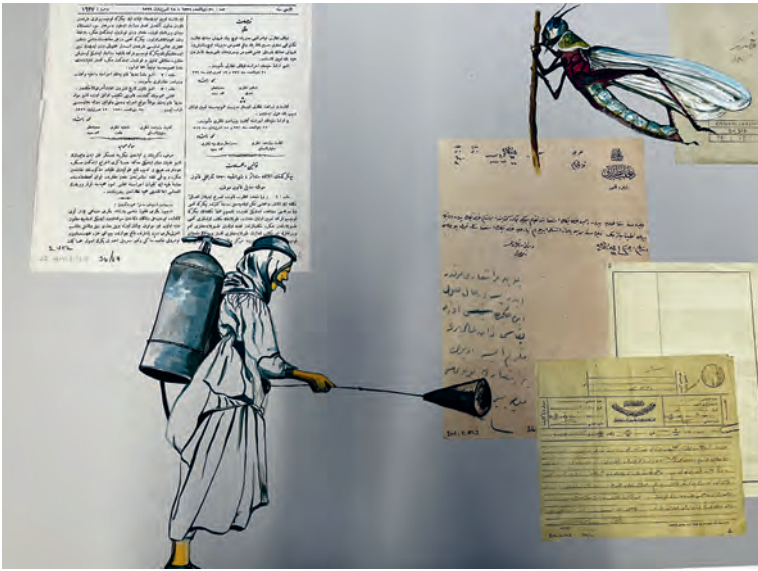

Görsel sanatçı, film yönetmeni ve yazar Lamia Joreige karışık malzemeli yerleştirmeleri ve deneme-filmleriyle tanınıyor. Joreige bu işlerinde büyük tarihsel anlatıları karşısına alarak Lübnan'daki savaş temsilleri hakkında olanlar başta olmak üzere öznel, şaibeli hafızaların peşine düşüyor. Arşiv malzemeleriyle kurmaca unsurları tekrar tekrar yan yana getiren Joreige, kişisel ve kolektif belleği ilişkiye sokacak alternatif yollar öneriyor ve kaybolan, sözü edilmeyen öznel tarihlere ses veriyor.

Joreige'nin bienale katkısı *Bir Dönüşümü Haritalandırmak*, Osmanlı İmparatorluğu'nun son döneminde (1913–20) Ortadoğu'nun tarihçelerini araştıran *Muğlak Zamanlar* projesinden çıkan ilk yerleştirme. Joreige İstanbul için günlük, mektup, fotoğraf, belge gibi arşiv malzemelerini kendi çizim ve metinleriyle montajlayarak yeni baştan bir tarih frizi yarattı. Osmanlı hâkimiyeti sırasında yazılmış vakayinameler, kıtlığı ve tahıl dolaşımını anlatan tanıklıklar, Arap milliyetçilik hareketlerinin yükselişi ve Filistin ile Büyük Lübnan Devleti'nin yazgısına dair hikâyelerin sunulduğu bu çalışma, etkisi bugün bölgede halen hissedilebilen çalkantılı bir geçiş döneminin umut ve kaygılarını açığa çıkarıyor.

Visual artist, filmmaker and author Lamia Joreige is known for her mixed-media installations and essay films, challenging grand historical narratives and exploring subjective and contested memories, notably concerning the representation of the Lebanese wars. She recombines archival materials with fictional elements, proposing alternative ways to negotiate the relationship between personal and collective memory, giving voice to the missing and unspoken subjective histories.

Joreige's contribution to the Biennial, *Mapping a Transformation*, is the first installation to emerge from *Uncertain Times*, a project investigating the histories of the Middle East at the end of the Ottoman Empire (1913–20). For Istanbul, Joreige reinvents a historical frieze, assembling archival material – personal diaries, letters, photographs and documents – with her own drawings and texts. From chronicles written under the Ottoman regime, to accounts of famine and the circulation of grain, stories about the rise of Arab nationalist movements and the fate of Palestine and Greater Lebanon, her presentation unfolds the hopes and anxieties of a period of turmoil and transition, the consequences of which still reverberate in the region today.

Emniyetsiz
Insecure

Gülsün Karamustafa
d. 1946; İstanbul, Türkiye'de yaşıyor ve çalışıyor.
b. 1946; lives and works in Istanbul, Turkey.

46

Emniyetsiz, video görüntüsü
Insecure, video still, 2022

Görsel sanatçı ve film yönetmeni Gülsün Karamustafa, 20. yüzyılın ikinci yarısında Türkiye'nin güncel sanat alanında çok önemli bir yeri olan, çığır açmış bir sanatçı. Yapıtları göç, sürgün, bellek, kültürel farklılıklar, toplumsal cinsiyet/cinsellik ve toplumda sekülerizmin ve dinin rolü gibi modern Türkiye'nin karmaşık sosyokültürel sorunlarını ele alıyor ve biçimsel olarak da resimden mültimedya yerleştirmelere, fotoğrafa, performansa ve videoya kadar geniş bir yelpazeye yayılıyor.

"Ta en başından beri sanatı ağır bir görev gibi yüklenmiş durumdayım" diyor Karamustafa, yapıtlarında sürekli vurgulanan toplumsal ve siyasi göndermelerin oynadığı rolü açıklarken. *Emniyetsiz* de aynı çizgide yeni bir çalışma ve dünyanın büyük kısmının farklı türlerde tecritleri ve dışlanmaları tanıdığı pandemi bağlamında toplumsal cinsiyet eşitsizliği, siyasi şiddet ve kırılgan olanın savunmasızlığı gibi hayati meseleleri eleştirel bir şekilde masaya yatırıyor. Siyah ve beyaz panellerden ve kırılan bir camın sürekli dönen iki ses ve görüntü kaydından oluşan yerleştirmesi zulmün karanlığından, ne içi ne de dışı olan bir karanlıktan sonsuz bir kaçışı resmediyor.

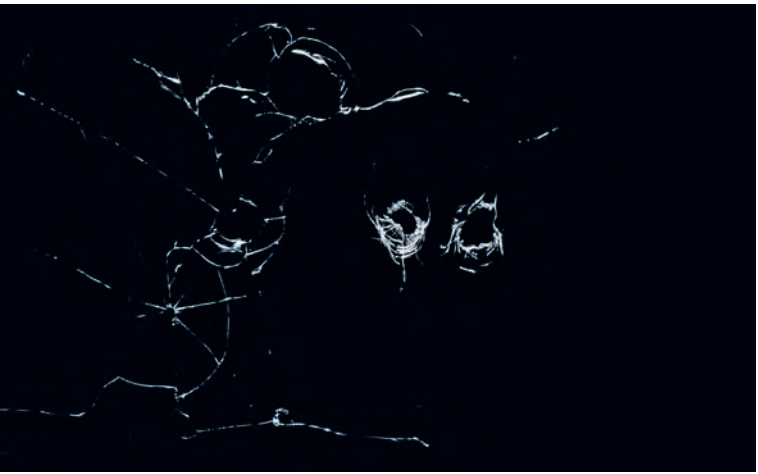

Visual artist and film-maker Gülsün Karamustafa is a seminal figure in Turkey's contemporary art scene, holding strong positions in the second half of the 20th century. Her work primarily addresses the socio-political complexities of modern Turkey, such as migration, exile, memory, cultural difference, gender/sexuality and the role of secularism and religion in society, and takes a range of forms from painting to multi-media installations, photography, performance and video.

'I have been carrying art as a heavy mission from the very beginning', says Karamustafa, explaining the role of social and political references as a constant force underlying her work. *Insecure* is one such new work, which critically exposes urgent issues like gender inequality, political violence and vulnerability of the fragile within the aggravated context of the pandemic, during which much of the world's population has discovered new kinds of isolation and confinement. Comprising black and white panels and two looping audio-visual tracks of breaking glass, her installation speaks to an endless flight from the darkness of oppression, a darkness that has no inside or outside.

Hassas Sesler Sözlüğü
Dictionary of Sensitive Sounds

63

Evrim Kavcar
d. 1976; İstanbul, Türkiye'de yaşıyor ve çalışıyor.
b. 1976; lives and works in Istanbul, Turkey.

Elif Öner
d. 1980; Rotterdam, Hollanda'da yaşıyor ve çalışıyor.
b. 1980; lives and works in Rotterdam, Netherlands.

Katkıda bulunanlar | Contributors: **Açık Radyo, Oda Projesi, Platform Tiyatro, Soundinit (Fulya Uçanok, Serkan Sevilgen), Süleyman Kun, İstanbul Bienali Çalışma ve Araştırma Programı** katılımcıları | **The Istanbul Biennial Production and Research Programme** participants

Hassas Sesler Sözlüğü, kapak
Dictionary of Sensitive Sounds, cover, 2021

Hassas Sesler Sözlüğü, Elif Öner ve Evrim Kavcar'ın 2019 Şubat'ından bu yana ortak yürüttüğü, çokformlu, sürekli dönüşen ve katılıma açık bir sanat çalışması. "Dilin dışında, sözsüz bir yerde", tanımlamanın didaktik doğasına itaat etmeyen sözlük, ısrarla çoksesli ve duyular arası kolektif bir varoluş anlayışının peşine düşüyor. Seslerin öznel, sosyal ve kültürel boyutlarının izini süren proje, sesleri başkalarıyla bir arada hatırlama yoluyla tarif ediyor ve böylece hafızamızdaki öznel seslerin paylaşılabildiği bir alan açıyor: bir topluluğun ya da toplumun dokusuna işlenmiş bir bellek havuzu.

Sanatçı ikilisinin projesi, bienal mekânlarını birbirine bağlayan rotalar arasına yerleşen ve sözlükten alıntılara dayanan performanslar şeklinde karşımıza çıkıyor. Bu geçici müdahalelere, Performistanbul'da yer alan iki farklı video çalışması ve sanatsal araştırma sürecine ait çeşitli nesneler, çizimler, belgeler ve sözlüğün önceki sergilenmelerinden haritalamalar eşlik ediyor. Bu parçalar, ziyaretçileri gündelik yaşamda karşımıza çıkan "ara seslerin" duyusal hafızasına çekiyor –"sözlerle işaret edilen, ama söze dökülmeye direnen" seslerin hafızasına.

Dictionary of Sensitive Sounds is an evolving, participatory and multi-form art project initiated in February 2019 by Evrim Kavcar and Elif Öner. 'Outside of language, somewhere without any words', the dictionary is at once recalcitrant to the didactic demands of definition, and insistent in its pursuit of a polyphonic, inter-sensorial understanding of collective being. Tracing the subjective, social and cultural dimensions of sounds, the project describes them by way of remembering with others, opening up an axis on which private sonic memories become shared, a social repository woven into the fabric of a community or society.

The duo's project unfolds through performative insertions into the routes between Biennial venues across its duration, based on excerpts from their dictionary. At Performistanbul, their temporal interventions are accompanied by two video works, as well as ongoing artistic research and selected objects, illustrations, documentation and mapping of past iterations of the dictionary, drawing visitors into a sensuous recollection of the 'in-between sounds' encountered in daily life, 'sounds that we point at with words, yet which resist being worded'.

Harman
Blend

KONDA Araştırma ve Danışmanlık
KONDA Research and Consultancy
kur. 1986; İstanbul, Türkiye'de çalışıyor.
estd. 1986; operates in Istanbul, Turkey.

34

55

KONDA, üretim süreci | work in process, 2022

KONDA, 1986'da kurulan bir araştırma, danışmanlık ve kamuoyu yoklama şirketi. Bilgi üretimindeki özgün yaklaşımıyla çağdaş Türkiye'nin siyasi, toplumsal ve psikolojik manzarasındaki değişimleri gözlemleyip analiz ediyor. Şirket, yüz yüze görüşmeler ve diğer nitel ve nicel yöntemlerle halkın ihtiyaçları ve kaygılarıyla ilgili değerlendirmelerde bulunuyor, öngörülmemiş toplumsal hareketlerin nabzını tutuyor ve toplumdaki yerleşmiş önyargıları sarsmak için yeni yollar öneriyor.

KONDA, kutuplaşma ve toplumsal mesafe üzerine bir çalışmayla bienale alışılmışın dışında bir katkı sunuyor. Araştırma, toplumsal kutuplaşma denen durumun aslında bireylerin katı ve sabit konumlar almaksızın, toplum içinde ayrışık ve değişken bir şekilde özdeşlikler kurduğu veya kendisiyle arasına mesafe koyduğu, akışkan süreçlerin bir sonucu olduğunu gösteriyor. Bilgi ve görüşlerin dinamik bir şekilde kompostlaştığı bu toplumsal çelişkiler haritası, bienali hem demografik bir mercek hem de bu durmak bilmeyen değiş tokuşun yaşanacağı hareketli bir alan olarak örgütlüyor. Dayatılabilen, benimsenebilen, varsayılabilen kategorik ayrımların varlığına rağmen bireysel bakış açılarının bulutsu belirsizlik durumlarıyla birleşerek nasıl devrolup dönüştüğü, bu sunumda kısa ve öz bir biçimde sergileniyor.

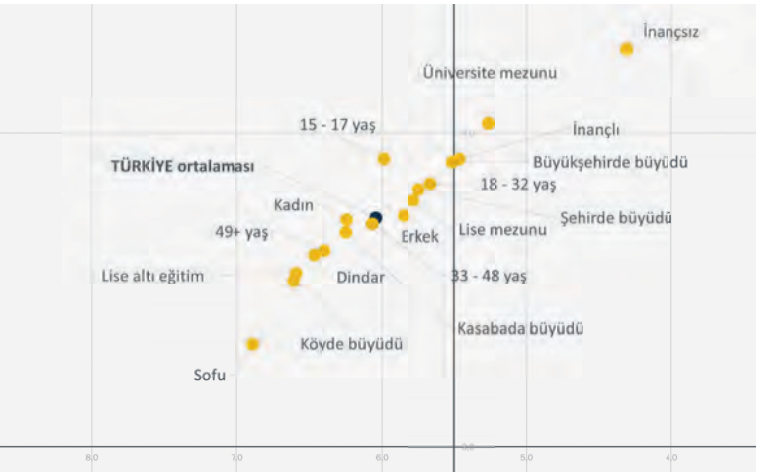

Founded in 1986, research, consultancy and public opinion polling company KONDA is known for its distinctive approach to knowledge production, observing and analysing shifts in the political, social and psychological landscape of contemporary Turkey. Through face-to-face surveys and other qualitative and quantitative methods, the company gleans insights into the needs and concerns of the populace, deciphering unforeseen social movements, and suggesting novel ways of challenging established prejudices in society.

KONDA's unconventional contribution to the Biennial is a polarisation and social distance survey, which shows how the society's reputed polarisation is in fact an effect of heterogeneous and variable flows of association and social distancing in which individuals occupy anything but fixed, rigid positions. A map of social contradictions reflecting the dynamic composting of information and views, the company's study mobilises the Biennial as both a demographic lens and a lively site for this ceaseless interchange. The presentation succinctly captures how individual perspectives are transferred and transformed, merging in cloud-like states of indistinction, despite categorical separations that may be imposed, indigenised or taken for granted.

CONCERTINO per il mare (Deniz için KONÇERTİNO | *CONCERTINO for the sea*)

Renato Leotta
d. Torino, 1982; Acireale ile Torino, İtalya arasında yaşıyor ve çalışıyor.
b. Turin, 1982; lives and works in between Acireale and Turin, Italy.

Castello di Rivoli Çağdaş Sanat Müzesi
Castello di Rivoli Museo d'Arte Contemporanea

Federico Bisozzi & **Giuseppe Ricupero**

Akdeniz bölgesinden deniz biyologları & deniz habitatında sürdürülebilirliği ve insan etkisini araştırmak için kurulan
İtalya Ulusal Araştırma Konseyi (CNR)
Marine biologists from the area of the Mediterranean sea & **CNR Institute** for the study of anthropic impact and sustainability in the marine environment

İtalya ve Türkiye'den müzisyenler | Musicians from Italy and Turkey

CONCERTINO per il mare
üretim süreci | work in process, 2022

Renato Leotta'nın yapıtları, mekân ve manzaraya; özellikle de Akdeniz coğrafyasındaki deniz, hava ve toprak peyzajları arasındaki ilişkiye dair uzun soluklu gözlemlerine dayanıyor. Fotoğraftan film, ses, heykel, resim ve arşiv belgelerine kadar pek çok farklı malzemeyle çalışan sanatçı, gerçek ve ideal dünyalar, doğal ve kurulu ortamlar arasındaki şiirsel bağlantıları açığa çıkarıyor ve çevre kirliliğinin vahim sonuçlarına dikkat çekiyor.

Konçertino, Leotta'nın uzun zamandır araştırdığı, Akdeniz'e endemik bir su bitkisi olan deniz eriştesinden (*Posidonia oceanica*) ilhamla ürettiği bir ses ve karışık malzeme yerleştirmesiyle bir konserden oluşuyor. Sanatçının çeşitli sualtı bölgelerinden topladığı yaprak numunelerinden bir kütüphaneden yola çıkan çokkanallı, çokenstrümanlı yerleştirme, ekosistemin sağlık durumunun canlı bir göstergesi sayılan bu bitkinin notaya dökülmüş kayıtlarına dayalı bir besteyle arşiv malzemelerini bir araya getiriyor. Bu bitki, denizin ve yaşadığımız dönemin yeni bir görünümünü çıkartmak için hayat dolu bir alt metin sağlıyor. Besteci Federico Bisozzi ve mimar Giuseppe Ricupero ile birlikte bienal için özel olarak üretilen üç bölümlü bir konser de bu kapsamda canlı olarak icra ediliyor.

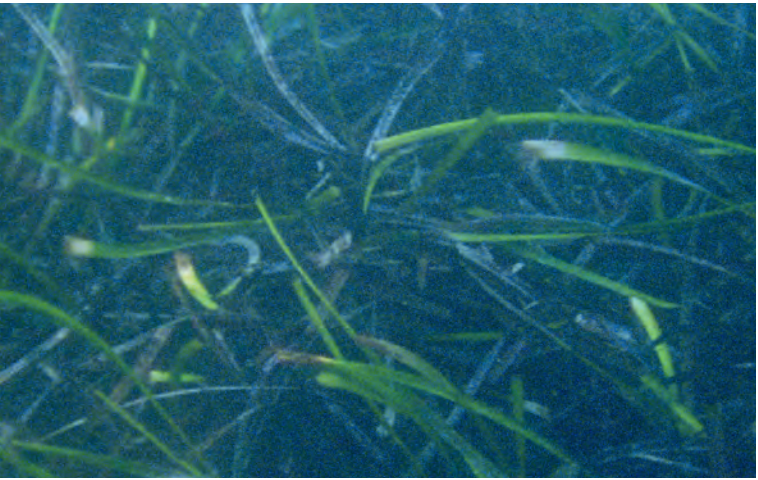

The work of Renato Leotta is informed by his extended observations of place and landscape, particularly of the relationship between the maritime, aerial and terrestrial sceneries of the Mediterranean. Working with a range of media from photography, film, sound, sculpture and painting to archival materials, Leotta evokes poetic connections between real and ideal worlds and natural and built environments, drawing attention to the severe consequences of environmental pollution.

Concertino comprises a sound and mixed-media installation and a concert drawing on Leotta's long-term pursuit of Posidonia oceanica, an aquatic plant endemic throughout the Mediterranean. Drawing on a library of leaf samples gathered by the artist in diverse undersea sites, the multi-channel, multi-instrumental installation combines archival elements with musical scores based on transcribed recordings of this living barometer of ecosystemic health. The plant is the lively pretext to reconfigure the image of the sea and his time. A new concert in three acts, developed specially for the Biennial in collaboration with composer Federico Bisozzi and the architect Giuseppe Ricupero is performed live.

Yakınsama Bölgesi
Zone of Convergence

49

Charles Lim Yi Yong
d. 1973; Singapur'da yaşıyor ve çalışıyor.
b. 1973; lives and works in Singapore.

Simryn Gill
d. 1959; Sydney, Avustralya'da yaşıyor ve çalışıyor.
b. 1959; lives and works in Sydney, Australia.

Yakınsama Bölgesi, üretim süreci
Zone of Convergence, work in process, 2022

Eskiden profesyonel bir denizci olan Charles Lim, sanat kariyerinin büyük kısmında *DENİZ DEVLET* projesi üstünde çalıştı. Projesinde denizin sağladığı görünen ve görünmeyen mercekler sayesinde Singapur'un biyofiziksel ve hayali sınırlarını keşfetmeye uğraştı. Simryn Gill ise farklı şekillerde çalışarak yer ve tarih sorunlarını ve bunların bireysel ve toplumsal tecrübelerle nasıl kesiştiğini işliyor, en çok da çocukluğunun geçtiği Malakka Boğazı'ndaki gelgit bölgesine odaklanıyor. Riau Takımadaları'nın suyolları, bu iki sanatçıyı, bienal kapsamında başlattıkları yeni bir işbirliğiyle hayata geçirdikleri *Yakınsama Bölgesi* projesi için bir araya getirdi.

Sanatçıların projesi, yıllar önce birlikte çıktıkları bir gemi yolculuğunda denizde kopan fırtınanın ardından yolcularda gözlemledikleri, ilk bakışta göze çarpmasa da bedensel denebilecek değişimden yola çıkarak hem fiziksel hem toplumsal bağlamda geçirgenlik kavramını irdeliyor. Charles Lim ve Simryn Gill, adını yakınlardaki Sumatra adasından alan bir tür fırtınanın peşine düştüler. Birlikte giriştikleri bu ilk deneyin sonucunda ortaya bir video işi çıktı. İkili videoda, iklim olaylarına dair içgüdüsel fakat ortak beklentiyi ve bedensel benliklerimizle yakın çevremizdeki unsurlar arasındaki geçirgenliği kayıt altına alıyor.

As a former professional sailor, Charles Lim has worked for most of his artistic career on the *SEA STATE* project, exploring Singapore's biophysical and imagined contours through the visible and invisible lenses of the sea. Simryn Gill works with various media, considering questions of place and history and the intersections of personal and collective experience, often focused on the intertidal zone of the Straits of Malacca where she grew up. The waterways of the Riau Archipelago brought the two together to conceive *Zones of Convergence*, a new collaboration initiated for the Biennial.

Inspired by a voyage on which they embarked years ago, where they observed the imperceptible, almost visceral change in a boat's passengers during a storm at sea, their project explores the notion of porousness in both its physical and its social registers. Tracking a kind of squall named after the nearby island of Sumatra, their first experiment together yields a video piece capturing the instinctual yet shared anticipation of climatic events, and the continuity of our bodily selves with the elements in our immediate surroundings.

Nelumbo, Lotus çiçekli bir su bahçesi
Nelumbo, an aquatic garden with Lotus

Mariah Lookman
d. 1973; Galle, Sri Lanka; Karaçi, Pakistan ve Londra, İngiltere arasında yaşıyor ve çalışıyor.
b. 1973; lives and works in between Galle, Sri Lanka, Karachi, Pakistan and London, United Kingdom.

Müzikler | Music by **E. B. Kanıkey Güvenç Akçay** (çeng | ceng), **Halime Atalay** (İstanbul kemençesi | Istanbul kemenche) & **Faysal Macit** (bendir & tabla)

1

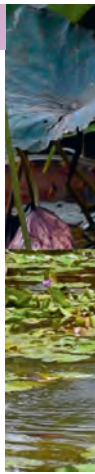

Sri Lanka'da Sanjeewani'yi Ararken, video görüntüsü
A Search for Sanjeewani in Sri Lanka, video still, 2022

Mariah Lookman, atölyedeki üretimini sürece odaklanarak ve araştırmalar ışığında şekillendiren bir sanatçı ve eğitimci. Çalışmalarında güncel sanatın tarihsel temellerini saptamaya yöneliyor ve çatışma sonrası yeniden inşa ve uzlaşma süreçleriyle ilgileniyor. Sanatçı son zamanlarda işbirliği temelli çalışmayı yeni anlamlar üretmek ve tarihsel, siyasal ve entelektüel kabullere karşı çıkmak için bir strateji olarak benimsiyor.

Lookman'ın bienale katkısı, Hindistan'da en az 5.000 yıl önce doğan doğal tıp sistemi Ayurveda'nın ilkelerinden yola çıkıyor. Hazırladığı mekâna özgü yerleştirme ve film, bir performans ve meditasyon platformunu, Ayurveda'nın en eski metinlerinden biri olan *Bhela Samhita*'da sağaltıcı özellikleriyle listelenen su çiçeklerini, eğreltiotlarını ve lotus çiçeklerini barındıran, özel olarak tasarlanmış bir su bahçesini merkeze alıyor. Bu su bahçesine, İstanbul'da yaşayan ve Türk müzik terapisi ilkelerini kullanan geleneksel müzisyenlerle birlikte bestelenen bir müzik parçasını da içeren, yitip giden sağaltıcı gelenekler üstüne görsel-işitsel bir çalışma eşlik ediyor. Eser, bienalin ardından da insanların dinleneceği, tazeleneceği, düşüncelere dalacağı ve şifa bulacağı bir kamusal alan olarak bu mekânda kalmaya devam edecek.

Mariah Lookman is an artist and educator with a process-centred, research-driven approach to studio-based creation. Her work takes her to a historical grounding of contemporary art and addresses post-conflict rebuilding and reconciliation. More recently, she has turned to collaborative practice as a strategy for making new meanings and challenging historical, political and intellectual conventions.

Lookman's contribution to the Biennial draws on the principles of Ayurveda, a natural system of medicine that originated in India more than 5,000 years ago. Her site-specific installation and film centres on a purpose-built aquatic garden with a performance and meditation deck, aquatic flowers and ferns, and Lotus plants, listed for their healing properties in *Bhela Samhita*, one of the Ayurveda oldest texts. The water garden is accompanied by an audio-visual component comprising reflections on lost healing traditions, and a musical composition developed with Istanbul-based traditional musicians foregrounding the principles of Turkic music therapy. After the Biennial, the work will remain as a public space for recuperation, regeneration, contemplation and restorative action.

Ana Soyundan B – Yeryüzünü Kaplamak
Matri Linear B – Surfacing Earth

Angela Melitopoulos
Berlin, Almanya'da ve Yunanistan'da yaşıyor ve çalışıyor.
Lives and works in Berlin, Germany.

Ana Soyundan B – Yeryüzünü Kaplamak, video görüntüsü
Matri Linear B - Surfacing Earth, video still, 2021

İnkâr Endüstrileri
Industries of Denial

Angela Melitopoulos

Kerstin Schroedinger
Berlin, Almanya'da ve Yunanistan'da yaşıyor ve çalışıyor.
Lives and works in Berlin, Germany.

İnkâr Endüstrileri, Hacıkırı Tren İsyastonu ray çalışması, tarih bilinmiyor. Philipp Holzman Bağdat Demiryolu arşivi
Industries of Denial, track works at Hacıkırı station, year unknown. Image archive of Philipp Holzmann AG, Bagdadbahn, 1911-1918

Angela Melitopoulos, deneysel video yerleştirmeleri ve ses çalışmalarında, bellek politikaları, hareketlilik ve kolektif bellek arasındaki ilişkileri irdeleyen sine-so-matik haritalar yaratıyor. Hareketli imgelerin çizgisel olmayan özelliklerini kullanarak 20. yüzyıl Avrupa'sı, Asya'sı ve Brezilya'sında faşizmin ve emperyalist şiddetinin doğurduğu bellek manzaraları üzerine anlatılar ortaya çıkıyor. Çalışmalarında performans temelli video, film ve sesten yararlanan Kerstin Schroedinger ise, endüstrileşme ve filmin iç içe geçmiş tarihi bağlamında imge üretim araçları, tarihsel çizgisellik ve temsiliyetin ideolojik kanaatleri üzerine araştırmalarını sürdürüyor.

Melitopoulos ve Schroedinger'in bienal kapsamındaki çalışması *İnkâr Endüstrileri*, Ortadoğu ve Avrupa'daki ulus devlet inşa süreçlerinin bir parçası olarak Bağdat Demiryolları ile silme ve inkârın modern biçimleri üzerine yürüttükleri ortak araştırmalarının ilk sonuçlarını sunuyor. Video temelli performans etkinlikleri, değişen kahramanların dahil olduğu diyalojik bir formatta sunuluyor. Melitopoulos'un Pera Müzesi'ndeki video yerleştirmesi *Ana Soyundan B - Yeryüzünü Kaplamak* (2021) ise, Avustralya'nın Kuzey Bölgesi'ndeki Aborijin kültürlerinin toprak mücadelelerinde ortaya çıkan dirençli sanatsal bilgilerin potansiyel bir kaynağı olarak yeryüzünün fiziksel yüzeyinin ifade gücünü ele alıyor.

In her experimental video installations and sound pieces, Angela Melitopoulos creates cine-so-matic cartographies that explore the relationship between mnemopolitics, mobility and collective memory. Her use of the non-linear properties of moving images results in narratives on the mnemonic landscapes of imperialist violence and facism in twentieth-century Europe, Asia and Brazil. Kerstin Schroedinger, working in performance-based video, film and sound, researches the means of image production, historical linearity and the ideological certainties of representation in the coinciding histories of industrialisation and film.

Melitopoulos and Schroedinger's Biennial contribution, *Industries of Denial*, presents the first results of their collaborative research on the Bagdad Railway and modern forms of erasure and denial as Middle Eastern and European nation-building processes. Their video-based performative event will provide a dialogic format with changing protagonists. At Pera Museum, Melitopoulos presents the video installation *Matri Linear B - Surfacing Earth* (2021) on the expressive forces of the Earth's physical surface as a potentiality of resistant, artistic knowledges in the Australian land struggles of the Aboriginal Cultures in the Northern Territories.

Derinlerde (mayın tarlaları): Bosna ve Kamboçya
In Depth (minefields): Bosnia and Cambodia

52

Alice Miceli
d. 1980; Rio de Janeiro, Brezilya'da yaşıyor ve çalışıyor.
b. 1980; lives and works in Rio de Janeiro, Brazil.

Derinlerde (mayın tarlaları), üretim süreci, Kamboçya
In Depth (minefields), work in process, Cambodia, 2014

Çalışmalarında fotoğraf ve videoyu kullanan Alice Miceli, insan çatışmalarının toplumsal ve doğal peyzajlardaki fark edilebilir, ama her zaman hemen göze çarpmayan kalıntılarının izini sürüyor. Biçimsel deneyselliği, araştırma gezilerini ve arşiv araştırmasını harmanlayan bir süreç içinde, varlık ve yokluğu, görme ve belleği sorguluyor, fotoğraf alanındaki normları gözden geçiriyor ve yeni söylem alanları açıyor.

Miceli'nin bienalde sunduğu *Derinlerde (mayın tarlaları)* başlıklı çalışma, fotoğraf dosyalarından seçilmiş iki seriden oluşuyor ve dünyanın halen en ölümcül alanları arasında yer alan Kamboçya, Bosna, Kolombiya ve Angola'daki dört mayınlı bölgeyi konu alıyor. Fotoğraf serisi toprağın bölge sakinlerinin hayatını ve geçim kaynaklarını tehlikeye sokacak raddede işgal edilmiş olmasına, günümüze de sinen tarihsel travmalara dikkat çekiyor.

Through the media of photography and video, Alice Miceli traces the vestiges of human conflict – discernible but not always immediately visible – on social and natural landscapes. Combining formal experimentation, investigative travel and archival research, her process poses questions of presence and absence, vision and memory, prompting a revision of photographic conventions and opening new discursive terrain.

Miceli's presentation in the Biennial comprises two series selected from her photographic series *In Depth (minefields)* that looks at four different mined regions in Cambodia, Bosnia, Colombia and Angola, which remain among the world's most lethal mine-contaminated sites. The series calls attention to historical traumas that continue to permeate the present through an active occupation of land, compromising local lives and livelihoods.

Atatürk'ün Katafalkı: Bir Diğer Ütopik Mimari Örneği mi?
Atatürk's Catafalque: Another Utopian Architecture?

Nakamura Yuta
d. 1983; Japonya, Kyoto'da yaşıyor ve çalışıyor.
b. 1983; lives and works in Kyoto, Japan.

26
33

Bruno Taut, Atatürk'ün Katafalkı, eskiz
Anıtkabir Atatürk ve Kurtuluş Savaşı Müzesi arşivi
Bruno Taut, Catafalque for Atatürk, sketch, 1938
Atatürk and Independence War Museum archive

Mimariden esinlenen yerleştirmelerinde ve heykelsi nesnelerinde Nakamura Yuta, Japonya'nın modernizasyon sürecinde seramiğin oynadığı tarihsel rolü inceliyor. Son altı yıldır ise Nazizmin yükselişiyle birlikte hem Japonya'da hem Türkiye'de sürgünde yaşayıp çalışmış Alman modernist mimar Bruno Taut'un hayatını ve mirasını araştırıyor. Taut, Türkiye'de pek çok kamu binasının tasarımını yaptı, hatta Mustafa Kemal Atatürk'ün naaşının yerleştirildiği katafalkı da o tasarladı. Taut, Atatürk'ün cenazesinden sadece bir ay sonra, 1938'in sonlarında öldü.

Nakamura Yuta İstanbul Bienali'nde varsayımsal bir sorunun peşine düşüyor: "Bu katafalk ütopik bir mimari eser olarak görülebilir mi?" Nakamura'nın ikonolojisi, ulusal modernliğin kutsanması amacıyla tasarlanmış bu sembolik yapıyı Taut'un Almanya ve Japonya'da tasarladığı ütopik formlar ve el yapımı nesnelerle bağlantılandırıyor. Buna eşlik eden heykelsi yapıtlar, katafalkı Türkiye'nin karmaşık modernleşme sürecini yansıtan iki eserle daha yan yana getiriyor: aynı yıl Tokyo Camisi'nin açılışı için inşa edilen "yeşil tak" ve İstanbullu oyuncakçı Dündar'ın oyun blokları.

In his architecturally informed installations and sculptural objects, Nakamura Yuta explores the historical role of ceramics in the modernisation of Japan. For the last six years, he has researched the life and legacy of the German modernist architect Bruno Taut, who lived and worked in exile in both Japan and Turkey after the rise of Nazism. Taut designed numerous institutional buildings in Turkey, and even the catafalque for the funeral of Mustafa Kemal Atatürk, held just a month before his own death late in 1938.

For Istanbul, the artist explores a hypothetical question, 'Can the catafalque be seen as a utopian architecture?' Nakamura's iconology connects this symbolic structure, erected in the consecration national modernity, with utopian forms and craft objects that Taut designed in Germany and Japan. The accompanying sculptural works align it with two other artefacts – the 'green arch' constructed the same year for the inauguration of a Tokyo Mosque, and the toy blocks of Istanbul toy-maker Dündar – as articles of Turkey's complex modernisation.

Müfredat Dışı
Extracurricular

Pathshala Güney Asya Medya Enstitüsü üyeleri
Members of **Pathshala South Asian Media Institute**
kur. 1998; Dakka, Bangladeş'te çalışıyor.
estd. 1998; operates in Dhaka, Bangladesh.

32

Reetu Sattar, *Kayıp Ezgi*, video görüntüsü
Reetu Sattar, *Lost Tune*, video still, 2018

Bangladeş'in sanatsal ve entelektüel çevrelerinde öncü bir şahsiyet olan fotoğrafçı, eğitimci, küratör, insan hakları savunucusu Shahidul Alam tarafından 1998'de kurulan Pathshala Güney Asya Medya Enstitüsü (PSAMI), günümüzde Güney Asya'da fotoğraf ve sinema eğitimi veren en etkili bağımsız kurumlardan biri olmaya devam ediyor. Bölgede giderek ağırlaşan siyasi baskı ortamına rağmen bağımsızlığını koruyabilen ender kurumlardan PSAMI, hem işbirliğine hem öğrenmeye yönelik düşünce ağırlıklı, eylem odaklı ve deneysel yöntemleri topluca keşfetmek üzere sanatçılar, gazeteciler, aktivistler ve eğitimcileri bir araya getiriyor.

PSAMI, *Müfredat Dışı* başlıklı bir araştırma sergisiyle bienale katılıyor. Bu özyaşamöyküsel sunum, günümüz Bangladeş'inde yerinden edilme ve kaybolma konularıyla bağlantılı çeşitli toplumsal adalet sorunlarını ele alan bir retrospektif ve kayda alınmış söyleşiler, arşiv belgeleri, fotoğraflar, video çalışmaları ve yayınlardan oluşan bir multimedya yerleştirmesi şeklinde kurgulanıyor. Okul etkinliklerini topluluk aktivizmiyle bağlantılı olarak kavramsallaştıran PSAMI, bu sergide öğretmenlerin, ders dışı eğitmenler, destekçi ve öğrencilerin daha büyük bir özgürlük içinde eleştirel pedagojiyle, uygulamalar ve toplumsal eylemlerle haşır neşir olduğu okul dışı etkinlikleri öne çıkarıyor.

Established in 1998 by Shahidul Alam, a photographer, educator, curator, human-rights activist and pioneering figure in the Bangladeshi artistic and intellectual communities, Pathshala South Asian Media Institute (PSAMI) remains one of the most influential independent institutions offering photography and film education in South Asia. One of the rare institutions to have retained its independence amidst the region's worsening climate of political oppression, PSAMI gathers artists, journalists, activists, and educators in collective exploration of reflexive, action-oriented and experimental modes of collaboration and learning.

PSAMI contributes to the Biennial with a survey exhibition titled *Extracurricular*. The autobiographical presentation is a retrospective addressing multifarious social-justice issues of contemporary Bangladesh related to displacement and disappearance, presented in the form of a multimedia installation with recorded conversations, archival documentation, photography, video works and publications. Conceptualising community activism as linked to school outcomes, PSAMI explores out-of-school activities in this exhibition, where teachers, after-school practitioners, allies and students find greater freedom to engage in critical pedagogy, praxis and social action.

Şiir Hattı
Poetry Channel

35

42

Süreyyya Evren (danışman | consultant)
d. 1972; İstanbul, Türkiye'de yaşıyor ve çalışıyor.
b. 1972; lives and works in Istanbul, Turkey.

Şairler | Poets **Mehmet Said Aydın, Donat Bayer, Zeliha B. Cenkci, Sevinç Çalhanoğlu, Cevat Çapan, Ersun Çıplak, Devrim Dirlikyapan, Haydar Ergülen, Mehmet Erte, Cem Kurtuluş, Bejan Matur, Mustafa Erdem Özler, Gonca Özmen, Anita Sezgener, Neşe Yaşın**

Geçmişten şairler | Poets from the past **Faiz Ahmad Faiz, Nâzım Hikmet Ran**

Katkıda bulunan | Contributor **Salima Hashmi**

İşbirlikçi | Collaborator **Performistanbul**

Ev sahipleri | Hosts **Nostalji Kitap & Kahve** | **Books & Coffee** & seçili kitabevleri, sahaflar, kahveler, lokantalar ve dükkânlar | selected bookshops, second-hand bookstores, cafés, restaurants and shops

Sahaflarda *Şiir Hattı* şiirleri
Poetry Channel poems at second-hand bookstores, 2022

17. İstanbul Bienali için kurgulanan *Şiir Hattı*, içinden geçtiğimiz bu benzersiz zamanlarda yeni düşünce biçimlerinin ortaya çıkabilmesi için şairlerin zihin dünyasına ve sözcüklerine başvuruyor. Bienalin bu hattı, 15 güncel şairi 2021 yılı boyunca her ay bir şiir yazmaya davet ederek dünyanın gidişatını yorumlamalarını sağladı. Projede, çoktandır aramızda olmasalar da sözcükleriyle bize her zamankinden çok daha güçlü bir şekilde hitap eden iki şair, Faiz Ahmad Faiz ve Nâzım Hikmet ile de şiirsel bağlantılar kuruldu.

Derlenen ve yeni sipariş edilen şiirler Mayıs 2021'den bu yana Açık Radyo yayınları ve bienalin podcast kayıtlarıyla kamusal alana ulaştı ve bienal öncesinde, sırasında ve sonrasında pek çok farklı biçimde ve platformda yayımlanmaya devam edecek. Şiirler sahaflarda, kahvelerde, lokantalarda, dükkânlarda, basılı ve sanal yayınlarda, Performistanbul'un canlı performanslarında, otobüs durakları ve ilan panolarında, çeşitli kamusal ve pek kamusal olmayan mekânlardaki toplantılarda görülebiliyor. Bienal çatısı altında alternatif bir haber anlatısı yaratan proje, eleştirel ve sanatsal ifade ve şiire kamusal erişim üzerine bir sohbet başlatıyor.

Conceived for the 17th Istanbul Biennial, *Poetry Channel* calls for the poet's mind and words to guide new ways of thinking in these unprecedented times. It brings together 15 contemporary poets to respond to the current course of world events by writing one poem every month throughout 2021. It is also informed by the poetic liaisons of two poets from the past, Faiz Ahmad Faiz and Nâzım Hikmet, both long gone, yet speaking to us today more powerfully than ever before.

Collected and newly commissioned poems have found their way into the public sphere by way of Açık Radyo and Biennial podcasts since May 2021, building towards a multi-form and multi-platform diffusion before, during and after the Biennial. They can be encountered in second-hand bookstores, cafés, restaurants, shops, printed and digital publications, live performances by Performistanbul, on bus stops and billboards, and in gatherings at multiple public and less public venues. Creating an alternative narration of news under the umbrella of the Biennial, the project opens dialogues on critical and artistic expression and public access to poetry.

Şiir Hattı Mekânları
Poetry Channel Venues

Ana Mekân | Central Hub
Nostalji Kitap & Kafe | Nostalji Books & Coffee

- Acıbadem Tıp Fakültesi | Acıbadem University School of Medicine
- Ali Muhiddin Hacı Bekir Beyoğlu (Candy Shop)
- Ali Muhiddin Hacı Bekir Kadıköy (Candy Shop)
- Altın Sahaf (Second-hand Bookstore)
- Barış Sahaf (Second-hand Bookstore)
- Belki Kitabevi (Bookstore)
- Darülaceze Huzurevi (Nursery)
- DEM Moda (Café)
- Espo Coffee (Café)
- Ethique Plant Based (Café & Patisserie)
- Frankeştayn Kitabevi (Bookstore)
- Gezegen Sahaf (Second-hand Bookstore)
- Gezgin Kitapçı (Bookstore)
- Glouton (Lokanta | Restaurant)
- Hermes Sahaf (Second-hand Bookstore)
- Heybeliada Sahaf (Second-hand Bookstore)
- İBB İstanbul Kitapçıları | IMM* Istanbul Bookstores
  Bağcılar, Beşiktaş, Beyoğlu, Eminönü, Gazhane, Karaköy, Kadıköy, Mecidiyeköy, Panorama, Yerebatan Sarnıcı | The Basilica Cistern
- İnat Sahaf (Second-hand Bookstore)
- Kadıköy Sineması (Movie Theatre)
- Karaağaç Sahaf (Second-hand Bookstore)
- Kitap Borsası Sahaf ve Müzayede Evi (Second-hand Bookstore)
- Kırmızı Kedi Kitabevi (Bookstore)
- Kırk Ambar Sahaf (Second-hand Bookstore)
- Librakons (Second-hand Bookstore)
- Mamati Sahaf (Second-hand Bookstore)
- Mektup Kırtasiye (Stationary)
- Melis Eczanesi (Pharmacy)
- Miss Pizza Şişhane (Restaurant)
- Muhsin Kitap (Bookstore)

* Istanbul Metropolitan Municipality

- Noir Pit Pera (Café & Restaurant)
- Petra Roasting Co. Topağacı (Café)
- Robinson Crusoe (Bookstore)
- Sahaf Rengin (Second-hand Bookstore)
- Sinametek (Movie Theatre)
- Şelale Kırtasiye (Stationary)
- Ro Edebiyat Evi (Literature House)
- Tavern (Restaurant & Bar)
- Turkuaz Sahaf (Second-hand Bookstore)
- Urban Cafe (Café)
- Üç Yıldız (Candy Shop)
- Yeniköy Kitapçısı (Bookstore)
- Zeyrek Kitabevi (Second-hand Bookstore)

Bu liste kesintisiz güncellenen canlı bir listedir. | This is a live list that is continually being updated.

Mekânları harita üzerinde görüntülemek için | To view the venues on map: bienal.iksv.org/siirhatti | bienal.iksv.org/poetrychannel

Preecha Phinthong Vakfı (PPV)
Preecha Phinthong Foundation (PPF)

8

28

Pratchaya Phinthong
d. 1974; Bangkok, Tayland'da yaşıyor ve çalışıyor.
b. 1974; lives and works in Bangkok, Thailand.

Chairat Polmuk
d. 1985; Bangkok, Tayland'da yaşıyor ve çalışıyor.
b. 1985; lives and works in Bangkok, Thailand.

Preecha Phinthong'un Kütüphanesi
Personal library of Preecha Phinthong
Ubon Ratchathani, 2021

Pratchaya Phinthong toplumsal, maddi, ekonomik ve coğrafi alanlardaki kutupların birbirine tabi olarak etkileşime girdiği durumlar yaratıyor; bunlar arasında kontrollü, şiirsel gerilimler oluşturuyor.

Pratchaya, İstanbul'da iki proje sunuyor. İlki, bir enerji kaynağı olabilme ihtimali nedeniyle giderek daha çok araştırmaya konu olan metan hidrat (buz gazı) maddesinin peşine düştüğü soyut, sade bir film. İkinci çalışması ise, önemli bir Budist aydını ve yayıncı olan babası Preecha Phinthong'un (1914–2003) eserlerini muhafaza etmeye ve yaymaya yönelik uzun vadeli yeni bir girişim. 1962'de cübbesini çıkartan Preecha Phinthong kendini Tayland'ın kuzeydoğusundaki İsan bölgesinin baskın etnik Lao kültürüne adadı. Edebiyat alanında çalışan akademisyen Chairat Polmuk ile işbirliği yapan sanatçı, Preecha'nın nadir elyazmalarını ve baskısı tükenmiş yapıtlarını dijital ortama aktararak yeni nesillerin kullanımına ve takdirine sunuyor. Araştırmayla ilgili belgelerin yanı sıra İstanbul'da interaktif bir baskı istasyonu kurarak Preecha'nın 1957 tarihli *Kadim İsan Deyimleri Sözlüğü*'nden bazı parçaları kaybolan mürekkeple basıyor. Proje, sözlü geleneklerle modernliğin yazılı belgeleri, baskının dayanıklılığıyla geçiciliğin etik veya manevi anlamda benimsenmesi, süreklilikle sınırlılık arasındaki zıtlıkları vurguluyor.

Pratchaya Phinthong creates situations in which the poles of social, material- economic and geographic fields are made to correspond and interact, distilling organised, poetic tensions between them.

Pratchaya presents two projects in Istanbul. First, a discrete, elemental film inspired by his pursuit of methane hydrate ('fire ice'), a substance that is subject to intensifying study due to its potential as an energy source. His second contribution is a new long-term initiative to preserve and disseminate the work of his father, Preecha Phinthong (1914–2003), an important Buddhist intellectual and publisher, who after Disrobing in 1962, devoted himself to the cultures of Thailand's ethnically Lao northeast (Isan). Collaborating with literature scholar Chairat Polmuk, the artist is digitising Preecha's rare manuscripts and out-of-print oeuvre, enabling their use and enjoyment by new generations. In Istanbul, an interactive print station streams selections from Preecha's 1957 *Glossary of Ancient Isan Proverbs* in disappearing ink, alongside documentation of the research. The project turns on contrasts between oral and literary modernities, between print's endurance and the ethical or spiritual embrace of impermanence, between perpetuity and finitude.

Büyük Zamanların Mesajı: Şehrin Hikâye Anlatıcıları
Great Times Message: Storytellers of the Town

41

Araya Rasdjarmrearnsook
d. 1957; Tayland'da, Chiang Mai'de yaşıyor ve çalışıyor.
b. 1957; lives and works in Chiang Mai, Thailand.

Deliler, video görüntüsü | *The Insane*, video still, 2006

Sanat kariyeri boyunca farklı mecralarda yapıtlar üreten güncel sanatçı Araya Rasdjarmrearnsook, 1990'ların sonlarından beri yaptığı kışkırtıcı video yerleştirmeleriyle adını duyurdu. Yapıtlarında, sıradışılıkları, ötekilikleri ve arada kalmışlıklarıyla birbirlerine bağlanan insan veya insan olmayan öznelerin karmaşık anlatılarını ön plana taşıyor; ölülerle yaşayanlar, delilerle "normal" insanlar, yazılı ve sözlü bellek, sanat dünyasıyla gündelik hayat gibi farklı boyutlar arasındaki ilişkileri de keşfetmeye soyunuyor.

İstanbul Bienali'nde Rasdjarmrearnsook, çokkanallı yerleştirmesi *Deliler*'i (2006) sunuyor. Sanatçı, bu çalışması için hastaneye yatırılan kadın psikiyatri hastalarını, hikâyelerini ve gördükleri hayalleri özgürce paylaşmaya davet etti. Daha kapsamlı olan bu video yerleştirmesinden seçilen ve her biri bir kadının monoloğuna yer veren beş video, Küçük Mustafa Paşa Hamamı'nın çeşitli odalarına dağılıyor. Bireysel anlatımları gayet ayrışık bir kakofoni doğursalar da daha geniş toplumsal tarihlerle ve değer yargılarıyla yüklü, cinsiyetlendirilmiş ulusal mitlerle de iç içe geçiyor. Her kadının söyleminin son derece benzersiz olması, kurumların ve araçların çoğu zaman şiddet barındıran, bireyselliği silen etkilerine meydan okuyor.

Having worked with various media throughout her artistic career, Araya Rasdjarmrearnsook is a contemporary artist primarily known for her provocative video installations made since the late 1990s. Her works are imbued with the complex narratives of diverse subjects, human and non-human, linked by their marginality, otherness and in-betweenness, in explorations of the correspondence between different realms – the dead and the living, the insane and 'normal' people, literary and oral memory, the worlds of art and quotidian life.

For the Istanbul Biennial, Rasdjarmrearnsook presents her multi-channel installation *The Insane* (2006), for which she invited institutionalised female psychiatric patients to share their stories and their visions freely. Five selected channels of the larger video installation are distributed across multiple rooms in the Küçük Mustafa Paşa Hammam, each bearing one woman's monologue. The cacophony of personal accounts is at once radically heterogeneous yet contiguous with much larger social histories and normative, gendered national myths. The extreme singularity of each woman's discourse defies the often violent, de-individuating effects of institutions and mediums.

Kırılganlığın Çağrısı
The Call of Fragility

51

Irwan Ahmett
d. 1975; Cakarta, Endonezya'da yaşıyor ve çalışıyor.
b. 1975; lives and works in Jakarta, Indonesia.

Tita Salina
d. 1973; Cakarta, Endonezya'da yaşıyor ve çalışıyor.
b. 1973; lives and works in Jakarta, Indonesia.

Kırılganlığın Çağrısı, saha çalışması, Yarımburgaz Mağarası, İstanbul
The Call of Fragility, field visit, Yarımburgaz Cave, İstanbul, 2022

Irwan Ahmett ve Tita Salina, 2010'dan beri birlikte çalışan ve Cakarta'da yaşayan kendi kendini yetiştirmiş iki sanatçı. Kentsel gelişim, ekolojik felaket, siyasi baskı ve insan ve doğa kaynaklarının sömürülmesi gibi kritik sorunlara keskin ve oyunbaz yorumlar getiriyor, kentsel alanlarda hayata geçirdikleri geçici, stratejik müdahalelerle tanınıyorlar.

Ahmett ve Salina'nın son araştırması, güncel iklim kriziyle birlikte doğal felaketlere çok daha açık bir bölge hâline gelen Pasifik Ateş Çemberi (ya da "Pasifik Kıyıları") içindeki jeopolitik çalkantıya odaklanıyor. İkili, bienal kapsamında, iklim değişikliğinin dinamiklerini son derece uzun bir zaman cetveli boyunca inceleyerek gerçekleşme sıklığına dair bir perspektif ortaya koyuyor. Mağaraları erken dönem insanların toplumsal yaşamının arşivleri, dolayısıyla türümüzün gelgitli kırılganlığının işaretleri olarak gören ikilinin çalışması iki formda izleyiciyle buluşuyor: Bunlardan biri jeoloji, primatoloji, prehistorya ve dinler tarihi alanlarından uzmanlarla düzenlenen bir mini sempozyum. Diğeri ise *Kırılganlığın Çağrısı* başlıklı, yeraltında gerçekleşen performatif bir dersin kayıtları ile bienal kapsamında izleyicilerin etkileşimli bir ses odasında kaydettiği sesleri harmanlayan bir çoklu medya yerleştirmesi.

Irwan Ahmett and Tita Salina are self-taught, Jakarta-based artists working together since 2010. They are known for their ephemeral and tactical interventions into urban spaces delivering sharp yet playful commentaries on the urgent issues of urban development, ecological catastrophe, political repression and the exploitation of human and natural resources.

Ahmett and Salina's recent research concerns geopolitical turmoil in the Ring of Fire (or 'Pacific Rim'), a region prone to the natural disasters multiplied by the current climate crisis. For the Biennial, the duo investigates the dynamics of climatic change over an extremely long timescale, a perspective from which it can be seen to have occurred often. Considering caves as archives of early human social life – and thus as indices of our species' fluctuating fragility – their contribution takes two forms: a mini-symposium featuring experts in geology, primatology, prehistory and religions; and *The Call of Fragility*, a multimedia installation merging documentation of a subterranean performance lecture with vocal sounds recorded by the audience in an interactive audio chamber.

Shapono

12

Laura Anderson Barbata
d. 1958; Meksiko, Meksika ile New York, ABD arasında yaşıyor ve çalışıyor.
b. 1958; lives and works in between Mexico City, Mexico, and New York, USA.

Bizim-Tarihimiz-Kitaplarda-Bulunmaz
Our-History-is-Not-Found-in-a-Book

2

Laura Anderson Barbata

Shapono animasyon anlatıcısı,
animasyon görüntüsü
Shapono animation narrator,
animation still, 2003

Bizim-Tarihimiz-Kitaplarda-Bulunmaz
Our History is Not Found In a Book
Wave Hill, 2009
Fotoğraf | Photography: Stefan Hagen

Laura Anderson Barbata'nın toplulukların yararını gözeten işbirliğine dayalı çalışmaları kariyeri boyunca kalıcı ilişkiler kurduğu çeşitli yerli ve göçmen grupların sesine ses katmayı hedefliyor. Disiplinler-ötesi ve performatif yapıtları, kamusal alanları protesto ve kutlama arterlerine dönüştürerek toplumsal adalet, yerli hakları ve çevresel sürdürülebilirlik gibi meseleleri ele alıyor.

Daha genç bir sanatçıyken ürettiği ilk toplumsal projesinden bu yana Anderson Barbata'nın sanatsal yöntemi sorumluluğa, karşılıklılığa ve dengeye dayanıyor. Sanatçının bienale katılımı, uzun süreli işbirliklerine dayalı değiş tokuşlarından doğan iki yapıttan oluşuyor. Bunlardan ilki, Yanomami topluluğuyla gerçekleştirilen bir kitap ve kâğıt yapım projesi olan *Shapono*'nun çokformatlı bir sunumu. Bu projede yerel bitkilerin lifleri ve geri dönüştürülmüş malzemeler kâğıt hâline getirilerek Yanomami kültürünün ilk yazılı kaydı oluşturuluyor. İkincisi ise, parlak kırmızı hamaklarla gerçekleştirilen bir yerleştirme. Bu yerleştirme, Meksika'daki Yucatan yarımadasında, kökenlerinin Kolomb öncesi Maya, Taíno ve Arawak topluluklarına dayandığını belirten yerli dokumacılarla işbirliği içinde gerçekleştirilen ve hâlâ devam eden *Bizim-Tarihimiz-Kitaplarda-Bulunmaz* (2001, 2009, 2021) projesinin bir parçası.

Laura Anderson Barbata's collaborative and community-driven practice serves as an amplifier for the various Indigenous and migrant groups with whom she has developed lasting relationships over the course of her career. Her trans-disciplinary and performative works repurpose public spaces as avenues for protest and celebration, addressing issues of social justice, Indigenous rights and environmental sustainability.

Anderson Barbata's artistic methodology has been informed by the principles of responsibility, reciprocity and balance since her first community project as a young artist, and her Biennial participation features two works resulting from her exchanges with long-term collaborators. The first is a multi-format presentation of *Shapono*, a book and paper-making project with the Yanomami community that saw indigenous fibres and recycled materials transformed into paper to create the first written record of Yanomami culture. Second, a public installation of vibrant red hamacas (hammocks) is part of the ongoing *Nuestra-historia-no-se-encuentra-en-un-libro* (2001, 2009, 2021), a collaboration with Indigenous weavers in Yucatán, Mexico, who trace their origins to the pre-Columbian Maya, Taíno and Arawak groups.

İnsan Suretinde Bahar
Human Spring

Lieko Shiga
d. 1980; Miyagi, Japonya'da yaşıyor ve çalışıyor.
b. 1980; lives and works in Miyagi, Japan.

18
40
50

Onu onda görebiliyorum
I can see it in him, 2019

Lieko Shiga, aynı anda hem coşkuyla ifade etmeyi hem de görev bilinciyle belgelemeyi, hem ansızın harekete geçebilmeyi hem de temkinli olmayı başaran biri. Japonya'nın Tōhoku bölgesinde yer alan Miyagi vilayetine bağlı Kitakama köyünün fotoğrafçısı olarak tüm bu yaklaşımların estetik tekniklerinden yararlanıyor. Tōhoku'nun fiziksel coğrafyasıyla ve sakinleriyle sıkı bağlara sahip olan Shiga, beyzbol maçları ve belediye meclisi toplantılarından kaybolmaya yüz tutan törenlere ve folklorik ayinlere; yavaştan tırmanışa geçen insani müdahalelerden 2011'de, Kitakama'nın 370 hanesinden 60'ını yok eden Büyük Tōhoku Depremi'nin yarattığı ani, beklenmedik yıkıma kadar her türlü etkinliği fotoğrafla belgelemiş.

Shiga'nın bienale katkısı, sanatçının *İnsan Suretinde Bahar* serisinin "duyarlı" ve sembolik bir müjdecisi olan ve bedeniyle mevsimsel ve çevresel değişimleri öngörebildiği söylenen müteveffa çiftçi [I]'yi izleyen görsellerden bir seçki. Bu seçki, fotoğrafın tamamen duyumsal yoğunluğunu ve gazetecilik-dışı kayıt altına alma çabasının toplumsal işlevlerini araştırıyor. Farklı bienal mekânlarına yayılan bu çalışmalar, sanatçının, tsunaminin ardından felaket beklentisiyle bir geçici sığınaktan diğerine koşan hemşerilerine yönelik mesleki sorumluluğuna da dikkat çekiyor.

At once exuberantly expressionist and dutifully documentarian, spontaneous and deliberate, Lieko Shiga deploys aesthetic techniques from both approaches in her role as village photographer of Kitakama, in the Miyagi Prefecture of Japan's Tōhoku region. Deeply attuned to Tōhoku's physical geography and inhabitants, Shiga has photographed all manner of activity – from baseball games and town hall meetings to dying ceremonies and folkloric rituals, from the slow crescendo of human interventions to the sharp, unexpected devastation of the Great Tōhoku Earthquake that in 2011 destroyed 60 of Kitakama's 370 families.

Shiga's contribution to the Biennial is a selection of images shadowing the figure of the late farmer, [I], a 'sensitive' and the symbolic harbinger of Shiga's *Human Spring* series, whose body was said to anticipate seasonal and environmental changes. The selection explores the sheer sensory amplitude of photography and the social function of a non-journalistic kind of recording. Dispersed across various Biennial venues, it recalls the artist's professional commitment to her community following the tsunami, moving from one temporary shelter to another in the wake of disaster.

“Bir Gün Anlayacağız”: Müdahaleler, Kalıntılar, Ağıt
‘One Day We’ll Understand’: Interventions, Remnants, Requiem

Sim Chi Yin
d. 1978; New York, ABD’de ve Berlin, Almanya’da yaşıyor ve çalışıyor.
b. 1978; lives and works in New York, USA, and Berlin, Germany.

“Bir Gün Anlayacağız”, detay
‘One Day We’ll Understand’, detail, 2018

Sanatçı, araştırmacı ve yazar Sim Chi Yin yapıtlarında çatışma, bellek ve tarih gibi konuları ele alıyor. Fotoğraf, hareketli imgeler, ses ve arşiv malzemeleriyle çalışan Sim, sürece yayılan araştırmalarını tarihsel bakımdan önemli olayların kişisel anlatımlarıyla birleştiren, duyarlı bir hikâye anlatıcısı.

Sim bienale, "Bir Gün Anlayacağız" projesinin parçası olan yakın tarihli çalışmaları *Müdahaleler* (2018–2021), *Kalıntılar* (2016–2017) ve *Ağıt* (2016–2018) ile katılıyor. Hâlâ devam eden "*Bir Gün Anlayacağız*", 1948 ile 1960 yılları arasında İngiliz Malaya'sında verilen sömürge karşıtı gerilla mücadelesini, sömürge yetkililerinin tabiriyle "Malaya Krizi"ni yeniden hikâye ediyor. Kendi aile tarihçesiyle hem Güneydoğu Asya'daki hem de daha ötedeki arşivleri temel alan sanatçı, savaşın resmi tarihçesini tekrar inceliyor. Bu çalışma için, Londra'daki Kraliyet Savaş Müzesi'nin Malaya'yı konu alan fotoğraf koleksiyonunu tarayarak İngilizlerin sömürgeye karşı savaşanlara yönelik askeri operasyonlarını meşru göstermek üzere kullandığı fotoğrafları da çalışmasına dahil ediyor. Sömürge dönemi arşivlerinde şeffaflık/üstü kapalılık ve okunurluk/okunamazlık meselelerini gündeme getiren Müdahaleler kapsamındaki fotoğraflar, cam plakalar üstüne folyo baskı yöntemiyle sergileniyor, böylece her iki taraftan da görülerek çatışmanın iki yüzüne de ışık tutuyor.

Artist, researcher and author Sim Chi Yin's work reflects on topics such as conflict, memory and history. A sensitive storyteller working with photography, moving images, sound and archival material, Sim combines long-term research with personal accounts of historically significant events.

Sim's contribution to the Biennial is her recent works *Interventions* (2018-21), *Remnants* (2016–17), and *Requiem* (2016–18), part of the ongoing project *One Day We'll Understand*, which re-narrates the anti-colonial guerrilla war waged in British Malaya between 1948 and 1960: the Malayan Emergency, as it was termed by the colonial authorities. Informed by her own family history and archives in and beyond Southeast Asia, the artist re-examines the official historiography of the war. For this work, she excavates the Malaya-related photographic collection of the Imperial War Museum in London, including images used by the British to legitimise military operations against anti-colonial fighters. Presented as foil prints on glass plates, enabling one to view the photographs and hence the conflict from both sides, *Interventions* poses questions about transparency/opacity and legibility/illegibility in the colonial archive.

Silent University Oryantasyon Programı
The Silent University Orientation Programme

15

59

Ahmet Öğüt & **The Silent University Ekibi** | **Team (Yelta Köm, Pelin Tan, Amal Jibril, Suha Nabhan)**

Ahmet Öğüt
d. 1981; Amsterdam, Hollanda; Berlin, Almanya ve İstanbul, Türkiye arasında yaşıyor ve çalışıyor. | b. 1981; lives and works between Amsterdam, Netherlands; Berlin, Germany and Istanbul, Turkey.

Silent University Oryantasyon Programı Katılımcıları
The Silent University Orientation Programme Contributors
(Odugbesan Abimbola, Mohammad Sheik Alard, Andrew Allen-Olivar, Fahyma Alnablsi, Noyan Ayturan, Rebwar Fakhry, Bridget Fonkeu, Justin Fonkeu, Philipp Hartmann, Sherko Jahani, Amal Jibril, Suha Nabhan, Salah Zater) & **İmece İnisiyatifi Derneği (İrem Somer, Mine Boztaş)**

Hamburg Sanat Derneği ile işbirliği içinde düzenlendi.
Organised in collaboration with **Kunstverein in Hamburg.**

Ahmet Öğüt ve Silent University ekibi
Ahmet Öğüt and The Sient University team, 2022

Ahmet Öğüt'ün başlattığı Silent University, yerinden edilmiş ve zorunlu göçmen öğretim görevlileri, danışmanlar ve araştırma görevlileri tarafından yönetilen, özerk, dayanışmaya ve karşılıklı etkileşime dayalı bir eğitim platformu. 2012'den bu yana, sığınma arama süreçlerinin sessizliğe gömülen yönlerini herkese duyurup sessizliğin edilgen bir kavram olarak ele alınması fikrine meydan okuyor ve öğretmen/öğrenci arasındaki hiyerarşiyi bozarak alternatif, çapraz pedagojik programlar geliştiriyor.

Silent University Oryantasyon Programı; Stockholm, Ruhr ve Hamburg'daki aktif şubeleriyle işbirliği içinde, Türkiye'de platformun yeni bir şubesinin kurulmasına yönelik bir ön adım olarak tasarlandı. Program, dünyanın çeşitli yerlerindeki kolektiflerle nasıl dayanışma içinde hareket edileceğine ve sınır politikalarının dayattığı kısıtlamaların nasıl aşılacağına dair bir dizi çevrimiçi ve mekânda düzenlenen etkinlikten oluşuyor. Dersler, Hamburg Sanat Derneği'nin de işbirliğiyle Almanya'da, İsveç'te ve Türkiye'de kaydedildi. Çevrimiçi erişilebilen bu dersler, aynı zamanda, günümüzdeki küresel insanlık krizine dair sorunların tartışılabileceği ve uygulanabilir çözümlerin üretilebileceği bir ortak alan oluşturuyor.

Initiated by Ahmet Öğüt, The Silent University is an autonomous, solidarity- and exchange-based educational platform led by lecturers, consultants and research fellows who are themselves displaced people and forced migrants. Since 2012, it has been challenging the idea of silence as a passive state by making the silent aspects of asylum-seeking processes heard, and dismantling the hierarchical teacher/student relationship in favour of an alternative, transversal pedagogy.

The Silent University Orientation Programme was conceived as the preliminary step towards a new branch of the platform in Turkey, in collaboration with the active branches in Stockholm, the Ruhr and Hamburg. It comprises a series of online and on-site events on how to act in solidarity with collectives worldwide and transcend the limitations imposed by border politics. The classes were recorded in Germany, Sweden and Turkey in collaboration with Kunstverein in Hamburg. Accessible online, the lectures are also presented alongside an orientation space to promote discussions on today's global humanitarian crisis and offer viable solutions.

Mücadeleleri Birleştirelim, yoksa
Union of Struggles, otherwise

23

Catarina Simão
d. 1972; Maputo, Mozambik ile Lizbon, Portekiz arasında yaşıyor ve çalışıyor. | b. 1972; lives and works in between Maputo, Mozambique and Lisbon, Portugal.

José Baptista, Moira Forjaz, Enoque Mate, Isabel Noronha, Camilo de Sousa

Instituto Nacional das Indústrias Culturais e Criativas (Maputo, Mozambik | Mozambique) **(Ulusal Kültür ve Yaratıcı Meslekler Enstitüsü | National Institute of Cultural and Creative Industries)** & **Cimatheque-Alternatif Film Merkezi** (Kahire, Mısır) | **Cimatheque-Alternative Film Centre** (Cairo, Egypt)

Isabel Noronha, *Manjacaze*
video görüntüsü | video still, 1987

Catarina Simão, Mozambik'in bağımsızlık tarihiyle ilgili çalışmalar yapan bir sanatçı ve araştırmacı. Simaõ'nun 17. İstanbul Bienali'nde üç filmi gösteriliyor: kendi çektiği ve ülkesinin bağımsızlık mücadelesi sırasındaki eğitim denemelerini konu alan *Üslubun Etkisi* (2014) ve sanatçının yurtdışında dijital ortama aktarmak üzere Maputo'daki ulusal arşivden çıkardığı 16 milimetrelik iki film. Bu kurtarma operasyonu sayesinde, ülkesini yeniden kurma aşamasındaki bir ulusu gösteren ender bulunur iki kıymetli belgeyi izleyebiliyoruz: Isabel Noronha'nın iç savaş sırasında çektiği *Manjacaze* (1987) ve vaktinde deneysel müzik yıkıcı kabul edildiği için çok az gösterilen kolaj-film *Banliyöde Şafak* (1981).

Bu film üçlemesi Mozambik'in modernleşmesinin daha incelikli, gayriresmî bir tablosunu ortaya çıkarıyor: şiddet ile yasın hâlâ umut ve olanaklarla iç içe olduğu, tarihsel ironilerle renklenmiş bir tablo. Bu filmlere, halkın birlikte okuyabilmesi için sokak duvarlarına yapıştırılan bir tür gazete olan *jornal do povo*'dan bir seçki eşlik ediyor. Simão'nun bu uzun süreli araştırması, kitlesel basın organlarının devrimci mücadele sürecinde ve sonrasındaki bilgilendirici ve pedagojik işlevlerine dikkat çekiyor.

Catarina Simão is an artist and researcher whose work engages with Mozambique's Independence history. For the 17th Istanbul Biennial, she presents three films: her own *Effects of Wording* (2014), concerning experiments in education during the country's Liberation Struggle, and two 16 mm films that the artist extracted from the national archive in Maputo for digitisation abroad. This salvage operation yields two rare glimpses of a nation in the throes of national re-construction: Isabel Noronha's *Manjacaze* (1987), shot during the civil war, and *Suburban Dawn* (1981), a montage film with an experimental soundtrack, which was deemed subversive and was therefore rarely shown.

From this triangulation of films, a more nuanced, unofficial picture of Mozambique's modernity emerges, a picture tinged with historical ironies, in which violence and mourning are still bound up with hope and possibility. The films are accompanied by a selection of *jornals do povo*, a vernacular kind of gazette posted street-side and read communally. Simão's long-term research queries the informative and pedagogical functions of mass media in revolutionary struggles, and their aftermaths.

cascadingspiral.com

Yehwan Song
d. 1995; Seul, Güney Kore'de yaşıyor ve çalışıyor.
b. 1995; lives and works in Seoul, South Korea.

35
42
58

cascadingspiral.com
ekran görüntüsü | screenshot, 2022

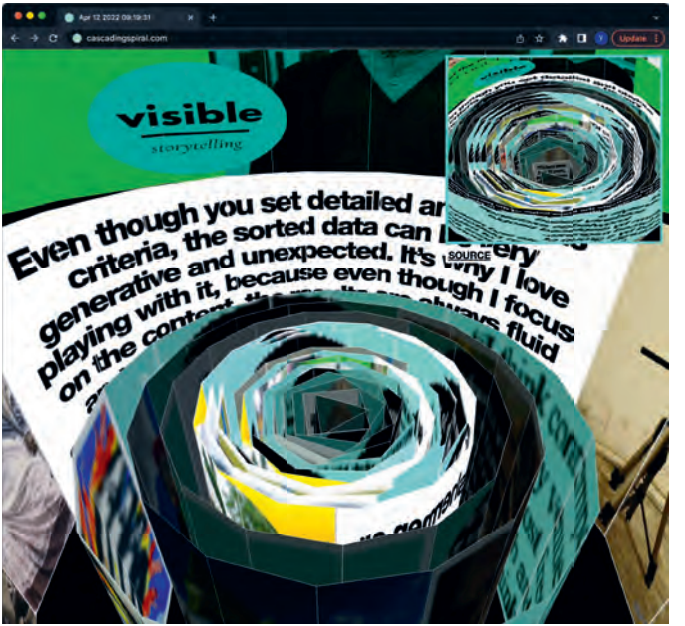

Tasarımcı ve web sitesi geliştiricisi Yehwan Song, deneysel internet siteleri ve etkileşimli grafik arayüzleriyle internet sitesi tasarımının bildik kurallarına meydan okuyor ve kullanışlılık dogmasına ve ağ tabanlı ortamların fütursuzca standartlaştırılmasına karşı çıkıyor. Song, bütün dünyaya yayılma hedefinden ziyade yakınlığa ve paylaşılan ilgi alanlarına dayanan altşebekelerden oluşan bir "köyler interneti" hayalini ortaya koyması için 17. İstanbul Bienali'ne davet edildi. Sonuçta ortaya çıkan internet sitesi, bienalin kompostlaşma sürecini bire bir yansıtıyor; serginin altı tematik ipliğini birlikte dokuyarak öngörülemez bileşimler yaratıyor ve yeni diyaloglara alan açıyor.

Song'un örümcek ağlarından ve meteorolojik haritalardan esinlenen dairesel tasarımı, yaşayan bir organizmayı taklit ederek sürekli yeniden doğuyor ve büyüyor; günden güne bienalin yeni kesitlerini oluşturarak, izleyicileri katılımcılarla sürekli bir diyaloğa davet ediyor. Sitenin sarmal katmanları 2022 Nisan'ında cascadingspiral.com adresinde açılmaya başladı, bienal süresince de haftalık bir gazete gibi sürekli yenileniyor. Etkileşimli portaller ise, bienal mekânlarındaki mevcut iletişim katmanlarına bir yenisini ekliyor.

Designer and web developer Yehwan Song challenges conventional understandings of web design with her experimental sites and interactive graphic interfaces, resisting the dogma of usability and the relentless standardisation of networked environments. For the 17th Istanbul Biennial, she was invited to iterate her vision of an 'internet of villages', sub-networks based on affinity and shared interest rather than the prospect of universal dissemination. The resulting website reflects the Biennial's composting process as it happens, weaving together its six thematic threads to reveal unanticipated resonances and make new conversations possible.

Song's radial design, inspired by spiders' webs and meteorological charts, mimics a living organism, constantly re-forming and growing. It generates new cross-sections of the Biennial from day to day, inviting viewers into a continuous conversation with the contributors. The site's spiral layers started to unfurl in April 2022 at cascadingspiral.com, and are refreshed progressively like a weekly gazette throughout the Biennial season, while interactive portals provide another layer of correspondence at multiple venues.

Bu Ağaç Bana Ait!
This Tree is Mine!

54

Sriwhana Spong
d. 1979; Londra, İngiltere'de yaşıyor ve çalışıyor.
b. 1979; lives and works in London, UK.

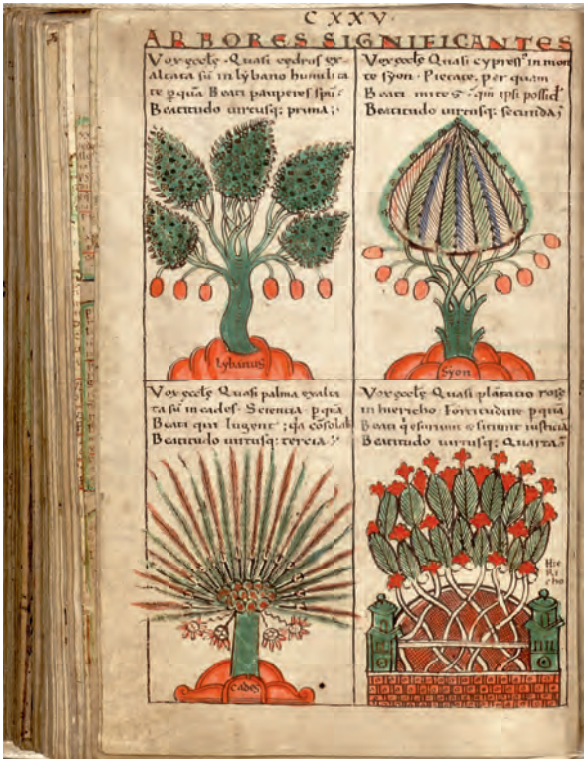

Lambertus a. S. Audomaro, *Liber Floridus*, elyazması, 1121 Ghent Üniversitesi Kütüphanesi
Lambertus a. S. Audomaro, *Liber Floridus*, manuscript, 1121 Ghent University Library

Sriwhana Spong film, performans ve heykel alanlarında pratiğini sürdüren bir sanatçı. Son çalışmalarında aykırı inançları ve eylemleri yüzünden baskı altında tutulmalarına rağmen adeta bir auteur öznelliğiyle yeni formların öncülüğünü yapmış Ortaçağ'daki gizemci kadınların çalışmalarında tespit ettiği beden, dil ve ses ilişkisine odaklanıyor.

Bienal kapsamında Spong, araştırmasını Avrupa bağlamının ötesine doğru genişleterek 8. ve 9. yüzyıllarda yaşamış, erken Sufi gizemciliğinin iki önemli kadınını ön plana çıkarıyor: bir Sufi azizesi olan Rabia El Adeviyye ile Ümmü Abdullah. Bu iki kadının anlattığı ağaçlarla dolu rüyalardan esinlenen sanatçı, onların ilginç mirasıyla tensel ve duyu organlarına dayanan bir hesaplaşmaya soyunuyor. Spong'un yeni filmi ve heykeli, Fransız düşünür Michel de Certeau'nun 1982 tarihli kitabı The Mystic Fable'da [Mistik Fabl] yönelttiği "Beden nedir?" sorusu üstünde duruyor. Bu çalışma, gizemcilerden kalan belgelerin tuhaflıkları sayesinde yeni bilme yolları yaratma ihtimalini değerlendiriyor.

Sriwhana Spong's practice moves between film, performance and sculpture. Her recent work focuses on the relationship between the body, language and sound, a nexus she explores through the works of medieval female mystics – women who pioneered novel modes of authorial subjectivity despite being repressed for their unorthodox beliefs and practices.

For the Biennial, Spong extends her research beyond the European context, embracing two important women in early Sufi mysticism of the eighth and ninth centuries: Rābi'a al-Adawiyya, the first female Sufi saint, and Umm 'Abdallah. Inspired by accounts of the women's dreams, which both happen to feature trees, the artist attempts a sensuous and multi-sensory reckoning with their singular legacies. Spong's new film and sculpture are oriented by the question 'What is the body?', as posed by French philosopher Michel de Certeau in his 1982 book *The Mystic Fable*. Her work explores the capacity of mystic documents to inaugurate, out of their strangeness, new ways of knowing.

Yenikapı'nın Müzeleri
Yenikapı's Museums

6

Orkan Telhan
d. 1976; New York, ABD'de yaşıyor ve çalışıyor.
b. 1976; lives and works in New York, USA.

Yenikapı'nın Müzeleri, günümüzde Langa
Yenikapı's Museums, Langa today, 2022

Orkan Telhan, çalışmalarıyla sanatı, tasarımı, bilimi ve yeni çıkan teknolojileri buluşturan disiplinlerarası bir araştırmacı. Bienale sunduğu katkı da İstanbul bostanlarının karmaşık tarihçesine biyoçeşitlilik merceğinden bakan yakın zamanlı çalışmaları *İstanbul'un Mikrobik Meyveleri* (2021) ve *Bahçeler Nereden Geliyor?*'un (2022) devamı niteliğinde.

Telhan, binlerce yıllık maddi bir tarihin asfalt ve mıcır tabakalarının altına gömüldüğü, İstanbul'un en çok tartışma yaratan yerlerinden biri olan Yenikapı/Langa mahallesindeki araştırmalarını derinleştirdi. Yenikapı/Langa için iki alternatif "müze" fikrinden oluşan çalışması, müzelerin özündeki sömürgeci zihniyete dikkat çekerek toprağa dair hikâyelerin özellikle maddi kalıntılardan yola çıkılarak anlatıldığı insan merkezli önyargılara meydan okuyor. *Soluk Müzesi*, çeşitli Langa sakinlerinin (bitkiler, karıncalar, kemikler, taşlar) insan araştırmacılarla yaptığı mülakatlara yer veren basılı bir yayın. *Hazım Müzesi* ise, Müze Gazhane'de, Langa'nın farklı yönlerinin uzamsallaştırıldığı, yeniden bağlama oturtulduğu ve kelimenin tam anlamıyla ve metabolik olarak ziyaretçinin vücudunda "sindirildiği" bir bostan yerleştirmesi şeklini alıyor.

Orkan Telhan is an interdisciplinary researcher whose practice resides at the intersection of art, design, science and emerging technologies. His Biennial contribution is a continuation of his recent works *Microbial Fruits of Istanbul* (2021) and *Where Do Gardens Come From?* (2022), which reflect on the complex histories of Istanbul's community gardens (*bostans*) from the perspective of biodiversity.

Telhan deepens his investigation of the Yenikapı/Langa district, one of Istanbul's most contentious urban sites, where a material history of thousands of years is hidden beneath layers of asphalt and gravel. Comprising two alternative 'museums' for Yenikapı/Langa, his work points to the inherently colonial function of museums, challenging the anthropocentric bias with which stories of land are told exclusively from material remains. *The Museum of Exhalation* is a printed publication featuring various residents of Langa – plants, ants, bones, stones – interviewing human researchers. *The Museum of Digestion*, meanwhile, takes the form of a public garden installation at Müze Gazhane, where different aspects of Langa are spatialised, re-contextualised and 'digested' within the visitor's body, both literally and metabolically.

Kuşlar Ne Düşünüyor?
What Are The Birds Thinking?

İKSV Alt Kat

Eğitim Reformu Girişimi (ERG), Hisar Okulları, Öğretmen Ağı, Suna ve İnan Kıraç Vakfı Pera Müzesi Öğrenme Programları ve **Today at Apple** işbirliğiyle | In collaboration with **Education Reform Initiative (ERG), Hisar Schools, Teachers Network and Suna and İnan Kıraç Foundation Pera Museum Learning Programmes** and **Today at Apple**

6 ila 14 yaş arası çocukların yanı sıra, uzmanlar, sanatçılar, öğretmenler ve pek çok farklı disiplinden bilim insanları | Children aged 6–14 as well as experts, artists, teachers, and scientists from many different disciplines

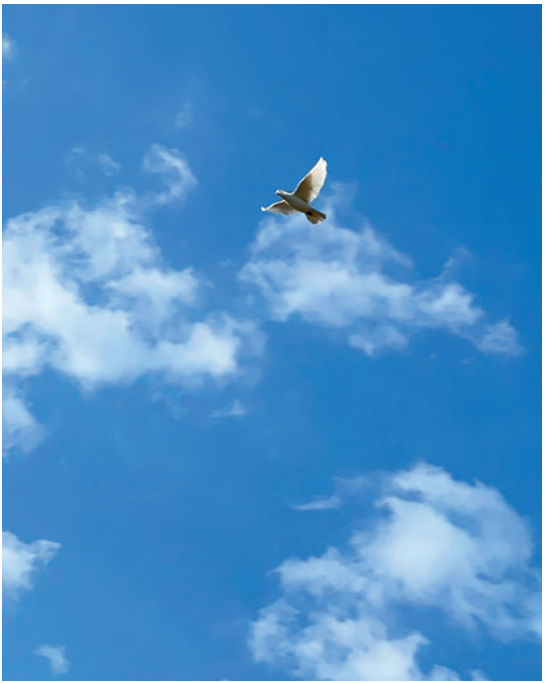

Kuşlar Ne Düşünüyor?, rehber kapak görseli
What Are The Birds Thinking?, guidebook cover visual, 2022
Fotoğraf | Photography: Amar Kanwar

17. İstanbul Bienali kapsamında tasarlanan *Kuşlar Ne Düşünüyor?* projesi, Türkiye'nin dört bir yanından 6 ila 14 yaş arasındaki çocukları, kuşların hayatını, yaşam alanlarını, onlarla ve doğayla ilişkimizi düşünmeye, gözlemlemeye ve daha iyi anlamaya çağırıyor. Proje, kuşlar üzerine; öğretmenler, eğiticiler ve çocukların dahil olduğu çokboyutlu ve çokkatmanlı sohbetlerle yaratıcı bir süreç başlatarak türler arası ve türler ötesi ilişkilere dair sürdürülebilir ve daha net bir farkındalık oluşturulmasını hedefliyor.

Kuşlar Ne Düşünüyor? projesi, çocuklarla öğretmenleri farklı alanlardan uzmanlarla bir araya getirerek bazı önemli sorular etrafında sürdürülebilir bir diyalog geliştirmeyi amaçlıyor: "Kuşlar ne düşünüyor?", "Bizimle konuşabilselerdi ne derlerdi?", "Kuşları izleyerek neler öğrenebiliriz?" Öğretmenlerin deneyimlerini ve çocukların gözlem, odaklanma ve dinleme pratiklerini temel alan bu değerlendirmeler sonuçta derlenecek ve yazıları, çizimleri ve görüntüleri de içeren çeşitli formatlarda yayınlara dönüştürülerek bienal süresince ve sonrasında çevrimiçi ve basılı olarak yayımlanacak.

Conceived in the frame of the 17th Istanbul Biennial, *What Are The Birds Thinking?* engages children between the ages of 6 and 14 from all over Turkey to speculate, observe and better understand the life of birds, their habitats and our relationship with them and with nature. The project initiates an imaginative process through which teachers, educators and children can become involved in multi-dimensional and multi-layered conversations relating to birds, developing a sustained and more acute awareness of intra- and trans-species relationships.

The project brings children and teachers together with experts from different fields to develop a sustained dialogue around some central questions: 'What Are The Birds Thinking?', 'If they could speak to us, what would they say?' and 'What can we learn by watching them?' Based on the experience of teachers and children's practices of observation, concentration, and listening, the reflections generated will be collected and turned into publications in various formats – including writings, illustrations and images – to be disseminated online and offline during and after the Biennial.

Harunan Motol
(Tekne Merdiveni | *Boat's Ladder*) 2021

13

Yee I-lann
d. 1971; Kota Kinabalu'da, Borneo'nun Malezya yönetimindeki kısmında yaşıyor ve çalışıyor. | b. 1971; lives and works in Kota Kinabalu Malaysian Borneo.

Omadal Adası Bajau Sama DiLaut dokumacıları | Omadal Island Bajau Sama DiLaut weavers **CT Aturdaya, Darwisa binti Omar, Kinnuhong binti Gundasali, Koddil binti Tamunang, Noraidah binti Jabarah, Roziah binti Jalalid, Sanah binti Belasani** ve film yönetmeni | and filmmaker **Andy Chia Chee Shiong** (Kota Kinabalu)

Harunan Motol (Tekne Merdiveni | Boat's Ladder)
üretim süreci | work in process, 2021
Fotoğraf | Photography: Roziah Jalalid

Yee I-lann'ın sanatsal pratiği son yıllarda uluslarüstü toplum ile yerli Sabah topluluğunun geleneklerine odaklandı. Hem deniz, hem toprağa bağlı topluluklarla işbirliği yapan sanatçı, yeni sömürgeci toprak taleplerinin yoğunlaştığı bir ortamda sürekli değişen iktidar odağının izini sürerek yerel topluluğa kendi gücünü kazandırmanın ve sürdürülebilir üretim yolları geliştirmenin önemine vurgu yapıyor.

Bienal kapsamında Yee, Borneo'nun Malezya yönetimindeki kısmının en doğu ucundaki Sulu Denizi'ne bitişik Celebes Denizi'nde konumlanan Omadal Adası'nda yaşayan Sama Bajau topluluklarından dokumacılarla birlikte gerçekleştirdiği iki çalışma sunuyor. Dokumacı Sanah binti Belasani'nin ailesine özgü bir dokuma desenine dayanan büyük boyutlu geleneksel *Harunan Motol* örtüsüne, Omadal Adası'nda *hasil tangan*'larla, yani kendi el emekleriyle, yenileyici ve iyileştirici dairesel bir ekonomi kurmaya çalışanlarla ilgili bir belgesel eşlik ediyor. Deniz ekolojisinin giderek bozulmasıyla birlikte, dokumacılar sudaki köylerinin hemen yanına Balai Bikin, yani bir "Yapma Odası" kurmayı planlıyor. Burası, işbirliğini teşvik eden ve topluluğun balıkçılık yerine atalarından kalma dokuma bilgisini kullanarak sürdürülebilir bir gelir elde etmesini sağlayan bir merkez olarak işlev görecek.

The artistic practice of Yee I-lann has in recent years centred on the supra-national society and Indigenous traditions of Sabah. Collaborating with both sea- and land-based communities, she navigates the shifting nexus of power in the context of intensifying neocolonial territorial claims, with emphasis on community empowerment and on fostering sustainable means of production.

At the Biennial, Yee presents two works from her collaboration with weavers from the Sama Bajau communities of Omadal Island in the Celebes Sea, bordering the Sulu Sea at the easternmost tip of Malaysian Borneo. The large-scale heritage mat *Harunan Motol*, based on the family motif of weaver Sanah binti Belasani, is accompanied by a documentary detailing the group's progress towards a regenerative and restorative circular economy on Omadal Island through *hasil tangan* – the labour of their hands. With the fragility of marine ecology in view, the weavers plan to establish Balai Bikin, a 'Making Hall' adjacent to their water village that will serve as a community centre to stimulate collaboration and generate sustainable income from their hereditary weaving knowledge, rather than from fishing.

Kamusal Eser: Haliç Haliç'te
Public Artwork: Golden Horn in the Golden Horn

Ayşe Erkmen
d. 1949; Berlin, Almanya ve İstanbul, Türkiye arasında yaşıyor ve çalışıyor. | b. 1949; lives and works between Berlin, Germany, and Istanbul, Turkey.

Haliç Haliç'te, yerleştirme modeli
Golden Horn in the Golden Horn, installation model, 2022

İstanbul Bienali, 2017'de gerçekleşen 15. İstanbul Bienali'nden bu yana, 2007-2026 Bienal Sponsoru Koç Holding'in desteğiyle her bienalde bir sanatçıyı kamusal alanda kalıcı bir eser üretmek için davet ediyor.

Bu kapsamda, Türkiye'de ve uluslararası sanat alanında mekâna, duruma-özgü ve bağlama duyarlı üretimleriyle tanınan Ayşe Erkmen, yabancı dillerde "Altın Boynuz" olarak bilinen Haliç'in bir gemi, bir gondol ya da bir dumanı andıran esrarengiz ve hareketli formundan yola çıkarak bir iş üretiyor.

Erkmen'in dünyanın yaşayan en eski tersanesi olan Haliç Tersanesi'nin imkânları, atölyesi ve ustalarının katkısıyla ürettiği *Haliç Haliç'te* başlıklı eser, tıpkı Haliç gibi altın gibi parıldayan ve yüzen bir "ada" görünümünde. Üzerine çıkılmayacak bir alan olarak sahilden belirli bir uzaklıkta, oradan geçen gemilerin ve tersanenin görüş alanında yer alacak bu eser, gündelik yaşam içinde suyla, coğrafyayla, üretimle, kentsel mekânların hafızasıyla düşünmeye davet ediyor.

Since its 15th edition in 2017, the Istanbul Biennial has invited an artist to present a permanent artwork in the public space for each edition, thanks to the support of the 2007-2026 Biennial Sponsor Koç Holding.

Known for her site- and situation-specific and context-sensitive work both in Turkey and worldwide, Ayşe Erkmen is producing an artwork for this edition that is informed by the mysterious and dynamic form of Haliç, internationally known also as The Golden Horn - the primary inlet of the Bosphorus in Istanbul.

Produced using the facilities and workshop of the oldest working shipyard in the world, The Haliç Shipyard, and with the contribution of its artisans, the artwork, titled *Golden Horn in the Golden Horn*, resembles a floating island, a gondola or a gust of smoke that glimmers like gold, just as The Golden Horn itself blazes in the setting sun. The artwork is located at a certain distance from the shore, within the field of view of passing ships and the shipyard, and invites us to contemplate water, geography, production and the memory of urban spaces within our daily lives.

Bienal, bir kamusal programdır

Bu bienal, kasıtlı eylemlerle rastlantısal karşılaşmaların ve süreçlerin kavşağında yer alıyor. Bienal kapsamındaki etkinlikler irili ufaklı ölçeklerde kamuyla buluşuyor ve farklı biçimlere bürünerek karşımıza çıkıyor: şiir okumaları, bir dergi lansmanı, festivaller ve karşı festivaller, konserler, filmler ve podcast kayıtları, spekülatif yayınların özel sayıları, bahçelerde bir gezinti, besleyici atıştırmalıklar, taşkın partiler ve dingin akşam yemekleri, ücretsiz dağıtılan bir dizi kartpostal, hikâye anlatımı, bir kamuoyu yoklaması, bir protesto, bir baskı atölyesi, bir kukla gösterisi, deniz çayırlarıyla yazılan bir beste, liman seslerinden oluşan bir kütüphane, herkese açık provalar, bilim insanlarının yer aldığı bir geçit töreni... Bin tane sohbet başlatabilmek varken, neden bir düzine konferans düzenlensin ki? Her bir projenin bienal sahnesinin ışığında yeni kitlelere, yeni izleyicilere ulaşması; yeni eleştiriler, yeni yakınlıklar, yeni dayanışmalar oluşturması en büyük arzumuz.

17. İstanbul Bienali, katkıda bulunan 500'ün üzerinde kişinin dahil olduğu 55 projeyle ilişkilendi, söz konusu projelerin gelişmesini sağladı ve kimi durumda bu projelerin tohumlarını attı. Bienale katkıda bulunanlar, pek çoğu pedagojik bir boyuta sahip tarihsel ve kuramsal yaklaşımlardan beslenen diyaloglar içinde sayısız uzmanı okudu, dinledi ya da onlara danıştı. Küratörler olarak bizlerse, ilgili konuların uzmanı olmayan meraklılar olarak bu diyaloglara dahil olduk. Her proje bize önemli bir şeyler öğretti. Bu sohbetleri büyütmek üzere İstanbul'a olabildiğince çok katılımcı getirmek için çok emek sarf edildi. Siz izleyicilerimizle paylaşmak istediğimiz şey de budur.

17. İstanbul Bienali'nin tüm etkinliklerine katılım ücretsizdir. En güncel bilgiler için lütfen bienalin internet sitesini ziyaret edin: bienal.iksv.org

A biennial is a public programme

This Biennial is a confluence of processes, of the deliberate gestures and chance encounters that bring events to publics, large and small. They take a panoply of forms: poetry readings, a magazine launch, festivals and anti-festivals, concerts, movies and podcasts, special issues of speculative publications, a tour of gardens, nutritious snacks, raucous parties and quiet dinners, a series of free postcards, storytelling, a social-research poll, a protest, a typography class, a puppet show, a score written with sea grass, a library of harbour sounds, open rehearsals, a parade of scientists ... Why stage a dozen lectures when you could start a thousand conversations? Our ambition is for the Biennial's spotlight to expose every project to new publics, new audiences; to arouse new critics, new sympathies, and new solidarities.

The 17th Istanbul Biennial has engaged with, developed and in some cases initiated 55 projects, involving over 500 contributors. The contributors have read, listened to and consulted countless specialists, in dialogues that are historically and theoretically informed, many with a pedagogical dimension. We curators entered into these dialogues as curious non-experts, and every project has taught us something important. Great efforts have been made to bring as many participants to Istanbul as possible, to expand these conversations. This is what we want to share with you, our public.

All 17th Istanbul Biennial activities are free to attend. Please see the Biennial website for the most up-to-date info: bienal.iksv.org/en

Carlos Casas, Lucien Castaing-Taylor ve Véréna Paravel, From Scratch, Anamika Haksar, Heidrun Holzfeind, Les McLaren ve Annie Stiven, Payal Kapadia, Ernst Karel ve Veronika Kusumaryati, Abbas Kiyarüstemi, Migrant Ecologies Projects, Dennis O'Rourke, Pere Portabella, Lisa Rave, Riar Rizaldi, Marta Rodriguez ve Jorge Silva, Beatriz Santiago Muñoz, Ritu Sarin ve Tenzing Sonam, Sriwhana Spong, Hu Tai-li, Nguyễn Trinh Thi, Chikako Yamashiro (film yönetmenleri)

Marcelo Expósito, Hsu Fang-Tze, Mark Nash and Vladimir Seput, Ella Raidel (onursal film danışmanları)

UZUN METRAJLI FİLMLER

CARLOS CASAS
Mezarlık (2019)
Singalaca ve İngilizce | Yüksek çözünürlüklü video | Renkli ve sesli | 85 dk.

Carlos Casas'ın filmi *Mezarlık*, nesli tükenmekte olan fil Nga ve bakıcısı Sanra son yolculuklarına hazırlanırken başlıyor. Efsanelere konu olmuş bir fil mezarlığına dair hikâyeleri saplantı hâline getirmiş bir grup kaçak avcı da onların izlerini takip ediyor. Avcılar gizemli bir şekilde teker teker ölürken, eser macera filminden ferah bir sinema deneyimine dönüşerek izleyicileri kadim bir hayvanın yok oluşuna ve ötesine götürüyor. Film ölümün evreleri arasında alegorik geçişler yaparken, açıklayıcı imgeler yavaş yavaş zengin bir sessel yolculuğa dahil oluyor.

LUCIEN CASTAING-TAYLOR VE VÉRÉNA PARAVEL
Leviathan (2012)
İngilizce | DCP | Renkli ve sesli | 87 dk.

Bedenlere monte edilmiş bir düzine kamerayla çekilen epik belgesel *Leviathan*, izleyiciyi bir zamanlar dünyanın balina avcılığı merkezi, Herman Melville'in *Pequod*'unun *Moby Dick*'te (1851) denize açıldığı

yer olan Bedford, Massachusetts'i sarmalayan gizemli sulara daldırıyor. Suların yükseldiği noktada balıklar ve balıkçılar, motorlar gece boyunca ilerlerken karanlığı vurguluyor. Balıkçılık sektörüne dair bir inceleme olarak başlayan film; insanlar, makineler ve doğa arasındaki daha büyük mücadelelerle ilgili bir çalışmaya dönüşüyor.

ANAMIKA HAKSAR
Ghode Ko Jalebi Khilane Le Ja Riya Hoon (2018)
Atımı Jalebi Yemeye Götürmek
Hintçe, İngilizce altyazılı | Renkli ve sesli | 122 dk.

Tiyatro yönetmeni ve oyun yazarı Anamika Haksar'ın ilk filmi *Atımı Jalebi Yemeye Götürmek* büyülü gerçekçiliği sabır dolu belgeselcilikle ustaca birleştirerek göçmen işçi sınıfının gözünden Eski Delhi'yi anlatıyor. Kentin geçmiş ve geleceğin izleriyle dolu dolambaçlı yollarında geçen bu hikâye; yarı zamanlı anlatıcı, başkarakter, yankesici ve alternatif rehber Patru tarafından ortaya çıkarılıyor.

HU TAI-LI
關於讓靈魂回家 (2012)
Geri Dönen Ruhlar
Amice ve Çince, İngilizce altyazılı | Dijital video |
Renkli ve sesli | 85 dk.

Hu Tai-li'nin *Geri Dönen Ruhlar*'ı, atalarıyla kurdukları bağı yeniden canlandırmak isteyen, Ami kabilesine mensup bir grup genci izliyor. Kadın şamanlarla çalışan Amiler, atalarına ait evi yeniden inşa etmeyi başarıyor. Kültürü yeniden canlandırma çabaları ise batı dinlerinin, ulusal arazi politikalarının ve yerel siyasetin etkisiyle karmaşıklaşıyor. Belgesel, benzersiz bir yurda dönüş hikâyesi sunarken gerçekliği ve efsaneleri iç içe geçiriyor.

PAYAL KAPADIA
Hiçbir Şey Bilmediğimiz Bir Gece (2021)
Hintçe ve Bengalce, İngilizce altyazılı | Siyah beyaz |
Renkli ve sesli | 97 dk.

Payal Kapadia'nın *Hiçbir Şey Bilmediğimiz Bir Gece*'si, Hindistan'da üniversiteye giden L'nin uzaktaki sevgilisine yazdığı mektupları takip ediyor. Mektuplar L'nin etrafında gerçekleşen, Hindistan'ın bir zamanlar özgürlükçü kamusal alanındaki köklü değişikliklerden ufak anlar

sunuyor. Gerçekliğin kurmacayla, rüyalarla, anılarla, hayallerle ve kaygılarla iç içe geçmesi, sınırları aşan bir anlatıyı ortaya çıkarıyor.

ERNST KAREL VE VERONIKA KUSUMARYATI
Keşif Gezisi İçeriği (2020)
İngilizce, Mid Grand Valley Dani dili, Felemenkçe |
Renkli ve siyah beyaz, sesli | 78 dk.

Karel ve Kusumaryati, 1961'de Hollanda Yeni Ginesi'ne gerçekleştirilen Harvard Peabody Keşif Gezisi'nin sesli arşivinden oluşturdukları, görüntüye neredeyse hiç yer vermedikleri bu filmde, araştırmacılarla Yeni Gine'nin yerlisi Hubulalar arasındaki tuhaf etkileşimi belgeliyor. Antropolog ve özne ile görsel ve ses arasındaki güç dinamiklerini keşfeden ve tersine çeviren *Keşif Gezisi İçeriği*, etnografik kayıtların ve sömürgeciliğin tarihleri arasındaki mesafeyi birleştiren bir açı yakalıyor.

ABBAS KİYARÜSTEMİ
Khane-ye doust kodjast? (1987)
Arkadaşımın Evi Nerede?
Farsça | Renkli ve sesli | 83 dk.

Abbas Kiyarüstemi'nin Köker Üçlemesi'nin ilk filmi *Arkadaşımın Evi Nerede?*, adını üçlemenin geçtiği köyden alıyor. İran'ın taşrasındaki toplumun aydınlatıcı bir portresini sunan, saygın sanatçı Sohrab Sepehri'nin (1928-1980) mistik bir şiirinden ilham alan film, yanlışlıkla defterini aldığı sınıf arkadaşının evini arayan bir çocuğun hikâyesini anlatıyor.

LES MCLAREN VE ANNIE STIVEN
Fotoğraflar Çekmek (1996)
İngilizce | Renkli ve sesli | 56 dk.

Les McLaren ve Annie Stiven, Papua Yeni Gine'yi veya başka kültürleri filme alırken ortaya çıkan etik sorulara ve temsil meselelerine dair sinemacılarla röportaj yapıyor. *Fotoğraflar Çekmek*, Avustralyalı yönetmenler tarafından PNG formatında çekilen pek çok etnografik belgeselden görüntüler içeriyor.

— Metin: Pat Fiske, *Australian Screen*, Avusturalya Ulusal Film ve Ses Arşivi (NFSA)

DENNIS O'ROURKE
Yamyam Turları (1988)
İngilizce | 35mm/16mm/video | Renkli ve sesli | 72 dk.

Anlatım olmaksızın gözlemlere dayanan bir tarz kullanan film, Yeni Gine'deki Sepik Nehri bölgesini gezen turistleri takip ediyor. Mülakatlar aracılığıyla turistlerin tepkilerini gözler önüne seriyor, onları yerlilerin fotoğrafını çekip hediyelik eşya satın alırken gözlemliyor. Papua Yeni Gineliler de turizmi kendi bakış açılarından anlatıyor, turizmin onlara gelir sağladığından ve Batılı fikirleri tanıttığından bahsediyorlar.

— Metin: Avusturalya Ulusal Film ve Ses Arşivi (NFSA)

PERE PORTABELLA
Vampir-Cuadecuc (1970)
İngilizce | 16mm DCP | Siyah beyaz ve sesli | 75 dk.

Pere Portabella, Jesús Franco'nun *Kont Drakula*'sının setinde, fırsattan istifade 16mm ve sesli çektiği bu parazit filmi, "film içinde film, söylem içinde söylem, bir başka filmin 'kanını emen' bir film" olarak nitelendiriyor. 1960'lar ve 70'ler İspanyası'nın müesses nizam karşıtı sinemasının temel yapıtlarından *Vampir-Cuadecuc*, avangard sinemacıların Francisco Franco diktatörlüğüne karşı başvurdukları gizli stratejilerin bir örneğini sunuyor.

MARTA RODRIGUEZ VE JORGE SILVA
Campesinos (1975)
Çiftçiler
İspanyolca | 16mm, 2K olarak dijitalleştirilmiş |
Siyah beyaz ve sesli | 51 dk.

Çiftçiler ve yerli topluluklar toplumsal teslimiyetten örgütlenme sürecine neden ve nasıl geçiyor? Bu soru Marta Rodriguez ve Jorge Silva'yı *Çiftçiler*'i yapmaya, Brechtyen yeniden canlandırmalar aracılığıyla 1930'ların Kolombiya'sındaki sömürgeci kahve plantasyonlarındaki çalışma koşullarının usta işi bir portresini çıkarmaya itti. Bu belgesel hem kendiliğinden örgütlenmeye ve isyana davet hem de yerlilerin mücadelelerinin ve toprağın öneminin berrak bir analizi.

KISA FİLMLER

FROM SCRATCH
PASİFİK 3, 2, 1, SIFIR (1. Bölüm) (1981, 1994'te filme alındı)
Dijital video | Renkli ve sesli | 22 dk.

Bir performans filmi olan *Pasifik 3-2-1-Sıfır*, ünlü müzik/performans kolektifi From Scratch'in Pasifik Okyanusu'ndaki nükleer denemeleri ve atık boşaltımını protesto etmek için 1981'de düzenlediği ikonik çalışmanın dramatik bir kaydı. Grubun liderliğini üstlenen sanatçı Phil Dadson, performans kapsamında Wayne Laird ve James McCarthy adlı oyuncularla birlikte kendi icat ettikleri, barış sembolünü oluşturacak şekilde düzenlenmiş enstrümanları (PVC borulardan bisküvi kutularına dek) çalıyor. Yönetmen Gregor Nicholas, bu ritmik yetenek gösterisini katmanlara ayırmak için nükleer denemelerle ilgili gerçeklere ve görüntülere yer veriyor.

HEIDRUN HOLZFEIND
şimdi tam zamanı. (I+II) (2019)
Renkli ve sesli | 48 dk.

şimdi tam zamanı. (I+II) ile Holzfeind, politik aktivizm ve sürdürülebilir bir yaşamı punktan ilham alan deneysel müziklerle, 1970'lerin özgür caz akımıyla, kadim Şinto ritüelleriyle ve yerlilerin törenleriyle bir araya getiren Japon şamanik doğaçlama ikilisi IRO'yu filme alıyor. Film, IRO'nun Takasama Yosizaka'nın 1964'te tasarladığı, Tokyo'nun Hachiōji mahallesinde bulunan Inter-University Seminer Evi'ndeki performansı ve 1986'daki son punk konserlerinin video kaydı ile 1970'ten günümüze protestoların bulunmuş görüntülerini art arda koyarak inceliyor.

MIGRANT ECOLOGIES PROJECTS
{senin yemin şarkı söyleyebiliyorsa, avcı elbet gelecektir}
Yaprakların Arasındaki Gölgeler Gibi (2021)
İngilizce| Dijital video | Renkli ve sesli | 28 dk.

Bu filmi Lucy Davis, Zai Tang (Ses Tasarımcısı), Kee Ya Ting (Görüntü Yönetmeni & Editör), Daniel Hui (Editör) ve Design Studio Crop Singapore ile birlikte kavramsallaştırdı.

Yaprakların Arasındaki Gölgeler Gibi, elli yıl boyunca Singapur'un merkezinden geçen, Malezya'ya ait bir demiryolu hattının kestiği eski

bir sosyal konut alanıyla kurulmuş uzun süreli ilişkiden doğan bir hikâye. Gölge kuklacılığını, gözleme dayalı videoları, mülakatları ve bölgenin 105 kuş türünün çağrılarını birlikte kullanan film, kalkınmacı bir devletin amansız dalgalanmasına rağmen insan ötesi alışverişlerin kentsel yaşamın sınırlarını hâlâ canlandırdığı ihtilaflı bağlantıların izini sürüyor.

NGUYỄN TRINH THI

Peyzaj #4: Dünya Nasıl Geliştirilir (2021)
Tek kanallı video | Renkli ve siyah beyaz, sesli | 47 dk.

Nguyễn Trinh Thi'nin yavaş yavaş yok olan bir sözlü geleneğin seslerini derinlemesine dinlemek için bir egzersiz niteliğini taşıyan filmi *Peyzaj #4: Dünya Nasıl Geliştirilir*, gözlerin ve kulakların hafızaları arasındaki farkları keşfediyor. Film Hıristiyanlaştırma, savaş ve sosyalizm yüzünden sert bir dönüşüm geçiren Vietnam'ın ortalarındaki dağlık bölgelerde bulunan yerli halkın topraklarını, ormanlarını ve yaşayış biçimlerini nasıl kaybettiğini gözlemliyor.

Panduranga'dan Mektuplar (2015)
Vietnamca, İngilizce altyazılı | Dijital video | Renkli ve sesli | 35 dk.

Nguyễn'in belgesel ve kurmacanın sınırlarında gezinen, ön planla arka plan ve portrelerle manzaralar arasında gidip gelen görsel makalesi *Panduranga'dan Mektuplar*, Vietnam hükümetinin Ninh Thuận'da ülkenin ilk nükleer enerji santralini inşa etme planları nedeniyle ortaya çıktı. Bir zamanlar Panduranga olarak bilinen bu bölge, 2.000 yıllık anaerkil Hindu kültürü sürekli tehdit altında olan Cham halkının ruhani kalbinin attığı yer.

LISA RAVE

Europium (2014)
Almanca | Yüksek çözünürlüklü video | Renkli ve sesli | 21 dk.

Europium, floresan özelliği nedeniyle okyanusun tabanından çıkarılması planlanan, elektronik cihazlarımızın parlak ekranlarından ve Avrupa'daki banknotların gerçekliğini kanıtlamaktan sorumlu nadir toprak elementi etrafında bir anlatı örüyor. Papua Yine Gine'nin kolonyal tarihinin tekrarlanabileceği uyarısında bulunan film; insanların kültürlerinin, ekonomilerinin ve değişim sistemlerinin karmaşıklığına, modern hayatın nesnelerinde yeniden ortaya çıkan geçmişin hayaletlerine işaret ediyor.

RIAR RIZALDI

Tellüryen Dram (2020)

Endonezyaca, İngilizce altyazılı | Dijital video, h.264 video codec ile | Renkli ve sesli | 21 dk.

Riar Rizaldi'nin *Tellüryen Dram*'ı, Hollanda Doğu Hint Adaları'ndaki Malabar Radyosu'nun 1923'te gerçekleşen, yerli işçileri Batı Java'daki iki dağ zirvesini temizlemek zorunda bırakan açılışı ile 2020'de, Endonezya hükümeti tarafından tarihi alan ve turistik cazibe merkezi olarak yeniden açılması arasında geçiyor. Ünlü sözde antropolog Dr. Munarwan'ın unutulmuş bir metninden yola çıkarak kurgulanan film; sömürgesizleştirme, jeosantrik teknoloji ve iletişimin tarihselliği kavramlarına değiniyor.

BEATRIZ SANTIAGO MUÑOZ

Post-Militer Sinema (2014)

Yüksek çözünürlüklü video | Renkli | 11 dk.

Post-Militer Sinema, Porto Riko'nun Ceiba kentinde, bir zamanlar Roosevelt Roads ABD Deniz Üssü'nün parçası olan bir sinemada çekildi. Sinemanın aygıtları (ışık, seyirci, projeksiyon makineleri, ses), Santiago Muñoz'un artık kullanılmayan bu mekânda gerçekleşen yeni olayları incelemesini sağlayan çerçeveler sunuyor. Bir arıcı, film müziğinin parçasına dönüşen arıların bakımını üstleniyor; güneş her öğleden sonra yaklaşık bir saatliğine içeriyi aydınlatıyor, kapatıldıktan sonra üssü geri alan ormanın görüntülerini yansıtıyor.

RITU SARIN VE TENZING SONAM

Varoluşunuzun Doğasına Dair Bazı Sorular (2007)

Tek kanallı video | Renkli ve sesli | 26 dk.

Ritu Sarin ve Tenzing Sonam'ın deneysel belgeseli, Budizm'in felsefesi hakkında bilgi edinmek için gerekli muhakeme yeteneğini ve analitik kapasiteyi keskinleştirmeyi hedefleyen, kıyaslamalara dayalı kurallar içeren bir araştırma tekniği olan Tibet Budist münazarasının kadim süreçlerine ve ritüellerine odaklanıyor. Budizm'in temel kavramları olan geçicilik, benliksizlik ve koşullu oluşum üzerine yapılan üç tartışmayı takip eden çalışma; izleyicileri, modern dünyayla ilgisi de vurgulanan bu eşsiz diyalektik pratiğe katılmaya davet ediyor.

SRIWHANA SPONG

Olta var balık yok (2017)

Yüksek çözünürlüklü videoya aktarılan 16mm | Renkli ve sesli | 25 dk.

Olta var balık yok, Spong'un 12. yüzyıl sufilerinden Hildegard von Bingen'in Almanya'nın batısındaki Disibodengerg manastırında geçirdiği 39 yılda icat ettiği dil üzerine yaptığı araştırmayı takip ediyor. Rivayete göre Hildegard'a vahiy yoluyla inen *Lingua Ignota* (Bilinmeyen Dil), o dönemde rahibeler arasındaki dayanışmayı artırmak için gizlice kullanılıyor. Filmin çekimlerinin bir kısmı, sekiz yaşındaki Hildegard'ın diğer kadınlarla birlikte kapatıldığı manastırın bulunduğu yerde gerçekleştirildi.

CHIKAKO YAMASHIRO

Çamur Adam (2017)

Tek kanallı video | Dijital video | Renkli ve sesli | 26 dk.

Chikako Yamashiro'nun çektiği *Çamur Adam*'da, uyuyan bir topluluk gökten düşen çamur yığınlarını andıran kuş pislikleri tarafından uyandırılıyor. Düşen çamur yığınlarından tarih, doğa ve diğer topluluklardan bahseden sesler yayılıyor, böylelikle et ile toprak arasında bir analoji kurulurken filmin geçtiği Okinawa ve Jeju adalarının siyasi deneyimleriyle sömürgeleştirmenin yarı gömülü travmaları irtibatlandırılıyor.

TEB sponsorluğunda düzenlenen film programıyla ilgili güncel bilgi için bienal web sitesini ziyaret edebilirsiniz: bienal.iksv.org

Carlos Casas, Lucien Castaing-Taylor and Véréna Paravel, From Scratch, Anamika Haksar, Heidrun Holzfeind, Les McLaren and Annie Stiven, Payal Kapadia, Ernst Karel and Veronika Kusumaryati, Abbas Kiarostami, Migrant Ecologies Projects, Dennis O'Rourke, Pere Portabella, Lisa Rave, Riar Rizaldi, Marta Rodriguez and Jorge Silva, Beatriz Santiago Muñoz, Ritu Sarin and Tenzing Sonam, Sriwhana Spong, Hu Tai-li, Nguyễn Trinh Thi, Chikako Yamashiro (filmmakers)

Marcelo Expósito, Hsu Fang-Tze, Mark Nash and Vladimir Seput, Ella Raidel (honorary film advisors)

FEATURE FILMS

CARLOS CASAS
Cemetery (2019)
Sinhalese and English | HD Video | Colour and Sound | 85 min

Carlos Casas' *Cemetery* begins as the endangered elephant Nga and his *mahout* Sanra prepare for their last journey, soon to be tracked by poachers possessed by fables about a mythical elephant graveyard. As the poachers die mysteriously, one after another, the adventure film unfolds into a spacious cinematic experiment, carrying viewers to the ancient animal's demise and far beyond. With the film's allegorical passage through the stages of death, the indexical images are gradually subsumed by a rich sonic journey.

LUCIEN CASTAING-TAYLOR AND VÉRÉNA PARAVEL
Leviathan (2012)
English | DCP | Colour and Sound | 87 min

Filmed with a dozen small body-mounted cameras, the documentary epic *Leviathan* plunges the viewer into the obscure waters surrounding Bedford, Massachusetts, once the world's whaling capital, from where Herman Melville's *Pequod* set sail in *Moby Dick* (1851). At the

heaving waterline, fish and fishermen punctuate the darkness as the engines grind on through the night. What began as an investigation into the fishing industry becomes a study of the even greater struggle between humans, machines and nature.

ANAMIKA HAKSAR
Ghode Ko Jalebi Khilane Le Ja Riya Hoon (2018)
Taking the Horse to Eat Jalebis
Hindi with English subtitles | Colour with Sound | 122 min

The cinematic debut of theatre director and playwright Anamika Haksar, *Ghode Ko Jalebi Khilane Le Ja Riya Hoon* is a testament to Old Delhi, told through the eyes of migrant working classes with a virtuoso blend of magical realism and patient documentary filmmaking. Past and present together populate the city's winding lanes, as a tale is unfurled by Patru, part-time narrator, protagonist, pickpocket and alternative tour guide.

HU TAI-LI
關於讓靈魂回家 (2012)
Returning Souls
Amis and Chinese with English subtitles | DV |
Colour and Sound | 85 min

Hu Tai-li's *Returning Souls* follows a group of young Amis tribe members seeking to restore their connection with their ancestors. Working with female shamans, the Amis are successful in reconstructing their ancestral house. Their efforts to achieve cultural revitalisation, however, are complicated by the influence of western religions, national land policy and local politics. This documentary interweaves reality and legends in its presentation of a unique case of repatriation.

PAYAL KAPADIA
A Night of Knowing Nothing (2021)
Hindi and Bengali with English subtitles |
B&W/Colour with Sound | 97 min

Payal Kapadia's *A Night of Knowing Nothing* follows L., a university student in India, as she writes letters to her estranged lover while he is away. The letters reveal glimpses of the drastic changes taking place around her in India's once thriving liberal public sphere. Merging real-

ity with fiction, dreams, memories, fantasies and anxieties, an amorphous narrative unfolds.

ERNST KAREL AND VERONIKA KUSUMARYATI
Expedition Content (2020)
English, Mid Grand Valley Dani, Dutch |
Colour and B&W with Sound | 78 min

In their nearly imageless film constructed from the audio archive of the 1961 Harvard Peabody Expedition to Netherlands New Guinea, Karel and Kusumaryati document the strange encounter between the researchers and the indigenous Hubula people of New Guinea. *Expedition Content* explores and upends the power dynamics between anthropologist and subject, between image and sound, offering a parallax image of the histories of ethnographic recording and colonialism.

ABBAS KIAROSTAMI
Khane-ye doust kodjast? (1987)
Where is the Friend's House?
Persian | Colour and Sound | 83 min

The first installment of Abbas Kiarostami's *Koker Trilogy*, *Khane-ye doust kodjast?* is named after the village where the trilogy is set. A revealing portrait of rural Iranian society, the film was inspired by a mystical poem by the venerated artist Sohrab Sepehri (1928–1980), and follows a boy's search for the home of a classmate whose notebook he has accidentally taken.

LES MCLAREN AND ANNIE STIVEN
Taking Pictures (1996)
English | Colour and Sound | 56 min

Directors Les McLaren and Annie Stiven interview filmmakers about the ethical questions and issues of representation raised when filming Papua New Guinean and other cultures. *Taking Pictures* features clips from many Australian ethnographic documentaries filmed in PNG.

— Text by Pat Fiske, Australian Screen, National Film and Sound Archive of Australia (NFSA)

DENNIS O'ROURKE
Cannibal Tours (1988)
English | 35mm/16mm/video | Colour with Sound | 72 min

Using an observational style without commentary, the film follows tourists as they visit the Sepik River region in New Guinea. The film shows the tourists' reactions in interviews and observes their behaviour as they photograph the indigenous people and purchase souvenirs. The Papua New Guineans speak to camera about their point of view of tourism. They comment that tourism provides income and introduces western ideas.

— Text from National Film and Sound Archive of Australia (NFSA)

PERE PORTABELLA
Vampir-Cuadecuc (1970)
English | 16mm DCP | B&W and Sound | 75 min

Shot opportunistically in 16mm with sound negative on the set of Jesús Franco's *Count Dracula*, Pere Portabella's parasite film is, in his own words, 'a film within a film, a discourse within a discourse, in other words, a "bloodsucking film" of another.' A filmic landmark of the Spanish anti-establishment cinema of the 1960s and 70s, Portabella's *Vampir-Cuadecuc* exemplifies the clandestine strategies employed by avant-garde filmmakers under the dictatorship of Francisco Franco.

MARTA RODRIGUEZ AND JORGE SILVA
Campesinos (1975)
Peasants
Spanish | 16mm digitised in 2K | B&W with Sound | 51 min

Why and how do peasant and indigenous communities pass from social submission to a process of organisation? This question drove Marta Rodriguez and Jorge Silva to produce *Campesinos*. A masterful and poetic portrait with Brechtian re-enactments of working conditions on colonial coffee plantations in 1930s Colombia, the documentary is at once a call to self-organisation and revolt, and a lucid analysis of indigenous struggle and the significance of land.

SHORT FILMS

FROM SCRATCH
PACIFIC 3, 2, 1, ZERO (Part 1) (1981, filmed 1994)
DV | Colour and Sound | 22 min

Performance film *Pacific 3-2-1-Zero* dramatically records the iconic work by renowned music/performance collective From Scratch, devised in 1981 as a protest against nuclear testing and waste dumping in the Pacific. Group leader/artist Phil Dadson, with players Wayne Laird and James McCarthy, perform on invented and other instruments – from PVC pipes to biscuit-tins – arranged in the shape of the peace symbol. Director Gregor Nicholas layers this rhythmic tour-de-force with facts and footage of nuclear testing.

HEIDRUN HOLZFEIND
the time is now. (I+II) (2019)
Colour and Sound | 48 min

the time is now. (I+II) is Holzfeind's filmic portrait of Japanese shamanic improvisation duo IRO, who merge political activism and a sustainable lifestyle with punk-influenced musical experimentation, 1970s Free Jazz, ancient Shinto rituals and indigenous ceremonies. The work juxtaposes IRO's performances at Takasama Yosizaka's Inter-University Seminar House in Hachioji, Tokyo, designed in 1964, with a video recording of their last punk concert in 1986 and found footage of protest movements from the 1970s until today.

MIGRANT ECOLOGIES PROJECTS
{if your bait can sing the wild one will come}
Like Shadows Through Leaves (2021)
English | DV | Colour and Sound | 28 min

Conceptualised by Lucy Davis, together with Zai Tang (Sound Designer), Kee Ya Ting (Cinematographer & Editor), Daniel Hui (Editor) & Design Studio Crop Singapore

Like Shadows Through Leaves is a story evolving from a long-term engagement with an old social-housing estate crossed by the Malaysia-owned railway track that ran through the heart of Singapore for fifty years. Through a mix of shadow puppetry, observational video, interview fragments and the calls of the area's 105 bird species, the film traces con-

tested seams where more-than-human exchanges still animate the edges of urban life, in spite of the inexorable churn of a developmental state.

NGUYỄN TRINH THI
Landscape #4: How to Improve the World (2021)
Single-channel video | Colour and B&W with Sound | 47 min

An exercise in deep listening to the sounds of a fading oral tradition, Nguyễn Trinh Thi's *Landscape #4: How to Improve the World* explores the differences between the memory of the eye and that of the ear. The film observes the loss of land, forests and life-ways of indigenous people in the central highlands of Vietnam, a terrain drastically transformed by Christianisation, war and socialism.

Letters from Panduranga (2015)
Vietnamese with English subtitles | DV | Colour and Sound | 35 min

At the border of documentary and fiction, shifting between foreground and background, portraits and landscapes, Nguyễn's film essay *Letters from Panduranga* was prompted by the Vietnamese government's plans to build the country's first nuclear power plants in Ninh Thuan. Formerly known as Panduranga, this is the spiritual heartland of the Cham people, whose 2,000-year-old matriarchal Hindu culture faces perpetual threats.

LISA RAVE
Europium (2014)
Germany | HD Video | Colour and Sound | 21 min

Europium weaves a narrative around the rare earth element planned to be drawn from the ocean floor for its fluorescent quality, responsible for the brilliant screens of our electronic devices and for authenticating European bank notes. Forewarning a repetition of Papua New Guinea's colonial history, the film highlights the complexity of human cultures, economies and exchange systems, and the ghosts of the past as they reappear in the objects of modern life.

RIAR RIZALDI

Tellurian Drama (2020)

Indonesian with English subtitles | DV w/ h.264 video codec | Colour and Sound | 21 min

Riar Rizaldi's *Tellurian Drama* unfolds between the 1923 opening of the Dutch East Indies' Radio Malabar, for which forced indigenous labourers cleared two mountain peaks in West Java, and its 2020 reopening by the Indonesian government as a historical site and tourist attraction. Fictionalised after a forgotten text by prominent pseudo-anthropologist Drs. Munarwan, the film addresses notions of decolonisation, geocentric technology and the historicity of communication.

BEATRIZ SANTIAGO MUÑOZ

Post-Military Cinema (2014)

HD Video | Colour | 11 min

Post-Military Cinema was shot in Ceiba, Puerto Rico, in a cinema that was once part of the Roosevelt Roads US Naval Base. The cinema apparatus – light, audience, projections, sound – offers up frames through which Santiago Muñoz regards new events taking place in the defunct architecture. A beekeeper manages the bees that are part of the soundtrack; afternoon light streams in for about an hour each day, projecting images of the forest that has reclaimed the base since its closure.

RITU SARIN AND TENZING SONAM

Some Questions on the Nature of Your Existence (2007)

Single-channel video | Colour and Sound | 26 min

Ritu Sarin and Tenzing Sonam's experimental documentary focuses on the ancient processes and rituals of Tibetan Buddhist debate, an investigative technique based on set rules of syllogisms intended to sharpen a practitioner's reasoning and analytical capacities to gain insight into Buddhist philosophy. Following three sets of debates on foundational Buddhist concepts of impermanence, lack of self-existence, and dependent-arising, the work invites viewers to participate in this unique dialectical practice while highlighting its relevance to the modern world.

SRIWHANA SPONG

A hook but no fish (2017)

16mm transferred to HD and HD video | Colour with Sound | 25 min

A hook but no fish follows Spong's research into the language invented by twelfth-century mystic Hildegard von Bingen during her 39 years at Disibodenberg monastery in western Germany. Received by Hildegard through divine inspiration, the *Lingua Ignota* (Unknown Language) is said to have been used in secret, to increase solidarity amongst her fellow sisters. The film was partially shot at the site of the monastery where an eight-year-old Hildegard was interned with other women.

CHIKAKO YAMASHIRO

Mud Man (2017)

Single-channel video | DV | Colour and Sound | 26 min

In Chikako Yamashiro's *Mud Man*, a slumbering community is awakened by bird droppings that resemble clumps of mud falling from the sky. Voices speaking of history, nature and other communities emanate from the fallen clumps, evoking an analogy between flesh and earth, engaging the political experiences of Okinawa and Jeju islands, where the film is set, and the half-buried traumas of colonisation.

Please see the Biennial website for most up-to-date info on the film programme, supported by TEB: bienal.iksv.org/en

Koç Holding Desteğiyle Çocuklar ve Gençler Bienal ile Tanışıyor

17. İstanbul Bienali, Suna ve İnan Kıraç Vakfı Pera Müzesi'nin işbirliğiyle, bienal kapsamında müzede projeleri sergilenen on bir sanatçının çalışmasından esinlenerek çocuklar ve gençlere yönelik hem çevrimiçi hem yüz yüze ücretsiz atölyeler düzenliyor. Atölye çalışmalarında katılımcılar, bienalin farklı duyuları harekete geçirecek, görsel sanatların ötesine uzanan çokdisiplinli yapısından hareketle yerküreyle, kendileriyle ve diğer canlılarla kurdukları ilişki üzerine yeniden düşünme, ekolojik farkındalık kazanma ve çalışmalarını yaratma imkânını yakalıyor.

Mekân
Suna ve İnan Kıraç Vakfı Pera Müzesi

Tarihler
20 Eylül–20 Kasım 2022

Okul grupları için atölye gün ve saatleri
Pera Engelsiz
Salı (Yüz yüze)
10.00-11.15, 11.30-12.00
Çarşamba (Çevrimiçi)
10.00-10.45, 11.00-11.45

Okul Grupları (Anaokulu, İlkokul, Ortaokul, Lise)
Perşembe, Cuma (Çevrimiçi)
10.00-10.30, 10.45-11.15, 11.30-12.00

Bireysel gruplar için yüz yüze atölye gün ve saatleri
Pera Çocuk (4-6, 7-12 yaş) ve Pera Genç (13-17 yaş)
Cumartesi, 10.30-12.00 (4-6 yaş)
Cumartesi, 13.00-14.30 (7-12 yaş)
Cumartesi, 13.00-14.30 (13-17 yaş)
Pazar, 12.30-14.00 (4-6 yaş)
Pazar, 15.00-16.30 (7-12 yaş)

Rezervasyon
Atölyelere katılmak için, 12 Eylül 2022 tarihinden itibaren Suna ve İnan Kıraç Vakfı Pera Müzesi web sitesinden rezervasyon formu doldurmanızı rica ederiz. Atölye kapasiteleri çevrimiçi ortamda okul grupları için en az 10, en fazla 60 kişiyle; yüz yüze yapılacak hafta sonu grupları için 10 kişiyle sınırlıdır.

Adres
Asmalı Mescit Mah.
Meşrutiyet Cd. No: 65, Beyoğlu
0 (212) 334 99 00/04

Young People Experience the Biennial with the Support of Koç Holding

The 17th Istanbul Biennial, in collaboration with Suna and İnan Kıraç Foundation Pera Museum, organises free online and face-to-face workshops for kids and youth in different age groups, inspired by the works of eleven artists exhibited at the museum as part of the Biennial. The workshops present participants with the opportunity to rethink their relationship with the earth, themselves and other living things, gain ecological awareness and create their works based on the Biennial's multidisciplinary structure that activates different senses and extend beyond the visual arts.

Venue
Suna and İnan Kıraç Foundation Pera Museum

Dates
20 September–20 November 2022

Workshop days and times for school groups
Pera Enabled
Tuesday (Face to Face)
10.00-11.15, 11.30-12.00
Wednesday (Online)
10.00-10.45, 11.00-11.45

School Groups (Kindergarten, Primary School, Middle School, High School)
Thursday, Friday (Online)
10.00-10.30, 10.45-11.15, 11.30-12.00

Face-to-face workshops for individual groups
Pera Kids (ages 4-6, 7-12) and Pera Young (ages 13-17)
Saturday, 10.30-12.00 (ages 4-6)
Saturday, 13.00-14.30 (ages 7-12)
Saturday, 13.00-14.30 (ages 13-17)
Sunday, 12.30-14.00 (ages 4-6)
Sunday, 15.00-16.30 (ages 7-12)

Reservation
In order to attend the workshops, we kindly ask you to fill out the reservation form on the website of the Suna and Inan Kıraç Foundation Pera Museum as of 12 September, 2022. Workshop capacities are limited to a minimum of 10 and a maximum of 60 people for online school groups, and 10 people for face-to-face weekend groups.

Address
Asmali Mescit Mah.
Mesrutiyet Cd. No: 65, Beyoğlu
+90 (212) 334 99 00/04

Paralel Etkinlikler
Parallel Events

17. İstanbul Bienali'nin ziyarete açık olduğu 17 Eylül ve 20 Kasım 2022 tarihleri arasında, farklı kurumlar tarafından bienalle eşzamanlı düzenlenen etkinliklerin bir listesidir. Liste, güncel sanat başta olmak üzere günümüzün sanatsal tartışmalarına alan açan çevrimiçi bir platform olan Argonotlar'ın web sitesinde yayımlanır. Etkinlikler, etkinlik sahibi kurumların adlarına göre alfabetik olarak düzenlenmiştir.

This is a list of events taking place simultaneously with the 17th Istanbul Biennial, held between 17 September and 20 November 2022. The list can be accessed from the website of Argonotlar, an online platform that opens a space for present-day artistic discussions, especially on contemporary art. Events are listed in alphabetical order and sorted by the names of the organising institutions.

Paralel etkinlikleri argonotlar.com adresinden inceleyebilirsiniz. | Please see the website of Argonotlar at en.argonotlar.com to browse through the parallel events.

Dizin
Index

1+1 Express 128
6-14 yaş grubu çocuklar | Children 206
16 Beaver 134

A

aaa 110, 111
Abbas Kiarostami 222, 224
Açık Radyo 56, 102, 103, 105, 162, 181
Africa Cluster of Another Roadmap School (ARAC) 138
Agit Özdemir 108
Ahmet Öğüt 196, 197
Akgün İlhan 126
Alberto Grifi 134
Alice Miceli 174, 175
Ali Essafi 134
Alyson Patsavas 128
Amal Jibril 196
Anadolu Meraları 126
Anamika Haksar 214, 215, 222, 223
Andrei Ujica 134
Andrew Allen-Olivar 196
Andy Chia Chee Shiong 208
Ângela Ferreira 142, 143
Angela Melitopoulos 172, 173
Anissa Rahadiningtyas 130
Anita Sezgener 180
Arahmaiani 106, 107
Araya Rasdjarmrearnsook 128, 187
Arnold Braho 134
Ashley Hunt 134
Asim Rafiqui 108
Aslı Yalçın 118
Aslı Yolcu 136
atelienormalno 128
Atıf Akın 114, 115
Ayşe Düzkan 156, 157

B

Bantayan Belediyesi | The Bantayan Municipality 116
Beatriz Santiago Muñoz 214, 222
Bejan Matur 180
Bernadette Corporation 134
Boğatepe Çevre ve Yaşam Derneği | Boğatepe Environment and Life Association 146
Bouba Touré 134
Bread & Puppet Theater 121, 122, 123
Bridget Fonkeu 196
Burçin Çıngay 126

C

Çağla Özbek 156, 157
Camilo de Sousa 198
Can Altay 134, 135
Carlos Casas 124, 125, 214, 222
Carlos Motta 134
Castello di Rivoli Museo d'Arte Contemporanea 166
Catarina Simão 199
Çatlak Zemin 156, 157
Cem Kurtuluş 180
Cengiz Özek 122, 123
Centre d'art Waza 138, 139
Cevat Çapan 180
Chairat Polmuk 184
Charles Lim Yi Yong 168
Chikako Yamashiro 214, 221, 222, 229
Christian Nyampeta 138, 139
Chto Delat 134
Çiğdem Öztürk 144, 145
Çınar Eslek 128
Cimatheque-Alternatif 198
CNR Institute 166
Cogito 128
Collettivo Femminista di Cinema 134
Constantin Petcou 110, 111
Cooking Sections 126, 127
Copenaghen Free University 134
Critical Art Ensamle 134
CT Aturdaya 208

D

Darwisa binti Omar 208
Dennis O'Rourke 214, 222

Derin Deniz Madenciliği Kampanyası, Ozeanien Dialog | Deep Sea Mining Campaign, Ozeanien Dialog 154, 155
Devrim Dirlikyapan 180
Dilan Aydemir 128
Dilek Winchester 156, 157
Doğa Yirik 134
Doina Petrescu 110, 111
Dominic Zinampan 148
Donat Bayer 180
Dr. John Bell 120

E

E. B. Kanıkey Güvenç Akçay 170
Ege Berensel 134
Eğitim Reformu Girişimi (ERG) | Education Reform Initiative (ERG) 206
Ekoloji Derneği 108
Eli Clare 128
Elif Aybaş 128
Elif Öner 162, 163
Ella Raidel 214, 222
Enis Çakar 118
Enoque Mate 198
Enrico Halim 112
Éric La Casa 118, 119
Erişilebilir Her Şey | Accessible Everything 128
Ersun Çıplak 180
Ernst Karel & Veronika Kusumaryati 214
Etcétera... 134
Eva Egermann 128, 129
Evrim Kavcar 162, 163
Eyal Sivan 134

F

Fahyma Alnablsi 196
Faysal Macit 170
Federico Bisozzi 166, 167
Feride Eralp 122, 123
Filip Wesolowski 154
Flora Marcas 132
From Scratch 214, 218, 222, 226
Fulya Uçanok 162

G

GaiaEkoloji 108
Giuseppe Ricupero 166, 167
Gonca Özmen 180
GOODLand Association 116
Grupo de Arte Callejero 134
Gülinler 126
Gülsün Karamustafa 160, 161
Güneş Savaş 104

H

Halime Atalay 170
Harun Farocki 134
Haydar Ergülen 180
Heidrun Holzfeind 214, 222
Helin Koç 118
Hernando Chindoy Chindoy 132
Hisar Okulları | Hisar Schools 206
HS Hairus Salim 130
Hsu Fang-Tze 214, 222
Hu Tai-li 214, 215, 222, 223
Hyphen — 130, 131

I

İKSV Alt Kat 206
İlke Şanlıer Yüksel 108
INLAND 146, 147
Instituto Nacional das Indústrias Culturais e Criativas (Maputo, Mozambique) 198
INTERPRT 154, 155
İpek Burçak 128
İrem Somer 196
Iris Ferrer 148
Irwan Ahmett 188, 189
Isabel Noronha 198, 199
Ishita Sharma 108
İstanbul Bilgi Üniversitesi, Sahne ve Gösteri Sanatları Yönetimi | Istanbul Bilgi University, Department of Management of Performing Arts 122
Itri Levent Erkol 126
Ivan Vargas 132

J

James Wentzy 134
Jel Suarez 148
José Baptista 198
Jo Spence 128
Julian Abraham 'Togar' 130, 131
Justin Fonkeu 196

K
Kaan Göncü 128
Kadın Eserleri Kütüphanesi ve Bilgi Merkezi Vakfı| The Women's Library and Information Centre Foundation 156, 157
Kanal B 134
Kerstin Schroedinger 172, 173
Khaled Jarrar 134
Kiko Nuñez 148
Kinnuhong binti Gundasali 208
Koddil binti Tamunang 208
KONDA 164, 165
Küçükçekmece Belediyesi | Küçükçekmece Municipality 122
Kunstverein in Hamburg 196, 197

L
Lamia Joreige 158, 159
Lana Grahek 128
Laura Anderson Barbata 190, 191
Lena Saraj 108
Lesley-Anne Cao 148
Les McLaren and Annie Stiven 222, 224
Leyla Keskin 108
Lida Abdul 100, 101
Lieko Shiga 128, 192, 193
Lisa Rave 214, 222

M
Mao Chenyu 134
Marcelo Expósito 214, 222
Marco Scotini 134, 135
Margit Czencki 134
Maria-Belen Saez de Ibarra 132
Mariah Lookman 170, 171
Mari Sanden 154
Mark Nash 214, 222
Martha Atienza 116, 117
Marta Rodriguez & Jorge Silva 214, 217, 222, 225
Matthias Julian 128
Mehmet Erte 180
Mehmet Said Aydın 180
Mel Baggs 128
Melisa Bal 126
Merhaba! Spektrum 128
Merve Elveren 156, 157
Merve Gül Özokcu 108
Merve Kaptan 156, 157
Mezra Öner 108
Migrant Ecologies Projects 214, 222
Mine Boztaş 196
Mohammad Sheik Alard 196
Moira Forjaz 198
Mustafa Avcı 126
Mustafa Erdem Özler 180

N
Nabil Ahmed 154
Nagkakaisang Progresibong Artista-Arkitekto (NPAA) (İlerici Sanatçı ve Mimarlar Birliği | United Progressive Artists and Architects) 148, 149
Nakamura Yuta 176, 177
Navjot Altaf 134
Nayat Karaköse 136
Nazlı Yayla 156
Nepal Picture Library 140, 141, 157
Neşe Yaşın 180
Neslihan Koyuncu Bali 136
Newell Harry 150, 151
Nguyễn Trinh Thi 214, 219, 222, 227
Nirwan Ahmad Arsuka 112, 113
Nishat Awan 108
Noraidah binti Jabarah 208
Norberto Roldan 148
Nostalji Kitap & Kahve | Nostalji Books & Coffee 180, 182
Noyan Ayturan 196
NTNU 154

O
Oda Projesi 104, 105, 162
Odugbesan Abimbola 196
Öğretmen Ağı | Teachers Network 206, 252
Olga Lucko 154
Oliver Ressler 134
Omar Berakdar 144, 145
Orkan Telhan 204, 205
Ozeanien Dialog 154, 155
Özge Açıkkol 104
Özge Çelikaslan 108

P
Pathshala South Asian Media Institute 178, 179
Payal Kapadia 214, 215, 222, 223

Pelin Tan 108, 110, 111, 128, 196
Pere Portabella 214, 217, 222, 225
Performistanbul 14, 19, 30, 54, 55, 88, 90, 92, 163, 180, 181
Petra Bauer 134
Philipp Hartmann 196
Pilot TV 134
PİST/// Disiplinlerarası Proje Alanı | PiST /// Interdisciplinary Project Space İstanbul 148
Platform Tiyatro 162
Pratchaya Phinthong 184, 185

Q

Queerocracy 134

R

Ramie Jiloca 148
Raphaël Grisey 134
Rebwar Fakhry 196
Renato Leotta 166, 167
Riar Rizaldi 214, 220, 222, 228
Ritu Sarin and Tenzing Sonam 222, 228
Roy Samaha 134
Ruken Aydoğdu 108

S

Sakdiyah Ma'ruf 130
Salah Zater 196
Saleh Husein 130
Salima Hashmi 180
Sanah binti Belasani 208, 209
Sanjay Kak 134
Sarah Ishaq 134
Sarp Özer 134
SaSa Art Projects 134
Seçil Yersel 104
Second Practice 108
Serkan Sevilgen 162
Sevinç Çalhanoğlu 180
Sherko Jahani 196
Sibel Yardımcı 128
Sim Chi Yin 194, 195
Simryn Gill 168, 169
Soundinit 162
Sriwhana Spong 202, 203, 214, 222
Suha Nabhan 196
Süleyman Kun 162
Suna ve İnan Kıraç Vakfı Pera Müzesi Öğrenme Programları | Suna and İnan Kıraç Foundation Pera Museum Learning Programmes 206
Süreyyya Evren 14, 18, 180

T

Taloi Havini 152, 153
Tamarra 130
Tarek Atoui 118, 119
T. Craig Sinclair 154
Theresia Degener 128
Tiago Patatas 154
Tita Salina 188, 189
Today at Apple 206
Touki Roldan 148
Trampoline House 134
Trondheim Academy of Fine Art 154
Tuğçe Ulugün Tuna 128
Tuğrul Gültepe 118

U

Ultra-red 134
Urbonas Studio 134
Ursula Biemann 132, 133, 134

V

Vladimir Seput 214, 222

W

Wael Noureddine 134
Waira Jacanamijoy 132
Wu Wenguang 134

Y

Yee I-lann 208, 209
Yehwan Song 200, 201
Yelta Köm 108, 196
Yerküre Kooperatifi | Yerküre Cooperative 146
Yevhen Holubientsev 128
Yıldız Tahtacı 108
Yuji de Torres 148

Z

Zahra Hussain 108, 109
Zahra Malkani 108
Zeliha B. Cenkci 180
Zeynep Sayın 156, 157
Zeynep Sıla Akıncı 108
Zeyno Pekünlü 102

İstanbul Bienali, İstanbul Kültür Sanat Vakfı (İKSV) tarafından düzenleniyor.
Istanbul Biennial is organised by the Istanbul Foundation for Culture and Arts (İKSV).

İstanbul Kültür Sanat Vakfı (İKSV), kâr amacı gütmeyen ve kamu yararına çalışan bir kültür kurumu. 1973 yılından bu yana İstanbul'un kültür-sanat yaşamını zenginleştiren çalışmalar yürütüyor. Düzenli olarak İstanbul Müzik, Film, Tiyatro ve Caz Festivalleri, İstanbul Bienali, Leyla Gencer Şan Yarışması ve Filmekimi'ni düzenleyen, yıl boyunca özel etkinlikler gerçekleştiren vakıf, Nejat Eczacıbaşı Binası'nda yer alan Salon İKSV'de farklı disiplinlerdeki etkinliklere ev sahipliği yapıyor ve İKSV Alt Kat'ta çocuklara ve gençlere yönelik yaratıcı bir etkinlik programı sunuyor.

Venedik Bienali'nde dönüşümlü olarak Uluslararası Mimarlık ve Sanat Sergilerindeki Türkiye Pavyonu'nun organizasyonunu üstlenen İKSV, kültür politikalarının geliştirilmesine katkıda bulunmak amacıyla araştırmalar yürütüyor ve raporlar hazırlıyor. Vakıf ayrıca festivallerinde sunduğu ödüller, verdiği eser siparişleri, yer aldığı yerel ve uluslararası ortak yapımlar ve Fransa'daki Cité Internationale des Arts sanatçı atölyesinde yürüttüğü bir misafir sanatçı programının yanı sıra her yıl sunduğu Aydın Gün Teşvik Ödülü, Talât Sait Halman Çeviri Ödülü ve Gülriz Sururi-Engin Cezzar Tiyatro Teşvik Ödülü ile güncel kültür-sanat üretimini destekliyor.

İKSV 2022'de 50. yılını kutluyor.

Istanbul Foundation for Culture and Arts (İKSV) is a non-profit cultural institution. Since 1973, the Foundation continues its efforts to enrich Istanbul's cultural and artistic life. İKSV regularly organises the Istanbul Festivals of Music, Film, Theatre and Jazz, the Istanbul Biennial, Leyla Gencer Voice Competition, autumn film week Filmekimi and realises one-off events throughout the year. The Foundation hosts cultural and artistic events from various disciplines at its performance venue Salon İKSV, located at the Nejat Eczacıbaşı Building, and offers creative events programme for children and youngsters at İKSV Alt Kat.

İKSV organises the Pavilion of Turkey at the International Art and Architecture Exhibitions of la Biennale di Venezia, conducts studies and drafts reports with the aim of contributing to cultural policy development, and supports artistic and cultural production through presenting awards at its festivals, commissioning works, taking part in international and local co-productions and coordinating an artist residency programme at Cité Internationale des Arts in France, as well as the annual Aydın Gün Encouragement, Talât Sait Halman Translation, and Gülriz Sururi-Engin Cezzar Theatre Encouragement Awards.

İKSV celebrates its 50th anniversary in 2022.

İstanbul Kültür Sanat Vakfı
Istanbul Foundation For Culture and Arts

YÖNETİM KURULU
BOARD OF DIRECTORS

Başkan | Chairman
Bülent Eczacıbaşı

Başkan Yardımcısı | Vice Chairman
Ahmet Kocabıyık

Üyeler | Members
Prof. Dr. Teoman Akünal
Ebru Dildar Edin
Oya Eczacıbaşı
Zeynep İnanoğlu Özdemir
Mehmet Keteloğlu
Görgün Taner
Özgür Tanrıkulu
Oya Ünlü Kızıl

Kurumsal Kimlik Danışmanı
Corporate Identity Advisor
Bülent Erkmen

Hukuk Danışmanı | Legal Advisor
Av. Sadife Karataş Kural

İdari İşler Danışmanı
Administrative Affairs Advisor
Çağrı Köseyener

DENETLEME KURULU
AUDITORS

Fatma Okan (Borusan Holding Aş)
Oğuz Sülek (Arçelik Aş)

YÖNETİM
MANAGEMENT

Genel Müdür | General Director
Görgün Taner

Genel Müdür Yardımcısı
Deputy Director General
Dr. Yeşim Gürer Oymak

Genel Müdür Yardımcısı
(Mali ve İdari İşler) | Deputy Director General (Finance and Administration)
Mustafa Yegen

İletişim Grup Direktörü
Communications Group Director
Ayşe Bulutgil

Kurum Kimliği ve Yayınlar Direktörü
Corporate Identity and Publications Director
Didem Ermiş Sezer

Satış ve İş Geliştirme Direktörü
Sales and Business Development Director
Dilan Beyhan

Sponsorluk Programı Direktörü
Sponsorship Programme Director
Zeynep Pekgöz

İstanbul Müzik Festivali Direktörü
Istanbul Music Festival Director
Efruz Çakırkaya

İstanbul Film Festivali Direktörü
Istanbul Film Festival Director
Kerem Ayan

İstanbul Bienali ve İKSV Güncel Sanat Projeleri Direktörü | Istanbul Biennial and İKSV Contemporary Art Projects Director
Bige Örer

İstanbul Caz Festivali Direktörü
Istanbul Jazz Festival Director
Harun İzer

Salon İKSV Direktörü | Salon İKSV Director
Deniz Kuzuoğlu

Kültür Politikaları Çalışmaları Direktörü
Cultural Policy Studies Director
Özlem Ece

Genel Müdür Asistanı
Assistant to General Director
Nilay Kartal

17. İstanbul Bienali
17th Istanbul Biennial

İstanbul Bienali ve İKSV Güncel Sanat Projeleri Direktörü | Istanbul Biennial and İKSV Contemporary Art Projects Director
Bige Örer

Küratörler | Curators
Ute Meta Bauer
Amar Kanwar
David Teh

Sergi Yöneticisi | Exhibition Manager
Elif Kamışlı

Mimar ve Proje Yöneticisi | Architect and Project Manager
Gamze Öztürk

Kaynak Geliştirme Koordinatörü | Business Development Coordinator
Bengisu Çağlayan

Kaynak Geliştirme ve Proje Koordinatörü | Business Development and Project Coordinator
Duygu Şengünler

Kamusal Program ve Çalışma ve Araştırma Programı Koordinatörü | Public Programme And Production and Research Programme Coordinator
Zeyno Pekünlü

Asistan Küratör | Assistant Curator
Soh Kay Min

Editör | Editor
Erdem İlgi Akter

Katalog Editörü | Catalogue Editor
Umud K. Dalgıç

Tasarım | Design
Emre Çıkınoğlu

Tasarım Asistanları | Design Assistants
Ruslan Abasov
Hatice Çavdar

Ofis Asistanı | Office Assistant
Leyla Bayrı

Kaynak Geliştirme Asistanı | Business Development Assistant
Ece Ögel

Kamusal Program Asistanı | Public Programme Assistant
Çisel Karacebe

Kamusal Eser Proje Yöneticisi | Public Artwork Project Manager
Selen Erkal

Prodüksiyon Ekibi | Production Team
Kubilay Ercelep
Fatma Gül Eryıldız
Eda Hisarlıoğlu
Serap Kaçmaz
Aslı Esra Kocamaz
Neşe Sevgi Öztok
Eylül Şenses
Özüm Ezgi Satılmış
Verda Tınmaz

Editoryal Asistanlar | Editorial Assistants
Eylül Zeynep Belden
Aslıcan Tüter

Video Projeleri | Video Projects
Cemre Akman
Ulaş Bölük
Arda Çelik
Baran Ertürk
Nihat Karakaya
Burak Kayıkçı

Ali Uluç Kutal
Mathias Taupitz

Nakliye Koordinatörü |
Transportation Coordinator
Esra Nazlı Apak

Sergi Rehberi Koordinatörü |
Exhibition Guide Coordinator
Pelin Kuş

Sergi Rehberleri | Exhibition Guides
Gökçe Balcı
İdil Baloğlu
İrem Birol
Bahar Bulut
Ali Cebe
Sueda Demirci
Nilüfer Erden
İpek Ece Ertetik
Elif Eş
Su Güzel
Beyza İrem Kocaoğlu
Yağmur Morovaoğlu
Reyhan Özkan
Alkım Ekermen Özkaya
Neşe Vuslat Şahin
Gamzenur Tezcan
Ali Cevat Ulubaş
Hatice İrem Yaman

Sergi Görevlileri Koordinasyonu |
Exhibition Attendants' Coordination
Yeşim Özer

Sergi Kurulum Asistanları |
Exhibition Installation Assistants
Selin Ağıç
Asya Ancı
Maya Arıkan
Hüseyin Atak
Şeyda Aydın
Bihter Çetinyol
Duru Dinç
Ecehan Erarıcı
Gizem Bengisu Erenler
Ece İrgin
Gizem Kozanoğlu
Berfin Küçükaçar
Zeynep Pınar Nas
Betül Şişdağ
Cemre Tarhan
Ezgi Ceren Tuncelli
Selin Ünlü

Sanatçı Asistanları |
Artist Assistants
Sude Derelioğlu
Engin Günel
Ceren Güven
Gökçe Ülker

Açılış Etkinlikleri Koordinatörü |
Opening Events Coordination
Dilara Türkmen

Stajyerler | Interns
Dide Armutçu
İdil Bakkalbaşı
Cemre Soner
Ilgın Sürel
Bengisu Üstay
Umut Barış Yıldırım
Parla Yalın Yılmaz

İLETİŞİM GRUBU
COMMUNICATIONS GROUP

Direktör | Director
Ayşe Bulutgil

MEDYA İLİŞKİLERİ
MEDIA RELATIONS

Koordinatörler | Coordinators
Elif Ekinci
Talin Gidici
Neslihan Özata
Ayşegül Öneren

Sosyal Medya Koordinatörü |
Social Media Coordinator
Gizem Güngör

Asistan | Assistant
Türkiz Kardaş

Sosyal Medya | Social Media
MÜMKÜN

Fotoğraf | Photo
Sahir Uğur Eren

Video | Video
Mete Kaan Özdilek
Hasan Özdağ

KURUM KİMLİĞİ VE YAYINLAR
CORPORATE IDENTITY AND PUBLICATIONS

Direktör | Director
Didem Ermiş Sezer

Editoryal Çalışmalar Yöneticisi | Editorial Manager
Erim Şerifoğlu

Web ve Mobil Platformlar Proje Yöneticisi | Web and Mobile Platforms Project Manager
Bahar Helvacıoğlu

Editör | Editor
İhsan Dindar

Yayınlar Grafik Uygulama Uzmanı | Pre-Press Graphic Designer
Ferhat Balamir

Grafik Tasarımcılar | Graphic Designers
Esra Kılıç
Gamze Kulak

Web Sitesi Yöneticisi | Webmaster
Sezen Özgür

İKSV STÜDYO
IKSV STUDIO

Koordinatör | Coordinator
Kamil Kulaksız

Sorumlu | Associate
Sercan Bıyıklı

Asistan | Assistant
Hülya Mercan

Görsel İçerik Sorumlusu | Visual Content Associate
Fatih Yılmaz

PAZARLAMA
MARKETING

Yöneticiler | Managers
Cansu Aşkın
Meriç Yirmili

Dijital Pazarlama Yöneticisi | Digital Marketing Manager
Esra Kurmuş

Pazarlama Asistanı | Marketing Assistant
Emre Barış Ünel

ARŞİV
ARCHIVE

Yönetici | Manager
Esra Çankaya

SPONSORLUK PROGRAMI
SPONSORSHIP PROGRAMME

Direktör | Director
Zeynep Pekgöz

Direktör Yardımcısı | Deputy Director
Zeynep Karaman

Koordinatörler | Coordinators
Merve Peker
Derin Tekin

Sorumlu | Associate
Elif Doğan

SATIŞ VE İŞ GELİŞTİRME
SALES AND BUSINESS DEVELOPMENT

Direktör | Director
Dilan Beyhan

Crm ve Dijital İzleyici Deneyimi Yöneticisi | Crm and Digital Audience Experience Manager
Atasun Kaşbaş

Satış Operasyonları Yöneticisi | Sales Operations Manager
Neva Abrar

Satış ve Crm Operasyonları Koordinatörü | Sales and Crm Operations Coordinator
Canan Alper

Satış Operasyonları Sorumlusu | Sales Operations Associate
Verda Tınmaz

Satış Operasyonları Asistanları | Sales Operations Assistants
Eda Alo
Canberk Durak
Alican Şahin (17. İstanbul Bienali | 17th Istanbul Biennial)

Üyelik Programı Koordinatörü | Membership Programme Coordinator
Erim Pala

Üyelik Programı Sorumlusu | Membership Programme Associate
Begüm Çavuşoğlu

Üyelik Programı Asistanı | Membership Programme Assistant
Dilara Kongur

PRODÜKSİYON
PRODUCTION

Yönetici | Manager
Ali Uluç Kutal

Sorumlular | Associates
Ulaş Bölük
Nihat Karakaya

Asistanlar | Assistants
Burak Kayıkçı
Baran Ertürk

Mimar | Architect
Dilara Türkmen

KONUK AĞIRLAMA
HOSPITALITY

Koordinatör | Coordinator
Zeynep Ünal

Asistan | Assistant
Seyfi Akbulut

MALİ VE İDARİ İŞLER
FINANCE AND ADMINISTRATION

Genel Müdür Yardımcısı (Mali ve İdari İşler) | Deputy Director General (Finance and Administration)
Mustafa Yegen

MALİ İŞLER | FINANCE

Yöneticiler | Managers
Ahmet Buruk (Bütçe ve Muhasebe | Budget and Accounting)
Başak Sucu Yıldız (Finans | Finance)

Muhasebe ve Finans Operasyonları Sorumlusu | Accounting and Finance Operations Associate
Deniz Yılmaz

Muhasebe ve Raporlama Sorumlusu | Accounting and Reporting Associate
Kadir Altoprak

Sorumlu | Associate
Özlem Can Yaşar

Asistan | Assistant
Mustafa Özgür Tetik

BİLGİ TEKNOLOJİLERİ
INFORMATION TECHNOLOGIES

Sistem Yöneticisi | System Administrator
Kadir Ayyıldız

Bilgi Teknolojileri Asistanı |
Information Technology Assistant
Türkay Çeler

BİNA YÖNETİMİ VE GÜVENLİK
BUILDING ADMINISTRATION AND SECURITY

Bina Yönetimi ve Güvenlik Yöneticisi |
Building Administration and Security Manager
Ersin Kılıçkan

Bina Teknisyeni | Building Technician
Aşkın Bircan

Danışma Görevlisi | Reception Officer
Elif Aygın

Depo Sorumluları | Warehouse Officers
Şerif Kocaman
Sercan Dericioğlu

Yardımcı Hizmetler | Services
Özden Atukeren
Ahmet Birkan Karaçam
Aydın Kaya
Raşit Güçlü

İNSAN KAYNAKLARI
HUMAN RESOURCES

Yönetici | Manager
Beste Kayacan

Asistan | Assistant
Melike Metin

KÜLTÜR POLİTİKALARI ÇALIŞMALARI
CULTURAL POLICY STUDIES

Direktör | Director
Özlem Ece

Proje Yöneticisi | Project Manager
Ayberk Çelikel

Araştırma Koordinatörü |
Research Coordinator
Can Sezgin

Proje Sorumlusu | Project Associate
Mehmet Caner Soyulmaz

İKSV ALT KAT

Yönetici | Manager
Eda Göknar

Sorumlu | Associate
Irmak Erdurak

SALON İKSV

Direktör | Director
Deniz Kuzuoğlu

Prodüksiyon Amiri | Production Manager
Ufuk Şakar

Ses Mühendisi | Sound Engineer
Sinan Özçelik

Asistan | Assistant
Başak Su Gümrükçü

Uluslararası Dostlar ve Hamiler Kurulu
International Friends and Patrons Council

İKSV, kurul üyelerine teşekkür eder. | İKSV would like to thank the council members.

Ana Hamiler | Main Patrons
Oya & Bülent Eczacıbaşı
Ömer Koç

Hamiler | Patrons
Erdem Ailesi
Shane Akeroyd
Bilge Öğüt Cümbüşyan & Haro Cümbüşyan
Füsun & Faruk Eczacıbaşı
Emin Hitay
Phillip Keir & Sarah Benjamin
Öner Kocabeyoğlu / Papko Art Collection
Tansa Mermerci Ekşioğlu
Pırıl & Igno van Waesberghe

Dostlar | Friends
Berrak & Nezih Barut
Sevil Dolmacı
Silvia Fiorucci
Zeynep & Can Kendi
Ari Meşulam
Şebnem & Mahmut Ünlü

Okyanus Ötesi Dostlar | Friends Across Oceans
Konfir Kabo
Amanda & Andrew Love
Natasha Sidharta

Ortak Dostlar | Associate Friends
Nesrin Esirtgen
Tarık Koyutürk
Hatice & Dr. Jan-Frederik Marx
Agah Uğur

Biennial Circle
Dilara Akın
Donna Rae Altieri & Michael Thornton
Anya Antonova
Lovedy Barbatelli
Rachel Basye & David Wexler
Lesley Beznos
Susanne Birbragher
Sinéad Breslin
Sofía Casarin
Tamara Chalabi
Silvia & Alfredo Cubiñá
David M. Dadone
Ann Scarlett Daley
Celia Sredni de Birbragher
Moises Egozi
Ömer Erdoğan
Kathryn Eudeikis
Baran Gen
Lorena Gomez
Anne L. B. Hanson
Melisa Harder
Michelle Kear
Ursula Krinzinger
Mimi Kuppin
Natascha Linssen
Carlos Marsano
Laurie Mazzotta
James McCue
Wendee McCue
Susanne von Meiss
Joel Meyerson
Tatiana Mineeva
George Nelson
Benedicta M Badia Nordenstahl
Carla Panza
Keith Pomeroy
Sonia Pomeroy
Carole Seikaly
Oscar Seikaly
Michael A. Smith
Michael Straus
Ebru Temizer
Joseph Wemple
Emmi Whitehorse
Frances Wu
Paige Zarkin
Tatiana Zurek

İstanbul Kültür Sanat Vakfı özel teşekkürlerini sunar: The Istanbul Foundation for Culture and Arts extends special thanks to:

T.C. İstanbul Valiliği (Süheyla Ertürk Akdoğan, Abdurrahman Çelik, Dr. Coşkun Yılmaz, Kadir Koç)

T.C. Tarım ve Orman Bakanlığı; Balıkçılık ve Su Ürünleri Genel Müdürlüğü ve İstanbul İl Tarım ve Orman Müdürlüğü (Mehmet Nuri Yılmaz, Hülya Ercan, İrfan Soysal, Necati Kocaeli)

T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı

T.C. Dışişleri Bakanlığı

T.C. Ticaret Bakanlığı Gümrükler Genel Müdürlüğü

T.C. İstanbul Valiliği

İstanbul İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü

İstanbul İl Emniyet Müdürlüğü

Beyoğlu Kaymakamlığı

İstanbul Gümrükler Başmüdürlüğü

Gümrükler Genel Müdürlüğü

Geçici Muafiyetler Şube Müdürlüğü

Sivil Havacılık Genel Müdürlüğü

İstanbul Büyükşehir Belediye Başkanlığı (Bahar Gedik, Ceylan İncekara, Ceylan Karaulan, Gülşah Korkmaz, Nilgün Cendek, Saliha Kaya, Şevket Kaya, Buğra Gökçe, Ceren Akdağ, Derya Atacan, Elif Atayman, Perihan Yücel, Utku Cihan)

İstanbul Büyükşehir Belediyesi Kültür Varlıkları Daire Başkanlığı (Mahir Polat, Sinan Çağlar, Yusuf Kurşun, Zeynep Çulha)

İstanbul Büyükşehir Belediyesi Basın Yayın Danışmanlığı

Beşiktaş Belediyesi

Beyoğlu Belediye Başkanlığı

Kadıköy Belediyesi

Küçükçekmece Belediyesi (Güney Özkılınç, Yasemin Bektaş, İlker Çetinkaya)

Şişli Belediye Başkanlığı

Zeytinburnu Belediyesi (Ömer Arısoy, Eyüp Demir)

İstanbul Liman Başkanlığı (Suat Kaptanoğlu, Filiz Baran)

Ambarlı Limanı Mülki İdare Amirliği (Esra Çağlar)

Acción Cultural Española (AC/E) (José Andrés Torres Mora, Isabel Izquierdo, Marta Rincón, Diana Jiménez, Raquel Mesa, Magdalena Jiménez)

Acıbadem Tıp Fakültesi (Begüm Saatçioğlu Güler ve Ceyda Akyol)

Arts Council Norway (Kristin Danielsen, Ingrid Pettersen, Thomas Bjerke Holen)

Australia Council for the Arts (Adrian Collette AM, Alice Nash, Georgie McClean, Jennifer Teale, Rebekah Hawthorne Robertson)

Austrian Cultural Forum Istanbul (Silvia Neureiter, Talia Illetschko)

Austrian Federal Ministry for Arts, Culture, the Civil Service and Sport (BMKOES) (Werner Kogler, Andrea Mayer)

Bagri Foundation (Juan de Lara, Alessandra Cianetti, Emma Townsend)

BAK basis voor actuele kunst (Maria Hlavajova, Eva Postema)

British Council (Nilgün Yalçın Felchner, Esra A. Aysun, Su Başbuğu, Zeynep Aybar, Sevra Davis, Parvinder Marwaha, João Guarantani)

Castello di Rivoli Museo d'Arte Contemporanea (Carolyn Christov-Bakargiev, Marcella Beccaria, Federica Lamedica, Irene Calvi)

Chrest Foundation (Lou Anne King Jensen, Jeff Jensen, Haley Jensen, William Jensen, Elizabeth Suhler Jensen)

Consulate General of France in Istanbul (Olivier Gauvin, Sébastien Bulot)

Consulate General of Italy in Istanbul

Consulate General of Japan in Istanbul (Hisao Nishimaki, Şaziye Çelik, Akiko Yamada)

Consulate General of Sweden in Istanbul (Peter Ericson, Mike Bode, Aslı Yurdanur)

Consulate General of the Republic of the Philippines Istanbul (Arvin R. De Leon, Lorena Joy P. Banagodos, Vanah Dominique M. De Guzman)

Consulate General of the Kingdom of the Netherlands in Istanbul (Arjen Uijterlinde, İpek Sür van Dijk)

Creative New Zealand (Stephen Wainwright, Richard Knowles, Sarah Burge, Jude Chambers, Eleanor Congreve, Tanya Martusheff)

Çatlak Zemin (Hande Sakarya, Selime Büyükgöze, Yasemin Köker)

Desan Deniz İnş. San. A.Ş. ve KPT Tersanesi (Sedat Aksu, Özcan Şeker)

DFDS Pendik Limanı (Arzu Dedebaş, Öznür Sevgi, Kenan Üst, Levent Şinel, Ceylan Özge Sualp Altun, Emre Tekinalp, Cuma Arslan, Yüksel Emanet, Ufuk Buga, İbrahim Polat, Bülent Coşkun, MV Fadiq Gemisi)

Direção-Geral das Artes Portugal (Américo Rodrigues, Sandra Rito)

Directorate-General for Contemporary Creativity of the Italian Ministry of Culture (DGCC) (Dott. Onofrio Cutaia, Dott. Fabio De Chirico)

Embassy of France in Ankara (H.E. Hervé Magro)

Embassy of Mexico in Ankara (José Luis Martínez y Hernández, Mario Chaparro Altamirano)

Embassy of Portugal in Ankara and Camões - Institute for Cooperation and Language, I. P (CICL) (Jaime Leitão, Mário Tiago Paixão)

Embassy of Singapore in Ankara (Jonathan Tow, Yong Yang Mak, Shamini Sukumaran)

EOS Grup (Ali Bayraktar, Barış Tınar)

Fundación Jumex Arte Contemporáneo (Eugenio López Alonso, Mónica Quintini)

Gate 27 (Melisa Tapan, Meltem Karakuş)

Goethe-Institut Istanbul (Mani Pournaghi, Petra Diehl, Özlem Kaymak)

Goethe-Institut South Africa (Klaus Krischok, Dr. Asma Diakité, Francois Venter)

Han Nefkens Foundation (Han Nefkens, Hilde Teerlinck, Alessandra Biscaro, Ok Kyung Yoon)

Heinrich Böll Foundation Turkey Representation (HBS) (Kristian Brakel, Yonca Verdioğlu, Cem Bico, Saynur Gürçay)

Hisar Okulları (Burak Öztürkmen, Naz Apak, Petek Pekuysal)

ifa - Institut für Auslandsbeziehungen (Ulrich Raulff, Gitte Zschoch, Ingrid Klenner, Anna Stergel)

Indonesian Ministry of Education, Culture, Research, and Technology

Institut français Istanbul (Christian Schnell, Banu Aykın, Saadet Ersin, Sinan Ersin, Selin Kalaycıoğlu)

Institut français Paris (Eva Nguyen Binh, Erol Ok, Émilie Boucheteil, Adeline Blanchard, Hélène Maza, Sylvie Riou, Marie-Cécile Bournichon)

Italian Cultural Institute of Istanbul (IIC) (Salvatore Schirmo, Tanju Şahan, Bruno Morea)

İstanbul Bilgi Üniversitesi (Halil Nalçaoğlu, Ali Alper Akyüz, Emine Eser Gegez, Mesrure Melis Bilgin, Meltem Ezer, Ece Şener)

İstanbul Kültür ve Sanat Ürünleri Kültür A.Ş. (Ahmet Kerim Kulçak, Onur Aldı, Turna Ezgi Toros, Bahar Gedik, Melis Baykan)

İstanbul Şehir Hatları (Sinem Dedetaş)

Japan Foundation (Umemoto Kazuyoshi, Miki Okabe, Tomoaki Shimane)

KADIST (Sandra Terdjman, Marie Martraire, Shona Mei Findlay, Lauren Pirritano)

Karaköy Limanı Mülki İdare Amirliği (Fatma Aysun Durkan, Ahmet Demir, Zeynep Demir, Zeynep Yavuzoğlu, Ayşe İşle)

Kars Sinema Topluluğu

KEYS Denizcilik Hizmetleri Ltd. Şti. (Batuhan Karakaş, Denizhan Özenç)

Kokopelli Şehirde (Elif Çatıkkaş, Yasemin Kırkağaçlıoğlu, Ayşe Soylu)

Korea Arts Management Service (KAMS) (Moon Young Ho, Hyein Yoon)

Kumport Liman Hizmetleri ve Lojistik Sanayi ve Ticaret A.Ş (Gizem Meracı, Aylin Aksu Kaya, Tuba Göney, Ecem Erdoğan, Kaan Anul)

Kunstverein in Hamburg (Milan Ther)

Laboratorio CICLoPE'nin (Prof. Alessandro Talamelli)

Lamarts (Sevim Sancaktar, Hatice Cenik, Berkan Canta)

Marport Liman İşletmeleri Ticaret ve Sanayi AS (Yiğit Gül)

Mondriaan Fund (Eelco van der Lingen, Christine Lindo, Wouter Koelman, Veysel Yüce)

National Arts Council of Singapore (NAC) (Rosa Daniel, Low Eng Teong, Tay Tong)

National Commission for Culture and the Arts (NCCA) (Oscar Casaysay, Elizabeth B. Cabaya)

N-FORM (Çağlar Yazıcı)

NTU Centre for Contemporary Art Singapore

Office for Contemporary Art Norway (OCA) (Katya Garcia-Antón, Anne Charlotte Hauen)

Öğretmen Ağı (Buket Sönmez, Didem Uygun, Günalp Turan, Yakup Yıldırım)

Phileas – A Fund for Contemporary Art (Jasper Sharp, Margherita Belcredi, Margarita Thurn, Christina Panholzer, Hannah Marynissen)

Project Eleven (Konfir Kabo)

Royal Norwegian Embassy in Ankara (Erling Skjønsberg, Helene Opsal, Benan Bilun Yılmaz)

SAHA – Supporting Contemporary Art from Turkey (Çelenk Bafra, Duygu Barlı, Zeynep Akdamar Büyükbahar, Ezgi Kurt, Serra Yentürk, Meltem Subaşı)

Schering Stiftung (Christina Landbrecht, Anna Papenburg)

Swiss Arts Council Pro Helvetia (Philippe Bischof, Jérôme Benoit, Catherine Munger)

Tarabya Cultural Academy (Pia Entenmann, Lena Alpozan, Çiğdem İkıışık)

The Agency for Cultural Affairs, Government of Japan (Bunka-cho Art Platform Japan) (Tokura Shunichi, Miho Doi)

Vuslat Foundation (Vuslat Doğan Sabancı, Merve Çağlar)

UKA Hukuk Bürosu (Can Kurdak, Civan Kıraner, Esra Birbir)

U.S. Mission to Turkey (Jeff Flake, David T. Panetti, Eric T. Atkins, Alev

Alemdar, Fulya Yavuz, Aslı Ersoy)
Vadi Sounds (Enis Çakar, Mehmet Çolak, Berna Dermenci, Tuğrul Gültepe, Hilal Koç, Aslı Yalçın)
TCDD Haydarpaşa Limanı İşletmesi (Hilmi Sönmez, İrfan Sarı)
Sarayburnu Liman Müdürlüğü - Türkiye Denizcilik İşletmeleri (Akın Demir)
Tuzla Liman Başkanlığı (Burhan Kuş, Derya Koç)
TÜMATA - Türk Musikisini Araştırma ve Tanıtma Grubu (Emine Begüm Kanıkey Güvenç Akçay, Halime Atalay, Faysal Macit, Sabri Sertaç Akçay, Bilge Ergin, Fatih Oral)
Zeytinburnu Liman İşletmeleri San. ve Tic. A.Ş. (Şahin Aktan)

Can Yayınları (Zeynep Temiz)
Everest Yayınları (Murat Çelik)
İletişim Yayınları (Kıvanç Koçak)
İthaki Yayınları (Selçuk Aylar)
Metis Yayınları (Müge Sökmen, Meral Ebrem)
Siren Yayınları (Erol Aydın)
Yapı Kredi Yayınları (Fisun Yalçınkaya, Hülya Kaya, Şeyda Öztürk)

Ali Muhiddin Hacı Bekir
Altın Sahaf (Ömer Altın)
Argonotlar (Kültigin Kağan Akbulut, Özlem Altunok)
Atatürk Kitaplığı (Çetin Atdemir, Ali Şafak Özdemir, Bülent Bilmez, Demet Yıldız)
Barış Sahaf (Barış Bingöl)
Belki Kitabevi (Özgür Madak)
DEM Moda
Espo (Özcan İnan)
Ethique Plant-Based
Frankeştayn Kitabevi (Ayşe Tümerkan)
Gezegen Sahaf (Sedat Yardımcı)
Gezgin Kitapçı (Hasan Yüksel)
Glouton
Heybeliada Sahaf (Nazım Hikmet Erkan)
Hermes Sahaf (Ümit Nar)
İnat Sahaf (Kemal Güllü)
Kadıköy Sineması (Funda Kocadağ)
Karaağaç Sahaf (Mevlüt Yaprak)
Kırmızı Kedi Kitabevi
Kırkayak Kültür
Kitap Borsası Sahaf ve Müzayede Evi (Kerem Kurt)
Kırk Ambar Sahaf (Bayram Koç)
Librakons (Ekber And)
Mamati Sahaf (Adnan Mamati)
Mektup Kırtasiye (Tülay Önen, Handan Koç)
Melis Eczanesi (Ebru Giray)
Miss Pizza
Muhsin Kitap (Mehmet Güntekin)
Mümkün Ajans (İlkay Baliç, Emre Ayvaz)
Noir Pit
Nostalji Kitap & Kafe (Süha Hamamcı)
Petra Roasting Co.
Ro Edebiyat Evi (Lal Lalesh)
Robinson Crusoe (Burçin Kimmet)
Sahaf Rengin (Serap Temoçin)
Şelale Kırtasiye (Hüseyin Özgür Sezer)
Sinametek (Papatya Tıraşın)
Tavern Beyoğlu (Emirhan Paralı, Sani Kaston)
Turkuaz Sahaf (Ümit Gökçe İşli)
Üç Yıldız (Feridun İzzet Dörtler)
Yeniköy Kitapçısı (Ahmet Lütfi Şişman)
Zeyrek Kitabevi (Burak Kurtuluş)

arthereistanbul (Omar Berakdar, Shirin Zeraaty)
Barın Han (Tefik Barın, Ayşe Arıbaş, Ebru Barın Özsönmez, Erke Arıbaş, Emir Barın)
Büyükdere35 (Ferahnaz Pala Apdiç, Suay Ataman)

Küçük Mustafa Paşa Hamamı (Yunus Mermeci, Billur Mermeci, Hakan Gül)

Merkez Rum Kız Lisesi (Ersi Karfoğlu, Nihan Nişancı, Laki Kifidis, Yani Kocias, Celal Çoban)

Metro İstanbul Yaklaşım Tüneli Taksim (Sema Akça Oflas, Seçil Aygül, Abdullah Ayaz, Onur Doğru, Yavuz Erdem, Aylin Erol, Ertuğrul Işık, Fatih Gültekin, Bora Günaydın, Zeynep Ceylan Kaptan, Muhammet Yunus Özdemir, Deniz Öztürk, Murat Kaan Sak, Kamil Seyrek, Özgür Soy, Doğan Sürmen, Ozhan Şenol, Ömer Taşkara, Sercan Tiryaki, Yelda Uğur, Yavuzkan Yavuz, Yıldıray Yedikardeş, Cihat Yediyıldız)

Müze Gazhane (Murat Abbas, Sena Yıldız Akgül, Tahir Alkan, Umut Deniz Bulut, Anıl Cici, Umut Burkay Coşkun, Sinan Çağlar, Erimcan Erdemir, Yusuf Kurşun, Okay Özel, Mahir Polat, Tolga Şahin, Selin Talazan, Dilara Tekin Gezinti, Levent Topçu)

Performistanbul Canlı Sanat Araştırma Alanı (PCSAA) (Simge Burhanoğlu, Azra İşmen, Ayda Bayram)

Sunan & İnan Kıraç Vakfı Pera Müzesi (Erdem Karabıyık, Yasemin Ülgen, Begüm Akkoyunlu, Ulya Soley, Gizem Bayıksel, Özalp Birol, Büşra Mutlu, Uğur Çelikten, Ali Sadedemir)

The Çinili Hamam (Koza Güreli, Yavuz Suyolcu)

Zeytinburnu Tıbbi Bitkiler Bahçesi (Dr. Murat Çetin, Tuğçe Ağba Sevencan, Mehmet Ali Altıokka, Adnan Bora, Şirin Göktaş, Emrah Kurtoğlu, Turhan Müyesser, Mehmet Şirin Yalvaç, Yasin Yeğin, Zafer Yılmazer, Muzaffer Yiğit, Merve Zengin Tınmaz)

Artıexi Peyzaj Mimarlık (Buğra Yerliyurt)

Benice Lojistik (Burak Güç, Onur Öztürk, Erhan Tural)

Beril21 (Ayşe Düzkan)

Cuma Cafe

Çok Çok

Express (Merve Erol)

Happy People Project

KAMER Foundation

Lokanta 1741 (Osman Yitgin)

Lucca

Salon Cuma

The Marmara Taksim

Zeplin Sound

Apple (Lubna Mobied, Matt Dodgson, Zeynep Berik)

Eidotech (Agnieszka Kozioł, Rafal Krol)

ERG (Burcu Meltem Arık, Umay Aktaş Salman, Yaprak Sarışık)

MindBehind

Tonwelt

WiseBack

O.A.
Ruslan Abasov
İsmail Abaş
Serhan Ada
Ufuk Ahıska
Oğuzhan Akalın
Murat Akagündüz
Emre Obe Akçaoğlu
Sertaç Akçay
Onur Akgül
Gökçe Akgül
Cengiz Akın
Enis Akın
Ünal Akkemik
Nebahat Akkoç
Mehmet Aksel
Gülçin Aksoy
Büke Akşehirli
Ayfer Aktaş
Emin Aktaş
Gürol Erol Aktaş
Şeyma Aktaş

Erdoğan Akter
Sevim Akter
Olcay Akyıldız
Erman Akyüz
Sevda Akyüz
Dilşad Aladağ
Shahidul Alam
Ömer B. Albayrak
Prof. Cihat Alçiçek
Aydın Mehmet Ali
Tahir Alkan
Waseem Alsharqi
Aslıhan Altuğ
Aysel Alver
Sercan Apak
Su Nefes Apak
Nazlı Emine Arda
Maya Arıkanlı Özdemir
Muharrem Arduç
Serkan Arslan
Cemre Arslaner
Kerem Arslanlı
Levent Artüz
Volkan Aslan
Maksut Aşkar
Halim Atakan
Besim Buğrahan Ateş
Jad Atoui
Gönül Ayaydın
Abdullah Ayaz
Ayşe Aybaş
Müslüm Aybaş
Netice Aybaş
Suay Aytaman
Samvel Baghdasaryan
Levon Bağış
Bal Bakkalbaşı
Ömür Bali
Artem Baranovskii
Pelin Başaran
Süphan Başer
Yakup Başer
Naci Başerdem
Cemre Baytok
Ulaş Bayraktar
Ayda Bayram
Fikret Cem Bayrı
Haldun Bayrı
Ayhan Bekarslan
Mehmet Yalçın Bekarslan
Zehra Belginer
Kija Benford
Zeynep Berik
Thomas Besset
Barış Bilgen
Burçak Bingöl
Olcay Bingöl
Federico Bisozzi
Gaye Boralıoğlu
Nakiye Boran
Kerem Ali Boyla
Metin Bozkurt
Osman Bozkurt
Pelin Bozkurt
Arnold Braho
Umut Deniz Bulut
Büyük ve Küçük Boğatepe Köyleri Halkı
ve bölgenin çobanları
Marisol de la Cadena
Bart Callebaut
Ella Callebaut
Otto Callebaut
Titus Callebaut
Başak Can
Dursun Canpolat
Giulia Carlin
Eric La Casa
Libia Castro
Sümeyye Ceylan
Taner Ceylan
Anıl Cici
Umut Burkay Coşkun
Sibel Cuniman Pinto
Enis Çakır
Gülsüm Çakır
Ömercan Çakır
Kumru Çelik
Özge Çelik Kılıç
Sibil Çekmen
Münevver Canan Çelik
Fethiye Çetin
Nevruz Çevik

Sezai Çevik
Şenol Çevik
Timur Çevik
Meri Çevik Simyonidis
Gürhan Çiftçioğlu
Ali Çilti
Özgür Çilti
Serhat Çilti
Aylin Çulhacı
Sherna Dastur
Aslı Davaz
Berkay Daver
Necile Deliceoğlu
Damla Demir
Ahmet Demirel
Ali Demirel
Gizem Demizçelik
Fatma Denizci
Delal Dink
Sera Dink
Abdullah Doğan
Neil Patrick Doherty
Koray Duman
Aslı Duru
Ulrich Eichelmann
Ece Eldek
Kaan Emek
Barkın Engin
Civan Er
Ozan Eras
Emel Ercelep
Nedim Ercelep
Liz Erçevik Amado
Aydın Erdem
Ceren Erdem
Emircan Erdemir
Fulya Erdemci
Kumru Eren
Cevdet Erek
Sidar Ergen
Balca Ergener
Yasemin Nur Erkalır
Eda Erkılıç
Gürsoy Erkılıç
Rukiye Erkılıç
Tuğçe Erkılıç
Burhan Erkmen
Muhammed Erkmen
Aykut Ertürk
Erkut Ertürk
Yücel Erkmen
Evren Erlevent Kence
Füsun Ertuğ
Orhan Esen
Fuat Eşrefoğlu
Melih Fereli
Kate Ferguson
Uriel Fogué
İnci Furni
Baptiste Gacoin
Gözde Gazioğlu
Irazca Geray
Miyuki Aiko Girardelli
Şifa Girinci
Buğra Giritlioğlu
Övgü Gökçe
Özgür Gökmen
Ayşe Fezal Gönin
Pelin Gönin
Paolo Guglielmi
Gülali Gügercinoğlu
Serhat Gügercinoğlu
Melodi Gülbaba
Gülinler
Bengisu Gülsen
Beyhan Gültaşlar
Bengü Gün
Asena Günal
Buse Güngör
Meltem Gürel
Ayşen Gürkan
Avşar Gürpınar
Bike Gürsel
Murat Güven
Neval Güven
Gladys Hakihiiwe (Koherema)
JB Hakihiiwe
Bengü Hamamcı
Hülya Hayatseven
Mehmet Hekim Akyol
David Hill
Eda Hisarlıoğlu

Sena Hisaroğlu
Sibel Horada
Yıldız Horata
Armine Hovhannisyan
Marianna Hovhannisyan
Susan Huang
Ann Husaini
Emrah Irzık
Asako Iwama
Mehmet Emin İbrahimoğlu
Gözde İlkin
Metin İlktekin
Ayça İnce
Ayşe İpek
Dilara İpek
Sami İpek
Süreyya İsfendiyaroğlu
Jacinto Jakirahiwe
Anneke Jaspers
Sevilay Refika Kadıoğlu
Ali Kalabalık
Bilge Kalfa
Adnan Kamışlı
Asuman Kamışlı
Ruken Kaplan
Merve Kaptan
Cafer Karabulut
Zarife Karabulut
Mustafa Karabulutlar
Banu Karaca
Deniz Karaçam
Okay Karadayılar
Nayat Karaköse
Gülsün Karamustafa
Alperen Karataş
Öykü Vera Karataş
Serkan Karataş
İhsan Karayazı
Aydın Kaya
Didem Kaynak
Kutay Kence
Ferhat Kentel
Ercan Kesal
Mahir Kınacı
Aslı Kıyak İngin
Buket Kitapçı Bayrı
Peter Klempner
Trisana Klomklang Gürel
Tolga Kobaş
Efe Kocamaz
Özer Kocamaz
Ömür Koçak
İlhan Koçulu
Yekta Kopan
Selçuk Koray
Elifnaz Korkmaz
Bengisu Gülşen Koşarhan
Emre Kovankaya
Begüm Kovulmaz
Öcal Koyukan
Sabri Koz
Burcu Serdar Köknar
Sirinda Köksoog Helvacı
Aysuda Kölemen
Joshua Krugman
Aydın Kubad
Zeynep Kuban
İoanna Kuçuradi
Süleyman Kun
Aiko Kurahara
Can Kurdak
Rabia Kuruner
Gülçin Kurşun
Hakan Kurşun
Yusuf Kurşun
Ilgın Külekçi
Lal Laleş
Dr. Lotte Laub
Kwong Yee Leong
Michael Lett
Wee Li Lin
Wood Lin
Emily Lobsenz
Julie Lomax
Elizabeth Ann Macgregor
Beral Madra
Piyale Madra
Mario Magnarelli
Rüya Amerinda Magnarelli
Shakeh Major Tchilingirian
Philippe Manzone
Ümit Mesci

Ünal Meşe
Alen Mevlat
Fatma Meyvacı
Quin Minassian
Aslı Odman
Dietmar Offenhuber
Ceyla Okdelen
Timuçin Okdelen
Kurban Olt
Mohamad Omran
Vedat Onar
Hayrettin Oruç
Nizamettin Oruç
Ceren Oykut
Pınar Öğrenci
Öykü Önal
Aylin Önel
Buket Önem
Bostancı Mevlüt Özal
Didem Özbek
Yasemin Özcan
Murat Özçaylak
Berna Özdemir
Sarp Özer
Sinan Özeren
Özge Özgüleryüz
Özlem Özkal
Ecenaz Özkan
Şener Özmen
Merve Gül Özokçu
Selahattin Özpalabıyıklılar
Ahsen Özsoy
Mithat Özsü
Emin Özsüt
Hasan Özsüt
Ali Serhat Öztemir
Yalçın Kaan Öztemir
Ahmet Öztürk
Nilsu Öztürk
Şadiye Öztürk
Yaşar Öztürk
Berkan Özyer
Silva Özyerli
Mustafa Pancar
Zozan Pehlivan
Can Pekdemir
Francesca Perotto
Jean François Pérouse
Giorgio Persano
Chelsea Pettitt
Patipanee Phinthong
Mélanie Picot
Nazlı Pişkin
Igor Porte
Stefanie Reisinger
Nadin Reschke
Pauline Roches
Özge Samancı
Alara Samancıoğlu
Yağız Savaş
Hasan Sayan
Kemal Sayan
Mehmet Sayan
Zeynep Sayın
Simone Sentall
Zeynep Seyhun
Anita Sezgener
Aleks Shopov
Somer Sivrioğlu
İbrahim Soğuk
Cem Sorguç
Russell Storer
Janine Su
Sibel Sular
Zeynep Sungur Kayı
Rachel Katherina Surijata
İbrahim Süleymanoğlu
Deniz Ezgi Sürek
Talin Süzme
Alia Swastika
Tolga Şahin
Ufuk Şakar
Atom Şaşkal
Ohannes Şaşkal
Berke Şener
Ebru Şener
Kaan Şener
Özkan Şener
Ayşe Şentürer
Murat Şenürkmez
Bülent Şık
Selin Talazan

Sinan Tarakçıoğlu
Ercan Taşdelen
Zeynep Taşkın
M. Fatih Tatari
Muammer Temel
Ramazan Temel
Elmira Terkol
Güneş Terkol
Andrew Thomas
Frederike Thonon
Banu Tiryakioğlu
Sarp Tiryakioğlu
Ayşenaz Toker
Levent Topçu
Tülay Topçu
Takuhi Tovmasyan
TUNCA
Ekin Tümer
Ayça G. Türkoğlu
Müruvvet Türkyılmaz
Can Tüter
Emir Tüter
Hülya Uçansu
Bilge Uğurlar
İlker Uğurlu
Ayşe Umur
İpek Ural
Burcu Ural Kopan
Elvan Uysal Bottoni
Gökmen Uzun
Mert Üçer
Edibenur Üner
Lokum Ünlü
Merve Ünsal
Hüma Üster
Pınar Üzeltüzenci
Gündüz Vassaf
Reimar Volker
Chantel White
Rosa Whiteley
Mark Williams
Dilek Winchester
Jake Winiski
Ayla Jean Yackley
M. Namık Yalçın
Kayhan Yalınkılıç
Sibel Yardımcı
Atakan Yavuz
Saliha Yavuz
Nazlı Yayla
Aylin Yazıcıoğlu
Zafer Yenal
Mine Yıldırım
Serdil Yıldırım
Umut Barış Yıldırım
Yağmur Yıldırım
Altuğ Yılmaz
Mısır Yılmaz
Serra Yılmaz
Mustafa Yurttaş
Aynur Yüce
Pınar Yün
Salim Zaferi
Katarina Zdjelar
Merve Zengin Tınmaz
Alican Zenzirel
Güler Zerger
Sage Ziemba
Niyazi Zorlu
Odai Al Zoubi

Sergiye ödünç veren kurumlar
Lenders to the exhibition

BüroSarıgedik (Istanbul)
Collection of Butet Kartaredjasa (Yogyakarta)
Collection of KY Leong (Malaysia)
Collection of Nasirun (Yogyakarta)
Cristina Guerra Gallery (Lisbon)
Future Perfect (Singapore)
Galerie Chantal Crousel (Paris)
Kadın Eserleri Kütüphanesi ve Bilgi Merkezi Vakfı (İstanbul)
Private Collection Shanghai
Roslyn Oxley9 Gallery (Sydney)
Silverlens Gallery (Manila)
TBA21-Academy (Vienna)
Zilberman Gallery (Istanbul/Berlin)

SANATLA
DEĞİŞ
DÜNYAYI
DÖNÜŞTÜR

17. İSTANBUL BİENALİ
BAŞLIYOR.

17 EYLÜL - 20 KASIM 2022

DAVETLİMİZSİNİZ

Koç

İKSV BİENAL
İSTANBUL BİENALİ 2007 – 2026 SPONSORU KOÇ HOLDİNG

BÜYÜKADA
TUZLU
SULARINDA
FİLLER VE
ZÜRAFALAR
YÜZERKEN

ben de oradaydım

SİZ ORADA OLUN DİYE BİZ **50 YILDIR** BURADAYIZ.

İKSV İSTANBUL KÜLTÜR SANAT VAKFI KURUCU SPONSOR ECZACIBAŞI

Eczacıbaşı 80

HİSAR OKULLARI
İSTANBUL
Her çocuk her kuş gibi eşsizdir.
Hisar Okulları olarak 17. İstanbul Bienali'nin "Kuşlar Ne Düşünüyor?" projesini desteklemekten mutluluk duyuyoruz.
İKSV
BİENAL
İSTANBUL BİENALİ 2022 PROJE ORTAĞI HİSAR OKULLARI

Laser Blade, Palco

Cappella degli Scrovegni, Padova

www.tepta.com

İKSN BİENAL
İSTANBUL BİENALİ
2022
AYDINLATMA
SPONSORU
TEPTA

TEPTA 30.yıl
AYDINLATMA

Nispetiye Mah. Aytar Cad. No: 24 Kat: 1-2-3 1.Levent - İstanbul / 0212 279 29 03

İKLİM DOSTU HAREKET İLE GELECEĞİ BİRLİKTE İYİLEŞTİRELİM

Arçelik olarak, İklim Dostu Mağazamız, dönüştürülmüş malzemelerden ürünlerimiz ve solar enerji sistemlerimizle daha iyi bir geleceğe öncülük ediyoruz. Siz de yapacağınız küçük dönüşümlerle İklim Dostu Hareket'e katılın, geleceği birlikte iyileştirelim.

Harekete katılmak için:
arcelik.com.tr/iklim-dostu-hareket

arçelik
iyiliği aşkla tasarlar

Koç

İSTANBUL BİENALİ
2022
ÖZEL PROJE
SPONSORU
FORD

1967 Ford Mustang GT → 2022 Ford Mustang Mach-E GT

Teknik özellikler:

Araç Tipi

~~Önden motorlu, arkadan itişli, 2+2 kişilik,~~
~~tamamen çelik entegre gövde~~ Tamamen elektrikli 2 motor,
sıfır Co2 Emisyon, 4x4(AWD), 2+2 kişilik

Motor Tipi

~~6340cc / Su soğutmalı V8~~ Lithium-ion / 98,7kWh / 500Km Menzil
Güç: ~~320 hp~~ 358kW
Tork: ~~427 Nm~~ 860Nm

Boyutlar

Uzunluk: ~~466.3cm~~ 471.2cm
Genişlik: ~~181.1cm~~ 188,1cm
Yükseklik: ~~131.6cm~~ 159.7cm

Test Sonuçları

Sıfırdan 100 km/saate: ~~7,3sn~~ 4,4sn

Geleceği Değiştirecek Dönüşüm

Ford | GELECEĞİ BUGÜNDEN YAŞA.

Dünyamızın başa çıkması gereken çok derdi var ama bunların yarattığı ayrışmalara rağmen, iyi ki bizi bir araya getiren sanat var!

Bizleri yeniden birlikte düşünmeye ve ortak payda olan sanatta buluşmaya çağıran İstanbul Bienali'nin, yıllardır destekçisi olmaktan mutluluk ve gurur duyuyoruz.

İKSV BİENAL

İSTANBUL BİENALİ
2022
ÖZEL PROJE
SPONSORU
TEKFEN HOLDİNG

TEKFEN

TEKFEN HOLDİNG

TEB

İKSV BİENAL
İSTANBUL BİENALİ
2022
FİLM PROGRAMI SPONSORU
TÜRK EKONOMİ BANKASI

#BienaldeÖğrendim

İstanbul Bienali'nin ilham veren dünyasını TikTok'ta keşfet

İKSV
İSTANBUL KÜLTÜR SANAT VAKFI
2022 EĞLENCE PARTNERİ
TIKTOK

TikTok

mey | DIAGEO

Sanatı destekleyen, tüm canlıların haklarını savunan ve çevreye pozitif etki yapan bir şirket mümkün!

17. İstanbul Bienali'nin kurumsal destekçisi olmaktan gurur duyuyoruz.

Çevreye net katkı sağlayan çalışmalarımızı derlediğimiz Sürdürülebilirlik Raporlarımıza QR kodu okutarak ulaşabilirsiniz.

Sanatçı: Halil Sercan Tunalı
@the_cloud_collector

İKSV BİENAL İSTANBUL BİENALİ 2022 KATKI SAĞLAYAN KURULUŞ MEY İ DIAGEO

ILLY ART COLLECTION
30 YEARS OF BEAUTY

Art Collection
30th Anniversary

İKSV BİENAL

ISTANBUL BIENNIAL
2022
CONTRIBUTING
CORPORATION
ILLY

Securitas

İKSV BİENAL
İSTANBUL BIENNIAL
2022
CONTRIBUTING
CORPORATION
SECURITAS

Farklı bir dünya görün.

securitas.com.tr

SALONCUMA

Private gatherings
Bespoke event space
...
Casual fine dining
American bar

ADDRESS
Faikpaşa 37, Çukurcuma (bell no: 3)

INSTAGRAM
@saloncuma

N
O
A

İstanbul Bienali'nin destekçisi olmaktan büyük mutluluk duyuyoruz.

livenoa.com

İKSV BİENAL İSTANBUL BİENALİ 2022 KATKI SAĞLAYAN KURULUŞ NOA

Sizi yeniden gökyüzünde görmek için
sabırsızlanıyoruz.
SINGAPORE
AIRLINES

Allianz

İKSV BİENAL İSTANBUL BİENALİ 2022 KATKI SAĞLAYAN KURULUŞ ALLIANZ

Allianz Seninle, İyiliğin Yanında

İyiliğin ve sanatın yanında olmaya devam ediyor, İstanbul Bienali'ne 2015 yılından bu yana katkı sağlamaktan mutluluk duyuyoruz.

Bahar Oganer "İsimsiz" 2020 Allianz Kampüs

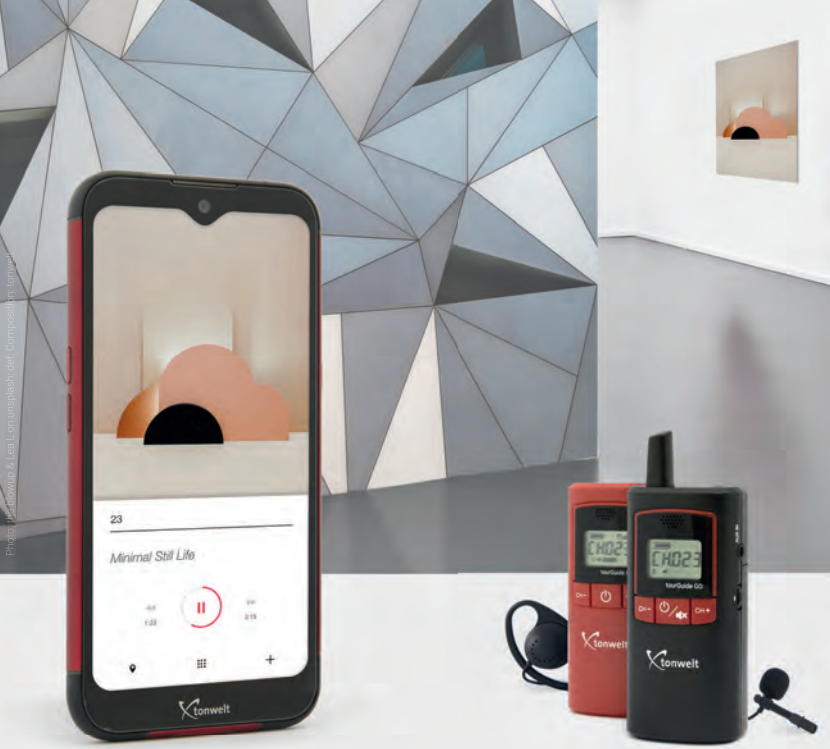

Photo credit: Unsplash: Lee Li on unsplash.def. Composition tonwelt

Our art is sound.

İLERİ TEKNOLOJİ REHBERLİK ÇÖZÜMLERİ

SESLİ VE MULTİMEDYA REHBERLİK SİSTEMLERİ
GRUP TURU REHBERLİK SİSTEMLERİ

DONANIM • YAZILIM • İÇERİK ÜRETİMİ • KONSEPT
DANIŞMANLIK • SERVİS & HİZMET

İKSV BİENAL İSTANBUL BİENALİ 2022 KATKI SAĞLAYAN KURULUŞ TONWELT

tonwelt.com

tonwelt

member of tonwelt group

Dönüşüm **Başlıyor**

İKSV BİENAL

İSTANBUL BİENALİ
2015-2024
BOYA SPONSORU
POLİSAN
KANSAİ BOYA

17 Eylül - 20 Kasım 2022

THE ÇİNİLİ HAMAM

The Çinili Hamam is proud to open its doors to the 17th Istanbul Biennial for the first time after a decade-long restoration by The Marmara Group.

Zeyrek, İtfaiye Cd. No:44,
Fatih / İSTANBUL
www.thecinilihamam.com
@thecinilihamam

HAYATTA TASARLANAMAYAN ŞEYLER VAR

İKSV SİGORTA SPONSORU ZURICH SİGORTA,
İSTANBUL BİENALİ ZİYARETÇİLERİNE
İYİ SEYİRLER DİLER.

İKSV
İSTANBUL KÜLTÜR SANAT VAKFI
2022
SİGORTA SPONSORU
ZURICH SİGORTA

ZURICH®
SİGORTA

Taner Ceylan, *The Nude* | *Nü*, 2000, detail | detay, Ömer Koç Collection | Ömer Koç Koleksiyonu

Curators | Küratörler
Selen Ansen
Brigitte Pitarakis

20.09 – 11.12.2022

Koç

Abdülmecid Efendi Köşkü
Kuzguncuk Mah. Kuşbakışı Cad. no: 16
Üsküdar İstanbul

Felekşan
Onar

AFTER UTOPIA: THE BIRDS

Ütopyadan Sonra:
Kuşlar

Writer | Curator
Arie Amaya-Akkermans

10.09.2022
28.02.2023

Vehbi Koç Vakfı

SADBERK HANIM MÜZESİ

Sadberk Hanım Müzesi Piyasa Cad.
No. 25-29 Büyükdere-İstanbul

ARTER

Locus Solus

Kürator | Curator: **Selen Ansen**

OyunBu | ThisPlay

Kürator | Curator: **Emre Baykal**

Koyun Koyuna
Rounded by Sleep

Kürator | Curator: **Eda Berkmen**

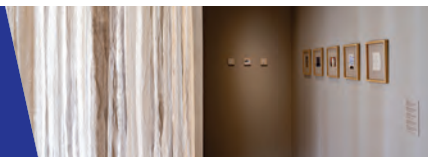

Ahmet Doğu İpek
Başımızda Siyahtan Bir Hâle
A Halo of Blackness Upon Our Heads

Kürator | Curator: **Selen Ansen**

Bill Fontana
İo'nun Yeni Sesi
Resounding Io

Kürator | Curator: **Melih Fereli**

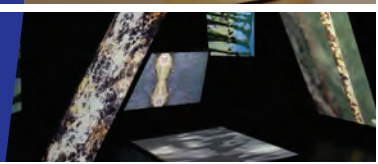

Bill Fontana
Sessiz Yankılar | Silent Echoes: **Notre-Dame**

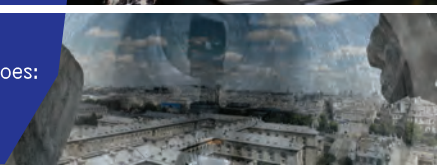

BEN KİMSE.
SEN DE Mİ
KİMSESİN?

KÜRATÖR | CURATOR:
SELEN ANSEN

14.09.2022-
12.02.2023

I AM NOBODY.
ARE YOU
NOBODY TOO?

KURUCU | FOUNDER
Vehbi Koç Vakfı

SALI–PAZAR | TUESDAY–SUNDAY 11.00–19.00
İSTİKLAL CADDESİ NO: 211
BEYOĞLU İSTANBUL
WWW.MESHER.ORG

MEŞHER

Sanata ve sanatın bağlarına dair her şey: **Sanat Dünyamız**

YKY
YAPI KREDİ YAYINLARI

medyascope.
Çünkü özgür
TÜRKİYE'NİN DİJİTAL HABER PLATFORMU
İKSV
BİENAL
İSTANBUL BİENALİ 2022 MEDYA SPONSORU MEDYASCOPE

İstanbul Kültür Sanat Vakfı
17. İstanbul Bienali'nin gerçekleştirilmesine
destek veren tüm kurum, kuruluş ve kişilere teşekkür eder.

*The Istanbul Foundation for Culture and Arts
would like to thank all of the many institutions, corporations
and individuals whose invaluable contributions have made the
17th Istanbul Biennial possible.*

Bienal Sponsoru
Biennial Sponsor

2007-2026 SPONSORU

Koç

İKSV
Kurucu Sponsor
Founding Sponsor

Proje Ortakları
Project Partners

ERG EĞİTİM REFORMU GİRİŞİMİ

HİSAR OKULLARI İSTANBUL

öğretmen ağı

PERA MÜZESİ

Today at Apple

Havayolu Partneri
Airline Partner

TURKISH AIRLINES

Aydınlatma Sponsoru
Lighting Sponsor

TEPTA 30. yıl AYDINLATMA

Teknoloji Sponsoru
Technology Sponsor

arçelik

Özel Proje Sponsorları
Special Project Sponsors

Ford

TEKFEN

TEKFEN HOLDİNG

Film Programı Sponsoru
Film Programme Sponsor

TEB

İKSV
Eğlence Sponsoru
Entertainment Partner

TikTok

Katkı Sağlayan Kuruluşlar
Contributing Corporations

mey | DIAGEO

illy

Bidfood

NOA

SINGAPORE AIRLINES
A STAR ALLIANCE MEMBER

Allianz

tonwelt
guiding solutions

2015-2024 Boya Sponsoru
2015-2024 Paint Sponsor

Polisan
HOME COSMETICS

Bienal Destekçileri
Biennial Supporters

MEKE

odeabank

SOMERSET
MASLAK
İSTANBUL

Sotheby's EST. 1744

Tempo BPO
Dijital Dönüşüm

Türkiye'den katılımcıların projeleri SAHA,
bienal küratörleri ve sanatçılarının konaklamaları
SAHA Residency tarafından desteklenmiştir.

SAHA
SUPPORTING
CONTEMPORARY
ART FROM
TURKEY

The projects of the participants from Turkey are supported by SAHA,
and the accommodation of the biennial curators and artists are supported
by SAHA Residency.

Katkıda Bulunan Kurumlar
Contributing Institutions

CHREST FOUNDATION

ARTS COUNCIL NEW ZEALAND TOI AOTEAROA creative nz

Australian Government | Australia Council for the Arts

INSTITUT FRANÇAIS

italianCouncil Bringing our Contemporary Art to the World

Direzione Generale Creatività Contemporanea

AMBASSADE DE FRANCE EN TURQUIE Libert Égalité Fraternité

CASTELLO DI RIVOLI

NATIONAL ARTS COUNCIL SINGAPORE

mondriaan fund

Kingdom of the Netherlands

VUSLAT FOUNDATION

Agency for Cultural Affairs, Government of Japan

Katkıda Bulunan Kurumlar
Contributing Institutions

BAGRI FOUNDATION

korea Arts management service

phileas
A Fund for Contemporary Art

Federal Ministry
Republic of Austria
Arts, Culture,
Civil Service and Sport

OCA Office for Contemporary Art Norway

Supported by
Arts Council Norway

Han Nefkens Foundation

AC/E
ACCIÓN CULTURAL ESPAÑOLA

HEINRICH BÖLL STIFTUNG
DERNEĞİ TÜRKİYE TEMSİLCİLİĞİ

swiss arts council
prohelvetia

KADIST

JAPANFOUNDATION

GOETHE INSTITUT

ifa Institut für Auslandsbeziehungen

tarabyaKA

REPÚBLICA PORTUGUESA
CULTURA

dgARTES

SPOT

Katkıda Bulunan Kurumlar
Contributing Institutions

BRITISH COUNCIL

UNITED STATES MISSION TURKEY

ISTITUTO italiano DI CULTURA ISTANBUL

PROJECT ELEVEN

SCHERING STIFTUNG

FUNDACIÓN JUMEX ARTE CONTEMPORÁNEO

MÉXICO EMBAJADA EN TURQUÍA

CAMÕES INSTITUTO DA COOPERAÇÃO E DA LINGUA PORTUGAL MINISTÉRIO DOS NEGÓCIOS ESTRANGEIROS

CONSULATE GENERAL OF THE PHILIPPINES IN ISTANBUL

NATIONAL COMMISSION FOR CULTURE AND THE ARTS OF THE PHILIPPINES NCCA

Norwegian Embassy
Ankara

Consulate General of Sweden
Istanbul

avusturya kültür ofisi ist

Mekân Destekçileri
Venue Supporters

arthe reist anbul

THE ÇİNİLİ HAMAM

BARIN HAN

TIBBİ BİTKİLER BAHÇESİ

BÜYÜKDERE35

Özel Merkez Rum Kız Lisesi

Değerli katkıları için teşekkür ederiz.
Acknowledging their kind contributions.

İSTANBUL BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ

METRO İSTANBUL

SAINT BENOÎT

İSTANBUL BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ

MUZE gazhane

SAINT JOSEPH LİSESİ 1870

PERA MÜZESİ

İstanbul Bilgi Üniversitesi

PERFORMISTANBUL
PLATFORM TO PERFORM

MANAGEMENT OF PERFORMING ARTS
SAHNE VE GÖSTERİ SANATLARI YÖNETİMİ

SAHA STUDIO

İKSV
Dijital Dönüşüm Sponsoru
Digital Transformation Sponsor

Google

İKSV
Konaklama ve Mekân Sponsoru
Accomodation and Venue Sponsor

THE MARMARA GROUP

İKSV
Sigorta Sponsoru
Insurance Sponsor

ZURICH SİGORTA

İKSV
Kurumsal Eğitim ve Gelişim Sponsoru
Organisational Education and Development Sponsor

DBE 35'yıl
Davranış Bilimleri Enstitüsü®
psikoloji hizmetleri, eğitim, araştırma, kurumsal danışmanlık

İKSV
İletişim Stratejisi ve İçgörü Sponsoru
Communication Strategy and Insight Sponsor

FUTURE BRIGHT GROUP

İKSV
Servis Sponsorları
Service Sponsors

Sağlık
Healthcare

AMERİKAN HASTANESİ

Otomatik Mesajlaşma Platformu
Automated Messaging Platform

mindbehind

İş Sağlığı ve Güvenliği
Occupational Safety and Health Consultancy

PLAZA

Stratejik Araştırma
Strategic Research

GfK Growth from Knowledge

Sosyal Medya Takip ve Analizi
Social Media Monitoring and Analysis

SOMERA

CRM Yazılım
CRM Software Development

AGC

CRM Danışmanlığı
CRM Danışmanlığı

UZMANCRM
EXCELLENT HARMONY with CUSTOMERS

Dijital Pazarlama ve SEO Danışmanlığı
Digital Marketing and SEO Consultancy

boosmart

Mobil Uygulama Yazılımı
Mobile App Development

loodos

Dijital Reklam Danışmanlığı
Digital Advertising Consultancy

OMD

Dijital İzleyici Deneyimi
Digital Audience Experience

wiseback

Medya Sponsorları
Media Sponsors

"Açık Radyo." 94.9

Argonotlar

KAFA Radyo

Bloomberg HT

CORNUCOPIA MAGAZINE
Turkey for Connoisseurs

DİKEN

DOĞUŞ YAYIN GRUBU

gazete duvaR.

FLU TV

HABER TÜRK

medyascope.
Çünkü özgür

Oksijen

SOCRATES

T24

TEXTE ZUR KUNST

Bienal Kampanyası
Biennial Campaign

happypeopleproject

İstanbul Bienali'nin tanıtım çalışmalarındaki destekleri için teşekkür ederiz.
We acknowledge their kind support towards the promotion of the Istanbul Biennial.

ATAŞEHİR BELEDİYESİ
Geleceğe Buradan

BEŞİKTAŞ BELEDİYESİ

Aposto

Bundle

EngageYa

IGA PASS

WISESLANG

İstanbul Kültür Sanat Vakfı,
17. İstanbul Bienali'ni ziyaretçilerle ücretsiz olarak buluşturan
2007-2026 Bienal Sponsoru Koç Holding'e teşekkür eder.
Istanbul Foundation for Culture and Arts
acknowledges the invaluable contribution of
2007-2026 Biennial Sponsor Koç Holding towards making free
admission to the biennial possible for all visitors.

2007-2026 SPONSORU

Koç

17. İstanbul Bienali, 2022
17th Istanbul Biennial, 2022

Bu rehber, İstanbul Kültür Sanat Vakfı tarafından, Bige Örer'in direktörlüğünde ve Ute Meta Bauer, Amar Kanwar ve David Teh'in küratörlüğünde düzenlenen 17. İstanbul Bienali kapsamında yayımlanmıştır.

This guide is published by the Istanbul Foundation for Culture and Arts within the scope of the 17th Istanbul Biennial, directed by Bige Örer and curated by Ute Meta Bauer, Amar Kanwar and David Teh.

Yayıma hazırlayan | Editor
Erdem İlgi Akter

Tüm metinler bir kompostlaşma sürecinde yazılmıştır. | All texts are written in a composting process.

Proje metinleri | Project texts
Erdem İlgi Akter
David Teh
Soh Kay Min
Nepal Picture Library (s. | p. 141)

Mekân metinleri | Venue texts
Elif Kamışlı
David Teh

Film Programı metinleri |
Film Programme texts
Aksi belirtilmedikçe
Unless stated otherwise
Soh Kay Min
David Teh

Çeviri | Translation
Nermin Saatçioğlu (Aksi belirtilmedikçe | Unless stated otherwise)
Münevver Çelik (s. | p. 21-23)
Emrah Irzık (s. | p. 211)
Can Koçak (s. | p. 214-221)

Redaksiyon | Copyediting
Didem Ermiş Sezer, Erim Şerifoğlu, Yusuf Pinhas (Türkçe | Turkish)
Melissa Larner (İngilizce | English)

Tasarım ve Sanat Yönetimi |
Design and Art Direction
Emre Çıkınoğlu

Tasarım Asistanı | Design Assistant
Hatice Çavdar

17. İstanbul Bienali'nin ana görselinin oluşturulmasındaki katkısı için Sherna Dastur'a teşekkür ederiz.
We would like to thank Sherna Dastur for her contribution towards the preparation of the 17th Istanbul Biennial's key visual.

Mekân Fotoğrafları | Venue Photographs
Sahir Uğur Eren (Aksi belirtilmedikçe | Unless stated otherwise)
Murat Germen (s. | p. 40)

Yazı Karakterleri | Typefaces
Macklin Sans
Macklin Text
Neue Plak

Baskı ve Cilt | Printing and Binding
Ofset Yapımevi
Şair Sokak No: 4, Çağlayan,
İstanbul, Turkey
T: +90 (212) 295 86 01
F: +90 (212) 295 64 55

ISBN 978-605-5275-90-7

© 2022, İstanbul Kültür Sanat Vakfı | Istanbul Foundation for Culture and Arts

Aksi belirtilmedikçe | Unless stated otherwise
Görseller © Sanatçılar ve Fotoğrafçılar
Images © Artists and Photographers

Bilimsel ve eğitsel amaçlara yöneliktir. | Intended for scientific and educational purposes.

Bu kitabın elektronik versiyonu bienal.iksv.org adresinden indirilebilir veya İKSV Kitaplık iPad uygulaması üzerinden okunabilir. | The electronic version of this book is downloadable at bienal.iksv.org/en or readable via the İKSV Kitaplık app (available only on iPad).

Her hakkı saklıdır. Bu yayının herhangi bir bölümü İstanbul Kültür Sanat Vakfı'nın izni olmadan kayıt, fotokopi ve bilgi depolama dahil olmak üzere hiçbir elektronik veya mekanik yöntemle yeniden basılamaz veya çoğaltılamaz.

All rights reserved. No part of this publication may be reproduced in any form or by any means, including photocopying, recording or other information retrieval systems, without the written consent of the Istanbul Foundation for Culture and Arts.

Bu kitapta yer alan görüş ve düşünceler yazarlarına aittir, İstanbul Kültür Sanat Vakfı'nın görüş ya da duruşunu yansıtmayabilir. | The views and opinions expressed in this book are those of the authors and do not necessarily reflect the views or position of the Istanbul Foundation for Culture and Arts.

Bandrol Uygulamasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik'in beşinci maddesinin ikinci fıkrası çerçevesinde bandrol taşıması zorunlu değildir.

İstanbul Bienali | Istanbul Biennial

İstanbul Kültür Sanat Vakfı | Istanbul Foundation for Culture and Arts
Nejat Eczacıbaşı Binası
Sadi Konuralp Caddesi No: 5
Şişhane 34433, İstanbul, Turkey
T: +90 (212) 334 07 00
F: +90 (212) 334 07 01
bienal.iksv.org

© 2022, İstanbul Kültür Sanat Vakfı